

VOLLEDIGE WERKEN
van
HENDRIK CONSCIENCE

GEILL. JUBILEUM-UITGAVE

1812

1912

EVERARD T'SERCLAES

AMSTERDAM - GEBR. GRAAUW

EVERARD T'SERCLAES

Brussel. — Drukkerij J. JANSSENS, Harnasmakersstraat, 25.

HENDRIK CONSCIENCE

Everard t'Serclaes

BRUSSEL

J. LEBÈGUE & Cie, BOEKHANDELAARS-UITGEVERS

46, MAGDALENASTRAAT, 46

I

Brussel, nu de bloeiende hoofdstad van België, had in de veertiende eeuw slechts een weinig uitgestrekten omvang, alhoewel zij dan reeds, om hare talrijke en nijverige bevolking en als verblijf der machtige hertogen van Brabant, in de wereld was bekend en geroemd.

Hare vesten begonnen aan 's hertogen paleis, op Coudenberg, liepen van daar, over den grond der tegenwoordige Koninklijke straat, tot aan den weg naar Leuven, daalden achter St.-Goedele naar de Wolvengracht, keerden lager met eenen scherpen hoek achter de St.-Katelijnekerk en klommen wat verder, voorbij de Zwartzusters, de Steenpoort en de Ruysbroeckstraat, tot achter de Coudenberg-

kerk, waar zij weder 's hertogen hof bereikten en dus den ring der stadsversterking sloten (1).

Heeft de tijd eenige gebouwen van het oude Brussel gespaard, hij heeft er ook vele vernietigd, zelfs zulke waaraan voor ons roemvolle herinneringen waren gehecht.

Zoo was in vroegere eeuwen de hedendaagsche Berlaumontstraat slechts eene korte steeg zonder einde, het *Etengat* genaamd, aan weerszijden bezet met lage houten huizen, maar in hare diepte afgesloten door een sterken Steen der heeren t'Serclaes, bemiddelde en invloedrijke burgers, wier naam op vele bladzijden der Brabantsche Geschiedenis met eere schittert.

De hooge gevel van dit gebouw, uit bruinen zandsteen opgetrokken, onderscheidde zich niet anders dan door zijnen rotsachtigen klomp, waarvan de zwaarte nog werd vermeerderd door twee vooruitspringende keteltorens, die er schenen aan te hangen. De ingangspoort was nauw en diep gelegen; vier dubbelrondbogige vensters, te midden door een dikken pijler verdeeld, lieten slechts een zwak licht naar binnen dringen: eenige schietgaten gaapten hier en daar, en het dak was omzoomd met tandvormige kantelen. Dit alles gaf deze Steen het dreigende opzicht van eenen oorlogsburg.

Zulke sterke Steenen waren meestal bewoond door de leden der zeven Geslachten van Brussel, onder welken naam men zekere oude bevoorrechte burgergeslachten verstond, die het geheel bestier der stad in handen hadden, en wier leden alleen tot zekere ambten en waardigheden mochten benoemd worden. Onder anderen moesten de zeven Stadsschepenen uit deze Geslachten worden gekozen (2).

(1) De bijzonderheden over het oude Brussel, welke in dit werk voorkomen, zijn meestal getrokken uit *Histoire de la ville de Bruxelles*, par AL. HENNE et ALPH. WAUTERS, Bruxelles, 1845.

(2) Ten jare 1375 telden deze Geslachten te zamen tweehonderd vijf en veertig leden.

Het was op eenen vroegen morgen der Oogstmaand van het jaar 1356. De zon scheten echer reeds glanzend aan den zuiveren hemel: alles — in de natuur ten minste — beloofde eenen schoonen, helderen dag.

Voor de houten huizen van het Etengat stonden op twee, drie plaatsen eenige mannen en vrouwen tot hoopjes te zaam gedrongen.

Hunne kleeding was zeer nederig, doch toonde geen teekens van ellende. Integendeel, eenigen hunner — bovenal de meisjes — waren met zekere uitgezochtheid en in hooge verven gekleed, als werklieden in feestgewaad, ofschoon het Dinsdag was.

Er moest iets gewichtigs, iets dreigends gebeurd of ophanden zijn; want in de verschillende groepen stak men de hoofden bijeen en koutte men met zekere ingetogene driftigheid over hoogst belangrijke dingen. De vrouwen verbleekten nu en dan bij een angstwekkend woord of hieven de handen klagend in de hoogte, terwijl het: « Wee, wee! God sta ons bij! » als een gebed van hare lippen ten hemel steeg. De sterke mannen gromden en balden de vuisten van spijt en gramschap.

Een meisje riep eensklaps met blijdschap uit:

« Zie, zie, ginder bij Sint-Michielsheuvel, komt Jan de goudslager. Hij is om nieuws naar de vesting geweest en zal wat weten! »

« Die zottin, zij kan lachen in zulken akeligen tijd! » morde een ander meisje.

« Ik geloof het wel, » bemerkte eene oudere vrouw, « als Goeleken haren goudslager ziet zou zij nog lachen, al stond zij met den voet in het graf! »

« Wat raakt het u, kwátongen? » viel de moeder van Goeleken uit, « zij gaan immers trouwen? »

« Trouwen? Zijn wij binnen acht dagen nog in het leven, roep dan: God zij dank! Wie weet, blijft er een steen boven den anderen in het ongelukkige Brussel! »

Jan de goudslager was intusschen genaderd en ging

rechtstreeks naar de jonge Gudula, wier hand hij met een ernstig en kommervol gelaat drukte.

“ Welnu, welnu, gij ziet er zoo bedroefd uit? Slecht nieuws? ” stamelde zijne verloofde.

“ Nieuws weet ik niet, Goeleken, ” was het antwoord; “ de zaken staan altijd even erg. Ach, vrienden, van boven de vest, bij de Katelijne-poort, ziet men niets in de verte dan wolken rook opstijgen. Dilbeek en al de omliggende hofsteden staan in vollen brand! Men zegt, dat Lennick, Assche en de voornaamste dorpen van hier tot Ninove en Aalst geheel door de vlammen zijn vernield! ”

“ Wee, wee ons, ellendige menschen! ” kermden de vrouwen. “ Welk schrikkelijk lot bedreigt ons! O, barmhartige hemel, bescherm het rampzalige Brussel! ”

“ Beklaagt veeleer de arme boeren van daarbuiten, ” zeide een oude man, “ zoo van alles beroofd, zonder voedsel en zonder dak!..... Zij komen zeker in groot getal naar Brussel gevlucht? ”

“ Zij kunnen niet, ” antwoordde de goudslager; “ de graaf van Vlaanderen ligt wel met zijn leger op den Hoogen Kouter, boven Anderlecht; maar hij houdt tevens bij middel van vliegende benden al de wegen afgesloten. ”

“ Zijn de Brusselaars dan zoo laf geworden, dat zij dus achter de vesten als konijnen in hun hol staan te beven? ” bulderde een sterkgespierde smid met zwarte handen en bloote armen. “ Waarom niet als moedige mannen uit de stad gestormd en den graaf van Vlaanderen op de vlucht geslagen? ”

“ Ja, gij zegt het wel, Pieter, ” bemerkte de goudslager, het hoofd schuddende. “ Onze genadige hertog Wencelijn is naar Maastricht geloopen, om daar in allerhaast wapenknechten te lichten. — Men wacht op zijne komst. ”

“ Die zal veel uitrichten! ” spotte een jongeling. “ Spelen, feesten, minnezangers aanhooren en ons duur-gewonnen geld verkwisten, dat kan hij beter. ”

“ Hij zal komen, als Brussel uitgeplunderd is of in

assche ligt, evenals nu het ongelukkige Dilbeek. Zulk een hertog hale de..... ik wil het woord niet zeggen, maar gij verstaat mij wel. »

« Hij is onze hertog niet! Hij is slechts de man onzer hertogin Johanna; zij alleen is onze wettige vorstin; haar alleen beminnen en eeren wij. »

« En is dit alles nu eene reden om het gansche hertogdom door vuur en zwaard te laten vernielen en het van achter onze vesten laf en werkeloos aan te zien, totdat een zelfde lot ons treft? Wie weet, wordt Brussel niet reeds morgen bestormd? »

« Neen, dit is nog niet te vreezen, » viel de goudslager in zijne rede; « de graaf van Vlaanderen wacht op zijne stormtuigen, die van Gent moeten worden gebracht..... en eer die aangekomen en gesteld zijn..... »

« Redenen te meer om hem den tijd niet te gunnen. Onze schepenen zijn lafaards, dwazen of verraders! » riep de smid.

« Gij weet niet wel wat gij zegt, Pieter, » wedervoer de goudslager. « Eenige vluchtelingen, die men heeft kunnen binnenlaten, zeggen dat de benden van den graaf van Vlaanderen wel honderdduizend man sterk zijn. »

« Gekheid : de schrik doet hen zoo spreken. »

« Hoe het zij, wat kunnen wij tegen zulk ontzaglijk leger welaferichte krijgslieden? Wij hebben in de stad niets dan onze Schuttersgilde, de meesters der Lakengilde, die men heeft gewapend, de Schutters van Leuven en 's hertogen wapenknechten, onder bevel van den graaf van Berg..... Nog geen zesduizend man misschien! »

« Dat men dan de Ambachten wapens geve! Zoo zullen wij sterk genoeg zijn om den vijand onweerstaanbaar uit het hertogdom te drijven. »

« Gij hebt wel gelijk, Pieter; er is ook sedert drie dagen meermalen sprake van geweest in den Schepenraad. Ik weet het van een der stadsknapen. Het schijnt, dat de heer t'Serclaes er sterk heeft op aangedrongen, dat men de

Ambachten wapens geve; maar de andere schepenen verwierpen telkens zijn voorstel. »

« De bloodaards! zij zijn vervaard, dat wij later gebruik van de wapens zouden maken, om ons los te rukken uit hunne dwingelandij! »

« Zoo is het, Pieter. »

« En om hun eigenbelang, om hun meesterschap over het volk te verzekeren, slachtofferen zij het vaderland! Wie op aarde kan een vrij burger het recht ontkennen, zijn bloed te geven voor het behoud zijner geboortestad? »

« Maar, Pieter, gij die alles op uw duimken weet, leg mij om Gods wil toch eens uit, welke redenen de graaf van Vlaanderen heeft om in Brabant dus te plunderen en te moorden? » vroeg eene nog jonge vrouw.

« Als ik het weet, laat ik mij vierendeelen! » morde de smid. « De lieden zeggen, dat het is, omdat onze hertog zijne schulden niet wil betalen..... maar kan dit zijn? »

« Neen, daar is niets van, » antwoordde een ander. « De graaf van Vlaanderen is getrouwd met de zuster onzer hertogin Johanna, en uit nijd stookt de gravin van Vlaanderen haren man tegen onze hertogin op. Eene zuster! Het roept om wraak bij God! »

« Mij is iets anders verteld geworden door Genoveva van den spoormaker, » zeide eene der vrouwen, « en ik geloof er aan; want zij heeft kennis aan des portiers zoon van het Schepenhuis. Volgens haar zou onze hertog op een steekspeel te Maastricht aan den graaf van Vlaanderen gezegd hebben, dat hij niets is dan een nederige schoenenlikker van den Franschen koning. Daarover wil nu de graaf van Vlaanderen zich wreken. »

« Wel, wel, en daarom, omdat die groote heeren elkan- der uitschelden, moet het arme volk geplunderd en vermoord worden! » mompelde men van alle kanten.

« Maar zwijgt toch; niemand uwer weet er iets van, » sprak de goudslager. « Luistert, ik zal u in korte woorden de reden van dien ongelukkigen oorlog uitleggen. Zeg ik

de waarheid niet geheel, ik kan er niet aan doen. Toen onze genadige hertog Jan zou gaan sterven, vermaakte hij zijner oudste dochter Johanna de waardigheid van hertogin en geheel het hertogdom, met last nochtans aan elke harer beide zusters eenen aanzienlijken schat — ik weet niet hoeveel — tot erfdeel te betalen. Jonkvrouw Margaretha was getrouwd met den graaf van Vlaanderen, en deze eischte in naam zijner vrouw het haar verschuldigde erfdeel af. Na lang dralen en alle middelen tot uitstel te hebben aangewend, bekende onze hertog Wencelijn, dat hij onmachtig was tot het voldoen zijner schuld. De graaf van Vlaanderen werd boos en verklaarde ons den oorlog. »

« Wat kunnen wij daaraan doen ? » snauwde de smid. « Hebben wij nog niet genoeg gezweet? De schattingen zijn ondraagbaar geworden. Waar is ons geld gebleven? »

« De hertog heeft het verkwist in steekspelen en ridderfeesten, zoo zegt iedereen. »

« Maar, » bemerkte eene vrouw, « is het niet waar, dat Brussel, Leuven en Antwerpen aangeboden hebben, des hertogs schulden te betalen of ten minste er borg voor te blijven? »

« Inderdaad, maar de graaf van Vlaanderen eischte daarenboven, dat hem afstand gedaan werd van een goed derde gedeelte des hertogdoms, en dit wilden de steden, dit wilde Brussel vooral niet aanvaarden. »

« Wel, wel, ik had al gauw den koop toegeslagen, veel liever dan zooveel menschenbloed te doen vergieten, » zeide de vrouw.

« Kom, Agneete, gij meent het niet, » gromde de smid. « Zouden wij ons land dus aan stukken laten trekken en als kleinhartige lafaards, zonder tegenweer het hoofd in den schoot leggen? »

« Wat nu? » riep een meisje. « Daar komt een stadsknaap in het Etengat! »

« Ha, ik ken hem : het is Urbaan. Hij komt eene bood-

schap op t'Serclaes-Steen brengen, „ zeide de goudslager. „ Misschien is er nieuws ophanden. Ik zal het hem vragen. „

Toen de stadsbode hen voorbijkwam, liepen allen hem te gemoet en riepen verwardelijk :

„ Wat gebeurt er? Weet gij nieuws, meester Urbaan? O, zeg ons iets! Brand Dilbeek nog? Gaat men eenen uitval wagen? Komt de hertog? „

„ Laat mij door; ik weet niets en heb geen tijd, „ mompelde de stadsbode, zonder zijnen stap te vertragen.

Jan liep hem achterna, en met dezen wisselde hij eenige stille woorden, totdat hij de poort van den t'Serclaes-Steen had bereikt.

De goudslager keerde terug tot zijne makkers. Dezen drongen rondom hem in eenen hoop en vroegen met aan-gehitste nieuwsgierigheid :

„ Wat weet gij, Jan? Hij heeft met u gesproken? Wat zegt hij? „

Met den vinger voor den mond en stille stem antwoordde de goudslager :

„ Ik weet niet veel : er is geen nieuws; maar iets toch heeft hij mij gezegd. Gisteravond is er in den Schepen-raad besloten geworden, dat er dezen morgen zeer vroeg vier Wethouders naar den graaf van Vlaanderen zouden uitgezonden worden, gelast te beproeven, of er geen middel bestaat om met hem te onderhandelen en het beleg van Brussel te doen oplichten. Dit gezantschap is nu in de stad terug, en men komt den heer t'Serclaes boodschappen, dat hij naar het Schepenhuis moet gaan om te hooren hoe de onderhandelaars zijn gevaren. „

„ En hoe zijn ze gevaren? Wat hebben ze vernomen? „

„ Ja, dit weet de bode zelf niet..... Hij heeft ook nog gezegd, dat, indien het schoon weder blijft, onze genadige hertogin morgen tegen den middag de vesten zal rondwandelen om de schutters en wapenknechten in oogenschouw te nemen. Ik zal het gaan zien. „

„ Ik ga mede! „

“ Ik insgelijks! ”

“ Wij gaan al te zamen! ”

Op dit oogenblik verscheen de stadshode weder in de straat, en dewijl zij hem achternakeken, werd hunne samenspraak afgebroken.

Toen hij beneden den St.-Michielsheuvel was verdwenen, zeide eene vrouw:

“ De heer t'Serclaes was dus van het gezantschap niet! Hoe komt dit? Hij is toch schepen? ”

“ Het is iets, dat gij niet kunt begrijpen, ” antwoordde Jan. “ De heer t'Serclaes bemint zijn land te vurig en is te veel des volks. Was hij alleen meester, het zou er anders gaan; maar de voorzichtigen, de vreesachtigen hebben de meerderheid in den Schepenraad. ”

“ Als er maar geene verraders onder hen zijn! ” spotte de smid. “ Men heeft het nog gezien, dat de groote heeren der Geslachten hun land verkochten..... ”

Eensklaps trof een bekend gerucht hunne ooren, en zij keerden allen met eenen glim van eerbied en genegenheid op het gelaat hunnen blik naar t'Serclaes-Steen, welks poort op hare zware hengsels krijgschte.

Twée dienaren verschenen op den dorpel, en tusschen hen doorgaande, verliet een bejaarde man met tragen stap den Steen.

Van hooge gestalte, met grijs haar, diepe bruine oogen en wezenstrekken vol statige kalmte, moest deze burger onfeilbaar eerbied inboezemen, zelfs aan wie hem niet kende.

Hij droeg eenen tabbaard van fijn zwart laken, waaronder men een maliehemd zag glinsteren. Aan zijne zijde hing nevens de lederen tasch een lang zwaard, en dewijl een knecht, die op eenigen afstand volgde, hem eenen ijzeren helm achternadroeg, moest men denken, dat deze burger zich ten strijd begaf of althans zich strijdvaardig hield.

Terwijl hij, zichtbaar denkend ofschoon tamelijk haastig,

door het Etengat stapte, schikten de vrouwen en grijsaards zich met ontzag tegen de huizen en murmelden diep buigend eene groetenis.

De jongelingen en de mannen traden integendeel eenige stappen vooruit en riepen met kracht :

« Wapens! Wij willen ons leven wagen voor Brussels verlossing! Wapens, wapens! »

« Vrienden, » kregen zij ten antwoord, « hebt nog eenig geduld en blijft vreedzaam. Ik weet, dat gij, die uw zweet zoo moedig voor den algemeenen voorspoed stort, even moedig uw bloed voor de verdediging onzer lieve geboortestad zoudt vergieten, maar de Wethouders vreezen, dat gij die wapens — indien men ze u ter hand stelde — na de verdwijning van het gevaar niet meer zoudt willen afstaan. »

« Op het eerste bevel der Wet, heer, of op uw enkel woord geven wij ze terug tot het minste stuk! »

« Welnu, stelt vertrouwen in mij en hebt goede hoop: ik zal doen wat ik kan. »

« Leve, leve de heer t'Serclaes! leve de vriend der Ambachten! God met hem! » juichten de dankbare lieden.

De oude t'Serclaes verwijderde zich, minzaam knikkende, ofschoon hij onmiddellijk weder zijne kommervolle gepeinzen voortzette, als had reeds te voren de eisch der werklieden daarvan een onderwerp uitgemaakt.

Slechts toen hij aan den voet van den St.-Michielsheuvel was gekomen en opzag naar den prachtigen tempel van Ste-Gudula, die als een reuzengevaarte van daar de stad beheerschte, kwam een genster van trotschheid in zijne oogen fonkelen en beglansde een heldere glimlach zijn gelaat.

Dit majestatisch gewrocht, dat tot in verre eeuwen de bewondering van het nageslacht zou opwekken, was wel het ware luisterrijke zinnebeeld van zijne geliefde moederstad Brussel, van haren kunstzin, van hare godsvrucht, van hare wilskracht en van haren rijkdom.

Ook zwol hem de borst, terwijl zijn blik den afgewerkten toren van uit den grond tot in de wolken volgde of rond-dwaalde tusschen het beeldenrijk kantwerk van den ontzaglijken gevel.

Een gevoel van spijt benevelde echter schier onmiddellijk zijn gelaat : de tweede toren der prachtige domkerk, slechts tot op halve hoogte gevorderd, was nog omgeven met houten stellingen, waarop nu geen enkel werkmans te bespeuren was. Onlangs nog hergalmden daar de hamerslagen der beeldhouwers, het truweelgeklengel der metsers, het gekrijsch der kranen en katrollen, het geroep der arbeiders om mortel en steen..... Nu was er alles stil en doodsch! Zouden de erge tijdsomstandigheden, zouden ramp en vernedering de macht van Brussel tot zooverre den knak geven, dat het meesterstuk der Brabantsche kunst onvoltooid bleve?

Dit bedroevend gepeins ontrukte t'Serclaes eenen zucht; het hoofd schuddende, zette hij zijnen weg voort en daalde welhaast de Bergstraat af.

Hier stonden tusschen winkelhuizen, uit hout en steen gebouwd, vele groote en vermaarde herbergen als *de Valk*, *de Spiegel*, *de Vier Emmers*, *'s-Hertogenbosch* en andere, benevens eenige sterke Steenen, het verblijf van ridders, toebehoorende tot een der zeven Patriciërs-geslachten van Brussel.

De Bergstraat was een der groote wegen, om van de boorden der Zenne naar de bovenstad op te klimmen. Ook was zij gewoonlijk belemmerd door een aantal rijtuigen en men zag er kooplieden en wagenvoerders voor de herbergen dooreenwemelen; maar nu was door den noodlottigen oorlog alle handel in Brussel opgeschort, en de anders zoo bedrijvige Bergstraat zou geheel eenzaam geweest zijn, hadden niet hier en daar, evenals in het Etengat, eenige burgers en vooral vrouwen in hoopjes bij de huizen gestaan.

Waar t'Serclaes voorbijging, groette men hem met eerbied.

Bij de steeg, die men de Mandenmakershofstad, noemde stond een groep werklieden, uit welker schoot de roep opsteeg :

“ Wapens! Weg met de Geslachten! Wij willen wapens! ”

t'Serclaes zag hen aan met strengen blik en schudde het hoofd, als om hun te doen begrijpen, dat zij slecht deden met tegen de Geslachten te schreeuwen.

“ Wapens, wapens dan! ” herhaalden zij.

“ Geeft men ze ons niet, dan bestormen wij de wapenhuizen! ” kreet eene enkele stem.

De oude schepen ging voorbij.

Ook uit de meeste ridderlijke Steenen werden hem teekens van vriendschap toegestuurd; maar echter niet uit alle; want alhoewel hij het niet bemerkte, grijsde van achter twee of drie vensters een lach van misprijzen, van haat of van gramschap hem tegen. Waarschijnlijk maakten vele ridders hem verantwoordelijk voor de vijandige kreten des volks.

Ten einde der Bergstraat stapte t'Serclaes nevens de Spiegelbeke — aldus genaamd naar eene smalle beek, die te midden der straat (1) vloeide — en hij bereikte welhaast de Markt.

Deze plaats, van mindere uitgestrektheid dan heden, was alsdan nog daarenboven belemmerd door meer dan honderd kramen en houten winkels, waarin men op gewone tijden alle denkelijke waren placht te verkoopen, maar welke dien dag geheel verlaten schenen.

Op den grond, waar nu het prachtig en werelberoemd stadhuis zich verheft, stonden van de Guldenkopstraat naar de Sterrestraat op, eenige steenen huizen, voor uithangbord voerende : *de Moor, Rodenburg, 's Papen kelder, de Meersman, de Wilde Ever* — en eindelijk *de Meerte*, een

(1) Nu de Grasmarkt (Marché-aux-Herbes).

groot en zwaar gebouw, waarbinnen de Wethouders vergaderden en dat men daarom het Schepenhuis noemde.

Toen t'Serclaes dwars door den eenen hoop hellebaardiers en stadsboden dit gebouw was binnengetreden, ging hij in eene kamer, waar hij op banken langs den wand eenige zwaarden en kruisbogen zag liggen.

Hij ontgordde insgelijks zijn zwaard en zeide tot den knecht, die hem was gevolgd :

„ Ik kom wat laat : de anderen zijn reeds hier. Leg mijnen helm op deze bank. Ga en drink onderwijl in de *Sterre* eenen pot Zwartbier. „

Dan stapte hij verder door den gang; een stadsknecht stiet de deur der vergaderzaal voor hem open.

Hier zaten rondom eene zware en breede tafel een twintigtal personen. Eerst de schepenen, leden der Geslachten. Men kon dezen herkennen aan hunne rijkere kleeding. Degenen, die tot den ridderstand behoorden, droegen hunne wapenteekens op de borst van hunnen kolder, met kleurige zijde gestikt.

Een hunner was voorschepen; aan zijne eene zijde zaten twee stadsklerken, om de beslissingen der vergadering op te teekenen; nevens hen de deken en onderdeken der Lakengilde, en aan de overzijde der tafel de Acht der Ambachten, zijnde dezen de gekozenen der Neringen, welke men in zware omstandigheden met slechts raadgevende stem in de Schepenvergadering toeliet.

Al deze lieden schenen zeer bedaard, en hun ernstig gelaat verried zorg en bekommerdheid. Zij voorzagen ongetwijfeld, dat men heden over het lot van Brussel en van het hertogdom ging beslissen.

Gewoonlijk bestierde de Amman krachtens recht de zittingen van den Schepenraad; maar die hooge ambtenaar, nu ter oorzake eener erge ziekte afwezig, werd vervangen door den oudsten schepen t'Serarnts.

Deze ridder, wiens rug zeer diep onder den last der jaren was gekromd, opende de vergadering met eenen hamer-

slag, zoohaast hij bemerkte dat de schepen t'Serclaes, na eene groetenis met zijne makkers te hebben gewisseld, den hem bestemden zetel bij de tafel had ingenomen. Hij sprak dus tot de vergadering :

« Mijnheeren de dekens der Lakengilde en de Acht der Ambachten ! De Schepenraad, voorziende dat hij door den dreigenden toestand der zaken kon geroepen worden om zwaarwichtige, ja opperste besluiten te nemen, heeft u tot zijne vergadering uitgenoodigd, ten einde uw gevoelen te kennen en uwen wijzen raad in te winnen. Onze stad Brussel is door een overmachtig vijandelijk leger ingesloten en alle toevoer van buiten ons afgesneden. De graaf van Vlaanderen wacht slechts op zijne ontzaglijke stormtuigen om de stad met geweld te bespringen. Zeker, wij zijn allen gereed om ons bloed ter verdediging onzer eigendommen, onzer huisgezinnen en onzer vrijheid te vergieten ; maar onze geringe macht en het verbazend getal onzer vijanden aanziende, mogen wij wel vragen, of het niet vermetel zou zijn, zulke onzekere kans te wagen, indien er middel ware om — was het ook door groote geldelijke opofferingen — den ongelijken strijd te voorkomen en onze dierbare geboortestad tegen bestorming en plundering te behoeden. Deze overweging dreef ons aan om eene poging bij den graaf van Vlaanderen te beproeven, ten einde zijne eischen te kennen. Wij besloten dus in onze zitting van gisteravond, een gezantschap naar het vijandelijk leger uit te zenden, en benoemden daartoe de heeren Clutinc, Van Heetvelde, Vederman en Meerte. Deze gezanten hebben hunnen last volbracht en zijn bereid verslag van hun wedervaren te doen. Ik geef daartoe het woord aan den heer Clutinc. »

« Mijn verslag zal zeer kort zijn, Mijnheeren, » zeide de opgeroepene ridder. « Wat ik te zeggen heb, is wel bedroevend, doch zeer eenvoudig. Wij zijn volgens de krijgswet met eenen blinddoek voor de oogen geleid geworden tot in de tent van den graaf van Vlaanderen, die

ons tusschen zijne veldheeren en voornamen ridders heeft ontvangen. Wij hebben hem het doel onzer zending met allen eerbied verklaard en hem aangeboden, onmiddellijk in geld hem het grootste gedeelte van 's hertogen schuld te betalen, hem daarbij verzekerende dat Brussel borg zou blijven voor het volledigen der betaling door de andere steden van het hertogdom. Maar wij eischen natuurlijk, dat het beleg der stad onmiddellijk werd opgeheven en het hertogdom geheel ontruimd. De graaf van Vlaanderen vond het kwetsend voor hem, dat wij in onzen toestand hem voorwaarden durfden opleggen, en hij antwoordde ons met gramschap en spotternij. Zoohaast zijne stormtuigen aangekomen zijn, zeide hij, zal een enkele dag hem toereikend zijn om Brussel in te nemen. Hij eischt de stad op genade en ongenade en zal er zijn wil mede doen. Welke redenen wij ook inriepen en welke opofferingen wij aanboden te doen, hij verstiet alles onmeedoogend en met misprijzen. De heer Van Heetvelde waagde het — in zijnen eigen naam ongetwijfeld — te zeggen, dat het Brusselsche volk weinig genegenheid voor zijne vorsten gevoelt en wel zeker met liefde en dankbaarheid den graaf van Vlaanderen in Brussel zou onthalen, indien deze vorst wilde toestemmen, de eigendommen en de rechten der inwoners ongeschonden te laten. De taal van den heer Van Heetvelde was zeer nederig, zelfs onteerend voor ons volgens mijn gevoelen..... en toch lachten de graaf en zijne ridders hem uit..... »

Een heesch gemor en doffe kreten van woede bruisten door de zaal; de Acht der Ambachten toonden zich bovenal woelig, knarsten de tanden en balden de vuisten.

« Gij zegt niet alles! » snauwde Van Heetvelde met slecht bedwongene bitsigheid.

« Laat den heer Clutinc het woord! » riep de voor-
schepen.

« Neen, ik zeg niet alles, » hernam Clutinc. « Wij zijn dus weder, bedrukt en diep gehoond, met den blinddoek

voor de oogen uit 's graven tent geleid geworden en stapten stilzwijgend voort, om onze schaamte ten minste voor onze bewakers te verbergen. Eensklaps is een bode tot ons gekomen, meldende dat de heer Van Heetvelde alleen terug bij den graaf moest gaan. Ons bracht men in eene tent en deed ons daar wachten. Wat de graaf van Vlaanderen onzen ambtgenoot heeft gezegd, kan hij beter dan ik u mededeelen. »

« Heer schepen Van Heetvelde, aan u het woord ! »

Van Heetvelde was een lang en mager man met kleine, glinsterende oogen. Zijn gelaat scheen hoogmoed en zenuwachtig ongeduld te verraden; want vooraleer het woord zijnen mond was ontvallen beefden zijne dunne lippen, als was hij ontsteld door eene innerlijke koorts.

« Ja, de graaf van Vlaanderen heeft mij alleen in zijne tent doen terugroepen, » zeide hij. « Ik acht mij door zulke onderscheiding vereerd en zie het tevens aan als een geluk voor Brussel. Ons gezantschap heeft de heer graaf inderdaad met toorn en spot onthaald; maar aan mij heeft hij verklaard, gereed te zijn tot het eerbiedigen onzer eigendommen en onzer vrijheden, indien wij vóór het verloop van vier en twintig uren de wapens nederleggen, de poorten openzetten en hem als onzen vorst begroeten..... Gij mompelt en schijnt woedend, Mijnheeren? Maar wij zijn hier niet om den tijd in nutteloos moedbetoog te slijten! Waartoe kunnen ijdele woorden of zinneloze pogingen ons leiden? Brussel in vuur en vlam te zien, onze eigendommen en misschien ons leven te verliezen ! »

« Maar, o hemel, gij raadt ons dus aan, de stad over te geven zonder iets voor hare verdediging te hebben gedaan? » riep t'Serclaes uit met een hevig gevoel van verontwaardiging, dat hij vruchteloos poogde te bedwingen. « Een vreemden vorst tot landheer aanvaarden ! »

« Bah, gij weet zoo wel als ik, dat onze hertog Wencelijn niet verdient, dat men het schoone Brussel voor hem in gevaar brenge van verbrand of geplunderd te worden. »

„ Er is hier geen sprake van hertog Wencelijn, „ hernam t'Serclaes, „ maar wel van onze hertogin Johanna, de erfgename onzer oude hertogen, wier weldaden ons den plicht opleggen, hunne laatste spruit ten koste van al ons bloed te verdedigen. „

„ Groote, helklinkende woorden, „ onderbrak hem Van Heetvelde, „ die men hier slechts uitspreekt om het volk te vleien en als een held te pralen. „

„ Ha, ik vlei het volk? „ wedervoer t'Serclaes gekwetst. „ En wat doet gij dan, gij en degenen welke uw gevoelen deelen? Door uwen slechten raad, door uwe aarzeling beneemt gij ons den moed, en gij doet de anders zoo manhaftige bevolking van Brussel wankelen tot het vervullen van haren plicht! „

„ Ik misprijs zulke aantijgingen, „ was het antwoord van zijnen tegenstrever. „ Mij is het gelijk, wat men op markten en straten over mij denkt. Het welzijn, het behoud onzer stad beschouw ik als eene opperste wet. „

„ Maar, „ hernam t'Serclaes, „ herinner u toch, hoe gij voor onzen genadigen hertog zaliger met ons allen den eed aflegdet, zijn kind tegen elken vijand ten koste van uw goed en bloed te verdedigen. Bij het sterfbed van den hertog hebt gij zelfs ongevraagd dien eed vernieuwd. Nu wilt gij dit heilig woord breken. Onze hertogin, op onze verkleefdheid en trouw berustende, is tusschen ons gebleven. Ach, en nu raadt gij ons aan, de arme vorstin in 's vijands handen te leveren, ja haar snood en laf te verkoopen om te ontsnappen aan een ingebeeld gevaar..... „

„ Nog al beter! „ spotte Van Heetvelde. „ De bestorming, de plundering van Brussel een ingebeeld gevaar? „

„ Dit is niet wat de lieden, die van uw gevoelen zijn, het meeste duchten, „ antwoordde t'Serclaes met meer bedaardheid. „ Ik neem zelfs aan, dat gij en uwe vrienden oprecht meent, het goed voor te hebben; maar gij misgrijpt u wel zeker. Beken het : wat gij zelfs ten koste onzer eer en onzer vrijheid wilt ontwijken, is de Ambach-

ten wapens te geven. Gij weerstaat den vaderlandschen kreet der geheele stad; gij blijft doof zelfs voor de herhaalde smekingen onzer genadige hertogin, die wel gevoelt dat de moed des volks haar kan redden. Waarom die gevaarvolle hardnekkigheid? Gij vreest, dat de Ambachten weder tegen de Geslachten zouden opstaan, om onze voorrechten te verminderen; maar zulke berekeningen zijn ontijdig, wanneer de machtige arm des volks alleen de stad en het vaderland kan verdedigen. Hoe grij er ook tegen worstelt, de nood zal u dwingen de Ambachten te wapenen! »

« Ja, ja, zeker, het volk moet wapens hebben! Dit is het eenige middel dat ons overblijft! » gromden de Acht der Ambachten.

Deze goedkeuring van zijns tegenstrevers woorden kwetste Van Heetvelde zeer diep en deed hem verbleeken van spijt.

« Ik spreek als een vrij man en ben noch door eerezucht, noch door eigenbelang gedreven, » zeide hij met zuren spot; « maar ik ken volkshelden, wier overdreven liefde voor onze hertogin geene andere bron heeft dan hunne hoop op eene milde belooning : bij voorbeeld het bekomen der hooge waardigheid van Amman..... »

« Gij doelt op mij? Ik Amman? » riep t'Serclaes verontwaardigd. « Nooit heb ik er aan gedacht; maar ik ken integendeel lieden, die sedert de hopelooze ziekte van heer Jan van Crainhem, onzen Amman, allerlei pogingen hebben aangewend om tot dit opperst ambt benoemd te worden, en die nu hunnen haat tegen onze vorsten uitspatten, omdat hunne smekingen werden verstooten. »

De voorschepen, die wel bemerkte dat deze persoonlijke twist — liet men hem voortduren — in hevigheid zou toenemen, klopte zoo geweldig met den hamer, dat hij alle gerucht overheerschte en eene volledige stilte opdrong. Dan zeide hij :

« Om Gods wil, Mijnheeren, laat ons niet vergeten, dat

wij hier te zamen zijn om over de dierbaarste belangen te raadplegen. Staakt, bid ik u, deze persoonlijke twistredenen, en blijven wij onafkeerbaar op het zwaarwichtig punt, waarover wij heden te beslissen hebben. Ik zal niet lijden, dat men er nog van afwijke, en wie uwer zulks dede, dien ontnam ik onverbiddelijk het woord..... Wij hebben den graaf van Vlaanderen gezanten toegestuurd. Wat men te zamen wat zij ons van hun wedervaren hebben overgebracht, dan staan wij voor de keus tusschen twee uiterste middelen. Namelijk, of wel onze poorten te openen en zonder wederstand ons te onderwerpen, met de vaste hoop, bijna met de zekerheid dat men de stad, onze eigendommen en onze vrijheden zal eerbiedigen..... of wel de bestorming af te wachten en onze vesten hardnekkig te verdedigen, met de hoop — de zwakke hoop — het te kunnen uithouden, totdat onze genadige hertog met een leger uit Limburg ons ter hulp kome..... »

« De hertog heeft geen geld en poogt nutteloos te Maastricht een leger te verzamelen, » bemerkte Van Heetvelde. « Men bemint hem daar even weinig als hier. Weten wij niet, dat hij nog geene tweeduizend man bijeen heeft? »

« Diensvolgens, » ging de voorschepen voort, « staat ons slechts te beslissen, of wij ons zullen overgeven op de minst harde voorwaarden, dan of wij wederstand willen bieden tot het uiterste..... want met de geringe macht, waarover wij beschikken, kan er niet aan gedacht worden, den vijand in het open veld aan te vallen. »

« Daar ligt juist de knoop van den toestand, » zeide t'Serclaes. « Wapent de Ambachten en gij wordt eensklaps even sterk als de vijand. De grafelijke benden bestaan uit allerlei bijeengeraapte krijgsknechten en gelukszoekers : Walen uit Fransch Vlaanderen, ja zelfs het overschot der beruchte plundenaars, de Witte Benden, die als huurlingen den koning Karel den Kwade van Navarre in Frankrijk hebben gediend. Zouden wij, die onze wettige vorsten, ons vaderland, onze eer en onze vrijheid te verdedigen hebben,

niet met meer moed en onverschrokkenheid strijden dan gelukzoekers en soldeniers, welke de zucht naar roof en buit alleen aandrijft? Ik zeg : ons ontbreken wapens noch stormtuigen : de torens op onze vesten, de kamers boven de poorten en Wiketten steken vol. Wapenen wij het volk, geheel het volk..... »

« Ja, vermits er geen ander middel is, wapenen wij het volk ! » bevestigde de ridder Clutinc.

« Nimmer, dat nimmer ! » viel Van Heetvelde met gramschap uit.

« Neen, daarin stemmen wij nimmer toe ! » zeide een ander schepen der Geslachten.

« Ik vraag het woord ! » riep een der Acht, een sterk gespierd man met breede schouders en hoogrood gelaat.

En toen hem de spreekbeurt was toegestaan, zeide hij schier barsch :

« Ik ben een beenhouwer, mijn stiel is ossen slachten. Vleesch hakken en worsten maken kan ik beter dan spreken ; maar ieder zingt, zooals hij gebekt is..... Ik loop reeds in de war. Wat ik zeggen wil, Mijnheeren, is, dat gij u haasten moet de leden van ons Ambacht wapens te geven. Zij weten, dat gij vandaag daarover zult beslissen. Weigert gij, dan bestormen zij misschien dezen namiddag reeds de wapenhuizen. »

« Het is waar ! » verstoutte zich de gezondene der Schoenmakers er bij te voegen. « Al de Ambachten, gansch het volk van Brussel wil den vijand weerstand bieden tot het uiterste en roept om wapenen. Tot nu toe hebben wij onze mannen kunnen stilhouden, omdat zij nog immer op eene gunstige beslissing hopen ; maar om uws eigen behouds wille, Mijnheeren, geeft acht, deze hoop niet te bedriegen ! Onze mannen denken, dat de Geslachten alleen hun willen beletten de stad te verdedigen. Moest het volk ongewapend den storm zien beginnen, het zou denken dat de stad verraden is en, weest zeker, er zouden stroomen bloeds binnen onze vesten zelve vloeien ! »

Deze woorden schenen eenen diepen indruk op de schepenen der Geslachten te doen. Van Heetvelde alleen bleef trotsch, en op zijne scherpe lippen zweefde een spotlach.

“ Hoe kan de mensch toch zoo blind zijn! ” zeide t'Serclaes. “ Uw vurigste wensch — evenals de mijne — is de Geslachten hunne wettige overheid en voorrechten te behouden. Indien nu het volk tegen ons opstaat en zich wreekt in het bloed onzer vrienden en magen, zal dan uw doel bereikt zijn? En indien die opstand met geweld kon gedempt worden en gij de stad den vijand overleverdet of zelfs ze vruchteloos verdedigdet, zou dan het volk, dat ons als verraders en verkoopers van land en stad zou aanzien, ons niet vermaledijden en ten eeuwigen dage verfoeien? Ja, ja, de Geslachten zouden bevuurd blijven met schande en zouden bezwijken onder het gewicht der ontrouw en der lafheid! ”

“ Laat ons stemmen! ” riep een schepen.

“ Ja, ja, stemt! Alles is gezegd en geweten. De kostelijke tijd verloopt. Stemmen! Stemmen! ” herhaalden de dekens der Gilden en de Acht der Ambachten.

Van Heetvelde, die vreesde voor eene beslissing tegen zijn gevoelen, poogde nog tegenwerpingen te maken, doch de voorschepen nam hem het woord af en zeide :

“ Welaan, Mijnheeren, gaan wij over tot de stemming. Aangaande de bewapening des volks zal desnoods daarna worden beslist. Nu stel ik eerst ter stemming de vraag : zullen wij de eischen des graven van Vlaanderen verwerpen en onze stad tot het uiterste verdedigen? ”

De voorschepen wendde zich tot Van Heetvelde. Deze riep met kracht :

“ Neen! ”

De tweede schepen drukte hetzelfde ontkennend gevoelen uit; maar van dan af stemden meest allen voor eene hardnekkige verdediging, zoodat van de zeven schepenen en de twee gildedekens zes “ ja ” en slechts drie “ neen ” hadden geantwoord.

Nog scheen Van Heetvelde alle hoop niet te hebben opgegeven. Dat de meerderheid der schepenen voor de verdediging gestemd had, verwonderde hem niet : maar zij zouden toch wel aarzelen om tot de bewapening des volks te besluiten, meende hij.

Dan over deze gewichtige vraag leverde de stemming juist denzelfden uitslag op, — en de meerderheid en de Acht der Ambachten sprongen recht, zwaaiden de handen in de hoogte en riepen met blijde geestdrift uit :

« Brabant-den-grooten-Hertog ! Leve Brussel ! Heil, heil ! »

En zij dankten vurig t'Serclaes en drukten hem juichend de handen ; want zij waren overtuigd, dat men aan zijne vaderlandsliefde en aan zijne sterkmoedigheid de eervolle beslissing was verschuldigd.

« Mijnheeren, » zeide Van Heetvelde met schertsende spijtigheid, « mijne tegenwoordigheid kan hier heden tot niets meer nuttig zijn. Ik laat de verantwoordelijkheid en de uitvoering uwer noodlottige besluiten aan hen, die er u toe hebben verleid. Vaarwel, God behoede ons arm Brussel ! »

En onder het uitspreken dezer woorden verliet hij de raadzaal.

De voorschepen klopte met den hamer en sprak op zeer mismooiedigen toon :

« Mijnheeren, gij hebt beslist onze stad te verdedigen tot het uiterste, zonder u te laten weerhouden door de schrikkelijke gedachte, dat de verdelging van Brussel het gevolg onzer vermetelheid kan worden. Uw wil geschiede !..... maar ik ben oud en kan niet alleen den zwaren last der uitvoering uwer besluiten op mij nemen. Ik stel dus voor, den heer t'Serclaes te belasten met alles wat de spoedige bewapening der Ambachten betreft. Stadsboden, knapen, klerken zullen hem ten dienste staan en zijne bevelen gehoorzamen. »

Nadat de andere stemhebbende leden dit voorstel door

toejuiching hadden goedgekeurd, ging de voorschepen voort :

“ Viel er iets bijzonders voor, waarover uwe stemming of uw raad ons nuttig scheen, wij zouden u door boden doen verwittigen. Nu herinner ik u slechts, dat morgen te elf uren voormiddag onze genadige hertogin rondom de vesten zal wandelen en onze schutters en de leden der Lakengilde in oogenschouw zal nemen. Onze plicht is, daar tegenwoordig te zijn. Ik hef de zitting op..... Tot wederziens, Mijnheeren. ”

Na met elkander nog eenige woorden te hebben gewisseld, verlieten allen de zaal.

In de voorkamer, terwijl t'Serclaes zijn zwaard aangordde, zeide hem Hugo Clutinc :

“ Van Heetvelde heeft eene booze inborst. De nijd verblindt hem tot zinneloosheid toe. ”

“ Zou hij zich waarlijk inbeelden, dat ik moeite heb gedaan om Amman te worden? ”

“ Kom, t'Serclaes, veins niet; gij weet wel waarom hij u haat. Zijne nicht Sabina Van der Aa is de oorzaak zijner verbolgenheid tegen u. Hij is haar voogd en wenschte vurig, zijnen zoon Willem met haar te zien trouwen; maar onze hertogin drijft de jonkvrouw aan om hare hand uwen zoon Everard te schenken..... ”

“ Maar, heer Clutinc, de jongelieden beminnen elkander sedert jaren en gingen verloofd worden, toen deze oorlog onverwachts uitbrak. ”

“ Van Heetvelde meent, dat gij door allerlei kuiperijen u dus de ondersteuning der hertogin tegen hem hebt verworven. ”

“ Kuiperijen? Wie gebiedt over het liefdegevoel in jonge harten? Wat kan ik daaraan doen? Ik zal toch het geluk mijns zoons niet beletten, noch zijne toekomst slachtofferen om een mensch te behagen, wien de nijd in den boezem brandt..... Maar verschoon mij, heer Clutinc, het is nu de tijd niet om over zulke dingen te kouten. ”

“ Komt gij niet mede? Wij zullen een eind in gezelschap wandelen? ”

“ Neen, ik ga daarbinnen de stadsboden en de knapen bijeenroepen en bevelen uitdeelen tot de bewapening der Ambachten. Den ganschen dag zal ik aan dat gewichtig werk bezig zijn en zelfs desnoods mijne nachtrust er aan opofferen. Ik wil al het mogelijke doen om een goed gedeelte der ambachtslieden tegen morgenmiddag onder de wapens te hebben. Het zal onze genadige hertogin eene groote vreugde zijn, dus de gansche bevolking van Brussel tot hare verdediging gereed te zien. ”

“ Tot morgen dan, vriend t'Serclaes. ”

“ Tot morgen. ”

Zij drukten elkander de hand. Clutinc stapte naar den uitgang, en t'Serclaes verdween in het diepe van het Schepenhuis.

II

Dien ganschen morgen had de lucht boven Brussel weergalmd van den schallenden oproep der trompetten en bazuinen, en de straten hadden uren lang gekrield van gewapende lieden, die uit alle wijken zich naar het zuidelijk gedeelte der vesten begaven.

Nu was dit gerucht vergaan; ieder stond onder zijn vaandel en in zijn gelid, om de komst der hertogin af te wachten.

Bij Sint-Katelijne-poort hielden zich de oversten der wapenknechts met de ridders en de schepenen, welke niet tot eene Gilde behoorden. Daar zag men onder anderen den graaf van Berg, veldheer in naam des hertogs en die als zoodanig het opperbevel over de gansche strijdmacht van Brabant voerde; Bernhard van Borgneval, hoofdman der Leuvensche schutters; den heer van Assche, erfelijk vaandrager van Brabant, en zelfs Segher Van Heetvelde, den schepen, die zich in den stadsraad zoo hardnekkig tegen de bewapening der Ambachten had verzet.

Ter rechterzijde der poort, binnen den muur der Witte-vrouwengracht, stonden de wapenknechten der hertogin.

Ter linkerzijde ontplooiden zich eene diepe schaar mannen met stalen kruisbogen. Dit was de groote Gilde der schutters, waarvan de burgers het zich eene eer rekenden deel te mogen maken. Alhoewel in gewone tijden het

getal harer leden streng bepaald was, had men nu tot verdediging der stad al de goede lieden er bij ingelijfd, die eenen kruishoog bezaten en er handig mede wisten om te gaan. Zelfs vele jongelieden der Geslachten bevonden zich tusschen deze schutters.

Zoo stond in het voorste gelid een jonkman van ongeveer vijf en twintig jaar, die men aan zijne meer uitgezochte en kleurige kleeding voor een rijk burger kon herkennen. Hij was opgeschoten van gestalte, had een mannelijk en schoon gelaat en glimlachte met den glans der vreugd in de oogen, als maakte het gezicht van Brussels verzamelde strijdmacht hem gelukkig en trotsch. — Deze jongeling was Everard, de zoon van den schepen t'Serclaes.

Op eenige stappen verder stond Willem Van Heetvelde, de zoon van zijns vaders vijand en zijn ongelukkige mededinger naar de hand der bekoorlijke Sabina Van der Aa. Hij kon twee of drie jaren minder tellen dan Everard, was tenger van gestalte, bleek van wangen en zeer zacht van wezenstrekken. Zijne weifelende blauwe oogen lieten vermoeden, dat hij een lijdzaam en hinderloos wezen moest zijn, en zijne inborst dus niet geleele naar die zijns vaders, welke bij ieder bekend was als een driftig, heerschzuchtig, haatdragend man.

Van daar tot verre voorbij het Zwartzustersklooster stonden de leden der Lakengilde : wevers, volders, scheerders en ververs, zeer talrijk en bijna onafzienbaar ; want de lakennijverheid was alsdan in de oude hofstad van Brabant zoo bloeiend en zoo beroemd, dat de vreemde vorsten zelve zich tooiden met de fijnste Brusselsche geweeffsels.

Evenwel, waar men de gewapende Brusselaars tot vele duizenden in woelige scharen kon verzameld zien, was op de binnenvest, van achter Sint-Goedele af langs de Zavelgracht en de Wolfengracht, tot bij de Zenne.

Hier stonden de verschillende Ambachten, die men sedert den dag te voren in allerhaast en zooveel mogelijk met de korte speren had gewapend, zijnde deze van vorm

als eene zwarte knots, voorzien met ijzeren punten, en den vijand wel vreeselijk, wanneer een sterke man er zich met beide handen van bediende tot steken of tot slaan.

Op het uitgestrekt gedeelte der vesten, dat met hunne vlottende menigte was overdekt, waaiden wel vijftig vaandels, waarop de voortbrengsels of de gereedschappen van elk Ambacht met schitterende verven waren afgebeeld.

Deze teekens konden den leden der verschillende Neringen hunne vergaderplaats aanwijzen; maar, zoo onlangs ingericht, wisten de meesten nog niet in welk gelid zij zich te schikken hadden. Daarenboven, de blijdschap van tot de verdediging der stad te mogen helpen, de hoop dat men nu weldra den vijand in het open veld zou aantasten, de indruk van het prachtigste zomerweder: dit alles te zamen misschien maakte hen vroolijk en geneigd om hun hart door vaderlandsche kreten en hun ongeduld door lichaamsbeweging lucht te geven.

Het was hunnen dekens en honderdmannen niet mogelijk, hen rustig te doen blijven, wat moeite zij er ook toe deden; maar ter plaatse waar hun algemeen overste zich vertoonde, zwegen allen uit ontzag en hielden zich roerloos en stil in hunne gelederen, totdat hij verre genoeg voorbij was om hen niet meer te kunnen zien of hooren.

Deze overste was niemand anders dan de schepen t'Serclaes, die op algemeen aandringen der Ambachten zelve had toegestemd hun aanleider te zijn.

Alhoewel de drukke werkzaamheid en het langdurig loopen onder de gloeiende zonnestralen hem zeer moesten vermoeid hebben, wandelde hij haastig de Wolvengracht op, verbeterde de gebrekkige schikkingen, deelde bevelen uit, riep de mannen tot tucht en gehoorzaamheid en poogde hunnen moed te ontvlammen door de belofte, dat zij welbaast zouden geroepen worden om Brussel te verlossen en hun vaderland te wreken.

Zoo naderde hij de Warmoespoort (1) om nog eens de smeden, de ketelboeters en de zwaardvegers, die voor de Zavelgracht stonden, te bezoeken..... toen hij eensklaps achter den St.-Michielsheuvel eenige bazuinklanken hoorde galmen.

Hij luisterde eene korte wijl om zich te verzekeren, dat hij zich niet misgreep, en zeide dan tot den deken der smeden :

“ Doe uwen hoornblazer het gekende sein aanheffen. Onze genadige hertogin is daar! ”

Eenige scherpe, lange tonen als eene plechtige aankondiging boorden door de lucht en werden onmiddellijk op de gansche lengte der vesten door hoorns en bazuinen herhaald.

t'Serclaes had zich niet bedrogen. De hertogin Johanna daalde nu met haar gevolg den St.-Michielsheuvel af. Zij zat geheel alleen in eene opene rosbaar, dat is te zeggen in eene soort van koets zonder wielen, op lange stangen door twee paarden, een voor en een achter, gedragen. De vorstin was niet meer dan vier en dertig jaar oud en mocht aanschouwd worden als eene nog schoone vrouw. Haar bleek en vermoeid gelaat deed echter denken, dat zij, alhoewel op eenen vorstelijken troon gezeten, reeds veel had geleden.

Waarschijnlijk wilde zij nu door de nederigheid en de donkere verf harer kleederen getuigen, dat zij den rouw droeg over 's lands rampen; want buiten eenige glinsterende juweelen op hare borst en aan haar hoofdhulsel was zij geheel in zwart satijn getooid.

Achter hare rosbaar volgden te voet een twintigtal edelvrouwen en tevens een stoet ridders, die tot de ambtenaars van het hof behoorden.

Tusschen de edelvrouwen onderscheidde men bij den

(1) Deze poort stond waar nu het midden der straat is, welke men Warmoesberg noemt (Montagne-aux-Herbes-Potagères).

eersten blik de nog zeer jonge Sabina Van der Aa, eene lieve maagd met de zachtste blauwe oogen, met zulk frisch en zuiver gelaat, met zulken eenvoudigen doch innemenden glimlach op de lippen, dat zij, om zoo te zeggen, het hart bekoorde van al wie haar naderde. Zij was daarbij

Toen een kerel mij eensklaps. (Bladz. 40.)

eene zeer rijke erfgename. Geen wonder dus dat al de jongelieden, die, door hunne geboorte of hunne groote goederen verstout, zoo hoog durfden opzien, naar hare hand stonden; maar zij, hare innige neiging volgende en hiertoe door de hertogin zelve aangespoord, had tusschen allen Everard, den zoon van den schepen t'Serclaes, tot haren verloofde uitgekozen. Alhoewel haar voogd, de heer Van Heetvelde, uit al zijne kracht had gepoogd dit huwelijk te beletten, kon hij toch niets tegen den wensch harer eigene

moeder en tegen den wil der hertogin. Zoohaast de vijand het beleg van Brussel opbrak en men geen onmiddellijk gevaar meer had te duchten, zou Everard t'Serclaes haar ten altaar leiden en zij de gelukkige bruid van den gekozone haars harten worden.

Nauwelijks was de hertogin bij de Warmoespoort verschenen en werd zij voor de leden der Ambachten zichtbaar, of een reusachtige welkomsschreeuw ging op uit den schoot der menigte :

“ Leve de hertogin ! Brabant-den-grooten-hertog ! Heil ! heil, heil ! ”

Terwijl Johanna uit hare rosbaar steeg en te voet tot de eerste Ambachten naderde, klom nog immer met meer kracht het liefdevol gejuich des volks in de hoogte ; maar toen de Ambachten zagen, hoe de vorstin den ouden t'Serclaes de hand drukte, gevoelden zij zich trotsch over zoo veel eer, hun allen in hunnen overste aangedaan, en de uitdrukking hunner blijdschap en hunner liefde weergalmde als een aanhoudende donder over de huizen der stad, des te meer daar de vorstin hen toelachte en, door minzaam hoofdknikken, hen voor de bewijzen hunner verkleefdheid bedankte.

Na eene lange wijl verging evenwel grootendeels het gerucht, en dan zeide de hertogin tot den overste der Ambachten :

“ Heer t'Serclaes, geloof in mijne oprechte erkentenis. Ik weet, hoe krachtdadig gij den ontmoedigenden raad hebt bestreden van lieden, die denken, dat zij, zonder hunne eer te kort te doen, in deze ongelukkige tijden hunne belangen van die hunner vorsten mogen scheiden. Zie ik hier het manhaftige Brusselsche volk onder de wapenen staan, gereed om zijn bloed voor de stad en voor mij te storten, aan u zijn wij het verschuldigd. Wees zeker, ik zal niet vergeten, wie in het ongeluk mijne ware vrienden zich hebben getoond. ”

“ Genadige vorstin, in uwe goedheid schat gij mijne

pogingen te hoog : ik doe mijnen plicht, » murmelde t'Serclaes.

« Zeker, heer schepen; maar is er slechts ééne wijze om zijnen plicht waarlijk te vervullen, er zijn er verschillende om zijnen plicht te begrijpen. Gij ten minste draagt het hart op de goede plaats. »

En zich omkeerende, wenkte zij Sabina Van der Aa, trok ze bij de hand nader en zeide met eenen glimlach :

« Kom, begroet toch onzen vriend, den heer t'Serclaes, die u weldra een liefderijk vader zal worden. Gij weet het, hij bemint zijnen goeden Everard als den hoogmoed en het licht zijner oude dagen; maar er is in zijn edel hart ruimte genoeg om er de beste plaats aan zijn tweede kind, aan de bruid zijns zoons te gunnen. »

De jonkvrouw had eerst met eenen stralenden glimlach den ouden schepen in de oogen gestaard; maar nu, door de woorden der hertogin onthutst, sloeg zij den blik neder.

« Gij zwijgt, Sabina? » schertste minzaam de vorstin. « Het denkbeeld van het geluk, dat u wacht, ontroert u..... maar zeg toch iets tot Everards vader! »

Voor alle antwoord legde Sabina hare armen over de schouders van t'Serclaes en omhelsde hem onder het murmelen van zoete geloften. De schepen stonden de tranen in de oogen, en hij sloot de lieve maagd met eindeloze teederheid op zijn hart.

De veldheer en de ridders, die door de aankondiging der bazuinen en trompetten de verschijning der hertogin hadden vernomen, waren in allerhaast toegelopen, en nu kwamen zij juist ter plaatse, intijds genoeg om de schoone Sabina Van der Aa in de armen van t'Serclaes te zien.

Op aller lippen verscheen een glimlach van vriendelijke deelneming. Van Heetvelde alleen verbleekte bij dit hem zoo pijnlijk schouwspel, en zijn mond verkrampste tot eenen grijns van haat en afgunst; maar even ras bedwong hij zijne ontsteltenis en er bleef niets meer op zijn gelaat zichtbaar dan eene uitdrukking van stillen spot.

De oversten en ridders legden hunne eerbiedige groetenissen af voor de hertogin, die na deze plichtplegingen met den opperveldheer, graaf van Berg, over den toestand der zaken en over de goede gezindheid der werklieden begon te spreken. Zij begaf zich welhaast onder het aanhoudend gejuich der Ambachten langs hunne scharen, nu en dan de honderdmannen en de gewapende werklieden zelve een minzaam woord tot aanmoediging toerichtende.

Nadat zij ook 's hertogen wapenknechten had in oogenschouw genomen, naderde zij de Katelijnepoort en betuigde den lust om daar op de breede vest te klimmen en uit te kijken in het veld, van waar men, zoo zij had vernomen, de vuren van 's vijands leger kon zien rooken.

Aan hare begeerte gehoorzamende, toonde men haar van boven den wal, op een uur gaans van de poort, des vijands legerplaats achter den weg naar Dilbeek, op een uitgestrekt veld, dat men den Hoogen Kouter noemde.

De voorwachten lagen echter veel nader, en zelfs draafden onverspoosd eenige ruiterbenden dicht bij de stad, doch buiten schot, om alle gemeenschap en toevoer van levensmiddelen te beletten.

Wat nu echter de bijzondere aandacht des veldheers en der ridders opwekte, was eene lange rij zwaargeladene wagens en karren, die buiten de legerplaats des vijands schenen te staan.

Het was niet mogelijk, van zooverre te onderscheiden, wat er op die wagens was geladen. Men geraakte eindelijk algemeen tot de gedachte, dat 's vijands stormtuigen konden aangekomen zijn; maar de veldheer zeide lachend, dat er nog veel tijds vereischt werd tot het stellen zulker zware tuigen, en de Brusselaars in alle geval gereed waren om den vijand duchtig te ontvangen en zegevierend af te slaan.

Aan den honderdman, die boven de vest met zijne lieden wacht hield, vroeg de veldheer, of deze wagens reeds lang dus zichtbaar waren. De honderdman antwoordde, dat het

in 's vijands leger sedert een paar uren een onophoudend gaan en komen van wagens was, en dat hij er wel tweehonderd had geteld. Door het lang uitkijken en het overspannen zijner gezichtskracht had hij kunnen onderscheiden, meende hij, dat de wagens geladen waren met zakken en groote balen. De vijand had waarschijnlijk uit Vlaanderen eenen aanzienlijken voorraad van levensmiddelen voor mannen en paarden ontvangen.

Men gaf niet langer acht op deze bijzonderheid, te meer daar de hertogin bij zekere zware verdedigingstuigen stond en eenige uitlegging scheen te verlangen.

De graaf van Berg haastte zich aan haren wensch te voldoen en verklaarde haar het gebruik der *Blijden* en *Springhalen*, uit dikke balken samengesteld, en waarmede men of lange pijlen of zware rotsbonken op groote afstanden kon werpen. Hij toonde haar tevens de ijzeren ketels, hangend in een beweegbaar toestel, en waarin men olie en vet aan het zieden bracht, om den vijand, als hij de stormladders had gerecht, met dit vloeiend vuur te begieten.

Na eene wijl de uitleggingen des veldheers te hebben aangehoord, daalde de hertogin van den wal om den oogenschouw der Brusselsche strijdmacht voort te zetten.

Zij zou welhaast de gelederen der Schuttersgildenaderen, waarin Everard t'Serclaes en Willem Van Heetvelde stonden.

Beiden zagen de komst der vorstin met kloppend hart te gemoet; maar hun blik poogde verder in den stoet te dringen, om daar tusschen de andere edelvrouwen eene jonge maagd te herkennen..... Zou Sabina dien dag de hertogin vergezellen?..... Ja, daar glansde haar bekoorlijk gelaat als eene lenteroos tusschen min liefelijke bloemen! Zij had zelfs onmiddellijk naar hunnen kant uitgekeken!

Een opene, vroolijke lach was Everards groet. Willem liet integendeel het hoofd hangen en waagde slechts nog nu en dan van ter zijde eenen schuchteren oogopslag. Wat

had hij te verwachten? Zij beminde eenen anderen man; de oorlog alleen had haar huwelijk met Everard t'Serclaes vertraagd. Voor hem, wiens eindelooze liefde zij had verstooten, geen geluk meer op aarde. Hij mocht zelfs niet toonen wat er in zijnen boezem omging, wilde hij niet ten spot worden aan alwie hem kende.

De hertogin noemde de beide jongelieden bij hunnen naam, zeide hun een minzaam woord en stapte voorbij.

Dan naderde Sabina haren verloofde, drukte hem de hand en zeide half treurig :

“ Hoe vreeselijk de oorlog! Ach, hoe zal het eindigen? Gij zult in den strijd moeten, Everard; een vijandelijk wapen kan u treffen..... Waar bleef dan het gedroomde geluk?..... Ja, gij zijt man, uwe oogen glinsteren van moed en fierheid; maar ik, zwakke vrouw, vreezen, beven is mijn lot! Wees toch niet vermetel, vriend; stel u niet roekeloos bloot! ”

“ Ha, Sabina, lieve, ” antwoordde Everard, “ zoudt gij iemand kunnen achten, die zwakmoedig terug zou deinzen voor de vervulling van zijnen vaderlandschen plicht? Ik snak om mijn leven voor onze geboortestad en onze genadige hertogin te mogen wagen. Vloeide mijn bloed voor die edele zaak, gij zoudt mij te meer er om beminnen. En hoe zou ik niet haken naar de worsteling? 's Lands vijand is ook de vijand van ons geluk! ”

“ Gij hebt gelijk, Everard, ” murmelde zij, “ doe uwen plicht; ik zal God bidden, dat Hij u beschermde. Vaarwel, onze genadige hertogin is reeds verre..... ”

En haastig voortstappende, zeide zij tot den jongen Van Heetvelde :

“ Goeden dag, heer Willem. Ha, gij ook zijt schutter? Het is schoon, de wapens voor het vaderland te voeren..... ”

Willem Van Heetvelde sidderde bij het hooren dier zoete stem. Hij hief het hoofd op; in zijne oogen glinsterden

twee tranen, welke Sabina echter niet zag, daar zij reeds voorbij was gegaan.

Na een half uur eener langzame wandeling had de hertogin aan St.-Jacobspoort den rechtervleugel der Laken-gilde bereikt, en dewijl haar wapenschouw geëindigd was, betuigde zij den opperveldheer hare tevredenheid en gelastte hem, in haren naam de gansche bevolking van Brussel en 's hertogen wapenknechten te bedanken voor hunne moedige houding en de bewijzen hunner verkleefdheid aan land en vorsten.

Hierop groette zij zeer minzaam al de ridders, die haar gezelschap hadden gehouden, klom in hare rosbaar en verwijderde zich in de richting naar het Korenhuis.

De graaf van Berg zond eenige boden uit om langs de vesten aan al de voornamen oversten der verschillende benden en der Ambachten het bevel te dragen, onmiddellijk bij de Katelijne-poort te vergaderen, ten einde daar uit zijnen mond te hooren, wat de hertogin hem gelast had in haren naam hun te zeggen.

Eenigen tijd daarna zag hij zich omringd van meer dan zeventig oversten. Hij deed hun teeken tot stilte en zeide :

„ Mijnheeren, onze genadige hertogin is ten uiterste voldaan over uwe kloeke houding en diep getroffen door de luidruchtige bewijzen van verkleefdheid, welke onze mannen..... „

Hij zweeg en keek verwonderd naar de Stadskraan, waar een pelgrim in bruinen paltrok en met een langen staf in de hand was verschenen.

Zich nijgend naar eenen ridder, welke hem immer van dichtbij had vergezeld, vroeg de veldheer aan zijn oor :

„ Is het niet onze verspieder Brants, die ginder met zooveel spoed komt geloopen? „

„ Hij is het, inderdaad, heer, „ was het antwoord.
„ Waarschijnlijk brengt hij eene haastige boodschap. „

Een oogenblik daarna drong de pelgrim stoutelijk door de oversten tot in het midden van hunnen kring en zeide

tot den graaf van Berg, luide genoeg om door iedereen verstaan te worden :

„ Veldheer, ik kom uit het vijandelijk leger. Ik heb den dood van nabij gezien ; maar, God lof, het was eene schikking des hemels om mij toe te laten een belangrijk geheim te verrassen. Wilt gij uwen vijand verslaan en hem den onschatbaren buit ontnemen, dien hij in het hertogdom heeft geroofd, maak u dan gereed om heden nog uit de stad te vallen en hem aan te grijpen ; want morgen is het te laat. De graaf van Vlaanderen breekt zijn leger op en vertrekt dezen avond met al zijne macht naar Gent. „

Die tijding verbaasde elkeen ; niemand scheen aan de mogelijkheid van zulk onverwacht vertrek te gelooven.

„ Brants, men heeft u bedrogen ; dit is voorzeker een valsch bericht, „ mompelde de veldheer, het hoofd schuddende.

„ Laat mij spreken en oordeel, „ zeide de verspieder op den toon eener diepe overtuiging. „ Op mijnen palsterstok leunende, stapte ik dwars door eenige benden grafelijke wapenknechten en poogde onderwijl uit hunne woorden mijn nut te trekken. Ik beweerde een arme pelgrim van Wolverthem te zijn, die tot het volbrengen eener plechtige gelofte op bedevaart ging naar Onze Lieve Vrouw van Hal. Ik rustte zelfs uit te midden eener brandwacht..... toen een kerel mij eensklaps in het aangezicht keek, mij noemde met mijnen echten naam en beweerde, dat ik in Brussel woonde en hij mij daar onder de stadshellebaardiers had gezien. Wel bracht ik door mijne onwankelbare afloochening den kerel in twijfel ; maar evenwel leidde men mij als verdacht van bespieding naar het leger, waar ik na eene lange ondervraging aan den middelpaal eener tent werd gebonden, zoo hard en onmeedoogend, dat gij aan mijne polsen nog de blauwe strepen van der koorden wreed geklem kunt zien. — De oversten, die mij hadden ondervraagd, verlieten mij om over mijn lot te gaan raadplegen. Ik kon onderwijl God om vergiffenis mijner zonden

smeeken, zeiden zij, want het minst pijnlijke, dat mij kon geschieden, was opgehangen te worden aan den eersten boom den besten. — Wel een half uur bleef ik dus gansch alleen. Alles was stil rondom mij; niets hoorde ik dan den stap der schildwachten voor de tent. — Eensklaps vernam ik achter mij een geruisch van stemmen, die allengs nader kwamen en klaarder werden..... Het moesten oversten zijn, die achter het doek der tent aan het kouten waren; want zij noemden elkander met eerenamen als graaf, heer en hopman. Ik luisterde met koortsige aandacht. Wat ik vernam, verbaasde mij, en ik betreurde het alsdan wel diep, door mijnen waarschijnlijk dood belet te zullen zijn, het gewichtig geheim u te openbaren. „ Onze toestand wordt te gevaarlijk, „ zeiden deze lieden onder anderen. „ Wij weten, dat de hertog van Brabant met een aanzienlijk leger uit Limburg komt aangerukt. Doen de Brusselsaars terzelfder tijd eenen uitval, dan, tusschen twee vijandelijke machten ingesloten, zijn wij zeker verloren. Zulke nederlaag te wachten, zou dwaasheid zijn. Beter is het, onzen aanzienlijken buit te redden. Wij hebben goud en zilver en kostbare stoffen, wel honderd wagens vol, en het zou moeilijk zijn, in geval van tegenspoed die onschatbare rijkdommen te behouden. Daarom heeft onze genadige heer graaf besloten, het leger op te breken en dezen avond geheimelijk te vertrekken. „

Een gemor van verwondering ontstond onder de oversten der Brusselsche strijdmacht; eenigen riepen, dat men den vijand moest aantasten en hem zijnen buit ontnemen; maar de veldheer gebod de stilte door een teeken en vroeg den verspieder, wat hij verder had vernomen en hoe hij aan eenen bijna zekeren dood was ontsnapt.

„ De ridders, die mij moesten vonnissen, „ antwoordde deze, „ kwamen terug met eenige wapenknechten. Men zeide mij, dat ik als bespieder verwezen was tot de galg. De wapenknechten deden mij eenen strop om den hals en sleurden mij als een lastdier buiten de tent naar eenen

boom. Reeds was het koord over eenen vooruitspringenden tak geworpen en men ging mij ophijschen, toen twee prachtig uitgedoste ridders — hooge oversten ongetwijfeld ons naderden en den wil uitdrukten om te weten wat hier geschiedde. Zij ondervraagden mij opnieuw. Mijne klachten, mijne verontschuldigingen en mijn angstig smeecken schenen hun hart te treffen; het denkbeeld, eenen waren pelgrim, eenen vromen bedevaartganger te dooden, boezemde hun vrees in, en deze vrees deden zij ten laatste door al de omstanders deelen. Men schonk mij genade des levens. Aan eenige wapenknechten werd bevolen, mij verre buiten de legerplaats op de baan naar Hal te brengen en mij daar in vrijheid te laten gaan. — Inderdaad, ik werd dwars door de duizenden tenten des vijands geleid. Op dezen doortocht bekwam ik de overtuiging, dat ik de waarheid had verrast; want overal droeg men allerlei voorwerpen op karren te zamen, en ik zag insgelijks de ontelbare wagens, waarop de buit was geladen, en daarbij de paarden, gereed om te worden ingespannen. — Eens in vrijheid, heb ik mij gespoed, over Vorst de stad te bereiken; ik kwam ter Steenpoort in en acht mij nu uiterst gelukkig, u het geheim des vijands te kunnen mededeelen en waarschijnlijk de oorzaak zijner nederlaag en uwer overwinning te worden (1). »

« Dit is dus de beteekenis der wagens en karren, die men bij des vijands legerplaats ontwaart! » mompelde de veldheer in zich zelven.

« Mijnheeren, » zeide hij tot de oversten, « ik heb een volledig vertrouwen in de woorden, die gij hebt gehoord. Mijnheer Brants is een beproefd man; uit enkel liefde tot zijn land stelt hij zijn leven bloot om onze vijanden te bespieden. Daarenboven, zekere omstandigheden beves-

(1) Aangaande het wedervaren van dezen Brusselschen bespieder, zie *Histoire de la ville de Bruxelles*, par A. HENNE et ALPH. WAUTERS, vol. I, p. 117.

tigen mij in de overtuiging, dat de graaf van Vlaanderen werkelijk voornemens is, met zijnen buit te vertrekken. Zullen wij hem in vrede laten gaan, of zullen wij pogen het geroofde goed hem te ontrukken en wraak te nemen over de gepleegde balddadigheden? »

« Strijden! strijden! Zonder wachten! Wij zijn sterk en staan gereed! » kreten al de oversten.

Geen hunner kwam op het denkbeeld, dat het gansche tooneel van des verspieters vonnis en vrijlating eene berekende list des vijands kon zijn, om de Brusselaars buiten de stad te lokken. In hunnen heeten strijdlust snakten zij naar eenen onmiddellijken uitval en achtten zich der overwinning zeker, aangezien de grafelijke benden, dus verrast en door de voorbereidsels tot hun vertrek in wanorde gebracht, weinig tegenstand zouden kunnen bieden.

De oude t'Serclaes alleen uitte het gevoelen, dat het raadzamer was, den graaf van Vlaanderen te laten vertrekken dan eenen onzekeren slag te wagen. De Ambachten, die nu een voornaam gedeelte der Brusselsche strijdmacht uitnaakten, waren slechts sedert gisteren onder de wapens geroepen. Er ontbrak nog oneindig veel aan hunne inrichting. Met zulke onvaste scharen was het gevaarlijk, op te trekken tegen een leger van ervaren en afgerichte krijgslieden.

Maar zijne bemerkingen vonden geenen weerklink bij zijne makkers. De veldheer zeide hem, dat men de Ambachten aan de achterhoede zou stellen, op zulke wijze dat zij niet in den strijd zouden komen dan wanneer het overige des legers reeds op eene beslissende wijze de worsteling zou hebben begonnen.

Alhoewel daardoor niet gerustgesteld, verklaarde t'Serclaes bereid te zijn om zijnen plicht te doen en de Ambachten te leiden waar men het zou bevelen.

De veldheer zond de oversten terug naar hunne benden, hen aanmanende alles tot den uitval in gereedheid te

brenghen. Hij zou onderwyl met zynen krigsraad vergaderen, om de noodige maatregelen voor den uittocht des legers te beramen.

Nauwelijks hadden de oversten hunne bende kunnen bereiken, of er steeg een donderend krigsgeschreeuw boven de stad; de opgetogene mannen, bij het vernemen der goede tijding, zwaaiden hunne wapens door de lucht en riepen uit alle kracht :

“ Heil! heil! Brabant-den-grooten-hertog! ten strijd, ten strijd! ”

Men zag van alle kanten ridders en hunne dienaars de stad inloopen, om paarden of betere krigswapens te halen.

In min dan een half uur schenen alle toebereidsels geëindigd, en de veldheer, na zijne bevelen te hebben rondgedeeld, gaf het sein tot den uittocht.

Volgens krigsgewoonte zouden de schutters den aanval beginnen. Zij werden dus aan het hoofd des legers gesteld en trokken eerst ter poort uit. Hen volgden vele diepe scharen zwaarddraggers, tusschen welke men de Leuve-naars met hunnen overste, den heer van Borgneval, kon herkennen.

In het midden van dit machtig legergedeelte reed de veldheer, graaf van Berg, vergezeld van een honderdtal ridders te paard, en daar ook vlotte, hoog boven de hoofden der mannen, het groote vaandel van Brabant : — een gulden leeuw op zwart veld, — door den heer van Assche gedragen. Dan kwamen de leden der Lakengilde en eindelijk op zekeren afstand de talrijke scharen der andere Ambachten, onder bevel van den schepen t'Serclaes.

De volledige stilte was bevolen geworden, opdat ieder de stem zijner oversten mocht herkennen en verstaan.

De brandwachten en zelfs tamelijk sterke benden des vijands trokken bij de nadering der Brabanders in allerhaast achteruit. Dit versterkte het vertrouwen dezer laatsten en deed hen eene gemakkelijke overwinning te gemoet zien.

Zoo togen de Brabanders zonder eenig beletsel voorwaarts, totdat zij eensklaps eene breede schaar vijandelijke schutters en slingerwerpers hen te gemoet zagen komen.

Welhaast werd de lucht als verduisterd door eene wolk pijlen en steenen. Deze eerste aanval scheen den Brabanders geluk te voorspellen; want hoe langzaam ook, zij wonnen toch immer veld op den terugwijkenden vijand.

In hunne gelederen vielen evenwel vele mannen doodelijk getroffen, en men zag de gekwetsten en stervenden door hunne naaste gezellen naar de achterhoede dragen, om daar door de heelmeeesters te worden verbonden.

De schepen t'Serclaes had vele moeite om zijnen benden het vooruitloopen te beletten. Het gezicht hunner gewonde stadgenooten ontvlamde hunnen strijdlust en hunne woede; maar hun overste liep langs hunne gelederen en beteugelde door zijnen goeden raad en door zijn streng bevel hun brandend ongeduld. Zoo was hij juist bezig met het woelige Ambacht der beenhouwers tot bedaardheid aan te manen, toen hij den blik veldwaarts sturende, eensklaps eenen scherpen kreet slaakte en bleek werd als een linnen. O, wat hij meende te zien, was onmogelijk! Hij wilde nog twijfelen en hield bevend het oog gevestigd op twee mannen, die naar de achterhoede kwamen met eenen gekwetste — eenen stervende ongetwijfeld; want het lijk hing hun gevoelloos en slap op de armen..... Hemel, hij bedroog zich niet; zijn zoon Everard!

Door zijnen vaderangst overmand, liet de ongelukkige t'Serclaes zijn zwaard vallen, liep tot den gekwetste, omhelsde het gevoelloos lichaam, zoende de blauwe lippen en riep uit, als brak hem het hart in den boezem:

“ O, God, mijn goede Everard, mijn zoon, mijn eenig kind, dood, dood, dood! ”

Hij kon niet meer spreken en stortte dof snikkend zijne tranen op de bebloede wangen zijns zoons.

“ Een slingersteen heeft hem aan het hoofd getroffen, ” zeide een der dragers. “ De felle slag heeft hem bedwelmend; ”

maar hij is nog niet dood..... Zie, daar verroert hij den arm! »

« Niet dood? » schreeuwde t'Serclaes als zinneloos van hoop. « Hij zou nog leven? Gauw dan, komt, draagt hem daarachter tot de heelmeeesters; il zal u helpen! »

En hij stak zijne armen onder zijn zoons lichaam en dwong de dragers schier te loopen.

Op zijne stem, bevelend en smeekend terzelfder tijd, kwamen twee heelmeeesters toegesnel. Zij onderzochten eerst de wonde en deden onderwijl door hun ernstig en zorgvuldig gelaat den ouden schepen sidderen; dan waschten zij den gekwetste het hoofd, kleefden eene pleister op zijne wonde en verfrischten zijne hersens met veel koud water.

De jongeling begon de leden te verroeren, en terwijl zijn vader, hijgend van angst, den terugkeer van het aderbloed onder zijne wangen afspiedde, opende hij de oogen en, met verdwaasden blik opkijkende, murmelde hij :

« Vader, vader lief, gij zijt het? Waar ben ik? Wat is er gebeurd?..... Ha, ik weet: een slag, daar aan mijn hoofd..... Het is niets: eene bedwelming. »

En deze woorden sprekende, poogde hij op te staan, doch viel terug op den grond.

Door zijnen vader geholpen, gelukte het hem bij eene tweede poging zich op te richten. t'Serclaes sloot, van geluk weenende, zijnen zoon in de armen en loofde en zegende met luider stemme den hemel, die hem nu toch de zoete hoop liet, dat zijn eenig kind den wreeden slag zou overleven.

Everard, die zich over zijne krachten misgreep, poogde zich uit zijns vaders armen los te maken en zeide :

« De strijd is aan den gang; de vijand deinst achteruit..... Waar is mijn kruisboog? »

« Gij dwaalt. Wat wilt gij doen? » vroeg t'Serclaes verschrikt.

« Ik wil terug in het gevecht, vader. In het voorste gelid is mijne plaats! »

« Ach, mijn arme zoon, » zuchtte de schepen, « gij zijt zoo zwak, dat gij bijna op uwe beenen niet meer kunt staan! Gij moet ter stad in en naar huis : daar zal men u laven en verzorgen. »

« Naar huis, vader? Gij meent het niet. Wat zou men denken van mij? Wat zou Sabina zeggen, indien zij wist, dat ik dus vóór het einde van den strijd het slagveld heb verlaten? »

« Uw bloed heeft gevloeid voor uw land en voor uwe vorsten. Gij hebt uwen plicht volbracht. Liept gij nu, zoo ziek en krachteloos, eenen zekeren, eenen nutteloozen dood te gemoet, Sabina zou uwe zinnelooze onvoorzichtigheid laken en van treurnis bezwijken. Ga naar huis, ik beveel het u! »

Everard poogde nog door smeekingen zijns vaders wil te verbidde; maar t'Serclaes, om eenen anderen plicht te gehoorzamen, gebod de twee dragers, zijnen zoon onmiddellijk naar de stad en naar zijne woning te leiden.

Hij zag hem eenige oogenblikken achterna en slaakte nog eenen angstigen zucht; want hij bemerkte, hoe Everard wankelend en met moeite voortstapte tusschen degenen, die hem ondersteunden.

Dan, met pijnlijk geweld zijnen vaderboezem sluitende, keerde hij zich om en liep uit al zijne kracht naar de scharen der Ambachten, die het leger in zijnen tocht hadden opgevolgd. Waarschijnlijk had de eerbied voor het ongeluk huns oversten hen aangespoord om hun driftig ongeduld te bedwingen; want zij hadden hunne gelederen niet gebroken.

Toen t'Serclaes zijn zwaard terugnam en zich aan hun hoofd stelde, ging onder hen een blij gejuich op, dat echter door een teeken van hem weder werd gedempt.

Onderwijl bleef bij de voorhoede des legers de strijd tusschen de schutters voortduren. De grafelijke benden,

alhoewel immer terugdeinzend, schenen wat vasteren wederstand te bieden.

Het was, als hadden de veldheeren van wederszijden gevreesd, het teeken tot den algemenen aanval te geven. De graaf van Berg, eenigszins bekommerd door de gedachte, dat hij het slachtoffer van eene krijgslist kon worden, liet zijn leger slechts stap voor stap vooruitgaan. Nu op eene hoogte gekomen, welker voet door dichte bosschen was ingesloten, werd hij bovenal voorzichtig en keek met bezorgdheid in het rond.

Eensklaps wees hij met den vinger naar beneden in het veld en zeide tot eenen overste, die nevens hem reed :

« Ziet gij ginder, verre achter het bosch, die breede zwarte vlekken? Het zijn krijgsbenden. »

« Inderdaad, veldheer, » was het antwoord. « Zij staan roerloos. Wat doen zij daar? »

« God dank voor de goede verwittiging! » riep de veldheer. « Wij zijn roekeloos. Indien deze benden eens gedurende den veldslag de poort wilden overrompelen en de stad binnendringen! Ga, heer van Vroenberg, draaf naar de achterhoede en draag den overste t'Serclaes bevel, met de grootste helft der Ambachten naar de poort terug te wijken, om ze desnoods tegen allen aanval te verdedigen. — Dat de andere helft onder bevel van den deken der beenhouwers vooruitkome! »

Nauwelijks had de heer van Vroenberg zijn paard de spoor gegeven om zijne boodschap te gaan volbrengen, of de grafelijke schutters openden hunne scharen, alsof twee reusachtige gordijnen eensklaps werden weggeschoven, en zij ontdekten dus de ware strijdmacht des vijands, die door zijn hergalmend schreeuwen en door het aanheffen aller bazuinen en trommen scheen te verkondigen, dat de groote slag ging beginnen.

Ook de Brabantsche schutters liepen in allerhaast ter zijde. Overal klonken bevelen, de lucht sidderde onder het aanhitsend gejubel..... en de twee legers stormden van

moed en wraakzucht blakend, op elkander los. De strijd werd algemeen; gewonden en stervenden vielen bij honderden en rookend bloed verfde het dorstige veld.

In den eerste scheen het geluk de Brabanders te willen begunstigen; want ofschoon zij op de beide vleugels het

Haastig, mevrouw! (Bladz. 52.)

zeer hard hadden, in het midden toch dreven zij den vijand overhoop terug en velden zijne wapenknechten neder gelijk de maaiers het koren..... Maar nu hoorden zij eensklaps achter zich de lucht van donderende zegekreten trillen: daar stormden van weerszijden der hoogte twee nieuwe legers tegen hen op, — en zoo ingesloten, hadden zij zich van alle kanten tegen eenen overmachtigen vijand te verdedigen.

De veldheer, graaf van Berg, herkende nu met schrik en

spijt, dat de vijand hem door eene slimme krijgslist uit de stad had gelokt. Inderdaad, de terugtocht der grafelijke schutters was tot alsdan slechts veinzerij geweest. De Brabanders waren in een net geloopen, dat men nu achter hen had toegetrokken. Het was te laat om die list te verwijderen. Er bleef hun geen ander middel om het dreigend lot te ontsnappen, dan onverschrokkenheid en heldenmoed.

Aangehitst door hunne oversten, worstelden zij als woedend, en meer dan eens nog scheen de overwinning hun toe te lachen. Wie weet, had hunne dapperheid de zege niet bevochten, indien iedereen tusschen hen zijnen plicht had gedaan; maar toen de voorhoede onverwachts werd overvallen en bloedig aangegrepen door eene nieuwe wolk ruiters, die van achter het bosch te voorschijn kwam, wierp de heer van Assche het groote vaandel van Brabant ten gronde en vluchtte weg (1).

Hetzij nu deze laffe daad of de onmogelijkheid om nog weerstand te bieden er de oorzaak van was, niet langer mochten de Brabanders op de overwinning hopen; want van dan af kwam de wanorde in hunne gelederen. Waren er nog scharen, die standvastig en onverschrokken het hoofd bleven bieden, er waren ook gansche benden, die hunne wapens lieten vallen en poogden door de vlucht hun leven te redden.

Gedurende dien tijd stond t'Serclaes nog altijd met de helft der Ambachten voor de brug der Katelijne-poort. Hij hoorde wel de geruchten van den heeten strijd, doch wist niet hoe de kansen daar stonden.

Eindelijk begon hij te vreezen, dat de zaak des vaderlands in gevaar verkeerde; want hij zag in alle richtingen vluchtelingen dwalen, en zelfs hielden zijne mannen reeds

(1) Car tantot que le sire d'Assche vit le commencement de l'envoye..... it gotta la bannière du Duc et se mist à la course tres laidement pour soy sauver ou il peut le mieux. (*Chronique des ducs de Brabant*, par EDMOND DE DYNTER, Bruxelles, 1857, t. III, p. 549.)

vier of vijf Brabantsche ridderpaarden, die van het slagveld rechtstreeks naar de poort waren komen geloopen.

De Ambachten schreeuwden luid, dat zij hunne broeders wilden te hulp snellen, en t'Serclaes had wel gaarne toegegeven aan hunnen en zijnen wensch; maar twee vijandelijke benden, die van achter Anderlecht en Molenbeek zijn vertrek schenen af te spieden, deden hem begripen, dat van zijne standvastige bedaardheid alleen misschien het behoud der stad zou afhangen.

Terwijl hij tot zijne mannen sprak om hen deze overtuiging te doen deelen, bezweek in den bloedigen veldslag het Brabantsche leger, en de vlucht werd algemeen. Gehuld in eene stofwolk en als een orkaan de hoogte afdalend, kwamen de verwarde benden naar de poort gestormd (1).

Een ruiter, die de anderen verre vooruit was en de stad wilde binnenrijden, werd door t'Serclaes teruggehouden.

„ Ramp, ramp! „ riep hij. „ Wee ons! alles, alles is verloren! De heer van Assche heeft het groote vaandel van Brabant weggeworpen. Dit was het teeken tot verraad. Hoopt niets meer: wij zijn verkocht. Duizenden liggen ginder in hun bloed; de vijand volgt ons op. Vlucht! vlucht! „

En dan zag t'Serclaes inderdaad zeer klaar, dat het gansche Brabantsche leger — ten minste wat er nog van overschoot — door de grafelijke ruiters nog gedurig van alle zijden wreedelijk aangegrepen, — binnen weinige minuten de poort zou bereiken en de Ambachten onweersaanbaar overhoop zou smijten.

Hij zeide eenige stille woorden tot den deken der kuipers, die zijn plaatsvervanger was, besteed dan haastig een der opgevangene ridderpaarden, sloeg het de spoor in

(1) Deze nederlaag der Brusselaars bleef in de geschiedenis gekend onder den naam van *Slag van Scheut*; het volk heette ze *den quaden Goensdag*.

de zijde en verdween in bliksemsnelle vaart binnen de poort.

Zonder zijnen draf te vertragen, reed hij in éénen adem tot boven den Coudenberg, drong door de balie van 's hertogen hof en riep intusschen tot de dienaars, welke hij daar ontmoette :

“ Paarden! zadelt paarden, onmiddellijk, in eenen oogenblik! ”

Aan eenen ambtenaar, dien hij kende, vroeg hij :

“ Heer kamerling, waar is de hertogin? Uit liefde tot onze ongelukkige vorstin, leid mij tot haar! ”

En in de kamer dringende, waar Johanna zich met eenige dienaars en hofjuffers bevond, riep hij uit :

“ Haastig, mevrouw! De veldslag is verloren; de vijand is misschien reeds meester van de stad. Aarzel geen oogenblik, of gij valt in zijne handen. Vlucht, o vlucht! ”

Er hielp hier geen klagen; de tranen der verschrikte edelvrouwen konden het dreigende lot niet afkeeren. Het gevoel des gevaars leende de hertogin gemoedskracht genoeg om zonder tegenspreken den raad van t'Serclaes te volgen. Zij wierp zich eenen reismantel op de schouders en liep naar beneden.

De dienaars hadden eenige paarden uit den stal gehaald en waren nog bezig ze den zadel op te leggen. De hertogin riep intusschen om een kistje met juweelen, dat zij wilde medenemen. De edelvrouw, die eindelijk het haar bracht, kreet met tranen in de oogen :

“ Haastig, haastig, mevrouw! De vijanden komen de Kalsijde op : ik heb ze gezien door het venster..... ”

Johanna, de ongelukkige vorstin, deed zich te paard zetten en reed, door t'Serclaes en een tiental ridders en dienaars gevolgd, langs achter uit het paleis, over het Borgendal, door de Coudenberg-poort en geraakte zonder beletsel in het veld.

Zoo vluchtte de treurige stoet met alle mogelijke snelheid en zonder spreken voorbij het dorp Elsene, totdat hij het

Soniënwood had bereikt en van dan af min voor de ontmoeting van vijandelijke benden had te vreezen.

De hertogin begon te weenen en klaagde den hemel haar bitter lot. Zij, de dochter van doorluchtige vorsten, zij, die nooit iemand kwaad had gedaan, zij, bemind door hare onderdanen om hare eigene deugden en om de weldaden harer voorvaderen, zij moest vluchten, ellendig, hulpeloos, als eene arme ballinge! Zij had hare kroon verloren en zou nu het overige van hare treurige dagen slijten, diep ongelukkig en bukkend onder het gewicht der vernedering!

t'Serclaes poogde haar te troosten en moed in te spreken. Alles was daarmede niet gedaan, zeide hij. De broeder van hertog Wencelijn, haren echtgenoot, was keizer van Duitschland, en deze machtige vorst zou zeker niet dulden, dat het hertogdom van Brabant beslissend aan zijnen naasten bloedverwant werd ontnomen.

En toen de hertogin het moedeloos gevoelen uitdrukte, dat de keizer zelf te veel werk in Duitschland had om tegen den graaf van Vlaanderen en zijne bondgenooten oorlog te komen voeren, liet t'Serclaes haar verstaan, dat het volk der groote steden uit medelijden en uit liefde tot haar wel zegevierend tegen de overweldigers van Brabant zou kunnen opstaan. Het was slechts eene zaak van tijd.

Toen de stoet de gemeente Overijsche ging bereiken, bad t'Serclaes de hertogin, hem verlof te willen geven om haar te verlaten. Zijn zoon Everard toch was in den slag door een slingersteen aan het hoofd gekwetst geworden, — gevaarlijk misschien. Zijn vaderhart snakte om te weten, hoe het zijn arm kind nu ging.

Na eenige woorden van deelneming en van lof voor Everard bedankte de hertogin met de diepste innigheid haren trouwen en moedigen beschermer. Zij drukte hem nog de beide handen en zeide hem ontroerd :

“ Vaarwel, mijn goede heer t'Serclaes. Hoe gaarne had ik uwe uitstekende verkleefdheid beloond; maar, eilaas, ik kan het niet meer! Ik hoop, dat de hemel, door u een lang

en gelukkig leven te schenken, u de schuld uwer arme vorstin zal betalen. Vaarwel nog eens..... en nu op Gods genade onze vlucht naar Limburg hernomen! Vooruit! Vooruit! »

De oude schepen bleef eene wijl nog met vochtige oogen haar achternazien, wendde dan zijn paard om en reed terug door het woud.

Toen hij een uur later bij Auderghem de groote baan had bereikt, ontmoette hij vele arme lieden, ook wel eenige burgers, ja geheele huisgezinnen, die, beladen met wat zij kostbaarst hadden, Brussel waren ontvlucht.

Uit hunne klachten vernam hij, dat de graaf van Vlaanderen met zijne benden de stad had ingenomen, en dat de geheele benedenwijk rondom de Katelijne-poort in vuur en vlam stond.

Bij het dorp Etterbeek zag hij van verre eenen ridder te paard aankomen, die zoo rustig en zoo vreedzaam voortstapte als bekommerde hem niet de minste vrees. Dewijl hij hem herkende voor een lid der Geslachten, hield hij hem staan en vroeg hem, wat er in Brussel geschiedde en en of het waar was, dat de benedenstad geheel in brand stond.

« Daar is niets van, » antwoordde de ridder. « Als tegenstrever van onzen wispelturigen en geldverkwistenden hertog Wencelyn heb ik mij met den roekeloozen wederstand der Brusselaars niet bemoeid, en ik had dus niets te vreezen. Ook heb ik alles gèzien. De zegevierende soldeniers hebben in het eerste oogenblik de Katelijne-poort in brand gestoken : anders is er niets vernield. De graaf van Vlaanderen toog aan het hoofd zijner benden de stad in tot op de Markt en stak daar zijn vaandel boven den gevel der herberg *de Sterre*. Een half uur daarna werden er bazuinblazers naar alle straten uitgezonden, en dezen verkondigden in naam van Lodewijk, graaf van Vlaanderen en hertog van Brabant, dat er aan de inwoners van Brussel eene algemeene kwijschelding is gegund voor alles wat

deze zegepraal van het grafelijke leger is voorafgegaan. »

« Hertog van Brabant! Eene algemeene kwijschelding! » zuchtte t'Serclaes bedroefd en verwonderd. « Hij wil ons verleiden; hij hoopt onze hertog te blijven! »

« Ja, en wat u meer zal verrassen, » hernam de andere, « de bazuinblazers kondigden nog af, dat het den nieuwen vorst behaagd heeft, den heer Segher Van Heetvelde tot Amman van Brussel te benoemen en zeven nieuwe schepenen aan te stellen. »

« Amman? Van Heetvelde? Nieuwe schepenen? » gromde t'Serclaes. « De wet, onze voorrechten worden dus onder den voet getrapt (1)? »

« De graven van Vlaanderen zijn niet gewoon, de volksrechten te eerbiedigen, als zij maar de macht hebben om ze te miskennen, gij weet het wel. »

« Maar, » bemerkte t'Serclaes in gedachten, « gij zegt, dat gij niets hebt te vreezen. Waarom verlaat gij dan de stad? »

« Uit voorzichtigheid, mijn vriend t'Serclaes. Nu is alles rustig in Brussel; maar ik heb op verschillende plaatsen de vreemde soldeniers hooren klagen en razen, omdat zij niet mogen plunderen. Hunne verbittering is groot; zij zouden aan het muiten kunnen gaan, — en wie weet, wat er binnen Brussel zou gebeuren? Ik ga eenige dagen of — moet het zijn — eenige weken doorbrengen op het slot Schoonenberg, bij mijnen broeder. Wilt gij naar de stad, ga langs Ste-Goedele-poort; zoo zult gij min gevaar loopen vele vijanden te ontmoeten. »

« Uw raad is goed, ik bedank u en zal hem volgen. Vaarwel! »

t'Serclaes zette zijnen weg voort tot op de groote baan naar Leuven; daar liet hij zijn paard in den stal der herberg de *Gulden Eenhoorn* staan en stapte te voet in de stad.

(1) Hi maecte Amman met ghewelde Her Zegeren van den Heetvelde ende maecte Scepenen van sijne hant. (*Brabantsche Geesten*, D. II, bladz. 49.)

III

De val van Brussel maakte het den graaf van Vlaanderen gemakkelijk, het geheele hertogdom zegevierend te doorloopen.

Na in alle steden en vestingen eene toereikende bezetting te hebben gelaten, keerde hij terug in Brussel en hield daar als hertog van Brabant zijn hof in het oud vorstelijk paleis op Coudenberg,

De weinige genegenheid des volks voor den lichtzinnigen Wencelijn had hem waarschijnlijk de hoop doen opvatten, dat hij zelfs met de toestemming der Brabanders beslissend de hertogelijke kroon zou kunnen behouden; want hij, die anders gekend was als een dwingend en wraakzuchtig vorst, toonde zich nu geneigd tot zekere zachtzinnigheid (1).

In Vlaanderen had hij in de groote steden onmeedoogend het bloed der burgers vergoten en onlangs nog, te Brugge, door een enkel vonnis driehonderd vier en tachtig der voornaamste inwoners tot eeuwige ballingschap verwezen en hunne goederen verbeurd verklaard. In Brussel handelde hij nu geheel anders. Buiten de onwettelijke benoeming

(1) Et chou fist il faire pour ce que il avoit espoir que par ceste douce voye et manière de faire il attrairait et alaiteroit à son obéissance et amour les autres villes du pays de Brabant. (*Chronique des ducs de Brabant*, par EDMOND DE DYNTER, t. III, p. 549.)

van Amman en schepenen eerbiedigde hij de voorrechten der burgers en belette bovenal zijne ambtenaren, deze te krenken. De kwijschelding, door hem toegestaan, werd nageleefd en niemand om zijne vroegere trouw aan de wettige vorsten van Brabant vervolgd.

Kon deze betrekkelijk zachte handelwijs voor gevolg hebben, dat het volk in zekere gedeelten van Brabant zijne oude vorsten min betreurde en den nieuwen stand van zaken met geduld aanvaardde, in Brussel toch vermocht zij niets op de diep verbitterde gemoederen.

Daar kon men de bloedige en schandelijke nederlaag niet vergeten, en elks hart gloeide er van geheime wraakzucht. Voor de Brusselsaars was het onbetwistbaar, dat zij op den noodlottigen dag aan den vijand waren verkocht geworden door snoode verraders, en volgens het openbaar gevoelen was deze verrader niemand anders dan Segher Van Heetvelde, dezelfde volkshatende ridder, die tot loon zijner misdaad Amman van Brussel was benoemd geworden en nu als 's vorsten plaatsvervanger elkeen, zelfs de waardigsten, met hoonende trotschheid over het hoofd zag.

Deze benoeming was vanwege graaf Lodewijk eene feil of eene verkeerde berekening; want velen, die anders onverschillig aan de verandering van het vorstelijk huis zouden gebleven zijn, konden het hem niet vergeven, dat hij den verrader van Brabant tot Amman had aangesteld, ja vele leden der Geslachten, alhoewel zelve door het volk gehaat, voelden zich daardoor diep vernederd.

Zeker, de inwoners van Brussel waren nu onmachtig om het juk van hunne schouders te werpen; graaf Lodewijk, alhoewel hij zijn leger over geheel het hertogdom had moeten verdeelen, was nog omringd van genoegzame macht om elke beroerte geweldig te onderdrukken. Het volk zweeg dus in het openbaar en scheen lijdzaam zijn lot te dragen; maar in den schoot der huisgezinnen, in de vergaderingen der Ambachten, overal waar men meende

geene verklikkers te moeten vreezen, borsten wraakkreten en vermaledijdingen uit tegen den vreemden overweldiger en meer nog tegen den Amman Van Heetvelde, dien iedereen den « verräder » noemde, alhoewel niemand duidelijk wist te zeggen, waarin zijn verraad bestond.

Onverwachts werd den graaf van Vlaanderen eene zwaarwichtige tijding gebracht. De koning van Frankrijk was in eenen veldslag bij Poitiers door de Engelschen gevangen genomen en naar Engeland overgevoerd geworden. De kroonprins had het te kwaad tegen het oproerige volk van Parijs en vreesde door koning Karel van Navarre verjaagd te worden.

Als vurig aanhanger der Fransche koningen kon de graaf van Vlaanderen niet nalaten, den kroonprins met raad en daad te helpen. Ook besloot hij onmiddellijk naar Parijs te gaan. Hij liet eene sterke bezetting te Brussel onder bevel van den veldheer Willem Van Reigersvliet, en vertrok naar Vlaanderen, om van daar ten spoedigste zich naar Frankrijk te begeben.

Nauwelijks had hij Brussel verlaten, of de ontevredenheid des volks openbaarde zich op velerlei wijzen en allengs met meer en meer hevigheid. Men zong schimplieden op de verrader des vaderlands, men weigerde de schatting te betalen, de Ambachten riepen luid, dat zij wettelijk benoemde schepenen wilden hebben; maar bovenal gaf de verbittering der geringste ambachtslieden zich lucht door twisten en vechten met de soldeniers der bezetting, van welke er nu en dan des morgens een op de straten werd dood gevonden.

De Amman Van Heetvelde, wel wetende dat hij het voorwerp van den haat des volks was, werd dermate over den openbaren wederstand verbolgen, dat hij den heer Van Reigersvliet voorstelde, eenen beslissenden slag te wagen, door alle wetten en voorrechten op te schorsen en elk, die met woord of daad zich oproerig toonde, aan den lijve te straffen. Wilde hier of daar een Ambacht tegenstand bieden,

men zou door eene bloedige onderdrukking den anderen een krachtig voorbeeld geven.

Maar de veldheer, zich beroepende op des graven bevelen, wilde daar nog niet in toestemmen; hij beloofde alleenlijk zich in gereedheid te houden om geweld te gebruiken, zoohaast het volk door eene waarlijk aanvallende houding hem voor de belangen zijns heeren zou doen vreezen.

Toen hij den Amman zou verlaten, zeide deze met eenen schertsenden lach :

„ Welnu, veldheer, handel naar uw goeddunken. Het is slechts eene uitgestelde zaak. Eer er vijftien dagen verloop zijn, zult gij mij komen zeggen : het is tijd om den dreigenden opstand zelfs in bloed te versmachten. Geve de hemel, dat het alsdan niet te laat zij! „

Acht dagen later spotte de veldheer met des Ammans vrees, en deze wist niet wat hem te antwoorden : want er gebeurde iets, dat hem onbegrijpelijk scheen.

Sedert hij den veldheer het voorstel had gedaan, het volk met geweld van wapens neder te drukken, om dus eenen opstand onmogelijk te maken, gedroegen de Brusselaars zich over het algemeen zoo vreedzaam, als hadden zij eensklaps den nieuwen stand van zaken met goeden wil aanvaard : geene wederstreving meer, geen oproerig geschreeuw, geen twist met de wapenknechten meer. Het was als een gegeven woord, waaraan iedereen gehoorzaamde!

Men had waarschijnlijk, door bespieding of door verraad, kennis gekregen van het voorstel, door hem aan den veldheer gedaan, en nu wilde men hem, meende hij, alle reden tot geweld ontnemen. Wie toch in Brussel bezat invloed genoeg om zich aldus blindelings door het volk te doen gehoorzamen? De oude t'Serclaes alleen! Maar t'Serclaes scheen zeer afgezonderd te leven en zich niet meer — ten minste niet zichtbaar — met de openbare zaken te bemoeien..... En nochtans, in des Ammans geest lag de vaste overtuiging, dat zijn vijand niet ondadig kon

blijven. Waarschijnlijk was zijn afgetrokken leven niets anders dan een dekmantel, waaronder hij ontwerpen smeedde en kuiperijen vormde, om het doel van zijnen haat te bereiken : de opstand des volks en de terugroeping der hertogin Johanna, en dus ook de afzetting, de vernedering en misschien den dood van hem, Amman door 's graven gunst.

Maar hoe kon hij dit met zekerheid weten? En al wist hij het, zoolang t'Serclaes niet openbaar en met daden zich schuldig maakte aan overtreding der wet, was hij beschermd door de bestaande voorrechten, welke de graaf zelf had bevolen te eerbiedigen.

Zoo bleef de Amman, alhoewel hij het voorgevoel had van een groot gevaar, tot werkeloosheid gedwongen door het voorzichtig gedrag der Brusselaars.

Reeds was er bijna eene maand verlopen sedert het vertrek des graven; de oversten en soldeniers der bezetting, nu min vijandelijk dan vroeger door de inwoners behandeld, toonden geene de minste bekommerdheid, de Amman alleen beefde van geheimen angst; want ofschoon niemand hem geloofde, bleef hij overtuigd, dat deze onnatuurlijke rustigheid de voorbode van eenen storm moest zijn.

En inderdaad, eens op een morgen — het was de 12de October 1356 — dat Van Heetvelde tot den veldheer was gegaan en dezen zijne vrees aangaande de dreigende voorteekenen van eenen volksopstand poogde te doen deelen — zat de oude t'Serclaes in eene benedenzaal van zijnen Steen met het hoofd op de hand en met den strakken blik in de ruimte gericht.

Het moesten wel diepe en zwaarwichtige gepeinzen zijn, die hem door de hersens dreven; want soms sloot hij de tanden krampachtig oopen, dan weder zweefde een blijde glimlach op zijne lippen, of hij balde de vuisten of zijne oogen glinsterden van geestdrift en hoogmoed, terwijl de woorden “ vaderland — arme vorstin —

snoode verrader — wraak „ zijnen mond ontvielen.

Op dit oogenblik kwam het gerucht van eenen rollenden wagen zijne ooren treffen; hij keek met verrassing op en scheen zeer aandachtig te luisteren, als kon dit gerucht voor hem eene bijzondere beteekenis hebben.

Na eene wijl te hebben gewacht, sloeg hij op eene zilveren schel, en toen de geroepen dienaar verscheen, vroeg hij hem :

„ Andries, hoorde ik daar niet eene karre voor de poort stilhouden? „

„ Ja, heer, „ was het antwoord, „ het is uw pachter van Wesembeek, die hout brengt. „

„ Zeg hem, dat hij tot mij kome; ik wil hem betalen. „

De knecht bracht den boer in de zaal. Deze was bijna slordig gekleed en scheen grof; want hij boog zeer lomp en hield onder het groeten zijne zweep in de hand..... maar zoohaast was de knecht niet verdwenen, of zijne houding veranderde geheel. Hij zelf ging de deur der zaal sluiten, keerde dan terug, opende zijn kleed op de borst en trok daaruit eenen brief, dien hij t'Serclaes ter hand stelde.

„ Van den heer Van Beersel, in naam onzer genadige hertogin, „ murmelde hij.

t'Serclaes brak het zegel van den brief en overlas hem met haast. Deze lezing moest hem niet verblijden; want hij schudde ontevreden het hoofd.

„ Wie bracht u dien brief? „ vroeg hij.

„ Een veekoopman, u wel bekend, „ antwoordde de andere met eenen glimlach. „ Hij heeft zelfs eene koe van mij gekocht, maar hij zal ze eerst overmorgen komen halen. Indien gij hem een antwoord mede te geven hebt..... „

„ Hij zal een antwoord bekomen..... Mijn goede Stefaan, gij vervult met trouw en behendigheid den last, dien gij hebt aanvaard. Gelukken wij er in het vaderland te verlossen, onze genadige vorsten zullen u voor uwe verkleefdheid beloonen. Hebt gij geld noodig? „

“ Neen, heer, nog niet. Ik bezit nog meer dan de helft van wat gij mij laatst hebt gegeven. ”

“ Gij weet geen nieuws? ”

“ De veekoopman zegt, dat het ginder niet al te best gaat. De Luikenaars bezetten nog de stad Landen, en onze hertog heeft moeite genoeg om Limburg te verdedigen. ”

“ Ik weet het : de brief zegt het mij. — En anders niets? ”

“ Wat verneemt men te midden der velden? ”

“ Ga nu, Stefaan; men mocht argwaan krijgen. ”

“ God behoeft u, heer. Indien er nog een brief voor u komt, zal een zoogezegde boer van Crainhem u dien brengen. ”

“ Een trouw man, Stefaan? ”

“ Mijn eigen broeder, heer..... Vaarwel. ”

Nauwelijks was de bode vertrokken of t'Serclaes overlas opnieuw den brief; dan stond hij op, verborg hem in de geheime lade eener zwarte kas, zette zich weder bij de tafel en mompelde in gedachten :

“ Onze arme vorsten kunnen niets! De Luikenaars en de graaf van Namen zijn in bondgenootschap met den graaf van Vlaanderen, en terwijl deze het hertogdom meent in bezit te houden, hopen zij elk een stuk van Limburg en Luxemburg te krijgen. Geene hulp dus van daar te verwachten! Willen wij, Brusselaars, vrij worden van vreemden dwang, dan moeten wij alleen en door eigene krachten onze banden breken. Ha, ha, en waarom niet?..... De graaf is in Frankrijk..... Wij moeten ons haasten; hij kon terugkeeren met nieuwe benden..... maar, eilaas, wij zijn nog niet gereed; de noodige geheimhouding onzer pogingen vertraagt ons werk..... ”

Hij werd in zijne overwegingen onderbroken door den knecht, die hem de komst van den heer Clutinc, een voor-naam lid der Geslachten, aankondigde.

t'Serclaes ging den intredende te gemoet; deze zeide na eene groetenis :

« Gij zijt eergisteren en gisterennamiddag ten mijnent geweest zonder mij aan te treffen. In de meening dat gij mij iets gewichtigs mede te deelen hebt, kom ik zelf u bezoeken. »

« Gelief u neder te zetten, heer Clutinc, » zeide t'Serclaes, na eerst de deur met zorg te hebben gesloten. « Iets gewichtigs? Het is, zooals gij het wilt beschouwen. Er ligt mij een zware steen op het hart; de vernedering onzes vaderlands smart mij diep, en daar ik nu van alle openbare werkzaamheid heb afgezien, wilde ik het verdriet, dat mijnen boezem beklemt, lucht geven door met iemand te spreken, die evenals ik gevoelig is aan het ongeluk onzer wettige vorsten en aan de slavernij, waaronder wij zuchten. »

« Het is een bitter en schandelijk lot, inderdaad! » mompelde Clutinc.

« Niet waar, het is schande als lafaards zulken toestand te dulden? » hernam t'Serclaes. « Onze wettige vorsten zijn verbannen; de graaf van Vlaanderen meent, dat ook zijne zonen als hertogen over ons zullen heerschen; vreemde wapenknechten, huurlingen, dwingen ons tot gehoorzaamheid; wij worden beheerd door schepenen, die wij niet hebben gekozen, en grootste hoon, diepste vernedering, welke een vrij volk kan worden aangedaan—wij moeten buigen en het hoofd ontdekken voor den verrader, die, door een blinde heerschzucht gedreven, zijn eigen vaderland aan den vijand heeft verkocht! Siddert uw hart niet als het mijne van verontwaardiging en woede bij het grievend denkbeeld van het ongeluk onzer vorsten en bij het gevoel onzer schande? »

« Eilaas, ja, t'Serclaes, » antwoordde Clutinc met eenen zucht, « maar wat vermogen wij? Het volk is ontmoedigd en heeft geene wapens. »

« En indien het mogelijk was, eene uiterste poging te beproeven met hoop op gelukken? Gij hebt gezegd ten huize van Ser Roelofs, dat gij gereed zoudt zijn, uw goed

en bloed voor Brabant op te offeren, indien gij eenige kans zaagt om het daardoor te helpen verlossen. »

« En heeft Ser Roelofs u mijne woorden herhaald? » morde Clutinc verwonderd,

Deze vraag liet t'Serclaes onbeantwoord.

« Herinner u, mijn vriend, » ging hij voort, « het oogenblik, toen wij bij het sterfbed van onzen ouden hertog stonden en, met de hand ten hemel, hem zwoeren, zijn kind Johanna tegen alle vijandschap of tegen alle beleediging te verdedigen. Ik, ofschoon veel ouder dan gij en reeds onder den last der jaren gebukt, ik ben bereid dien eed te herhalen en hem ten koste van mijn leven gestand te doen. »

« En ik niet min dan gij, t'Serclaes, » bevestigde Clutinc. « Toen mij de kans om Brabant te verlossen en vraag mijn bloed..... »

« Gij geeft mij dus uw ridderlijk woord, dat gij desnoods met blinde opoffering wilt medewerken, om onze wettige vorstin den troon harer voorvaderen terug te schenken? »

« Wat beduidt toch die plechtige ondervraging? Mistrouwt gij mijne vaderlandsliefde of mijnen moed? Gaf ik ooit iemand recht of reden om daaraan te twijfelen? » riep Clutinc half spijtig.

« Niet zoo luid, ik bid u, mijn vriend, » zeide t'Serclaes. « Was ik niet diep overtuigd van de edelheid uws harten, zou ik het dan durven wagen, u te spreken over dingen, waarvan de vrijmaking onzer geboortestad en ons eigen leven kunnen afhangen?..... Kom, het is noodig, geef mij uw woord, Clutinc. »

« Het zij zoo, gij hebt mijn woord. »

« En gij neemt de verbintenis aan, geene geheimen, die u toevertrouwd worden, te openbaren, zelfs niet indien gij afkeurdet wat men wil ondernemen? »

« Maar, maar, ik begrijp u niet. Waar wilt gij heen? » mompelde Clutinc verbaasd.

„ Gij kunt weigeren mij te antwoorden, „ zeide t'Serclaes. „ Gij zijt nog vrij; maar wilt gij inderdaad medewerken tot de verlossing onzes vaderlands, beloof mij dan het volledigste geheim. „

„ Het kost mij geene moeite, u dit te beloven. „

Arme jonkvrouw. (Bladz 72)

„ Op uw ridderlijk eerewoord! „

„ Op mijn eerewoord. „

„ Welnu, mijn vriend Clutinc, luister dan. Gij meent, dat het Brusselsche volk ontmoedigd is, niet waar? Gij bedriegt u. Die schijnbare verduidigheid is een geheim bevel, door ons aan het volk gegeven..... „

„ Door ons? Maar door wie toch? „

„ Gij zult het welhaast weten, indien gij het verlangt. Nu zeg ik u alleenlijk, dat een groot getal vurige vader-

landsvrienden werkzaam zijn om alles tot eene opperste poging, tot eenen ontzaglijken volksopstand te bereiden. Zij zijn geheimelijk ingericht als krijgsbenden; de enkele mannen weten niets anders dan dat het hun plicht is, zich gereed te houden en te wachten op een teeken of een bevel, dat hun zal worden gegeven. De oversten — zij die alle geheimen kennen — zijn slechts twintig in getal; maar hun invloed spreidt zich over al de Ambachten uit, en zoo zijn zij werkelijk met duizenden. Wapens zullen ons niet ontbreken. Wij hebben niemand tusschen ons om krachtdadig op de Geslachten te werken, alhoewel velen harer leden reeds met ons zijn en niet min dan wij naar 's lands verlossing snakken..... »

« Maar gij zelf, t'Serclaes, zijt gij niet een voornaam lid der Geslachten? » bemerkte Clutinc.

« Ja, doch ik ben verplicht, ten goede onzer zaak zelve mijne werkzaamheid verborgen te houden. De Amman is mijn persoonlijke vijand; hij mistrouwt mij en doet mij ongetwijfeld met bijzondere zorg bewaken. U verdenkt hij niet. Op u hebben wij het oog geslagen: gij bezit veel invloed op de meeste leden der Geslachten. Gij zijt verstandig en uwe sterkmoedigheid is bekend. Wilt gij u belasten met onder hen de wraakzucht en de hoop op verlossing te verspreiden en aan te vuren en, zonder ons geheim te openbaren, hen te overtuigen, dat er een dag zal komen, waarop zij behooren gereed te staan om te wapen te loopen? »

« Zeker, zeker, t'Serclaes, en ik begin reeds van heden af. Nu ik zelf hoop heb, ga ik voor niets achteruit! »

« Anders heb ik nu voor het oogenblik niets te zeggen. Alleenlijk moet ik u nog vragen, of gij liefst ons helpt zonder gevaarlijke verantwoordelijkheid; maar vreest gij de verantwoordelijkheid niet, dan ben ik gelast, u als overste in onze geheime vergadering te brengen. Kiest gij dit laatste, dan bekomt gij kennis van al onze geheimen. »

« Gij kent mij, t'Serclaes, » gromde Clutinc als gekwetst.

“ Uwe aarzeling bedroeft mij. Aanvaard ik eenen last, dan wil ik hem geheel vervullen. Ik vrees geene verantwoordelijkheid. ”

“ Geef dan acht op wat ik u zeg. Gij weet den watermolen van meester Grijspeert, den deken der volders, ten einde van den Borgwal, niet verre van St.-Gorixkerk. ”

“ Ik ben er reeds geweest. ”

“ Des te beter. Binnen vier dagen, het is te zeggen Vrijdag, te negen uren des avonds, zult gij daar driemaal op de poort kloppen. Uit de duisternis zal iemand u vragen : “ wie maalt daar? ” en gij zult antwoorden : “ de wind. ” Dan zal men de poort openen en u bij de hand in eene kamer leiden, waar gij de oversten, uwe eedgenooten, zult zien. Daar tevens zult gij met alle bijzonderheden vernemen wat ik gelast was, u voor alsnu slechts oppervlakkig mede te deelen. ”

“ Men zal mij vragen “ wie maalt daar? ” en ik zal antwoorden “ de wind, ” herhaalde Clutinc. “ In alle geval, t'Serclaes, ik kan tot Vrijdag u nog komen bezoeken om desnoods u inlichtingen te vragen? ”

“ Neen, dat niet, mijn vriend. De Amman vermoedt iets van het gevaar, dat hem bedreigt, wij weten het. Ongetwijfeld doet hij ons, en vooral mij, bespieden. Gij moogt hier niet komen dan zeer zelden. Anders zou men aanstonds argwaan krijgen. Ik zal insgelijks niet meer zonder hooge noodzakelijkheid ten uwent gaan. Zoo blijven onze betrekkingen verborgen. ”

Na een oogenblik stilte vroeg Clutinc :

“ Uw zoon Everard heeft kennis dezer geheimen? Ik ontmoette hem gisteren bij St.-Jansgasthuis; hij zeide mij, dat er welhaast gewichtige dingen zullen geschieden, dat de Ambachten woedend zijn en men den eenen dag of den anderen het bloed in Brussel zal zien stroomen. ”

“ Heeft mijn zoon u dit gezegd? ” riep t'Serclaes met zichtbare bekommerdheid. “ Wonderlijk, Everard weet niets! Wat hij u gezegd heeft, vernam hij ongetwijfeld

van anderen dan van eenen onzer : enkel vermoeden.....
Hem is niets, hoegenaamd niets geopenbaard. »

« Ik begrijp, » mompelde Clutinc. « Gij zijt vader, gij hebt slechts éénen zoon en gij bemint hem te veel om..... »

« O, neen, neen, mijn vriend, gij bedriegt u. Toen wij onze geheime werkzaamheden tot verlossing des hertogdoms begonnen, was mijn zoon nog ziek van de wonde aan zijn hoofd. Nu is hij genezen : maar de liefde voor Sabina Van der Aa houdt zijnen geest verslonden en hij doet duizend pogingen om tot haar te kunnen naderen. Dit brengt hem in betrekking met lieden, die openlijk of bedektelijk aanhangers van den Amman zijn. Bij voorbeeld met den hopman Goffredo, die in des Ammans gunst schijnt te staan. Een onvoorzichtig woord ontsnapt zoo lichtelijk. Begrijpt gij het gevaar? Is de liefde, de getergde liefde niet blind? Anders, Clutinc, geloof mij, zou ik mijnen zoon de zwaarwichtigste geheimen durven vertrouwen; want hij bemint zijn vaderland met drift, zijn hart is edel en de manlijke moed, die er in blaakt, heeft er de voorzichtigheid niet uit verbannen. »

« Men mag aldus met Everard van deze dingen niet spreken? »

« Neen, geen woord. »

Clutinc, na eenige verdere uitleggingen te hebben bekomen, nam afscheid van t'Serclaes, hem belovende op het bepaalde uur ten huize van den deken Grijspeert te komen.

Zoohaast hij vertrokken was, verliet t'Serclaes de zaal, beklom de trap en opende de deur eener kamer.

« Everard niet hier? » morde hij. « Zou hij uitgegaan zijn? Zonder mij den morgengroet te hebben gebracht? Ha, ik begrijp : het is heden een zacht en zonnig weder, bijna als in de Lente. Een hart, dat ontsteld is door liefde, droomt gaarne onder den blauwen hemel..... »

Deze woorden tot zich zelve sprekende, daalde hij naar beneden, trad in eenen grooten tuin en vond zijnen zoon

onder de warme zonnestralen op eene bank zitten, zoo diep in gedachten verslonden, dat hij slechts het hoofd ophief, toen zijn vader zijnen naam uitsprak.

t'Serclaes zette zich neder aan zijne zijde en vroeg :

« Is het waar, Everard, hebt gij aan den heer Clutinc gezegd, dat er welhaast in Brussel een bloedige opstand zal uitbreken ? »

« Ik heb hem ten minste iets gezegd, dat er naar gelijkt, vader. »

« En van wien weet gij dit ? »

« Het is een voorgevoel ; ik ben de eenige niet, die zulks denkt. »

« Bewijzen hebt gij daar niet van ? Niemand heeft u daar meer bijzonderlijk van gesproken ? »

« Neen. »

« Everard, gij zijt onvoorzichtig, » zeide t'Serclaes op ernstigen toon, « en gij vergeet roekeloos den toestand, waarin wij beiden ons bevinden. Alhoewel ik mij nu zeer weinig met de openbare zaken bemoei, moet de Amman denken, dat ik in het verborgen tegen hem werk. »

« Wel, dat hij het denke, vader ! Gij vreest hem toch zeker niet ? »

« Ja wel, ik vrees hem ; hij is een boos en haatdragend man, en hij zou wel gelukkig zijn, zoo hij eene reden of een middel vond om zich op mij te wreken. Dit middel zou hij aan de hand hebben, indien hij mij kon beschuldigen van mede te werken tot den volksopstand, die gij meent dat zou kunnen losbreken. »

« Maar, vader, » riep de jongeling, « verzaakt gij dan aan de verdediging des vaderlands ? Het volk is diep ontroerd, de toestand kan zoo niet blijven duren. Wanneer zullen de Ambachten pogen het slavenjuk af te schudden ? Dit weet ik niet. Het kan nog lang duren ; maar zouden wij op het plechtig oogenblik niet met het zwaard in de vuist gereed staan, om ons bloed voor onze vrijheid en onze vorsten te vergieten ? »

“ Ja, mijn zoon, op het beslissend oogenblik, indien zulk oogenblik eens ontstaat; maar tot dan moeten wij ons stilhouden en ons onverschillig veinzen. ”

“ Gij waart tot nu het hoofd en de aanleider der vaderlandsvrienden, o, mijn vader! en nu vreest gij het vuur aan te blazen, dat de verraders en dwingelanden zou kunnen verslinden? ”

“ Gij kent de arglist van den Amman niet, mijn zoon. Hij insgelijks gevoelt, dat de toestand voor hem gevaarlijk wordt en hij is overtuigd, dat de Ambachten, indien zij waarlijk eens al hunne krachten wilden inspannen om zijn hatelijk juk af te schudden, mij tot overste zouden uitroepen. Blijf ik stil, dan kan hij niets tegen mij : maar gaf ik hem het middel om mij met schijn van reden te beschuldigen, hij deed mij aangrijpen en in de gevangenis werpen. Zoo zou hij dan het volk onthoofd hebben en gemakkelijk misschien elken lust tot wederstand kunnen versmachten. Is dit een doel, dat wij hem moeten helpen bereiken door gebrek aan vooruitzicht? ”

De jongeling schudde eene wijl in stilte het hoofd.

“ Neen, ik begrijp : gij hebt gelijk, vader, ” mompelde hij.

“ En wat u betreft, Everard, ” hernam t'Serclaes, “ uwe pogingen om Sabina te zien, brengen u in betrekking met vrienden van den Amman. Indien gij in hunne tegenwoordigheid onvoorzichtige woorden spreekt, zoudt gij mij in groot gevaar brengen. ”

“ Ha, vader, ” zeide Everard glimlachend, “ zooveel verstand erkent gij mij toch wel? Met de vrienden van den Amman, zooals gij ze noemt, gedraag ik mij zeer voorzichtig. Wat ik hun ten voordeele onzer wettige vorsten of tegen Van Heetvelde zou zeggen, kan slechts bedroeven of verbitteren, ik weet het. Heb aldus van dien kant geene vrees, vader. ”

“ Een woord, mijn zoon, is soms genoeg. Indien de Amman u eens omringde met bespieders? ”

« Gij doelt op den hopman Goffredo; maar, vader, is zijn hoofd lichtzinnig, hij heeft tevens het beste hart der wereld. »

« Gij kent hem niet, Everard. Ik heb geheimelijk inlichtingen over hem genomen. Hij heet Goffredo Barberi en is te Brugge van eenen Florentijnschen dienstknecht en eene Vlaamsche kousenbreister geboren. Zijn leven was zeer avontuurlijk. Hij voerde krijg ten dienste van meer dan eenen vorst. In Frankrijk heeft hij onder Karel van Navarre deel gemaakt van de Witte Benden, de beruchte plundersaars. Zoo is hij met den titel van hopman overgegaan in het leger des graven van Vlaanderen. Nu is hij de vriend en misschien de geheime verklikker van den Amman. Ik mistrouw hem..... »

« Ho, vader, gij misgrijpt u zeker, » antwoordde de jongeling. « Wat zijne geboorte en de wisselvalligheden van zijn leven betreft, die heeft hij meer dan eens mij verteld. Hij voedt niet meer genegenheid voor den graaf van Vlaanderen of den Amman dan vijandschap voor onze hertogin. Hij bekent zelf, dat hij geen vaderland heeft, en zegt lachende, dat hij gereed is de Saracenen te dienen, indien zij hem goed willen betalen. »

« En zulk eenen gelukzoeker schenkt gij uwe vriendschap! »

« Ik niet alleen, vader. De hopman Goffredo is een vroolijk en levenslustig man, begaafd met hoofdsche taal en eene innemende geestigheid. Overal, tot zelfs in de aanzienlijkste huizen der Geslachten, bij vriend en vijand van den Amman wordt hij met opene armen onthaald. Hij heeft slechts éene drift — eene ongelukkige drift inderdaad — hij speelt en tuischt met eene ware verblindheid; maar dit doen tegenwoordig nog wel andere eerlijke burgers. »

« Zeg wat gij wilt, Everard. Ik zou u dankbaar zijn, wildet gij met hem beslissend afbreken. »

« Ach, het doet mij pijn, vader, u zulk iets te moeten weigeren, » zuchtte Everard. « Met Goffredo afbreken is mij

volstrekt onmogelijk. Hij heeft mijn geluk en het geluk van Sabina in handen. Haar wreede voogd, de Amman, heeft haar en hare moeder omringd met dienstboden, die zijne slaven zijn, en hij doet die zwakke vrouwen bewaken als gevangenen, om te beletten dat zij eenige betrekking met mij hebben. Hij bedreigt haar, hij plaagt haar, hij behandelt haar met barschheid. Zoo wil hij door verdriet en vermoeden Sabina dwingen zijnen zoon Willem tot echtgenoot te aanvaarden. Hoe ongelukkig zou zij zijn, hoe zou de wanhoop mij martelen, indien wij nimmer iets van elkander konden weten! Eén mensch alleen vertrouwt de Amman tot zooverre, dat hij hem vrijen toegang laat tot Sabina en hare moeder, en die mensch maakt van deze toelating slechts gebruik om haar en mij te troosten en, als een waar vriend, ons behulpzaam te zijn. Door hem weten wij, dat Sabina, alhoewel wreed geplaagd en ziekelijk, wel besloten is nimmer de hand van Willem te aanvaarden, al deed men haar van verdriet bezwijken. Ja, de goede Goffredo draagt mijne troostwoorden tot Sabina over en brengt mij de verzekering harer trouwe liefde. Zoo is het bijna als zagen wij elkander dagelijks. »

« Maar is dit alles wel oprecht? » mompelde t'Serclaes, het hoofd schuddende. « Hebt gij de zekerheid, dat het geene uitgevondene woorden zijn, die hij als door Sabina gesproken u overbrengt? »

Everard opende de tasch, die hem aan den gordel hing, en reikte zijnen vader een gevouwen blad papier.

« Gisterenavond, ten huize van Ser Huygs, stelde Goffredo mij dien brief van Sabina ter hand, » zeide hij. « Gij kent haar schrift en haar zegel, vader. Dit zal toch wel uwen laatsten twijfel verdrijven, niet waar? »

Hij zweeg om zijnen vader den tijd te laten den brief te lezen. Dan vroeg hij :

« Welnu, vader, wat zegt gij daarvan? Sabina zelve getuigt van Goffredo's edelmoedige inzichten. »

« Arme jonkvrouw, » murmelde t'Serclaes met den

blik op het schrift. « Welke innige, zuivere liefde zij u toedraagt, Everard!..... Er is dus morgen een groot avondfeest ten huize van den Amman? Hij wil hebben, dat Sabina het bijwone. Zij heeft weerstand geboden, doch het kon niet helpen..... »

« Eilaas, » zuchtte Everard, « zoo zal Willem Van Heetvelde haar uren lang zien en haar zeker door zijn aandringen diep bedroeven! »

« Hoe hemelsch goed is het toch het hart der vrouw! » ging t'Serclaes voort. « Sabina lijdt wreede smarten ter oorzaak van Willem..... en zij beklagt hem en zij heeft medelijden met zijne wanhoop!..... Sabina drukt de vaste hoop uit, dat gij elkander welhaast zult kunnen zien en in volle vrijheid spreken. Ondanks de bedreigingen van den Amman stemt hare moeder daarin toe..... Wat beduidt dit? »

« Het is iets dat Goffredo zal schikken; hij zal mij eerstdaags weten te zeggen, waar ik mij moet begeven om er Sabina met hare moeder alleen te vinden. Toen gij mij zoo verslonden hier in den hof hebt verrast, vader, droomde ik, dat ik met haar was; haar zoet en betooverend woord klonk zoo gelukkigmakend mij in de ooren!..... Gij ziet wel, vader, dat ik met den goedwilligen Goffredo niet kan afbreken? »

« Inderdaad, het is moeilijk, » antwoordde t'Serclaes. « Blijf voorzichtig met hem, word voorzichtiger nog, ik bid u, mijn zoon. »

« Wees daarover gerust, vader. »

« Maar ik begrijp niet, Everard, indien hopman Goffredo eene oprechte genegenheid u toedraagt, welke mag de reden van dit gevoel zijn? »

« Ik weet het niet, vader, misschien alleen het medelijden met Sabina's verdriet. »

« Hij tuischt en is een driftig speler, zegt gij. Wint hij veel op u? »

« Ik speel nooit dan gedwongen, en ik schei er uit, zoohaast ik twee of drie florijnen heb verloren. »

“ Leent gij Goffredo geld, misschien? ”

“ Inderdaad, vader, ik heb hem nu en dan eenige oude schilden geleend; maar in aanzien der gewichtige diensten, welke hij mij bewijst..... ”

Een knecht trad in den hof en zeide :

“ Heer Everard, hopman Goffredo is in de voorzaal en verlangt u onmiddellijk te spreken. Hij heeft eene haastige boodschap voor u. ”

“ Laat hem in den tuin komen, ” antwoordde de jongeling.

Maar t'Serclaes weerhield den knecht en zeide tot zijn zoon :

“ Wacht een oogenblik. Ik heb niet noodig te hooren, wat Goffredo u komt zeggen. Wees voorzichtig, mijn zoon! ”

En onder het murmelen dezer woorden stapte hij naar den Steen en verdween in eene deur.

Even ras vertoonde de hopman Goffredo Barberi zich bij den ingang van den tuin.

Hij was een man van ongeveer vijf en dertig jaar, met ranke gestalte, helderbruine wangen en glinsterende oogen. Zijne veelvervige kleeding was van zwierige snede en met gemak gedragen. Aan zijne zijde waggelde een kort zwaard, op zijn hoofd prijkte eene fluweelen muts met roode veder.

Om zoo te zeggen op zijne beenen wiegelend, luid lachend en met vroolijke gebaren trad hij tot den jongeling, greep en schudde zijne hand, sloeg hem op den schouder en zeide :

“ Eh, eh, mijn goede Everard, zie mij toch in de oogen! Zegt de blijdschap, die uit mijnen blik straalt, u niet, dat ik eene gelukkige tijding u breng? ”

“ Vanwege Sabina? ” stamelde Everard.

“ Gij gaat haar zien, mijn vriend : alleen, met hare moeder, zolang het u belijft, en gij zult alles uit uw hart kunnen storten wat gij sedert maanden hebt moeten verkroppen. Ik ben zoo verheugd als was ik zelf de welbeminde verloofde der schoone Sabina Van der Aa! ”

« Ik zal haar zien, Goffredo? Wanneer? »

« Heden nog. »

« O, dank, mijn vriend! Zeg mij, waar zal ik haar aantreffen? »

« Luister. Onmiddellijk na het noenmaal, onder voorwendsel van het buitengewoon zacht weder te genieten, zullen Sabina en hare moeder in eenen wagen eene wandeling doen naar den Nieuwen Bosch, buiten de Coudenbergpoort. Zij zullen haren wagen in de groote middellaan doen stilhouden en te voet wandelen tot bij de kleine kapel, die naar den kant van St.-Pieters-Leprozij tusschen het geboomte staat. Gij kent de kapelle? »

« Zeker, toen ik nog kind was, droomde ik reeds onder hare schaduwrijke beuken. »

« Welnu, gij zult, in schijn zonder van iets te weten, ongeveer te halftwee langs den kant van Obbrussel in het bosch komen, rondom de kapel wandelen, haar daar ontmoeten, met haar eene nevenlaan intreden en zoo in eenzaamheid kouten, totdat gij niets meer weet te zeggen. »

Everard greep de handen des hopmans en riep opgetogen uit :

« O, vriend, hoe zal ik u ooit mijne erkentenis kunnen bewijzen! Gij maakt mij gelukkig bovenmate. Waardoor toch heb ik van uwentwege zulke innige genegenheid verdiend? »

« Bah, mijn lieve Everard, ik weet het zelf niet, » schertste Goffredo. « Ik ben een zothoofd en veel goeds steekt er zeker niet in mij; maar jongelieden te willen huwen zonder wederzijdsche liefde heeft mij altijd het uiterste der dwingelandij toegeschenen, en waar ik beminnde harten, lijdende harten kan helpen, gevoel ik mij gelukkig. »

« En heeft Sabina's moeder vrijwillig in deze samenkomst toegestemd? » vroeg de jongeling. « Het is verwonderlijk. Indien het ter kennis van den Amman geraakte? »

“ Vrijwillig, ja, ” was het antwoord. “ Het heeft moeite gekost nochtans. Maar het verdriet, de gebeden, de tranen van Sabina en mijnen raad hebben haar eindelijk overwonnen. O, Everard, gij zijt een gelukkige schelm, zoo onzeglijk bemind te worden door de bevalligste jonkvrouw van gansch Brussel — en die daarenboven onder de rijkste erfgenamen wordt geteld..... Dit is nog wel het beste, niet waar? ”

“ Kom, Goffredo, wat doet de rijkdom? ”

“ Wat de rijkdom doet? Zeg niet foei : met het geld koopt men alles! ”

“ Gij bedroeft mij, Goffredo; er kan hier geen sprake zijn van geld, noch van koopen : het is eene zaak van gevoel, van zuiver en belangeloos gevoel..... Hoe maakt de verwachting van het gelukkig oogenblik mij ongeduldig! Ik zal mij tot de wandeling naar den Nieuwen Bosch moeten gereedmaken..... ”

“ En u opschikken op uw allerbeste, om met voordeel voor de godin uws harten te verschijnen? ”

“ Gij bedriegt u niet, Goffredo — en, hebt gij mij niets meer te zeggen..... ”

“ Dan jaagt gij mij beleefdelijk weg? Ik begrijp het : tijd hebt gij genoeg, maar gij wenscht alleen te zijn, om nog wat te droomen van het geluk dat u wacht..... Ja, ik heb nog iets, iets min aangenaams u te zeggen : eenen kleinen dienst u te verzoeken. ”

“ Spreek, Goffredo; laat mij toe u te verplichten, ik zal er u dankbaar voor zijn. ”

“ Ziehier de zaak. Gisteren, toen gij den Steen van Ser Huygs hadt verlaten, heeft Hendrik t'Servraux mij uitgedaagd om tegen hem te spelen. Ik heb verloren. De graaf van Vlaanderen is mij nog veel geld verschuldigd van achterstallige soldij. Ik zal dit geld eerstdaags ontvangen; maar in afwachting ben ik een weinig in nood..... ”

“ Waartoe die omwegen? ” onderbrak de jongeling.

“ Wat verlangt gij? ”

« Met tien oude schilden zou ik mij kunnen behelpen. »

« Het is voldoende, dat ik het wete, Goffredo. Wacht een oogenblik, ik ga ze halen. »

En hij haastte zich naar den Steen.

De hopman wreef zich met blijdschap de handen te zamen en mompelde in zich zelven :

« Die schuld van den graaf van Vlaanderen jegens mij is eene wondere uitvinding. Daarop kan men gemakkelijk geld ontleenen; want men zal toch den graaf niet gaan vragen, of ik de waarheid zeg. Het is een zonderling ambacht, dat ik hier doe; de Amman leent mij geld, de moeder van Sabina leent mij geld, Willem en Everard leenen mij geld..... en waren zij de eenigen! Zij denken, dat ik hun uit vriendschap, uit verkleefdheid dienst bewijs. Ik lach ze allen uit, den eenen zoowel als den anderen. Alles, alles is mij onverschillig, behalve geld. Wie mij evenwel eerst vriendschap zou inboezemen, was mijn hart nog voor zulk gevoel vatbaar, het ware zeker die eerlijke, goede Everard..... Vervloekt spel, dat mij zoo wreed behandelt : ik mag winnen uren lang, ik geraak telkens weder alles kwijt..... Ha, daar is geld! »

Everard legde hem eenige kleine gouden muntstukken in de hand en zeide :

« Daar zijn de tien oude schilden; gij zult ze mij teruggeven naar uw believen. »

« Ja, zoohaast de graaf van Vlaanderen mij betaalt, of dat het spel mij eens bijzonderlijk begunstigt. »

« Laat u dit niet bekommeren, hopman. Ik ben blijde u te kunnen verplichten, en hoe langer gij mijn schuldenaar blijft, hoe aangenamer voor mij. »

« Vaarwel dan, Everard. Wees bedankt. Ik zal in den laten namiddag insgelijks eens eene wandeling naar den Nieuwen Bosch doen en, bevindt gij er u nog, gij zult mij zeggen hoe gelukkig gij geweest zijt. »

De jongeling vergezelde hem tot bij de poort en herhaalde hem nog de betuiging zijner dankbaarheid.

IV

Langen tijd voor het bepaalde uur stapte Everard ter Steenpoort uit, liet Sint-Pieters-Leprozij aan zijne rechterhand liggen en bereikte dus langs de westzijde den Nieuwen Bosch, een vroeger uitgespaard gedeelte van het groot Soniënwood, dat nu bij zomertijd den Brusselaren tot wandelpark diende.

In zijn ongeduld ging hij rechtstreeks naar de kapel; zijn hart klopte en eene genster van gelukkige hoop fonkelde in zijne oogen, als verwachtte hij zich er aan, Sabina onmiddellijk daar te ontmoeten; maar hij vond er niemand: rondom de kleine bidplaats heerschte eenzaamheid en stilte.

Everard bleef eene wijl teleurgesteld rondkijken; maar dan schudde hij het hoofd en lachte met zijne eigene opgewondenheid. Het gestelde uur kon nog niet verschenen zijn, en wat hij best te doen had om het te bereiken, was over en weder door de afgelegene paden van het bosch te wandelen.

Dit jaar had de Zomer langer dan gewoonlijk geduurd; vele boomen, vooral de eiken en het lage hout, hadden nog hunne bladeren behouden, en alhoewel het loof der hoogste beuken begon af te vallen, kon men zich verbeelden, nog in het schoone jaargetijde te zijn, zoo zacht was het weder en zoo helder glansde de zon aan den zuiveren hemel.

Reeds herhaalde malen had Everard al de zijdelingsche

paden van het bosch afgestapt en was even dikwijls, ontsteld van verlangen, naar de kapel teruggekeerd. Hij begon te vreezen, dat eenig onverwacht beletsel Sabina kon wederhouden van naar den Nieuwen Bosch te komen..... Had de hopman Goffredo hem bedrogen om geld van hem te krijgen? Neen, hij had zeer ongelijk zulks te denken. — Was Mevr. Van der Aa achteruitgeweken voor eene ontmoeting, die zij als gevaarlijk aanzag? Zij liet zich toch zoo vervaard maken door de bedreigingen van den Amman. Was het niet haar schrik van hem, die alle betrekking tusschen hem, Everard, en hare dochter zoolang onmogelijk had gemaakt? Misschien had de Amman zelf het geheim der voorgenomene ontmoeting verrast? Al de knechts en meiden van het Huis Van der Aa waren door hem aangesteld en dienden hem tot bespieders. Eilaas, Sabina zou niet komen! Het geluk, dat zijn ontroerd hart hem had beloofd, was slechts een ijdele droom!

Met het hoofd onder deze ontmoedigende overwegingen gebogen, wandelde hij nog eene lange wijl rondom de kapel.

Eindelijk, alhoewel hij wist, dat het onvoorzichtig kon zijn, liet hij zich door zijn ongeduld verleiden, om in de groote laan te gaan uitkijken, of hij daar niet in de verte den zoo driftig afgewachten wagen zou bespeuren.

Toen hij van tusschen het kreupelhout in de middellaan stapte, zag hij inderdaad op weinig afstand een gesloten heerenwagen komen. Verrast en zijne lichtzinnigheid betreurende, sprong hij terug door de heesters en richtte zijne stappen naar de kapel. Had de koetsier of de wagenknecht hem bemerkt? Hij geloofde het niet; maar het was mogelijk nochtans. De Amman zou dus kunnen weten of vermoeden, dat hij hier eene geheime samenkomst met Sabina en hare moeder had gehad!.....

Vooraleer Everard de kapel kon bereikt hebben, bleef de wagen stilhouden. Twee vrouwen stapten er uit. De jongste zeide tot den knecht, die haar meende te volgen :

“ Neen, Jozef, blijf ons hier wachten. ”

“ Maar, jonkvrouw, ” bemerkte de knecht, “ zoo alleen in het bosch, wat zou de Amman zeggen? ”

“ Zijt gij mijn dienaar of niet? ” sprak de andere vrouw gebiedend. “ Wij gaan naar de kapel. Verlaat den wagen niet totdat wij wederkeeren! ”

“ Het is wel, Mevrouw, ” morde de knecht zichtbaar ontevreden. “ Ik gehoorzaam uw bevel. ”

Sabina en hare moeder stapten langzaam in eene nevenlaan.

Het jonge meisje, eenige maanden vroeger blozend van gezondheid en frisch als eene roze, was nu opmerkelijk bleek en zeer vermagerd. Indien de hoop niet eenen glimlach van geluk op hare lippen had geroepen en hare oogen doen glinsteren, zeker, zij zou geheel het voorkomen eener kwijnzieke maagd gehad hebben; maar de zekerheid, dat zij Everard ging zien en met hem zou kunnen spreken — nu voor de eerste maal sedert de vlucht der hertogin — gaf haar moed en schonk haar in schijn ten minste de verlorene krachten terug.

“ Moeder, ” zuchtte zij, “ mijn hart klopt zoo geweldig..... ”

“ Sabina, Sabina, wat gevaarlijken stap doet gij mij wagen, ” zeide Mevr. Van der Aa. “ Zoo alleen in den Nieuwen Bosch eene geheime samenkomst met den zoon van des Ammans vijands! ”

“ O, moeder, spreek zoo niet. Gij hebt mij nu dien troost gegund; ik zeg u voor uwe goedheid. ”

“ Het zij zoo, mijn kind, ik stem er in toe uit liefde tot u, met de hoop dat het uwen moed zal verheffen en u zal beletten, geheel ziek te worden. Indien de Amman het vernam, hoe gram zou hij zijn! ”

“ Hij zal het niet vernemen, moeder. ”

“ Daarvan ben ik in het geheel niet zeker. Wij zouden hem laten gelooven, dat het toeval alleen ons hier den heer t'Serclaes deed ontmoeten; maar, Sabina lief, gij kunt wel

denken, dat hij dan met nog meer strengheid ons zou doen bewaken. In alle geval, gij hebt mij beloofd, dat gij na deze eenige samenkomst met Everard van mij niet meer zult eischen hem nog te zien en verduuldig zult wachten, totdat de Amman van zijn ontwerp aangaande zijnen zoon Willem afziet. „

Zeide na eene diepe buiging. (Bladz. 82.)

„ Ja, moeder, of totdat onze wettige vorsten terugkeeren. „

„ Hoop dit niet, kind ; het is onmogelijk. „

„ Ik vraag het in al mijne gebeden, moeder : voor God is niets..... O, geluk ! ginder bij de kapel staat hij : mijne oogen zien hem ! Haast u, moeder ! „

En eenen kreet van blijdschap slakende, liep zij tot den

jongeling, die met uitgestrekte armen haar te gemoet kwam.

Zij drukten elkaar met vurige teederheid de handen en juichten uitgelaten over het gelukkig wederzien. Honderd verwarde woorden stroomden van hunne lippen; tranen glinsterden in hunne oogen; zij schenen de gansche wereld te hebben vergeten..... maar de berispende stem van Sabina's moeder onderbrak de uitstorting hunner vreugde.

Everard deed eenige stappen vooruit en zeide na eene diepe buiging :

« O, Mevrouw, wees gedankt! Dat de hemel u loone voor uwe edelmoedigheid. Ja, ik begrijp wat het u kosten moet, ons dezen troost te gunnen. De Amman kan u wreedelijk voor uwe toegevendheid doen boeten. Eens zal er een dag komen, dat ik u den naam van moeder zal mogen geven. Haal de schouders niet op : Sabina zal mijne echtgenoot worden, indien zij mij trouw blijft, ondanks al die het benijden..... »

« Trouw tot bij het graf! » bevestigde de jonkvrouw, die was genaderd.

« Welnu, moeder, lieve moeder, » ging Everard met opgewondenheid voort, « dan zal ik u een liefderijke zoon zijn, en ik zal u honderdvoudig betalen wat gij voor Sabina en voor mij hebt geleden. Twee kinderen zult gij hebben; wij zullen wedijveren om uwe oude dagen zoet te maken en gij, evenals wij, zult God nog zegenen voor de beproeving, die wij nu te zamen doorstaan. »

« Kon het zoo geschieden! » murmelde Mevr. Van der Aa ontroerd. « Ik twijfel..... »

« Het hangt af van Sabina's standvastigheid, Mevrouw. »

« Twijfel dan niet langer, moeder, » riep de maagd. « Nu ben ik sterk : de dood zelf zou mij niet doen wankelen ! »

« Gij verwondert mij, Sabina..... en morgen zult gij weder treuren en weenen. »

« Neen, moeder, droef zijn misschien, maar wanhopen niet meer. »

“ Mocht het u maar de gezondheid terugschénken, mijn kind; dan zou ik waarlijk den hemel danken, hoe verholgen de Amman ook op ons ware. ”

“ Ik zal moedig blijven en gezond worden, gij zult het zien, moeder. ”

“ Het is eene zoete hoop, Sabina. Wandelen wij nu voort, kinderen, en spreekt min luid en houdt zoo niet elkander de hand. Het fraaie weder kan nog andere lieden naar deze zijde van het bosch lokken. Iedereen moet denken, dat het toeval alleen ons hier bijeenbracht. Kout nu te zamen; want langen tijd mogen wij hier niet blijven. ”

“ Ach, wij hebben elkander zoo eindeloos veel te zeggen! ” zuchtte Sabina.

“ Begin dan maar onmiddellijk; het zal des te spoediger gedaan zijn, ” schertste Mevr. Van der Aa met eenen stillen glimlach.

“ Ik gevoel mij zoo gelukkig, Sabina, ” zeide de jongeling, “ dat ik bijna niet van droeve dingen durf spreken; maar, lieve, uw gelaat draagt sporen van lang en hard lijden. Uw lot is aus wel bitter geweest sedert onze wreede scheiding? ”

“ Uwe ziekte, Everard, heeft allereerst mijnen moed gebroken, ” antwoordde het meisje. “ Gij waart doodelijk gekwetst, — en ik mocht niet weten hoe het u ging, ten minste ik kon geen vertrouwen hebben in de woorden dergenen, die ik wist uwe vijanden te zijn. God lof, gij zijt genezen; maar mijn hart heeft niet gelogen. Niet waar, gij zijt gevaarlijk ziek geweest? ”

“ Inderdaad, Sabina, toen ik, door eenen slingersteen getroffen, het gevecht verliet, en zelfs des anderen daags, meende ik zoowel als mijn vader, dat de slag slechts oppervlakkig was geweest en geene erge gevolgen zou hebben. Wij bedrogen ons: mijne wonde ontstak; ik kreeg de koorts, de ijlkoorts, en men vreesde lang voor mijn leven. ”

“ Ziet gij wel, moeder? ” riep Sabina met verontwaar-

diging uit. " Wat men ons kwam zeggen, waren logens; maar ik wist het wel, ik gevoelde het ten minste. In mijnen ontstelden geest zag ik u daar liggen, hijgend, bleek en mij roepende..... "

" Gij weet het? " onderbrak de jongeling verwonderd. " Het is waar, Sabina, mijn vader zeide mij later, dat ik in mijne ijlkoorts onophoudend uwen naam uitsprak. "

" Ik hoorde uwe stem in mijne ziel herklinken, Everard; en, eilaas, ik mocht u niet bezoeken, u niet troosten! Dan ben ik insgelijks ziek geworden..... "

" Maar gij hebt eene maand later toch vernomen, dat ik geheel genezen was? "

" Ja, Everard, en ik heb het geloofd, omdat het mij bij toeval werd gezegd door iemand, in wiens woord ik vertrouwde. "

" Waarom dan, vriendinne, nog die bleekheid op uwe wangen? "

" Ha, voor mij was het lijden niet gedaan, " antwoordde zij. " In den eerste beweerde de Amman, dat hij zoo onmeedoogend mij van u wilde afgescheiden houden, om mij en zijne maagschap voor schande en voor schade te behoeven. Wij mochten in geene betrekking blijven met lieden, die den graaf van Vlaanderen vijandig zijn en hem persoonlijk haten, zeide hij; maar dan eerst openbaarde hij zijne ware inzichten: ik zou de echtgenoot van zijnen zoon Willem worden, en hij zou mij door allerlei middelen dwingen, dat huwelijk te aanvaarden. Hij heeft mijne arme moeder honderdmaal bedreigd, mij om zoo te zeggen opgesloten, mij geplaagd en zedelijk gemarteld, zoo lang en zoo wreed, dat ik eindelijk de koorts kreeg van schrik..... "

" Van schrik? " herhaalde Everard, de vuisten wringende. " Gij vreesdet, dat hij u met geweld zou dwingen? Hij kan het niet! "

" Van schrik, dat eindelijk het jawoord mijnen mond

zou ontglippen, „ zuchtte de maagd, „ van angst, dat ik ziek, krachteloos en kwijnend hem zou zeggen: ik bezwijk, Willem worde mijn bruidegom! „

„ Mijn God, is het mogelijk! Zie, hoe uwe woorden mij doen beven, Sabina, „ kreet de jongeling, waarlijk verbleekend. „ Indien hij eens werkelijk uwe toestemming u ontwong! „

„ Nu is daarvoor geen gevaar meer, „ antwoordde zij. „ Ik word sterker; daarenboven, sedert eenigen tijd schijnt hij min onmeedoogend en is wat zachter jegens ons gestemd. Wellicht begint hij te herkennen, dat ik niet door geweld ben te overwinnen en wil hij nu min harde middelen beproeven. „

„ Ha, ha, „ gromde Everard binnensmonds, „ hij gevoelt, dat de grond onder zijne voeten waggelt; de overmoed ontvalt hem! „

„ Wat zegt gij daar? „ vroeg Mevr. Van der Aa, die zijne woorden slechts half had gehoord.

„ Ik wil zeggen, „ antwoordde Everard aarzelend, „ dat de graaf van Vlaanderen niet immer hertog van Brabant zal blijven. Die onwettige en onnatuurlijke toestand zal toch eens een einde nemen..... Maar, Sabina, hoe heeft Willem zich in deze zaak jegens u gedragen? Zeker, het is geene misdaad u te beminnen; maar indien hij ooit den verschuldigden eerbied u had geweigerd, hij zou het mij den eenen of den anderen dag duur betalen, wees daarvan zeker; want hij ten minste..... „

„ Neen, beschuldig den heer Willem niet, „ viel Mevr. Van der Aa in zijne rede. „ Hij is een goede, hinderlooze jongen. „

„ Maar hij plaagt Sabina met de betuiging eener liefde, die zij verstoot! „

„ Dat hij mijne dochter bemint en naar hare hand snakt met evenveel vurigheid als gij zelf, Everard, dit is niet te betwijfelen; maar dewijl hij weet, dat hij Sabina bedroeft met van zijne liefde haar te spreken, verkropt hij zijn wee

in stilte. Aan mij klaagt hij zijne bittere wanhoop; hij weent en kwijnt. »

« Hij is dus overtuigd, Mevrouw, dat zijne wenschen on vervuld zullen blijven? »

« Dit beweer ik niet; integendeel, hij meent, dat Sabina, door zijne onderwerping en zijn lijden vermurwd, eindelijk in zijn geluk zal toestemmen. »

« De onbeschaamde, de vermete! » morde de jongeling.

« Waarom noemt gij hem vermete! » wedersprak hem Sabina's moeder. « De jongen acht het zeker, dat de graaf van Vlaanderen onze hertog zal blijven, en hij meent dus een huwelijk tusschen u en Sabina volstrekt onmogelijk, dewijl zijn vader het kan en zal beletten. Erken dat, indien zijne meening gegrond is..... »

« Maar wat zegt gij daarvan, Sabina? » vroeg de jongeling met zichtbare bekommerdheid. « Ik ben gereed alles op te offeren, tot mijn leven toe, veeleer dan af te zien van uwe hand. Kon men u overtuigen, valschelijk overtuigen, dat gij nimmer mijne echtgenoot zult worden, gij zoudt dus Willem Van Heetvelde tot bruidegom aanvaarden? »

« Ik? nimmer! » antwoordde de jonkvrouw met kracht. « Uwe bruid zal ik zijn, Everard, of ik zal als maagd ten grave dalen! »

« O, herhaal mij die goede woorden! » riep de jongeling, haar dankbaar de handen vattende.

« En daarbij, » hernam zij, « de hemel weet, dat ik nimmer zou willen deel maken van een huisgezin, welks hoofd den vijand onzer wettige vorsten de hand leent. Onze genadige hertogin Johanna is mijne beschermster geweest en hare weldaden zal ik niet vergeten. Zoolang zij ongelukkig is, kan ik niet als bruid een huwelijksfeest bijwonen, zelfs niet al waart gij de bruidegom, Everard. »

De jongeling neigde zich over haren schouder en murmelde aan haar oor :

« Gij hebt gelijk, vriendinne, het ware eene schuldige

ondankbaarheid; maar laat de hoop u verblijden : het zal niet lang meer duren, de verlossing nadert! »

« Wij moeten voorzichtig zijn, » zeide Mevr. Van der Aa. « Nu hebt gij elkander genoeg gezegd, ten minste het is tijd, dat wij terug naar onzen wagen gaan, om onze lieden daar geenen argwaan te doen opvatten. »

« Maar, moeder, » kreet de jonkvrouw, « Everard is slechts sedert eenige oogenblikken met ons. Wij hebben elkander nog van zoovele dingen te spreken! »

« Ik ben vermoeid van dit langzaam wandelen, » bemerkte Mevr. Van der Aa. « Wilt gij nog eene wijl te zamen kouten, laat ons dan op gindsche bank gaan nederzitten; maar haast u wat. »

Zij voldeden aan dit verzoek en namen haast elkander plaats op eene houten bank, die onder een dak van overgebogen twijgen tegen eiken kaphout stond.

Terwijl zij nu daar zaten te kouten, kwam een jong heer van den kant der Coudenberg-poort met haast naar den Nieuwen Bosch.

Op zijn gelaat blonk een blijde glimlach, en zijne oogen glinsterden van verlangen. Reeds van zijne eerste stappen in het bosch keerde hij het hoofd naar alle kanten uit en scheen iets te zoeken. Toen hij wat verder in de groote laan den wagen van Mevr. Van der Aa bespeurde, ontsnapte hem een vreugdekreet.

« Ha, zij zijn daar! De meid zeide mij dus de waarheid, » murmelde hij. « Ik zal mij houden, alsof het toeval mij naar het bosch had geleid. Ik durf haar van mijn ondraaglijk verdriet niet spreken, maar zoo alleen met hare moeder, zal zij toch mijn gezelschap niet kunnen verstooten..... Aan hare zijde wandelen, in de volledigste eenzaamheid! Zij is sedert eenigen tijd min hard voor mij. O, mijn God, wilde zij mij slechts eenige hoop laten, hoe zou ik Uwen naam zegenen! »

Naarmate hij den wagen naderde, vertraagde hij zijn stap en werd zijne uitdrukking ernstig en ingetogen, als

vreesde hij de ontmoeting, welke hij zoo vurig verlangde.

Op zeer bedaarden toon vroeg hij den wagenknecht :

“ Jozef, gij hebt uwe meesteressen naar den Nieuwen Bosch gebracht, niet waar? ”

“ Ja, heer Willem, ” was het antwoord, “ het is zulk zacht weder..... ”

“ Waar zijn ze? ”

“ Langs dien kant, door de nevendreef; zij bidden in de kapel. ”

“ Heb dank, ik zal ze wel vinden. ”

De knecht volgde hem eenige stappen verre, als om hem den weg te wijzen, en sprak dan op geheimzinnigen toon :

“ Heer Willem, gij zult Sabina en hare moeder niet alleen vinden; er is iemand met haar. ”

“ Iemand? Wie? ”

“ Dat weet ik niet juist. Toen wij met den wagen omtrent deze plaats gekomen waren, zag ik eenen heer het hoofd bespiedend van tusschen het loover uitsteken. Dit boezemde mij mistrouwen in. Ondanks het verbod van Mevrouw ben ik langs daar achter door het kaphout gedrongen en heb van verre dien zelfden heer tusschen jonkver Sabina en hare moeder zien wandelen. Mij dacht te bemerken, dat hij de hand der jonkvrouw in de zijne hield en zeer ontroerd of driftig met haar sprak. ”

“ Hemel! en hebt gij hem herkend? ” mompelde Willem.

“ Hij gelijkt naar den jongen heer die vroeger zoo dikwijls aan onzen Steen kwam kloppen. ”

“ Everard t'Serclaes? ”

“ Ja, indien mijne oogen mij van zooverre niet hebben bedrogen. Ik ben er niet zeker van; want vreezend dat Mevrouw mij zou bemerkt hebben, durfde ik niet nader gaan. ”

“ Het is wel, ik bedank u voor uwe vlijt; ik zal het haast weten. ”

En met deze woorden stapte Willem voort in de laan. Een eind verder scheen hij te aarzelen, bleef eene wijl staan en keek in de rondte, als hadde hij lust om terug te keeren.

Hij nam echter een besluit, naderde den boord der laan en drong door tot in den diepen schoot van het kaphout.

Zijn inzicht was ongetwijfeld dus, door het dichte loover verborgen, eene plaats te bereiken, van waar hij de kapel zou kunnen zien, zonder zelf bemerkt te worden.

In den eerste stapte hij met zekere haast door de heesters; want de kapel was nog verre; maar eensklaps bleef hij staan en luisterde met verrassing op eenige zwakke klanken, die hij meende te hooren. Inderdaad, hij bedroog zich niet : op eenen steenworp, ter linkerzijde, moesten de personen, welke hij wilde bespieden, zich in gesprek bevinden; want nu en dan kwam van daar de schier onvatbare galm eener vrouwenstem zijn oor treffen.

Wat zou hij doen? Hij aarzelde en scheen te beven. Sabina en Everard dus afspieden in het verborgen! Was het niet boos en schandelijk? Indien hij liever door de opene laan tot hen ging en zich onverschrokken toonde? Maar wat zou hij zeggen en hoe zijne verrassing verrechtvaardigd?

Hij wankelde nog een oogenblik in zijn besluit, schudde het hoofd, zuchtte pijnlijk..... en bezweek eindelijk onder de bekoring, die hem aandreef om zijn ongeluk zeker te worden.

Met omzichtigheid en zoo stil mogelijk drong hij door de heesters, sluipend als een vreesachtige dief, diep bukkende en ten laatste ook wel eens met de handen op den grond voortkruipende, immer dichter en dichter bij de plaats, van waar nu en dan een klank opging, die hem de ware richting aanwees. Zijn hart klopte geweldig; het koude zweet stond hem op het voorhoofd; zijn geweten verweet hem, dat hij eene laffe, eene misprijzelijke daad

pleegde; maar de angst zijner ziel, de minnenijd, die hem verteerde, maakten hem zinneloos en blind.

Nu had hij sedert eene wijl niets meer gehoord en begon zelfs te gelooven, dat Sabina met haren gezelschap en hare moeder van daar waren weggegaan, om hunne wandeling voort te zetten. Het denkbeeld, dat zij nu verre van hem konden verwijderd zijn, gaf zijnen beklemden boezem wat lucht; hij ademde vrijer en sloop min ontsteld door het loover..... Daar klonken de stemmen, dicht nevens hem en verstaanbaar, in zijne ooren! Ja, ja, het was wel Sabina, die op Everards vragen antwoordde! Slechts een dicht en looverrijk kreupelboschje van hazelaars en bramen scheidde hem van haar!

Hij weerhield zijnen adem, overspande zijn gehoor en luisterde. Elk woord, dat den mond van Sabina of van Everard ontsnapte, drong hem in den boezem als een moordpriem; — want nu de gelukkigen elkander geene stoffelijke bijzonderheden meer mede te deelen hadden, koutten zij van niets dan van hunne eindelooze genegenheid voor elkander, en hunne gansche samenspraak was slechts de immer herhaalde uitstorting hunner onvergankelijke liefde.

Willem, bij het afluisteren dier teedere betuigingen, voelde zijn hart in den boezem verkrampen; hem zonk het hoofd op de borst, en twee tranen rolden glinsterend langs zijne wangen. Het was hem duister in den geest geworden, en hij luisterde wellicht niet meer..... Maar daar werd eensklaps zijn naam door Sabina met verrassende kracht uitgesproken! Hij hief het hoofd weder op en leende bevend het oor.

Wat zeide toch de jonkvrouw, dat elk harer woorden den armen Willem Van Heetvelde eene ijselijke siddering over het lijf joeg? Waarom verbleekte hij en wrong hij de leden, als hadde eene krampkoorts hem aangevat?

Verpletterd, diep wanhopig kroop de jongeling terug in het kreupelhout, nu met meer omzichtigheid nog dan te

voren, en het was slechts zeer verre van de plaats waar hij den noodlottigen slag had ontvangen, dat hij zich geheel durfde oprichten.

Hij stapte dan haastig, doch op zijne beenen wankelend, tusschen de boomen door, totdat hij zich genoeg verwijderd achtte, legde met eenen grievenden kreet zijn hoofd tegen den stam van eenen beuk en begon overvloedig te weenen.

Na dus zijn hart een weinig van het kroppend wee te hebben ontlast, bedwong hij echter zijne tranen en sukkelde weder, morrend en klagend, door het bosch tot in eene nevenlaan. Hier bespeurde hij eene bank en liet, als uitgeput van krachten, zich er op nederzakken.

Eenigen tijd hield hij beweegloos den blik ten gronde gericht; dan zuchtte hij met heesche stem :

« Geen geluk meer voor mij; alle hoop is verloren! Het is als eene eeuwige vermaledijding, die zij over mij uitsprak. Mijne vrouw zal zij nimmer worden, al was ik een koningskind! — al deed mijn vader haar van smart verwijnen! — al stond de beul met een glinsterend zwaard voor hare oogen! — zijne bruid zal zij zijn! Waartoe dient mij nog het ellendig leven? Mocht ik sterven, o mijn God! »

Op dit oogenblik verscheen in dezelfde laan een persoon, die aan zijne bonte kleeding en aan zijn zwaard voor eenen overste der grafelijke benden te herkennen was.

Deze, zoohaast hij den jongeling ontwaarde, trok de schouders op en sprak tot zich zelven met eenen lichten spotlach :

« Ho, ho, des Ammans zoon! Zou men het geheim dezer samenkomst hem verraden hebben? Opgepast! Ik ten minste weet er niets van. »

Hij ging tot den jongeling en zeide :

« Zie, heer Willem, gij in den Nieuwen Bosch? Wat genoegten u te ontmoeten! Het is misschien de laatste schoone dag des jaars; ik insgelijks voelde mij door den glanzenden zonneschijn tot de wandeling uitgelokt. »

Willem hief het hoofd op en zag hem treurig aan.

« Goeden dag, hopman Goffredo, » stamelde hij met eene pijnlijk ontstelde stem.

« O, hemel, wat beteekent dit? » riep de hopman. « Bedrieg ik mij niet? Gij hebt geweend? Wat is er gebeurd? Wie heeft u gehoond of beledigd? Mijn arm en mijn degen..... gij hebt slechts één woord te spreken. »

« Ach, Goffredo, » zuchtte de jongeling, « wist gij hoe diep ongelukkig ik ben. Mocht ik sterven! »

« Sterven? Bah, daartoe is het immer tijd genoeg. Alweder liefdesmart? »

« Mevr. Van der Aa en Sabina zijn in den Nieuwen Bosch. »

« Zoo? en gij, Willem, neemt de gelegenheid niet te baat om haar gezelschap te houden? »

« Everard t'Serclaes is met haar. »

« Wel, wel, wat gij zegt? » mompelde de hopman met geveinsde verwondering. « Het fraaie weder zal hem insgelijks naar het bosch gelokt hebben. Zeker, als uw heer vader het verneemt, zal hij in hevige gramschap ontsteken; maar u mag het niet ongelukkig maken, mijn goede Willem : het is een bloot toeval, ongetwijfeld..... Kom, ik zet mij nevens u en wil u troosten. »

« Onmogelijk, mijn leven is voor altijd vergiftigd; alle hoop is mij ontnomen; de bitterste kwijndood is mijn onvermijdelijk lot! »

« Omdat het geval Sabina en Everard elkander doet ontmoeten? Wat verandert dit aan uwe zaak? »

« Ware dit de eenige bron mijner smart, » klaagde de jongeling, « ik zou misschien nog twijfelen; maar nu is zelfs de minste begoocheling mij ontzegd. Ik heb mijn vonnis, mijne vermaledijding uit haren mond gehoord, hopman. »

« Zij heeft u vermaledijd? Zij, de goedheid, de zachtheid zelve? Al hoorde ik het, gelooven zou ik het niet. »

« Eilaas, Goffredo, heb medelijden met mij! Het is zoo :

zij heeft mij tot eeuwige wanhoop veroordeeld. Ik wist, dat zij naar den Nieuwen Bosch gekomen waren; hier vernam ik van haar wagenknecht, dat een persoon, die ik vermoedde Everard te zijn, in haar gezelschap en hand aan hand met Sabina wandelde. Ik drong door het loover om ongezien de plaats te naderen, welke de knecht mij had aangewezen. Eensklaps hoorde ik achter een kreupelboschje de stem van Everard, en tevens de stem van Sabina, die hem antwoordde. Ach, daar heb ik oogenblikken van onzeglijke smarten doorstaan! Hooren uit haren mond, hoe teeder, hoe vurig en hoe eindeloos zij hem bemint! En toch, het was niets bij hare laatste woorden, die als zoo-vele degens mijn bezwijkend hart doorboorden. Goffredo, zij nam den hemel tot getuige, dat zij mijne echtgenooteniet zou worden, al was ik ook een koningskind, ja al stond de beul met het blanke zwaard gereed om haar het hoofd af te slaan, en kon zij ook het leven koopen door hare toestemming om mijne hand te aanvaarden! »

« En die woorden doen u wanhopen? » zeide de hopman lachend. « Wel, mijn vriend, hoe licht zijt gij te ontmoedigen! Wij wisten immers wel, dat tot nu toe ten minste jonkver Sabina meer liefde voor Everard dan voor u in het harte droeg? Er is dus werkelijk in den toestand der zaken niets veranderd of verergerd. Een vrouwenhart is zoo onbestendig! Heb maar geduld: zij kan toch met Everard niet trouwen, zoolang uw heer vader leeft. Wees zeker, in het einde zult gij overwinnen. »

« Heb dank voor uwe vriendelijke woorden, » zuchtte de jongeling op den toon der volledigste moedeloosheid. « Haddet gij als ik de stem van Sabina gehoord, — zoo ontsteld, zoo sidderend, zoo plechtig, — toen zij mij tot eeuwige wanhoop veroordeelde, gij zoudt aan mijn onwederroepelijk lot niet twifelen. Voor mij op aarde niets meer dan treurnis en wansmaak des levens! Vreesde ik God niet zoo zeer, ik zocht verlossing in den dood! »

« Kom, kom, mijn goede Willem, » zeide de hopman

troostend, „verjaag die zinnelooze gepeinzen. Woorden, die een meisje spreekt in een oogenblik van opgewondenheid, zijn geen evangelie. Beken zelf, dat de gemoedsstemming van Sabina ten uwen opzichte reeds was veranderd, en dat zij sedert eenige weken u vriendelijker scheen te onthalen. “

„Eilaas, ja, ik heb het geloofd, Goffredo. Hoe pijnlijk werd de blinddoek mij van de oogen gerukt!..... Neen, neen, staak uwe edelmoedige pogingen : geene hoop is meer mogelijk voor mij! “

„Gij meent het? Welnu, Willem, ik zal u troosten, ik zal u redden. “

„Mij redden? kreet de jongeling met glinsterende oogen. „Wat wilt gij zeggen? “

„Ha, gij kent mij niet, Willem; ik ben sterker dan gij meent, en dewijl ik deernis heb met u, zal ik al mijne krachten inspannen om uwe smart te genezen. Ik vermag veel op Sabina; zij heeft een onbeperkt vertrouwen in mij. Tot nu toe wilde ik mij niet — niet bijzonderlijk — met deze zaak bemoeien : maar voortaan ga ik mij voor u opofferen en, om zoo te zeggen, met lijf en ziel ten uwen voordeele werken. “

Alhoewel Willem van de tusschenkomst des hopmans niets verhoopde, was hij hem toch diep erkentelijk voor zijne deelneming en zijnen goeden wil. Ware hij echter niet zoo eenvoudig geweest, de bestendige twijfellach op Goffredo's lippen en de zonderlinge uitdrukking zijner immer bewegende oogappels zouden hem wantrouwen ingeboezemd hebben, en hij hadde zich zelve afgevraagd of hij de woorden des hopmans niet voor enkel groot-spraak of laffe spotternij aan te zien had. Maar de jongeling was nog te onervaren om de oprechtheid te verdenken van iemand, dien hij zijn vriend waande.

„Goede, edelmoedige Goffredo, “ murmelde hij, ontroerd hem de hand grijpende, „gij wilt iets beproeven, dat onmogelijk is; maar wees toch uit den grond van mijn

bedrukt hart voor uwe toegenegenheid bedankt. „

„ Onmogelijk? „ herhaalde de hopman. „ Gij zult het zien. Wat zoudt gij zeggen, indien Sabina, oer eene maand verlopen zij, zelve u beval te hopen : in één woord, indien zij u liet gelooven, dat zij u bemint? „

De jongeling schudde ongeloovig het hoofd.

„ Het zou u misschien wat geld kosten..... „

„ Geld kosten? „ schertste Willem. „ O, kon ik ten prijze van geld het geluk en het leven koopen!..... Ik heb sedert mijne kindsheid nu en dan gespaard en bezit eenen kleinen schat. Dien gaf ik geheel voor een aanmoedigend woord van Sabina..... vierhonderd oude schilden? „

Des hopmans oogen werden strak en begonnen te glinsteren; hij verbleekte tevens zichtbaar en scheen weggetogen in een diep gepeins.

„ Verstond ik u wel? „ mompelde hij na eene wijl stilte. „ Vierhonderd oude schilden? Dit hebt gij gezegd, niet waar, mijn goede vriend? Vierhonderd? „

„ Ja, misschien nog iets meer. „

De uitdrukking van Goffredo's gelaat was nu geheel anders geworden; de listige glimlach was van zijne lippen verdwenen, de toon zijner stem getuigde van aandacht en ernst.

„ Het is een schat..... een ware schat, „ mompelde hij. „ En gij zoudt de vierhonderd oude schilden geven — altemaal — aan hem, die het u mogelijk zou maken de hand van Sabina te bekomen? „

„ Altemaal, alwat ik bezit..... maar, Goffredo, waartoe die ijdele woorden? Ik ben, eilaas, wel zeker, dat niemand mijn spaargeld zal verdienen. „

„ Alles is mogelijk! „ gromde de hopman, zich krampachtig het hoofd wrijvende. „ Laat mij een weinig overdenken..... „

Hij bleef zoo lang zwijgend ten gronde zien, dat Willem opstond en hem zeide :

“ Kom, hopman, martel uwe hersens niet vruchteloos. Ik ga huiswaarts; ik snak naar eenzaamheid. ”

“ Neen, zit nog wat neder, ik bid u, ” antwoordde Gofredo, hem terug naar de bank trekkende. “ Ik acht het onbetwistbaar, dat Everard de eenige hinderpaal is tot uw geluk; ja, want Sabina heeft mij dikwijls laten verstaan, dat zij uwe hand niet zou weigeren, indien zij Everard niet te voren hare liefde en hare trouw had toegezegd, tot zooverre, dat zij met waar en diep gevoel het beklagde, u eenig verdriet te moeten aandoen. Eens zelfs heb ik bij zulke gelegenheid tranen in hare oogen gezien. Durft gij beweren, dat zij u haat? ”

“ Neen, ik ken de goedheid haars harten en ik weet, dat zij ten minste medelijden heeft met mijne smart; maar waartoe kan het mij helpen? ”

“ En indien Everard niet meer tusschen u en Sabina stond? ”

“ Ha, dan! ” zuchtte de jongeling.

“ Welnu, Everard uit uwe levensbaan te doen verdwijnen, ziedaar het middel! ”

Willem schouwde hem verschrikt en verbaasd in de oogen.

“ O hemel! ” morde hij, “ begrijp ik u wel?..... Een moord. ”

“ Gij droomt, Willem. Wie spreekt u van eenen moord of van welkdanig geweld? Neen, neen, men zou Everard alle hoop op Sabina's hand moeten kunnen ontnemen, zonder een haar van zijn hoofd te krenken. Zeker, de middelen daartoe bestaan : er is middel tot alles. ”

“ En zulk middel kent gij, hopman? ”

“ Nog niet; maar vierhonderd schilden zijn zulk een schat, dat ik mijne hersens tot in het diepste diep wil omwoelen, — en ik zal het vinden!..... Kom nu, Willem, ik insgelijks wensch in eenzaamheid op mijne kamer te zijn. Gaan wij samen stadwaarts. De nacht zal mij raden. Verwacht mij morgen vroeg. Heb ik dan

reeds het middel gevonden, ik zal het u komen zeggen. »

Zij waren opgestaan en stapten langzaam voort; — want de jongeling, die geen geloof hechtte aan de beloften des hopmans, herdacht het wreede vonnis, tegen hem uitgesproken, en Goffredo folterde zich den geeet, terwijl zijne lippen nu en dan onhoorbaar murmelden :

« Vierhonderd schilden! Vierhonderd! »

« Sedert eenige weken was er zulke zoete hoop mij in den boezem gedaald! » zeide Willem klagend. « Zinnelooze, die ik was; ik droomde dag en nacht van het geluk, dat mij uit de verre toekomst aanlachte. Sabina was vriendelijk met mij geworden; ik sprak haar van de vurige wenschen mijns harten niet meer; maar in hare oogen meende ik soms eene vonk van genegenheid voor mij te zien glinsteren. Bedrieglijke schijn! Zij wilde mij dank betuigen, omdat ik haar niet meer met de uitdrukking mijner belachelijke hoop verveelde. Voor mij gevoelde zij eenig medelijden misschien, — voor hem eene onuitsprekelijke, eene eindelooze liefde! Eilaas, eilaas, wat gaat er nu van mij geworden? Mijn leven heeft geen doel meer : treuren in eenzaamheid, langzaam verkwijnen!..... Goffredo, gij hebt mij zoo dikwijls gezegd, dat zij mij zichtbaar liefde begon toe te dragen. Nu gelooft gij het toch niet meer? »

Maar de hopman, ofschoon aan zijne zijde stappende, was zoo diep in zijne overwegingen verslonden, dat hij van al de woorden, welke de jongeling had gesproken, er geen enkel had gehoord.

« Erken het : gij hebt u wonderlijk misgrepen, niet waar, Goffredo? » vroeg Willem.

Tot eenig antwoord morde de hopman :

« Vierhonderd schilden? En gij geeft ze allemaal?..... Neen, neen, spreek niet : er schiet een lichtstraal door mijnen geest; ontschik mijne gepeinzen niet! »

De jongeling glimlache met treurige scherts. Beiden zwegen nog zeer langen tijd.....

Reeds konden ze de Coudenberg-poort in de verte zien, toen de hopman eensklaps met eene driftige beweging zijnen gezelschap hield staan en uitriep :

« Gevonden! Ik heb het vast!..... Neen, nog niet gansch..... Wacht een weinig..... Ja, ja, het middel is zeker! »

« Welk middel? » vroeg Willem verbaasd.

De hopman keek naar alle kanten uit, als vreesde hij dat iemand hem kon hooren.

« Het middel om u den gelukkigen bruidegom van Sabina te maken, » zeide hij. « Bekijk mij niet zoo verbluft : wat ik u zeg, is waarheid. Gij zult mij de vierhonderd oude schilden geven, niet waar? »

« Zonder aarzelen, al deedt gij anders niet dan mij de verlorene hoop terugschenken. »

« Welnu, ik heb een onfeilbaar middel ontdekt om Sabina misprijzen en afkeer van Everard in te boezemen. Afkeer van Everard, ja..... en liefde voor u. »

« O, mocht ik u gelooven, hopman! Maar hoe zoudt gij zulk wonderwerk wrochten, indien gij geen tovenaars zijt? »

« Er is wat tooverij mede gemoeid, inderdaad. »

« Tooverij? » mompelde Willem, den hopman met schrik in de oogen starende.

« Gij hoeft u niet aan tooverij schuldig te maken; ik neem alles op mij..... Daarenboven, ik weet niet of men het wel tooverij mag noemen, het aanwenden van eenen talisman of wonderteeken. »

De jongeling schudde nog aarzelende het hoofd.

« Gij zijt een man zonder moed, » riep Goffredo met eenen bitteren spotlach. « Hoe durft gij eene maagd beminnen, gij, die als een schuchter kind terugschrikt van het minste beletsel? Sabina heeft gelijk, hare liefde eenen sterkeren man te schenken. Duizenden lieden, wanneer zij het geluk hebben eenen talisman te bezitten, maken er zonder achterdocht gebruik van. Wij weten toch

niet, of de talisman zijnen invloed ontleent aan tooverij of aan natuurlijke of aan goddelooze krachten..... Gij twijfelt nog? Ik wil u de schoonste, de rijkste jonkvrouw van Brussel tot echtgenoot geven en gij, gij werpt ze als een dwaze in de armen van Everard t'Serclaes! Het zij zoo: wees dan ongelukkig, gij verdient het. Vaarwel! »

Wat hij verwacht had, gebeurde; de jongeling liep hem achterna en hield hem terug.

« O, Goffredo, mijn goede vriend, » smeekte hij, « mijne zinnen zijn ontsteld. Heb een weinig medelijden met mij. Gij zijt zeker, dat Sabina mijne bruid zou worden? »

« Geheel zeker. »

« Welaan, ik lever mij gansch aan u over: gebied, ik zal gehoorzamen. »

« Ik heb u niet veel te bevelen, » antwoordde de hofman. « Gij zijt het, die mij den talisman moet bezorgen; buiten dit enkel punt hoeft gij u niets hoegenaamd meer aan te trekken. Al het overige is mijne taak. »

« Zeg mij, Goffredo, wat ik doen moet. »

« Het is eene moeilijke zaak, » zeide de hofman, de schouders ophalende, « onmogelijk misschien, indien de moed u ontbreekt. »

« O, vrees dit niet, Goffredo, ik ben tot alles gereed. »

« Wij zullen het gaan zien, Willem. Laat ons eenige stappen ter zijde uit den weg treden; daarginder, tusschen de boomen, loopen wij min gevaar van door voorbijgangers verrast of gestoord te worden. »

Ter aangewezene plaats gekomen, legde de hofman zich de hand aan het hoofd en bleef eene wijl zwijgend ten gronde staren, als om zijne herinneringen te verzamelen. Dan zeide hij:

« Willem, gij weet ongetwijfeld, dat onze overste, de heer Van Reigersvliet, in de eerste dagen na de inneming van Brussel voor veel geld aan uwen vader een zonderling juweel heeft verkocht, dat glinstert van kostbaar gesteente? »

„ Natuurlijk weet ik het, „ antwoordde de jongeling, „ ik heb het meer dan eens in de hand gehad. Mijn vader hecht er veel prijs aan; hij stelt zich voor, de steenen tot een kunstig kleinood te doen verwerken en het der gravin van Vlaanderen ten geschenke aan te bieden, zoohaast zij voor de eerste maal Brussel met een bezoek vereert. „

„ God zij geloofd, Willem, dat uw vader het nog niet heeft gedaan; want het juweel heeft verborgene krachten, die niemand in Brussel kent dan ik alleen. Het juweel is rond, niet waar, en gevormd als een klein rad? Terwijl de buitenste kring en de stralen bezet zijn met diamanten, robijnen en smaragden, staat in het midden van wederszijden een ruwe, glanslooze steen, of liever het is eene ongekende stof..... „

„ Blauw is hij langs de eene zijde en bruin langs de andere, „ bemerkte Willem.

„ Daarin ligt juist de geheime kracht van het juweel. Het verwondert u, dat ik alleen deze kracht zou kennen. Gij zult het gaan begrijpen..... Toen wij langs de baan van Aalst naar Brussel alles ten buit maakten en huizen en burchten aan de vlammen overgaven, kwam ik met eene bende soldeniers voor eenen gesloten burcht, dien wij niet zonder bestorming konden innemen, alhoewel wij schier geene mannen op de wallen bespeurden. Ik zond eenige soldeniers terug naar onze legerplaats om ladders aan te brengen, en sloeg mij met de anderen neder op een goed boogschot van den burght. Eenigen tijd daarna zagen wij de valbrug nederdalen en een oud man in het veld vooruitkomen. Hij werd in mijne tegenwoordigheid gebracht en verzocht mij alleen te mogen spreken. Toen ik een weinig ter zijde met hem was gegaan, zeide hij mij, dat de burcht bewoond was door eene zieke weduwe met hare drie nog jonge kinderen. Zij verklaarde bereid te zijn tot het vrijwillig afstaan van alles wat zij bezat, geld en goed, maar smeekte mij, den burcht toch niet in den brand te steken, aangezien zij, bedlegerig zijnde, niet met hare kinderen

kon vluchten en in het vuur zou omkomen. Daar ik volgens streng bevel mijner oversten dezen burcht niet mocht sparen, kon ik de bede der weduwe niet toestaan. De oude man, om mij te verleiden, sprak mij van een kostbaar en wonderlijk juweel, dat de zieke edelvrouw in bezit had en mij geheimelijk tot loon zou geven. Een ridder had het, nu bijna tweehonderd jaar geleden, op eenen tocht tegen de Saracenen in Egypte gekocht of veroverd, en zoo was het, als een kostelijk erfpaad, tot de meesteres van den burcht overgekomen. De wonderbare kracht van het juweel bestond hierin, dat men door zekere geheime behandelingen, welke hij mij uitlegde, bij middel van den bruinen steen een onverzoenlijk gevoel van haat kan inboezemen aan eenen persoon tegen eenen anderen persoon, en door den blauwen steen boezemt men op dezelfde wijs een onweerstaanbaar liefdegevoel in..... Het lot der zieke weduwe verteederde mijn hart; het kostbaar juweel bekoorde mij, en ik was gereed om den burcht te sparen, toen onze veldheer, die de mannen met de ladders vergezelde, tot ons kwam en bevel gaf om onmiddellijk den burcht te bestormen;..... maar men wierp vrijwillig de poorten open, en wij traden zonder slag of stoot er binnen. Alles werd er geplunderd en buitgemaakt. Hoe ik mij ook haastte om de edelvrouw naar het juweel te vragen, het was haar reeds door de anderen ontnomen..... »

« En is de arme weduwe levend door de vlammen verslonden geworden? » vroeg Willem met ijzing.

« Neen, uit deernis met haar en hare kinderen gebod onze veldheer de gebouwen te sparen. Haar werd geen leed gedaan..... Ik zag eenige dagen later het juweel in handen van den heer Van Reigersvliet. Hij kende er de krachten niet van. Ik zweeg; want van dan af stelde ik mij voor, het ten koste van welkdanigen schat gelds te koopen. Ongelukkiglijk is het spel mij zoo ongunstig geworden!..... Begrijpt gij, Willem, waarom ik u dit verhaal doe? »

« Niet duidelijk. »

« Het juweel, dat uw vader van onzen veldheer heeft afgekocht, is het wonderteeken der zieke weduwe, de Saraceensche talisman, dien ik noodig heb om Sabina's hart van liefde voor u te doen ontvlammen. Kunt gij het mij bezorgen en het mij gedurende twee of drie dagen laten houden? »

« Ik zal het mijnen vader vragen, Goffredo; tot zulk doel zal hij met blijdschap het u toevertrouwen. »

« Neen, zoo niet. Geen mensch mag van de zaak weten dan de werker en de menschen, waarop hij werkt; anders heeft het teeken geene kracht. »

« Het kostbaar juweel u ter hand stellen zonder mijns vaders weet? » stamelde Willem. « Ik durf niet. »

« Maar hebt gij dan geen vertrouwen in mijne eerlijkheid! Na twee of drie dagen geef ik het u terug. De moeilijkheid is te weten, hoe gij zelf ongemerkt het zoudt kunnen wegnemen; want het wordt zeker in een sterk schrijn bewaard? »

« Ja, maar dit schrijn heeft geen slot; om het te openen moet men een zeker geheim kennen. »

« En gij kent het? »

« Ja, Goffredo. »

« Ziet gij wel, dat de hemel zelfs ons begunstigt? Dan gaat het zonder moeite! » kreet de hopman met groote blijdschap.

« Ik aarzel; ik weet niet, Goffredo, het is mij bang aan het hart, als wildet gij mij tot eene misdaad verleiden. Gij bedriegt mij toch niet? »

« U bedriegen? Buiten mijnen wensch om u gelukkig te zien, is mijn enig doel, de beloofde vierhonderd oude schilden te verdienen..... Ik vraag ze heden niet, morgen, noch overmorgen. Gij zult ze mij slechts geven, als gij zelf overtuigd zijt, niet alleen dat Sabina geene liefde meer voor Everard gevoelt, maar tevens dat zij hem onmogelijk nog kan beminnen. »

“ En gij zult mij het juweel wedergeven, ongeschonden? ”

“ Ik zal het op eene zeer verrassende wijs in de handen uws vaders doen terugkeeren, zonder dat gij er u nog mede hoeft te bemoeien. Vrees niet, hij zal u prijzen en u dankbaar zijn voor hetgeen gij hebt gedaan. ”

“ Zeker? ”

“ Op mijn eerwoord. ”

“ Welaan, is de omstandigheid gunstig, ik zal u heden nog bedektelijk het juweel geven. Wilt gij met mij naar onzen Steen komen? ”

“ Ja, ik moet uwen vader volstrekt spreken, en ik heb u daarenboven nog dingen te zeggen, die gij noodzakelijk moet weten. ”

Zij kwamen terug in de baan en richtten hunne stappen naar de Coudenbergs-poort.

De hopman zeide :

“ Overmorgen is er in uwen Steen een groot avondfeest, waar onder anderen ook Mev. Van der Aa en Sabina zullen tegenwoordig zijn. Ik ga uwen vader overhalen om Everard t'Serclaes op dit feest uit te noodigen. ”

“ Ho, hij zal het niet doen! ”

“ Gij zult het zien, Willem. Laat mij slechts begaan. ”

“ Everard zal insgelijks weigeren. Hij in mijns vaders woning komen? ”

“ Hij zal komen. Wat u betreft, gij moogt zelfs niet door de uitdrukking van uw gelaat verraden, dat gij eene bijzondere reden hebt om tegen hem verbitterd te zijn. Toon u beleefd of onverschillig jegens hem en zeg Sabina geen woord over het gebeurde. Houd u stil en ingetogen, anders mocht gij al mijne pogingen nog verijdelen. Gevoelt gij u sterk genoeg om mijnen raad te volgen? ”

“ Ik doe al wat gij wilt en zal u gehoorzamen als een kind. ”

“ Dan heb ik u niets meer te zeggen. Laat ons nu met haast de stad ingaan. ”

Van dan af spraken zij zeer weinig meer. Bijwijlen zeide Goffredo nog eenige woorden, om zijnen jongen gezelschap te doen begrijpen, dat het welgelukken dezer poging kon afhangen van zijn stilzwijgen en van zijne bescheidenheid, en Willem, die nu aan zijne beloften geloof hechtte, herhaalde hem, dat hij zijnen goeden raad wel stiptelijk zou volgen.

Zoo kwamen zij in eene breede straat, welke men de Putterij of het Puttenhof noemde, omdat aldaar, aan den voet van den Coudenberg, vele bronnen ontsprongen, onder anderen de Camborn, de Bloemartsborn en de Cretsborn.

Hier stond de Heetvelde-Steen, een zeer groot en hoog gebouw van bonkigen kiezelsteen, bij welks poort nu een zeker getal grafelijke wapensknechten stonden om over des Ammans veiligheid te waken.

Willem trad met den hopman binnen en bracht hem op het eerste verdiep, in zijne eigene kamer. Hij bood hem eenen stoel aan en zeide :

« Wacht een weinig. Mijns vaders slaapzaal ligt beneden, aan de andere zijde van onzen Steen. Daar staat het schrijn. Binnen eenige oogenblikken ben ik terug met het juweel. »

Goffredo zag hem achterna, terwijl hij ter deur uitging, ja luisterde eene wijl het verminderend gerucht zijner stappen af.

Dan wreef de hopman lachend de handen en mompelde met eene hevige blijdschap in de oogen :

« Vierhonderd oude schilden! Ik zal ze hebben..... het is, als zag ik ze reeds in mijne volle handen glinsteren. Hoe de zucht tot geld den menschelijken geest toch machtig kan maken! Hoe spitst hij ons vernuft! Daar heb ik in min dan een half uur eene geschiedenis aangegeknoopt, zoo wonderwel gevonden en zoo waarschijnlijk verteld, dat ik haast zelf er aan zou gelooven..... Willem zal mij de vierhonderd oude schilden geven; maar het wonderlijkste van

al, mijn vond moet mij eene misschien nog rijkere belooning van den Amman doen verkrijgen; want, is het zeer onzeker, of Sabina wel ooit den zoon zal beminnen, den vader toch zal ik eenen onbetwistbaren dienst bewijzen, eenen dienst, welken hij met eenen ganschen hoop goud nog niet genoeg zou kunnen betalen..... Daar komt Willem reeds terug. Zoo spoedig! Wat beteekent dit?..... Welnu, mijn vriend, hebt gij het juweel? »

« Neen, » antwoordde hem de jongeling. « Er zijn werklieden in mijns vaders slaapzaal — ik had het vergeten; — zij hangen nieuwe gordijnen aan het bed en zullen arbeiden tot laat in den avond. Maar het is niets : morgen toch, zoohaast mijn vader beneden is, zal ik het schrijn openen. »

« Gij verontrust mij, » gromde de hopman. « Indien er morgen weder belet was? »

« Onmogelijk. Ik kan het juweel twintigmaal op eenen dag ongezien uit het schrijn nemen. »

« Heb ik het morgen niet, dan missen wij ons doel..... voor altijd misschien! »

« Gij zult het krijgen, twijfel er niet aan. Kom hier vóór den middag, ik zal het u ter hand stellen. »

« Welaan, ik betrouw mij op uw woord, Willem. Nu ga ik met haast beneden om uwen vader te spreken. Tot morgen! »

De jongeling vergezelde hem tot bij de deur, hield hem daar nog terug en zeide :

« Goffredo, mijn vriend, gij zult het juweel zorgelijk bewaren, niet waar? Indien gij het verloort! »

« Verliezen? » antwoordde de hopman, de borst van zijn wambuis openende. « Ziehier, op mijn bloot hart hangt een zakje van geitevel. Daarin zal ik het bergen. Hoe zou ik het dan kunnen verliezen? »

« Ha, zoo is het goed; ik ben gerust. Vaarwel! »

De hopman daalde de trappen af, richtte zich naar de voorpoort van den Steen en trad onderweg in eene neven-

zaal, waar hij eenen bediende vroeg, of de heer Amman te spreken was.

“ Er is iemand met mijnen meester. Gelief een weinig te wachten, heer hopman, » werd hem geantwoord.

Op eenen stoel gezeten, legde Goffredo het hoofd op de hand en begon in diepe verslondenheid te berekenen, wat hij den Amman zou zeggen, om hem tot het uitnoodigen van Everard t'Serclaes over te halen; maar hij hoorde schier onmiddellijk de stem des Ammans met bijzondere kracht achter de deur hergalmen, en zelfs daverde de vloer tot in de voorzaal, als trapte men daarbinnen in gramschap met een voet.

Na een oogenblik werd de deur geopend, om iemand uit te laten. De Amman, die Goffredo bemerkte, wenkte hem met een teeken.

Toen de hopman in de zaal was getreden, verraste hem de uitdrukking van des Ammans gelaat. Zijne lippen beefden; hij wrong de vuisten en scheen terzelfder tijd diep verschrikt en hevig vergramd.

“ Gij zijt ontroerd, heer Amman? » vroeg Goffredo. “ Is er dan zulk slecht nieuws? »

“ Ho, ik stik bijna van spijt, van toorn, van verdriet! » gromde de heer Van Heetvelde met een krampachtig gebaar. “ Ik weet, dat men in het geheim eenen volksopstand tegen mij voorbereidt. De teekens daarvan zijn overal zichtbaar; maar de aanleiders van dien aanslag, de plaatsen waar dit vuur wordt gestookt, de ware inzichten, de middelen, de ontwerpen mijner vijanden, dit alles ontsnapt mij. Onze heer graaf zal misschien nog maanden lang in Frankrijk moeten blijven. Van dien kant geene hulp te verwachten! Ach, en de aanstokers zijn zoo arglistig, zoo doortrapt, dat ik geen middel zie om met eenigen schijn van recht hen te treffen en hunne helsche kuiperijen te versmachten. Overtuigd dat een dreigend vuur tegen mij wordt aangestookt, zal ik werkeloos en onmachtig het moeten laten groeien,

totdat het onweerstaanbaar ontvlamme om mij te verblinden. Mijn toestand is ijselijk! »

« Maar, heer Amman, » bemerkte Goffredo, « gij weet immers wel, wie u al dit kwaad berokkent? Er is slechts één man in gansch Brussel, bekwaam om met zulke voorzichtigheid en zulk vernuft..... »

« Ja, ja, t'Serclaes, mijn laffe vijand! » viel de Amman in zijne rede. « Hij is het, die, door den haat en den nijd aangevuurd, naar mijnen val snakt..... maar de schijnheilige bedrieger houdt zich stil en kruipt in het verborgen als eene listige slang, om overal zijn gif tegen mij en tegen onzen goeden vorst Lodewijk te spuwen. Zonder hem zou ik niets vreezen en niets te vreezen hebben. »

« Wees dus blijde, heer Amman, » fluisterde Goffredo met teruggehoudene stem, « ik kom u een voorstel doen, dat u in eens van alle bezorgdheid zal verlossen..... maar niemand mag ons hooren. »

Hij ging tot de deur der zaal en verzekerde zich, dat ze goed was gesloten; dan terugkeerende, nam hij eenen stoel en schoof dien zeer dicht bij Van Heetvelde, die reeds was gezeten.

« Luister met aandacht op hetgeen ik ga verklaren, » zeide hij. « Ik bezit het middel om den ouden heer t'Serclaes geheel machteloos tegen u te maken, ja zelfs om hem te dwingen, in uw voordeel te werken, en u als een slaaf te gehoorzamen. »

« t'Serclaes, mijn bloedvijand, mij helpen, mij gehoorzamen? » kreet de heer Van Heetvelde, verbaasd en ongeloovig.

« Hij zal voor uwe voeten kruipen, u bidden, u smeeën en alles, alles doen wat gij wilt. »

« Maar gij droomt, Goffredo. Zonder een mirakel..... »

« Neen, er hoeft geen mirakel, Amman; ik ben mijner zaak zeker. »

« Maar het middel tot zulk wonderwerk? »

« Openbaarde ik u het middel, mijn ontwerp zou misluk-

ken. Voor u, heer Amman, is er niet de minste verantwoordelijkheid. Misschien reeds overmorgen ligt uw vijand voor uwe voeten en alle gevaar van opstand verdwijnt. Zal ik, indien ik mijne belofte houd, u niet eenen grooten dienst hebben bewezen? »

« Zeker, hopman, eenen onschatbaren dienst; maar ik twijfel, of gij u zelven niet bedriegt. »

« Om te gelukken heb ik geld noodig, Amman. »

« Geld, ha! ha! » riep de Amman schertsend uit, als verwachtte hij zich aan zulke vraag.

« Ja maar, heer, ik vraag u geen geld op voorhand. Slechts wanneer gij den ouden t'Serclaes biddend, smeekend en gereed tot de volledigste gehoorzaamheid voor u zult gezien hebben..... Nu, Amman, indien mijn ontwerp werd verwezenlijkt, wat zou dit wel waard zijn? »

« Indien t'Serclaes zich onderwerpt aan mijnen wil? alles wat gij begeert. »

« Wel eenige honderden oude schilden, Amman? »

« Driehonderd. »

« Te weinig : vijfhonderd ten minste. »

« Welnu, het zij zoo..... maar, Goffredo, gij zult mij niet in gevaar brengen? »

« In geener wijze, heer Amman. Slechts éene hulp moet gij mij leenen, iets door zich zelf onbeduidend : gij zult Everard t'Serclaes op uw avondfeest van morgen uitnoodigen. »

« Everard t'Serclaes..... uitnoodigen op mijn avondfeest? » herhaalde de Amman met langzame stem. « Maar, Goffredo, gij denkt er zeker niet aan : ik heb Sabina gedwongen er tegenwoordig te zijn! »

« Het is juist daarom, heer; dit maakt deel van mijn ontwerp. Het is volstrekt noodig, dat gij Everard, in schijn ten minste, eenige heuschheid bewijst. Hij moet gelooven, dat gij jegens hem min onverbiddelijk zijt geworden; de hoop moet hem verleiden. Verschijnt Everard op uw avondfeest niet, dan ben ik gansch mach-

teloos en kan in geenen deele mijne belofte jegens u vervullen. »

« Maar Everard zou mijne uitnoodiging met misprijzen verstooten! »

« Indien ik hem zeg, dat Sabina ze voor hem heeft gevraagd? »

« En mijn arme Willem, wat zou hij zeggen? »

« Laat dit over aan mij : uw zoon zal niet ontevreden zijn. »

« Gij verbaast mij, Goffredo! tenzij gij kunt tooveren..... »

« Misschien wel, heer; maar dit is mijne zaak. Wat kost het u, den jongen t'Serclaes op uw feest te verzoeken? Het zou sommigen uwer vrienden kunnen verwonderen; maar men zal het slechts aanzien als een bewijs uwer grootmoedigheid. Kom, heer Amman, schrijf eene uitnoodiging voor Everard; ik zelf zal ze hem dragen en dus zeker zijn, dat het uitwerksel weze zooals ik het verlang. »

De Amman, geheel door dien toon van volstreckte zekerheid beheerscht, schreef eenige woorden op een blaadje papier en stelde dit Goffredo ter hand. Deze stond op en sprak, terwijl Van Heetvelde hem naar de deur geleidde :

« Blijf nu onbekommerd, Amman. Binnen twee of drie dagen zult gij al mijne beloften vervuld zien, en dan krijg ik het beloofde geld, niet waar? »

« Ik heb slechts één woord. »

« Vijfhonderd oude schilden zult gij mij geven? »

« Indien gij uitvoert, wat gij hebt gezegd? Met blijdschap, mijn vriend. »

« Welnu, tot morgen op uw avondfeest. Vaarwel, heer Amman. »

En Goffredo verliet lachend en met stralende oogen den Heetvelde-Steen.

V

Een half uur na het invallen der nachtelijke duisternis zag men bij korte tusschenpoozen brandende toortsen in de Putterij verschijnen, en daardoor werd angekondigd, dat eenige uitgenoodigden den Heetvelde-Steen naderden, om des Ammans groot avondfeest bij te wonen.

Sommigen reden op prachtige wagens; aanzienlijke vrouwen zaten in eene rosbaar; de meesten gingen echter te voet; doch allen waren vergezeld door loopers of knechts met toortsen, om hunne stappen in de anders geheel donkere straten voor te lichten.

Bij des Ammans Steen stapten zij tusschen eene dubbele rij soldeniers, in eene breede trapzaal, waar zij hunne mantels of avondpelsen aflegden, en werden dan door dienaars opgeleid tot voor de deur der groote feestzaal. Hier kondigde een hofmeester met luider stem hunne namen af.

De Amman stond met zijne ongehuwde zuster binnen de deur, om hen te onthalen, en, na eenige minzame woorden met de meesters des huizes te hebben gewisseld, gingen de uitgenoodigden verder ter zaal in, om hunne vrienden te begroeten of plaats te nemen op de zetels, die in groot getal langs de wanden waren geschikt.

Velen echter brachten de eerste oogenblikken door in het beschouwen der rijke versiering dezer ongewoon prachtige zaal. Hare muren en haar verdiep waren overdekt met gesneden beeldwerk, dat flikkerde en tintelde van al het

goud, het lazuur en het karmijn, waarmede het was opgeluisterd. In de vakken, door dit kunstig snijwerk opengelaten, hingen bontgekleurde tapijten, waarop eenige oude geschiedenissen uit de heilige Schrift waren afgebeeld.

Langs de wanden, op gulden armkandelaars, brandden vele waskaarsen, welker smook, met Oostersche balsems of harsten beladen, eenen welriekenden geur verspreidde. Vier kroonluchters daalden van het glinsterend verdiep en deden, onder de stralen van hun overvloedig licht, al dien rijkdom van vervenpraal en metaalglans tot een oogverblindend geschitter te zamen smelten.

Nog twee andere zalen, minder groot, stonden met deze in verbinding; de eerste was eene rustplaats voor personen, die liever den tijd eenzaam of in stillen kout doorbrachten dan in het gewoel der feestzaal te blijven; de laatste, waarin een zeker getal kleine tafels stond, was bestemd tot speelkamer, en daar konden de lieden, die volgens de gewoonte van den tijd neiging hadden om in het wagen van geld ontroeringen te zoeken, hunnen lust voldoen.

Nu was er reeds een groot gedeelte der uitgenoodigden tegenwoordig. De hofmeester, bij de deur der zaal, had een vijftigtal ridders, edelvrouwen of aanzienlijke burgers aangekondigd, onder anderen de heeren en Mevr. Van Oostkerke, Van Quaedrebbe, Van Selleke, Van Redelghen van Meldert, Van der Elst, Van Ophem, Van Beerthem, benevens Mijnheeren De Beer, Swaef, De Roovere, Rolibuc, De Leeuw en vele anderen nog. Ook waren er reeds eenige oversten der grafelijke benden met den veldheer Van Reigersvliet tegenwoordig.

Willem, des Ammans zoon, had tot dan omtrent de ingangdeur in de nabijheid zijns vaders gestaan, met kloppend hart de komst van Sabina afwachtede; want de hopman Goffredo Barberi had hem verzekerd, dat de kracht van den talisman reeds op haar had gewerkt, en hij

zou kunnen bespeuren, dat er in haar hart een gevoel van liefde tot hem begon te ontwaken.

Dewijl Mevr. Van der Aa niet verscheen, werd Willem bevangen door de vrees, dat Sabina misschien hare moeder zou wederhouden van op het avondfeest te komen. Had de jonkvrouw niet — bijna met hardnekkigheid en wel zeker met afkeer — de uitnoodiging geweigerd tot eergisteren toe? De hopman kon zich in zijne hoop misgrepen hebben.

Door dezen twijfel ongeduldig gemaakt, verliet Willem de deur der zaal en ging tot den hopman, die verder reeds met eenige edelvrouwen aan het kouten was en de omstanders door zijne vroolijke gezegden en geestige kwinkslagen vermaakte. Toen hij des Ammans zoon met een bedrukt gelaat zag naderen, verschoonde hij zich bij de edelvrouwen, trad den jongeling te gemoet en, hem een weinig ter zijde trekkende, vroeg hij hem met teruggehoudene stem :

« Zoo treurig, mijn lieve Willém? Wat benevelt dus uw gemoed? Twijfelt gij reeds aan de waarheid mijner belofte? »

« Zij zal niet komen! » zuchtte de jongeling.

« Niet komen? Ik stel er mijn hoofd voor ten pand. De talisman trekt haar naar hier met onweerstaanbare kracht. »

« Waarom blijft zij dan zoo lang weg? »

« Het is ongetwijfeld hare moeder, die niet vroeger gereed was. Gij begrijpt, die oude edelvrouwen: haar opschik heeft nimmer een einde, daar integendeel Sabina, al was zij gekleed in zakkengoed..... »

« En gij zijt zeker, hopman, » onderbrak de jongeling droomende, « dat zij reeds meer vriendschap voor mij gevoelt? »

« Liefde..... een begin van liefde, dat van nu af onverpoosd zal aangroeien. »

« En wordt ook in dezelfde maat haar hart koud voor Everard t'Serclaes? »

« Dat nog niet; gij zijt zoo schrikkelijk haastig, mijn vriend. Everard staat nog niet onder den invloed van den talisman. Hier slechts, dezen avond, zal de kracht er van op hem beginnen te werken, en eerst morgen zullen wij het gevolg er van kunnen bespeuren. »

« Zal Everard wel komen, hopman? »

« Gij twijfelt aan alles, Willem. Hij heeft het mij ten stelligste beloofd. Dat hij hier wat later verschijnt, is natuurlijk : zijne komst moet eenige verwondering baren, en hij wil zooveel mogelijk aan afzonderlijke uitleggingen ontsnappen. Ik heb hem laten gelooven, dat Sabina vurig wenscht hem op het avondfeest te zien. Aan Sabina heb ik geraden, hem veel minzaamheid te betuigen. Dit alles is noodig tot het welgelukken onzer poging. Wees dus voorzichtig en volg mijnen raad stiptelijk; want anders zoudt gij..... »

Hij werd in zijne rede onderbroken door de aankondiging van den hofmeester, die met bijzonderen nadruk riep :

« Mevr. Van der Aa! Jonkvrouw Sabina Van der Aa! »

Eene opmerkelijke beweging toonde zich in de zaal, vooral onder de ridders en jongelieden, die, aangedreven door den lust om de schoone jonkvrouw Van der Aa te zien of te begroeten, allen naar de deur vooruitgingen.

« Hoe blijft gij zoo onthutst daar staan! » schertste de Hopman, den jongen Van Heetvelde zachtjes vooruitstuwende. « Men zou zeggen, dat gij vervaard zijt. Loop, zeg haar iets minnelijks; gij zult zien, hoe vriendelijk zij u zal bejegenen..... Daar, kijk, hoe zij u toelacht! »

« Het zou dus waar zijn? » zuchtte Willem met blijde verwondering. « O, geluk, nog nooit was haar blik zoo zoet voor mij! Ha, ik gevoel mij vol hoop en moed..... Ik loop! »

« Niet te driftig. Vergeet niet, wat ik u heb gezegd, » fluisterde Goffredo nog aan zijn oor. « Minzaam, maar ingetogen! »

Toen Willem de jonkvrouw zou naderen, was zij omringd van wel twintig uitgenoodigden, die haar als om strijd met groetenissen en lofspraak overlaadden en bovenal de uiterste bevalligheid van haren opschik roemden.

Inderdaad, terwijl hare moeder zich had uitgedost in zwaar gebloemd satijn, onder welke breede, krakende vouwen hare lichaamsgestalte schier onkennelijk was; terwijl de oude edelvrouw haar hoofd en hals en armen met juweelen en gesteente had beladen, blonk Sabina uit door de eenvoudigheid en de nederigheid van haren opschik.

Zij was geheel gekleed in lichte, witte zijde; de eenige verf in haar tooisel was een rood koraalsnoer aan haren hals.

Waarschijnlijk had zij zich dus nederig opgeschikt uit listige, misschien uit onbewuste behaagzucht. In alle geval was haar kleedsel wel berekend om hare natuurlijke bevaligheid te doen uitschijnen en te bewijzen, dat zij geene stoffelijke pracht behoefde om tusschen de bekoorlijksten te schitteren.

De bleekheid en het voorkomen van ziekelijkheid, welke eene lange smart op haar gelaat had gedrukt, konden hare schoonheid verminderen; maar de bloedroode korallen aan haren hals wierpen hunnen glans tot eenen frisschen bloos op hare wangen over, en dewijl alles in haar tooisel kleurloos was, scheen haar teergesneden aangezicht verlevendigd door de zoetste rozenverf.

Willem, terughoudend door den kring der uitgenoodigden, begon weder te aarzelen en durfde niet tot haar vooruitdringen; maar zij, hem bemerkende, deed eenige stappen tot hem, bood hem de hand en sprak tot groetenis eenige woorden, waarvan de bijzonder minzame toon des jongelings hart van geluk deed kloppen en hem schier onbekwaam liet tot het stamelen van een verstaanbaar antwoord.

Hij werd echter even ras weder van Sabina gescheiden door den veldheer Van Reigersvliet en door de oversten der grafelijke benden, die op hunne beurt insgelijks hunne hulde willen brengen „ aan de roos van dat bekoorlijk bloemenperk, aan de glinsterende sterre van dien schoonen avond, „ zooals zij in hunne beeldrijke lofspraak de jonkvrouw noemden.

Eene wijl daarna was Sabina met hare moeder tusschen andere edelvrouwen gezeten.

Willem hield, gansch ontroerd en met oogen, die glinsterden van hoop en blijdschap, den blik op haar gevestigd. Wat hem echter weldra eene wolk over het hart deed zakken, was de opmerking, dat de jonkvrouw nu en dan het hoofd naar alle kanten keerde, als zocht zij iemand. Hij doorgrondde wat er in haar geschiedde : zij dacht aan Everard t'Serclaes en zij haakte naar zijne komst!

Misschien hadde Willem opnieuw gewanhoopt, maar daar zag hij, dat de jonkvrouw hem wenkte en hem met den vinger eenen ledigen zetel nevens haar aanwees. Hij, bevend van blijde verrassing, naderde haastig en zette zich aan hare zijde.

Op zeer vriendelijken toon begon Sabina met hem te kouten over het schoone weder, dat men sedert eenige dagen had genoten, over de pracht der zaal, over het uitgelezen gezelschap en over vele onverschillige dingen nog; maar hare stem was zoo indringend, haar glimlach zoo wonder minzaam, dat Willem ontheven en droomend luisterde met een zoo diep gevoel van geluk, als hadde hij reeds het jawoord haren zoeten mond hooren ontglippen.

Nu bemerkte Sabina, dat de edelvrouw, die nevens Willem zat, het hoofd had afgekeerd en in eene drukke samenspraak met iemand was gewikkeld. De maagd, dit oogenblik te baat nemende, neigde zich tot haren gezelschap en zeide :

„ Willem, gij vraagdet mij daareven, waaraan gij heden mijne bijzondere vriendschapsbetuiging verschuldigd zijt.

Het is dankbaarheid, oprechte, innige dankbaarheid. Gij zijt een edelmoedig man, inderdaad. Ik heb het altijd geweten en erkend : maar, maar men kan iemand wel hoogachten zonder daarom..... Ha, Willem, hoe zal ik u mijne erkentenis uitdrukken? Men moet goedhartig zijn om te doen wat gij hebt gedaan. »

« Wat heb ik gedaan? » mompelde de jongeling verwonderd.

« Ja, verberg het mij, Willem : gij wilt uwe verdienste, gij wilt mijne schuld jegens u nog grooter maken. »

« Waarlijk, Sabina, ik begrijp niet..... »

« Hebt gij — omdat gij wist, dat het mij gelukkig kon maken — uwen heer vader door bidden en smeeken niet overgehaald tot het uitnoodigen van Everard t'Serclaes op dit feest? »

« Ik ? »

« Kom, aanvaard mijnen dank ; ontken niet langer. »

« Maar wie heeft u dit gezegd, Jonkvrouw? »

« Onze goede vriend Goffredo heeft mij alles uitgelegd. Ik weet, welke uiterste pogingen gij bij uwen heer vader hebt gewaagd om mij die eenige oogenblikken van troost en blijdschap te bezorgen. Geloof, dat ik nimmer uwe grootmoedigheid zal vergeten. »

« Ha, Goffredo heeft het u gezegd? » stamelde de jongeling in twijfel. « Dan moet het waar zijn. »

« Gij bekennt het? »

« Ja. »

En hij voegde er met innerlijke blijdschap bij :

« Maar Everard kan hier niet komen ; wij zullen hem op het avondfeest niet zien. »

« Wees niet bevreesd : hij zal komen ! » bevestigde de jonkvrouw.

« Gij weet het? »

« En wist ik het niet? Om mij te zien en mij te mogen spreken, zou Everard alles trotseeren, tot zelfs den dood ! »

Het werd den armen Willem benauwd om het hart. Al

zijn geluk viel in duigen, en de moed ontzonk hem gansch. Nu begreep hij, of meende te begrijpen, dat Goffredo terzelfder tijd hem en Sabina had bedrogen. Hare ongewone minzaamheid jegens hem was niets anders dan een gevoel van erkenenis voor eenen dienst, welken hij haar niet had bewezen! Maar maakte dit geen deel van Goffredo's ontwerp, en zou het niet onvoorzichtig zijn, nu zijne spijt te betuigen? Dit gepeins verschrikte hem. — Van dan af antwoordde hij slechts met verstrcoidheid op de woorden der jonkvrouw, totdat hij, den pijnlijken toestand moede, haar zeide, dat om der hoofscheit wille hij ook de nieuw-gekomen uitgenoodigden moest gaan begroeten. Zoo vond hij eene waarschijnlijke reden om op te staan en zich naar het andere einde der zaal te begeven.

Nauwelijks had hij zich verwijderd, of eene oude edelvrouw, die met Sabina en hare moeder wilde kouten, zette zich neder op den stoel, dien hij had verlaten.

Willem, gansch moedeloos, trad in de tweede kamer, liet zich op eene rustbank zakken en begon met het hoofd op de hand over zijne bittere ontoovering te mijmeren; maar Goffredo, die hem had achternagezien, kwam onmiddellijk bij hem.

Met lichte scherts antwoordde de hopman op zijne klachten en zeide hem onder anderen :

« Gij zijt onredelijk, vriend; gij wilt den wagen voor de paarden gespannen zien. Hebt gij dan gehoopt, dat Sabina u om den hals zou vliegen en voor iedereen uitroepen : « Ziehier Willem Van Heetvelde, mijn bruidegom! » Zoo gaat dit niet. Het liefdegevoel is als een zaad, dat eerst begint te kiemen, dan wortelen schiet, en eindelijk als een krachtige spruit met loover en bloemen zijne kruin verheft. Heb ik mijne belofte niet gehouden? Was ooit de stem van Sabina zoo zoet voor u? Blonk ooit in hare oogen zulke vriendschap? Was haar glimlach ooit zoo vol genegenheid? Het is de kiem van het zaad, die zijne eerste wortelen schiet. Heb maar geduld, gij zult het zien..... En

vooral, blijf voorzichtig en laat niets u verwonderen..... Daar, luister, men roept den naam van Everard t'Serclaes..... Sta op en ga hem te gemoet. Wat hij ook zegge, wees hem vriendelijk en betuig noch verwondering, noch spijt. De hand van Sabina wordt onfeilbaar het loon uwer sterkmoedigheid. »

Beiden begaven zich naar de deur der zaal om den jongen t'Serclaes hunnen groet te brengen.

Weinigen der tegenwoordig zijnde ridders hadden zich verstout, Everard te gemoet te gaan. Velen waren bij zijne verschijning achteruitgetreden, en allen, tot zelfs de vrouwen, hadden elkander met verbaasdheid bekeken, als wilden zij vragen, wat die vijand van den graaf van Vlaanderen hier kwam doen.

Wel wisten zij niet, of de jongeling sedert den nieuwen toestand van het hertogdom reeds bewijzen zulker vijandschap had gegeven; maar hij was de zoon van den ouden t'Serclaes, dien verkleefden vriend der hertogin Johanna, en dit was hun genoeg.

Toen zij evenwel bemerkten, dat de Amman eene wijl met den jongen t'Serclaes bleef spreken en hem zelfs de hand drukte, geraakten zij in twijfel. Had de Amman zijne redenen daartoe? Deelde Everard het gevoelen zijns vaders niet? Neigde de jongeling — ter oorzake zijner liefde voor Sabina Van der Aa — tot de gezindheid der graafschén over?

Deze gedachten deden velen in hunnen afkeer wankelen. Door het voorbeeld des Ammans aangespoord, kwamen eenigen vooruit en begroetten Everard met hoofdsche woorden. Onder de jonkvrouwen bovenal waren er, op wier lippen een minzame glimlach verscheen bij het gezicht van den schoonen en indrukwekkenden jongeling.

Everard scheen in het geheel niet verlegen; hij groette links en rechts met lossen zwier, stuurde de hem bekende ridders en edelvrouwen eenige minzame woorden toe en

stapte dan rechtstreeks door de zaal tot voor Mevr. Van der Aa en hare dochter.

Zijne diepe en herhaalde buigingen en zijne plechtmatige gezegden konden elkeen doen denken, dat hij hier slechts de betuiging van eenen verschuldigten eerbied aflegde; maar zijne fonkelende oogen en Sabina's stralende glimlach spraken van geluk en liefde en drukten de hoop uit, dat er later voor hen wel eene gelegenheid zou ontstaan om, min opgemerkt, in zoeten kout de gewaarwordingen hunner harten uit te storten.

« Tot straks, lieve, » fluisterde de jongeling.

« Tot straks, Everard. Vervul den plicht der hoffelijkheid geheel, » antwoordde zij.

Willem had van verre den strakken blik op Sabina gehouden en met ijverzuchtige ontsteltenis afgespied, hoe zij hem zou onthalen. Hare schijnbare koelheid had hem troost in den boezem gegoten. Hij zag Everard zich van haar verwijderen en rechtstreeks tot hem komen. Het kostte hem nu geene moeite, de hand te drukken welke hem met klaarblijkende gulhartigheid werd aangeboden.

« Ha, heer Willem, » zeide hem de jonge t'Serclaes, « wat hebt gij toch een edel hart! Uwe grootmoedigheid maakt mij beschaamd. Is het mij ooit mogelijk, op mijne beurt iets ten uwen dienste te doen, spaar mij niet, ik bid u; ik zal mij gelukkig achten, u mijne eindelooze dankbaarheid te kunnen bewijzen. »

Willem mompelde iets onverstaanbaars.

« Neen, neen, » wedsprak hem Everard, « het is geen geringe dienst, zooals gij beweert. Voor mij en Sabina — die elkander tot nu toe niet mochten zien — is het een onschatbaar geluk..... en dat wij deze hooge weldaad verschuldigd zijn aan u..... aan u, mijn goede Willem, die redenen hadt om geheel anders te handelen, o, dit is waarlijk zoo grootsch, zoo edelmoedig, dat ik niet weet hoe mijne erkentenis en mijne bewondering u te betuigen. »

« Maar waarvan toch spreekt gij? » vroeg Willem.

« Hebt gij niet — uit medelijden met Sabina's verdriet, een weinig uit vriendschap voor mij misschien — bij uwen vader aangedrongen om mij op dit avondfeest uit te noodigen en mij dus gelegenheid te geven om Sabina te zien en met haar te spreken? Goffredo heeft mij alles bekend gemaakt. »

« Ha, Goffredo heeft het u gezegd? » stamelde Willem.
« Hij overdrijft mijne verdiensten, zeker : ik ben het niet, die..... »

« Kom, kom, veins niet langer. Hoe zou ik op dit avondfeest kunnen tegenwoordig zijn, indien gij niet op voorhand er in hadt toegestemd? »

« Dat is waar, inderdaad. »

« En indien gij uwen heer vader deze onverwachte uitnoodiging niet hadt afgesmeekt? »

Willem, uit vrees van eene onvoorzichtigheid te begaan, durfde zijne ontkenning niet klaarder uitdrukken; doch stellig te liegen, dit was zijner inborst even weerbarstig. Hij haalde tot alle antwoord twijfelend de schouders op.

Weggerukt door een diep gevoel van dankbaarheid en verblind door de blijdschap, nam Everard de hand van zijnen gezetel en trok hem in eenen hoek der zaal.

Hier zeide hij met ontroerde stem aan zijn oor :

« Willem, mijn edele vriend, voltrek uw grootmoedig werk; maak Sabina en mij gelukkig! Van u alleen hangt het af, dat zij onmiddellijk mijne echtgenote worde. En waarom zoudt gij langer nog het eenig beletsel voor de vervulling onzer wenschen willen blijven? Sabina acht en eert u; maar mij bemint zij uit al de kracht harer reine ziel. Ik stierve liever dan haar te verliezen. Ja, al dreigde ons de bitterste marteldood, noch zij noch ik zou kunnen afzien van dit huwelijk, dat het eenig doel en de eenige hoop onzes levens is geworden. Laat mij en Sabina uwe beste vrienden zijn, dwing ons uwen naam te zegenen en bij elk geluk in de toekomst zelfs nog dankbaar aan u te denken. Zeg uwen heer vader, dat gij de hand van Sabina

verzaakt..... Gij schudt het hoofd? Het bedroeft u, niet waar, dus alle hoop te moeten laten vallen? Maar waarom zoudt gij langer uw hart blijven voeden met eene ijdele begoocheling? Sabina en ik, wij hebben elkander lief sedert onze kindsheid. In haar hart is geene plaats meer voor een ander beeld dan het mijne..... „

Hier zeide hij met ontroerde stem aan zijn oor. (Bladz. 120.)

Hij werd in zijne rede onderbroken door de nadering van eenige jonge ridders en oversten der bezetting, tusschen welke Goffredo door zijne luidruchtige taal zich onderscheidde.

„ Ha, ha, „ riep de hopman lachend, „ dat is wel! Gij kout in vertrouwen en geheimelijk als twee goede vrienden, van jonkvrouwen en van liefde, niet waar? Waarom zouden zulke edelmoedige lieden in vijandschap leven? „

Hij voegde er met zonderlingen nadruk bij, terwijl hij Willem strak in de oogen keek :

“ De eensgezindheid en de vriendschap zijn de echte middelen om het doel des harten te bereiken. ”

“ Wat mij betreft, ” zeide Everard; “ ik ben bereid, den heer Willem Van Heetvelde eene eeuwige genegenheid te belooven voor eene enkele toegevendheid..... ”

“ Kom, kom, gij hebt den ganschen avond tijd om daarover te spreken, ” viel Goffredo in. “ Volgt ons nu, heeren : wij gaan het spel beginnen ; de schilden en florijnen zullen rollen. ”

“ Ik heb nu zeker geen lust tot tuischen, ” morde Everard.

“ Het is om het even ; kijk dan toe. Zoohaast het spel u de zenuwen aangrijpt, zult gij insgelijks wel de hand in de tasch steken. ”

“ Mijn vader heeft mij gewenkt : hij roept mij, ” zeide Willem, dit voorwendsel misschien slechts uitvindende om aan het voortzetten der pijnlijke samenspraak met Everard te ontsnappen.

Goffredo liep hem achterna en fluisterde aan zijn oor :

“ Wees niet zoo treurig ; integendeel, heb moed en vertrouwen : de talisman begint te werken. Morgen zal Sabina niet meer aan t'Serclaes denken dan met een gevoel van misprijzen. Twijfel niet : gij zult het zien. ”

En tot zijn gezelschap terugkeerende, trok hij Everard mede naar de speelkamer.

Willem blikte in smartelijke droomerij ten gronde en overwoog wat Everard hem had gezegd. Den marteldood zelfs zou Sabina vrijwillig onderstaan, veeleer dan hare hand eenen anderen man dan Everard te schenken ! Zij hoopten beiden, dat hij, Willem, hun huwelijk zou vergemakkelijken ! Er was dus geene hoop meer voor hem ?..... Maar de talisman ? Was dit wonderteeken niet almachtig, om de stemming van Sabina geheel te veranderen ? Had Goffredo daareven niet bevestigd, dat het begon te werken ?

Morgen reeds zou Sabina hem beminnen en Everard misprijzen!

Ofschoon Willem geen volledig vertrouwen in de beloften des hopmans had, riep deze overweging nochtans eenen stillen glimlach op zijne lippen, en hij ging min moedeloos tot eenigen zijner vrienden, met wie hij niet zonder voortdurende verstrooidheid begon te kouten.

Wel dreef zijn hart hem aan om Sabina te naderen; maar een gevoel van schaamte wederhield hem. De talisman had nog geen genoeg diepen invloed op haar uitgeoefend; zij zou onfeilbaar hem van Everard spreken, en zijn hart zou weder gekwetst worden en bloeden door de betuigingen harer eindelooze liefde voor den vriend harer kindsheid.

Van dan af hield Willem zich in dit gedeelte der zaal, dat het meest van Sabina's zitplaats verwijderd was; ja, somwijlen ging hij in het diepe van den Steen en bleef lang afwezig.

Zijn vader, die het zich ten plicht rekende, zijne uitgenoodigden beurtelings toe te spreken en daarom van den een tot den ander wandelde, gaf weinig acht op de zwaarmoedigheid en de afgetrokkene houding zijns zoons. Daarenboven, de Amman, alhoewel hij het ontwerp van Goffredo niet begreep, had vertrouwen in zijne belofte en wilde niets doen noch zeggen, dat zijne geheime berekeningen kon dwarsboomen.

Sedert eene wijl liepen bedienden in de zaal rond met zilveren schenkborden; op eenige glinsterden kroezen en schalen, gevuld met kostbare wijnen: hypocras, malvezij en beaune; de andere waren beladen met kleine pasteien en allerlei gebak.

Zoohaast de Amman zich verzekerd achtte, dat al zijne gasten gelegenheid hadden gehad om van de ververschingen te genieten, deed hij een teeken tot den hofmeester.

Nu verschenen in de zaal een tiental muzikanten en minnezangers. De eersten droegen verschillende speeltui-

gen zooals vedels, fluiten, schalmeien, klaroenen en bommels; de anderen hielden kleine harpen in den arm; twee der laatsten zetten zich neder op stoelen en legden eene soort van snarenbord op hunne knieën, gereed om onder het zingen de snaren met pennen te tokkelen.

De vedelaars, begeleid door de andere speeltuigen, hieven onmiddellijk een lustig trippelend deuntje aan, waarna zij ook iets van zwaarderen toon en langzamer maat voordroegen. Dan volgde de beurt der minnezangers, om door de galmen hunner stemmen en de zachtere klanken hunner snarentuigen het gehoor der gasten te streelen en hun hart te vervroolijken.

Zoo duurden, met kleine tusschenpoozen, muziek en zang wel gedurende twee uren voort. De uitgelezene kunstenaars moesten de aandacht der uitgenoodigden terdege boeien, aangezien de gesprekken bijna gansch hadden opgehouden en het gezelschap slechts nu en dan eenige stille woorden wisselden over het kunstrijke spel en den verleidenden zang, welke het hun gegund was dien avond te genieten.

Intusschen was Everard t'Serclaes uit de tuischkamer in de feestzaal teruggekeerd. Na twee- of driemaal met Sabina en hare moeder te hebben gesproken en even dikwijls uit betamelijkheid zich te hebben verwijderd, bemerkte hij met blijde verrassing, dat de edelvrouw, welke tot dan aan de linkerzijde van Sabina had gezeten, was opgestaan om verder nevens anderen harer bekenden plaats te nemen.

Everard naderde de jonkvrouw en bekeek aarzelend en vragend den ledigen stoel. Door een geheim knikken van Sabina aangemoedigd, zette hij zich aan hare zijde en begon met haar een stil en voor al de anderen onvatbaar gesprek. De muziek hoorden zij niet meer; zij spraken van liefde, van trouw, van toekomst, en zij geraakten op den duur zoo diep verslonden in het gevoel hunner zaligheid, dat hunne glanzende oogen en hun stralende glimlach genoeg lieten raden, wat er in hunne ontroerde harten

gebeurde. Ja, zij vergaten tot zooverre de plaats waar zij zich bevonden, dat zij eindelijk elkander de handen aangrepen en dus bleven zitten.

Willem Van Heetvelde, die aan het einde der zaal in eenen hoek stond, hield den bespiedenden blik op Everard en Sabina gevestigd. Zijn geloof in de kracht van den talisman bezweek geheel; ja, hij vroeg zich zelven, of het wonderteeken in Goffredo's bezit niet eene tegenovergestelde kracht had, aangezien Sabina, sedert het op haar werkte, veel meer liefde dan ooit voor Everard scheen te gevoelen. Een traan glinsterde in de oogen van den lijdenden jongeling en hij staarde weldra ten gronde, als om aan het tergend schouwspel te ontsnappen.

Zijn vader, die hem voorbijging, sloeg hem op den schouder en vroeg hem :

“ He, Willem, hoe staat gij daar zoo te droomen? Gij, zulk vurig liefhebber van spel en zang! Zie, wat beteekent dit? Bedrieg ik mij niet? Tranen in uwe oogen? Op zulken vroolijken avond? ”

“ Vader lief, ” antwoordde de jongeling met verkropte stem, “ wist gij hoe ongelukkig ik ben! Het hart verkrampt mij in den boezem..... ”

“ Waarom toch, mijn zoon? ”

“ Ach, vader, iedereen ziet het met verwondering; gij alleen bemerkt het niet. Laat niet blijken, dat ik uwe aandacht er op heb geroepen; maar kijk eens naar Sabina en Everard; zij verbergen voor niemand, dat zij elkaar tot blindheid toe beminnen, en zij zitten ginder zijde aan zijde en hand in hand! ”

De Amman wendde zich om en stuurde zijnen blik naar het ander einde der zaal. Een dof en heesch gegrom ratelde in zijne keel en hij balde de vuisten van gramschap.

“ O, de onbeschaamde! ” morde hij. “ Zou hij misschien dus handelen om mij te beleedigen in mijne woning? Wie weet? Hij is een t'Serclaes! Liet ik het niet uit eerbied voor mijne gasten, ik jaagde hem ter deur uit..... maar, neen,

wij moeten onze verontwaardiging bedwingen, mijn zoon. Heb geduld en schep moed : het is de laatste maal, dat Everard t'Serclaes de jonkvrouw Van der Aa zal naderen..... Het gaat evenwel te verre! Zoo elkander de hand houden in tegenwoordigheid mijner gasten, die allen weten, dat gij, Willem, de bruidegom van Sabina moet worden, en dat t'Serclaes mijn bloedvijand is? Ha, had Goffredo mij niet..... Morgen, mijn zoon, zullen wij waarschijnlijk gewroken zijn, en in alle geval, Sabina zal Everard niet meer ontmoeten. »

Terwijl de Amman die woorden sprak, hield hij de oogen op Mevr. Van der Aa gericht, als wilde hij haar rekening vragen van hetgeen aan hare zijde geschiedde, en zijn ontvlamde blik toonde genoeg, dat eene hevige gramschap hem ontstelde.

De edelvrouw bemerkte het en zeide met bekommerdheid tot Everard :

« Heer t'Serclaes, wilt gij uw genoegen niet beslissend verstoren, uw geluk niet in gevaar brengen, sta op en wandel door de zaal. Dat gij zoo bestendig nevens Sabina blijft gezeten, wekt de aandacht der lieden, en het mocht den Amman kwetsen : hij bekijkt u gansch onvriendelijk. »

Everard, dus uit zijne vergetelheid opgeroepen, begreep, dat zij gelijk had. Hij zeide Sabina, dat hij straks bij haar zou wederkeeren, verwijderde zich van haar en ging tot eenen zijner bekenden, die verder in de zaal stond.

Hij bemerkte kort daarop, dat de Amman zelf den stoel nevens Sabina had ingenomen en nu eene drukke samenspraak met Mevr. Van der Aa scheen te houden; maar dat er daar met zekere bitsigheid over hem werd getwist, dit vermoedde hij niet.

Om den tijd door te brengen ging hij naar de tuiskamer en stelde zich achter Goffredo, die, geheel in het spel verslonden, geene ooren meer scheen te hebben dan voor het rollen der dobbelsteen, geene oogen dan om de punten te tellen, door elken worp aangebracht.

Voor den hopman lag een hoopje florijnen en schilden, en zijne blijde uitroepingen lieten vermoeden, dat het lot hem gunstig was.

“ Het gaat wel, heer hopman? ” vroeg Everard, hem op den schouder slaande.

“ Daareven ging het mij beter, ” mompelde Goffredo zonder op te kijken. “ Maar zwijg, zwijg, het geluk lacht mij weder toe..... Achttien, achttien! Werp daar boven als gij kunt..... De drommel! Twintig! alweder vijf florijnen verloren! Ik verdubbel mijn spel en zet tien florijnen op..... Ha, aan mij de slag : twee en twintig! ”

En zoo ging Goffredo immer voort met blinde drift te tuischen, bijna zonder eenige acht op Everards tegenwoordigheid te slaan, nu juichend, dan razend, volgens dat het lot hem begunstigde of hem wreed was.

De jongeling keek eene wijl met belangstelling op het spel van zijnen vriend en naderde dan insgelijks tot de andere tafels, waar met niet minder vurigheid werd gedobbeld. De oversten der bezetting waren hier in meerderheid tegenwoordig en speelden tegen elkander of tegen eenige rijke jongelingen, toebehoorende aan de Geslachten. Op al de tafels glinsterde goud en zilver in hoopjes.

Na aldus bij elk paar spelers eene wijl toegekeken te hebben, keerde Everard tot den hopman weder op het oogenblik zelf, dat deze door eenen ongelukkigen slag van het lot zijnen laatsten florijn in de tasch van zijnen tegenstrever zag overgaan. Natuurlijk vroeg hij nu geld ter leen aan Everard t'Serclaes onder de stellige belofte, het hem ten minste overmorgen weder te geven.

De jongeling ledigde zonder aarzelen gansch zijne beurs in des hopmans hand. Deze daagde zijnen tegenstrever uit en wierp de teerlingen opnieuw met kracht ter tafel. Hij won ditmaal en slaakte eenen galmenden zegekreet.....

Op dit oogenblik trad de Amman in de speelkamer. Everard meende te bemerken, dat hij hem in het voorbij gaan met eenen grammoedigen blik bezag; maar dewijl de

heer Van Heetvelde onmiddellijk zich aan het spel zette en welgemoed scheen, twijfelde de jongeling niet, of hij moest zich misgrepen hebben.

Na in eenige worpen veel geld te hebben verloren, ging de Amman uit de speelkamer.

Everard, die dacht nu lang genoeg uit de feestzaal te zijn afwezig gebleven, voelde zich weder tot Sabina getrokken, en hij verliet de speelkamer; maar toen hij in de zaal trad, zag hij Mevr. Van der Aa en hare dochter bij de uitgangdeur staan. Aan de groetenissen, welke zij met hare bekenden wisselden, was het blijkbaar, dat zij gereed waren om het feest te verlaten en naar huis te gaan.

Everard naderde haar en vroeg, wat dit onverwacht vertrek beteekende. Hij klaagde bitter, dat zijn kortstondig geluk dus werd afgebroken; maar hij bekwam geen aannemelijk antwoord. Alleenlijk compelde Mevr. Van der Aa, dat zij zich zeer vermoeid gevoelde en vreesde, bij langer blijven onpasselijk te worden. Sabina zeide niets; zij scheen veeleer lust tot weenen dan tot spreken te hebben.

Bedrukt en zelfs verschrikt, volgde Everard beide vrouwen tot voor de poort van den Steen, waar hare rosbaar gereed stond.

Hier eerst antwoordde Mevr. Van der Aa op de aandringende vragen des jongelings:

“ Er is niets bijzonders gebeurd, heer t'Serclaes. Dat ik vermoeid en ontsteld ben, is waar. Daarom had ik evenwel het feest niet verlaten, indien ik niet meende, door mijn vertrek ten gunste van u en Sabina te handelen. Gij zult later de uitlegging dezer reden bekomen. Vraag ons nu niets meer en laat ons zonder langere groetenissen onze rosbaar bestijgen. Het is noodig voor uw geluk. ”

“ Maar wat is er geschied, o hemel? ” zuchtte de jongeling.

“ De Amman heeft mijne moeder wel wreed berispt en bekeven, ” zeide Sabina treurig. “ Wij die aan zijne edel-

moedigheid geloofden! Dat gij aan mijne zijde u hebt nedergezet, is eene misdaad in zijne oogen, Everard. »

« Wat heeft hij u dan zoo bedroevend gezegd?..... Een oogenblik, totdat ik mijnen mantel genomen hebbe, » zeide de jongeling. « Ik stap nevens uwe rosbaar en geleid u tot bij uwen Steen. Dit toch zal hij zien noch benijden. »

« Doe het niet, » sprak Mevr. Van der Aa bevelend. « Keer onmiddellijk terug in de zaal, niet alleen om den plicht der wellevendheid jegens de gasten te vervullen en hun ten minste vaarwel te wenschen, maar meer nog om den Amman niet te laten denken, dat gij ons huiswaarts vergezelt. Het zou hem nog grammer maken. Gij moet veinzen en u houden, alsof wij u niets hadden gezegd. Wij hebben hem beloofd u van het gebeurde niet te spreken. »

« Volg den raad mijner moeder, ik bid u, Everard! » smeekte Sabina.

« Eilaas, het zij dan zoo, ik gehoorzaam, » zuchtte de jongeling met diepe spijt.

Sabina, reeds in de rosbaar gezeten, drukte nog zijne hand en zeide hem eenige aanmoedigende woorden. Zoo had Everard wel een half boogschot verre zijne vriendin gevolgd, eer hij haar het vaarwel toeriep. Hij keek de rosbaar achterna, totdat het licht der toortsen bij het neder-einde der Putterij verdween.

Hij meende tot den Heetvelde-Steen weder te keeren; maar daar zag hij eensklaps Goffredo met gebaren van blijdschap tot zich komen.

« Wat beduidt dit, hopman? » vroeg hij. « Gij hebt uwen mantel aan? Verlaat gij reeds het feest? »

« God lof, gij zijt niet vertrokken! » antwoordde Goffredo. « Ik zocht u overal met kommer. In de gedachte, dat gij de jonkvrouw Van der Aa naar haren Steen waart gevolgd, ging ik u daar opzoeken. Ik ben in eene droeve verlegenheid; gij moet mij eenen kleinen dienst bewijzen en mij daartoe een eind weegs van hier vergezellen. »

« Gereed tot alles, hopman; laat mij even mijnen mantel gaan nemen; want de koele nachtlucht doet mij huiveren. »

Goffredo ontgespte zijnen eigen mantel en wierp hem den jongeling over den schouder. Op dezès tegenwerpingen antwoordde hij :

« Laat mij begaan, Everard. Het is beter, dat men u nu niet terugzie in den Steen. Straks keeren wij hier weder. Een krijgsman is gehard tegen zwaardere koude. Daarbij, ik ben zeer dik gekleed. »

« Het is wel, Goffredo, ik volg u. »

Toen zij verre genoeg van den Heetvelde-Steen verwijderd waren, zeide de hopman met bedwongene stem :

« Everard, het lot was mij heden buitengewoon wreed, terwijl het u integendeel gelukkig liet zijn..... »

« Mijne goede kans is gekeerd; ik heb verdriet, » morde de jongeling.

« Ja, ik weet wat gij wilt zeggen, » antwoordde Goffredo. « De Amman vertelde mij van zijnen kleinen twist met Sabina's moeder. Het is een misverstand van Mevr. Van der Aa. Wij zullen er straks van spreken. Nu eerst over mijne zaak..... Stap wat door : ik breng u een tamelijk eind verre..... Ziehier mijn verzoek. Ik heb al mijn geld verloren tegen hopman Bosart, den Ryselaar, en blijf hem nog daarenboven twintig florijnen schuldig, die ik ten laatste verloor en hem niet kon betalen.... Gij weet wel, de groote, roodharige, barsche kerel, die eerst aan de derde tafel tegen den jongen heer Van Quaedrebbe speelde? — Ik zeide hem, dat ik naar huis wilde gaan om geld te halen. Hij is geheimelijk mijn vijand; ik zou mij vernederd en ongelukkig gevoelen, moest ik met ledige handen terugkeeren. Het schaamrood zou mij op het aangezicht gloeien..... Welnu, mijn vriend, ik mag al wel naar mijne herberg gaan en er alles het onderste boven keeren, voor het oogenblik ten minste zal ik er geenen koperen penning ontdekken. »

« Het doet mij spijt, dat het zoo laat is, » antwoordde de

jongeling. „ Al mijn geld heb ik u gegeven, Goffredo. Ik zou mijnen vader moeten wekken. Zou ik het wel durven? „

„ Neen, dit niet, mijn vriend ; gij hebt reeds veel te veel opofferingen voor mij gedaan. Indien ik nu uwe hulp vraag, dan is het slechts om u nog dezen avond te kunnen teruggeven wat gij mij hebt geleend. Alles te zamen gerekend en indien ik een goed geheugen heb, beloopt mijne schuld jegens u tot twee en dertig oude schilden, niet waar? „

„ Het moet zoo iets zijn, inderdaad ; maar ik verlang ze nu niet terug ; integendeel, het verblijdt mij, u te kunnen verplichten. „

„ En ik wil dit geleende geld u teruggeven, nog dezen avond. „

„ Gij hebt dus de middelen daartoe? „

„ Het verwondert u, niet waar, Everard? Gij gaat het begrijpen. De overmoed, de verborgene spot van den rossen hopman hebben mij diep gekwetst. Toen ik hem zeide, dat ik naar mijne herberg wilde gaan om geld te halen, liet hij door zijn lachen verstaan, dat ik niet zou terugkomen. Mijne eer staat op het spel..... Neen, langs hier : wij gaan over de Pongelmarkt en voorbij het St.-Jans-Gasthuis.... Geld, veel geld moet ik hebben, onmiddellijk. „

„ Maar hoe zult gij het bekomen, hopman? „

„ Ba, ik ben rijker dan gij meent, „ pochte Goffredo lachende. „ Mij eenige honderden oude schilden te verschaffen, kost mij niet meer moeite dan mijne hand om te keeren. Alles hing af van een besluit, dat ik onwillig neem ; maar nu aarzel ik niet meer. Blijf een oogenblikje staan. „

Hij opende de borst van zijn wambuis en haalde uit een lederen zakje een blikkerend voorwerp, dat hij Everard t'Serclaes in de hand legde.

„ Een ander voorwerp zoudt gij in de duisternis niet

zien, » zeide hij, « maar dit verraad zijne edelheid en zijne hooge waarde door zijn hevig geglinster. Het is, als hieldet gij fonkelende sterren in de hand. »

« Het zijn diamanten! » murmelde Everard verbaasd.

« Zooals gij zegt : diamanten, robijnen en smaragden. In Frankrijk, onder koning Karel van Navarre, hebben wij op zijn bevel vele burchten, dorpen, ja zelfs steden geplunderd, en dit kostbaar voorwerp viel mij na eenen bloedigen stormloop ten deel. Ik hecht er veel waarde aan; want het is tevens een talisman, die behoedt tegen alle koortsen. Nu echter wil ik het gaan verpanden voor honderd oude schilden. Daarvan krijgt gij er twee en dertig en met de overige keer ik terug naar den Heetvelde-Steen. »

« Maar wie zal op dit late uur uw pand aanvaarden? » murmelde Everard.

« Wie? Een schatrijke gierigaard, die zelfs na zijnen dood uit den nacht van het graf zou opstaan om te woekeren en eenige florijnen te winnen..... Voorbij de Koornhal ligt een straatje zonder einde, dat als een kromme elleboog achter de huizen der Eikestraat wegschiet. Het heet de Kattengang. Kent gij het? »

« Den naam heb ik nog gehoord. »

« Ik zal er u brengen, Everard. In het diepste van het straatje staat een klein steenen huis, waarvan alle vensters met ijzeren staven zijn gesloten. Daar woont de Lombaard Niceforo. Als hij het kostbaar juweel slechts ziet, zal hij — wel verre van honderd schilden te weigeren — er drie-maal zooveel willen op leenen; want het is niet min dan vierhonderd oude schilden waard, en hoe meer Niceforo leent, hoe meer kroos en winst hij kan eischen. »

« En gij zijt zeker, dat hij zijn huis voor u zal openen, zoo laat in den avond? »

« De Lombaard kent zijn volk, Everard : er is middel om hem uit den bedde te doen opstaan alle uren van den nacht. Daartoe heeft men slechts op eene bijzondere wijze bij hem aan te kloppen : eerst twee slagen, na eene wijl weder

drie, en dan nog vier, zeer zachtjes : want de gierigaard slaapt met oogen en ooren open..... Nu gij dit alles weet, ziedaar het juweel; klop aan, zooals ik u heb gezegd, en verpand het voor honderd oude schilden. De voorwaarden van den Lombaard zijn altijd dezelfde; aanvaard ze zonder tegenspreken..... »

« Ik? Begrijp ik u wel, Goffredo? » mompelde de jongeling als verschrikt. « Gij verlangt, dat ik tot den Lombaard ga om het juweel te verpanden? »

« Het is de kleine dienst, welken ik van uwe vriendschap verwacht! »

« Maar gij, hopman, die den Lombaard zoo goed schijnt te kennen, waarom gaat gij niet zelf tot hem? »

« Juist omdat hij mij te wel kent. Begrijpt gij niet? Ik sta bij den woekeraar nog voor aanzienlijk veel geld in het krijt. Wist hij, dat het juweel mij toebehoort, hij zou het houden en mij geen geld geven. »

« Maar, maar, ik weet niet, het is eene zonderlinge boodschap, waarmede gij mij wilt belasten! » stamelde de jongeling aarzelend.

« Gij zoudt zulken onbeduidenden dienst kunnen weigeren aan mij? » lachte Goffredo, « aan mij, die uit vriendschap voor u mij blootstel aan de gramschap van den Amman en dus ook van mijnen veldheer? Onmogelijk! Gij verstaat de zaak niet wel, Everard. Hier hebt gij een pand, dat verscheidene honderden oude schilden waard is; gij vraagt slechts honderd schilden op. Men geeft ze u zonder tegenwerping; gij stelt ze mij ter hand..... en des anderen daags ga ik naar den Lombaard, om hem te zeggen dat het juweel mij toebehoort. Welk gevaar kan daarin voor u bestaan? Gij zijt van den eenen kant gewaarborgd door de overmatige waarde van het juweel zelf, en van den anderen door mijnen persoon en door mijn woord. Gij hoeft u niet verder om de zaak te bekreunen. Ik zal het juweel lossen zoohaast ik geld heb, — en daarmede is alles gedaan. »

“ Maar de schande? Ik, Everard t'Serclaes, bij eenen woekeraar gaan om geld te ontleenen! ”

“ Niemand kan het weten. En in alle geval, welke schande kan er in bestaan, aan hopman Goffredo uit vriendschap eenen dienst te bewijzen? ”

“ Het is waar! ” zuchtte Everard. “ Ik doe het niet zonder schrik! maar om u te verplichten..... Nu, geef mij het juweel : ik ben bereid. ”

De hopman bracht hem in het diepste einde van den Kattengang, tot voor de deur van een laag heerenhuis, en zeide hem zeer stil :

“ Daar woont de Lomdaard Niceforo. Nu, klopf aan : twee, drie, vier..... Zoo is het wel..... Zie, daarboven verschijnt een lichtje. Niceforo komt beneden. Ik zal op u wachten, ginder, aan het begin der Eikestraat. Spreek niet van mij. ”

En hij week met losse stappen terug in den Kattengang.

Everard voelde eene huivering van schaamte door zijne leden loopen, niet omdat hij meende eenig kwaad of iets laakbaars te doen, maar bij de enkele gedachte, dat hij nu evenals een verkwister of een verdorveling in de nachtelijke duisternis bij eenen woekeraar ging om geld te ontleenen. Hij besloot echter in tegenwoordigheid van den Lombard zijne ontsteltenis te verbergen en zich integendeel fier en stout te veinzen, om niet voor den misprijselijken man te moeten blozen. Vermits hij den verlangden dienst aan Goffredo niet kon weigeren, wilde hij hem dien oprecht en volgens zijnen wensch bewijzen.

Hij werd in zijne overwegingen verrast door den sissenden klank eener heesche stem, die eensklaps aan zijn oor scheen te spreken en hem vroeg :

“ Wie klopt zoo laat aan mijne deur? Nader het kijk-schuifje en antwoord mij. ”

“ Ik ben een vriend, meester Niceforo, ” fluisterde Everard. “ Doe open : ik breng u een kostbaar pand. ”

“ Maar wie zijt gij, heer?..... Gij zwijgt? Goeden nacht

dan. Mijne deur blijft voor onbekenden gesloten. »

« Ik ben Everard t'Serclaes, » antwoordde de jongeling spijtig.

« De zoon van den oud-schepen? »

« Ja. »

De grendels werden weggeschoven en de deur kreesche op hare hengsels.

« Kom binnen, heer, en volg mij, » zeide de Lombaard, die, met een smokig lampken in de hand, den jongeling door eenen nauwen gang voorlichtte.

Zij kwamen in eene kamer met geheel naakte wanden, waar geen ander huisraad stond dan eene groote kist met ijzeren banden, eene schrijftafel waarop eene goudwage, en een paar oude leunstoelen.

Hier hief de Lombaard het lampken in de hoogte en beschouwde eene korte wijl zonder spreken dengeen, die zijne hulp kwam vragen.

Everard, door zijnen onderzoekenden blik gekwetst, bekeek hem met fierheid van hoofd tot voeten. De man was oud en grijs, en geheel in eenen versleten nachtrok van gebloemde zijde gewikkeld. Buiten zijne kleine schitterende oogen en zijne uiterst dikke lippen was er niets bijzonders aan hem te bemerken.

« Schoone mantel, heer, » zeide Niceforo. « Dit rood fluweel is wel wat lang reeds gedragen, misschien, maar het was kostbaar en heeft nog eenige waarde..... Ha, gij zijt de zoon van den ouden heer t'Serclaes? Een prachtig jong ridder, inderdaad! Uwen heer vader ken ik wel. Met geluk zou ik u verplichten, maar het geld is zoo schaarsch en zoo duur..... »

« Ik heb haast, meester, » viel Everard in zijne rede. « Laat ons de zaak zoo kort mogelijk maken. Ziehier een juweel, dat wel vierhonderd oude schilden waard is. Leen mij honderd schilden er op. Ik meen uwe gewone voorwaarden te kennen en neem ze gewillig aan..... Nu, wat is uw antwoord? »

De Lombaard hield met verbaasde en begeerige blikken het glinsterend juweel in de hand.

“ Geduld, een beetje geduld, heer, ” mompelde hij. “ Diamanten! robijnen! Hoe het fonkelt en vlamt! Kostbaar voorwerp! zonderling tevens; het gelijkt naar eenen Oosterschen talisman. Behoort dit juweel u toe, Heer? ”

“ Welke vraag is dit? ” gromde Everard. “ Gij zegt, dat gij mij kent? Is u dit niet genoeg? ”

“ Ja, zeker; maak u niet boos, Heer. Of het juweel toebehoort aan u of aan uwen vader, wat raakt het mij, niet waar? Gij zijt immers geen onmondig kind meer? En gij eischt honderd oude schilden ter leen van mij? Het is een ontzaglijk groote hoop gelds..... ”

“ Waartoe al die woorden, indien gij voornemens zijt te weigeren? ” onderbrak Everard. “ Kunt gij mij de honderd oude schilden niet leenen, geef mij het juweel terug. ”

“ Voor hoelang ontleent gij, heer? ”

“ Voor hoelang? ” herhaalde de jongeling dubbend. “ Nu, neem voor eene maand. ”

“ En gij aanvaardt mijne gewone voorwaarden? ”

“ Zooals ik u heb gezegd. ”

“ Zij zijn tien ten honderd voor eene maand. Wilt gij na verloop dezer eerste maand uw pand niet lossen, dan moet gij uwe leening vernieuwen. ”

“ Het zij zoo, meester. Laat ons gedaan maken: het wordt laat, ik heb geen tijd tot wachten. ”

“ Eenige oogenblikken en gij zijt gediend, heer, ” morde de woekeraar, terwijl hij den ijzeren koffer opende.

Hij langde daaruit eene handvol kleine gouden muntstukken en legde ze op de tafel. Dan nam hij twee stukjes perkament en eene pen en schreef gedurende eenige oogenblikken in stilte.

Een der blaadjes vooruitstekende, zeide hij, terwijl hij den jongenling de pen overreikte :

“ Nu, heer, gelief dit te onderteekenen..... Gij aarzelt? Het is niets dan eene getuigenis, dat gij dit juweel bij mij

voor honderd oude schilden hebt verpand. — Soms komen de dienaars van den Amman in mijnen koffer naar gestolene voorwerpen zoeken. Kon ik niet altijd bewijzen, dat ik slechts geld leen aan welbekende personen, die men eerlijk moet achten, ik geraakte nog aan de galg of ten minste in de gevangenis. Het is zeker niet voor u, dat ik het zeg..... Hemel! gij schijnt te schrikken, heer? Durft gij de verklaring der waarheid niet onderteekenen? »

« Gij weet niet wat gij zegt! » snauwde Everard om zijne schaamte te ontveinzen. « Uwe talmerij en nuttelooze woorden ontstellen mij de zenuwen. »

En terwijl hij deze woorden sprak, schreef hij zijnen naam onder de verklaring.

De Lombaard telde negentig oude schilden in zijne hand en gaf hem tevens het andere blaadje perkament, waarbij hij bekende van den heer Everard t'Serclaes een zeker juweel, bezet met diamanten, smaragden en robijnen, tot pand te hebben ontvangen.

« Ik ben een eerlijk man, » zeide hij. « Alles gaat oprecht en regelmatig in mijn huis. Ik eisch wel eenen goeden kroos om mij te waarborgen tegen mogelijke verliezen; maar ik bedrieg niemand. Heeft de heer t'Serclaes mijne hulp later nog noodig, hij weet waar ik woon..... »

Zonder nog eenige acht op de woorden van meester Niceforo te slaan, greep Everard de kleine lamp en trad in den gang. Zoo dwong hij den woekeraar onmiddellijk de deur voor hem te openen, en hij liep onder het uitspreken van een kort vaarwel ter straat in.

Wat verder vond hij Goffredo, die hem vroeg :

« Welnu, welnu, vriend, hebt gij het geld? »

« Daar, neem : negentig oude schilden. Niceforo hield er tien af voor kroos, » antwoordde Everard, het geld in zijne handen leggende. « Hopman, hopman, het heeft mij moeite gekost. De Lombaard is een praatziek en onbescheiden mensch. Hij deed mij mijnen naam onder eene verklaring zetten. »

« Natuurlijk, natuurlijk! » riep Goffredo, zijne handen wrijvende.

« Verblijdt u dit? » vroeg de jongeling verwonderd.

« Dat gij dit geld mij hebt kunnen bezorgen? Ho, het maakt mij gelukkig in hooge maat! Mijne eer hangt er van af.... Kom, gaan wij wat snel: het wordt reeds laat. »

« Nu is de zaak afgedaan, » mompelde Everard nog onder het haastig voortstappen. « Mij blijft slechts ééne vrees: het is, dat gij, indien gij terug naar het spel gaat, alles zoudt kunnen verliezen. »

« Onmogelijk, » antwoordde de hopman. « Geef mij uwe hand, Everard. Ik heb hier twee en dertig ouden schilden geteld. Zooveel ben ik u schuldig. Daar, neem ze: alles is tusschen ons vereffend. »

« Maar ik wil ze niet, Goffredo. »

« Aanvaard ze, ik bid u. Dan ten minste zijt gij zeker, dat ik ze niet zal verspelen. »

« Inderdaad, hopman, gij hebt gelijk; maar indien gij nog in nood van geld kwaamt, de twee en dertig oude schilden zullen ten uwen dienste worden bewaard. »

« Heb dank, gij zijt een edelmoedig vriend, en om u gerust te stellen, geef ik u mijn eerewoord, dat ik hedenavond in geen geval meer dan tien oude schilden zal wagen; maar er is iets, dat in mijn hart spreekt en mij toeroept, dat ik zal winnen. Kom, verhaasten wij onzen stap! »

« Verklaar mij nu eens, wat er geschied is tusschen den Amman en Mevr. Van der Aa, » zeide de jongeling na eene wijl. « Sabina scheen zeer bedroefd en ontmoedigd. »

« Bah, het beduidt niets, » antwoordde Goffredo. « De Amman is zeer oplopend van inborst, en Mevr. Van der Aa is niet min stijfhoofdig. Zij zijn daarenboven gewoon, immer tegen elkander te twisten. Toen de Amman haar met bedaardheid opmerkte, dat gij — zoo bij uwe eerste verschijning tusschen zijne vrienden — betamelijker zoudt gehandeld hebben met niet zoo lang aan Sabina's zijde te

blijven zitten, wedsprak Mevr. Van der Aa hem met bitsigheid, en beiden werden ontsteld door eene hevige gramschap. Ik ken den Amman goed : morgen zal hij spijt hebben over zijne opvliegendheid, en hij zal zelf zich bij Mevr. Van der Aa verontschuldigen. Laat dit kleine voorval u dus niet bekommeren; het verandert volstrekt niets aan den gunstigen toestand uwer zaak. »

« Ik keer terug naar het avondfeest om den Amman mijn vaarwel te brengen. Indien ik hem verschooning vroeg voor mijne onbedachtzaamheid? »

« Doe dit om Gods wille niet! » riep Goffredo. « Nu is de Amman nog ontsteld en aangejaagd door gramschap. Hij zou u kunnen hoonen in tegenwoordigheid zijner gasten. Zeker, hij zou het morgen diep betreuren. Spaar hem en u zelve dit nutteloos verdriet. »

« En mijn mantel? »

« Neem hem in de trapzaal en keer dan huiswaarts. »

« Maar ik heb Sabina en hare moeder beloofd, afscheid van den Amman te gaan nemen. »

« Bekreun u daar niet om; ik zal Mevr. Van der Aa de zaak uitleggen. »

« Het zij zoo, Goffredo, ik volg uwen raad. »

Toen de jongeling in de trapzaal zijnen mantel had gekregen en dien van den hopman in de plaats had nedergelegd, drukte hij zijnen vriend nog de hand en wenschte hem goeden nacht.

Goffredo zag hem eene wijl achterna en mompelde op blijden toon in zich zelve :

« Alles gaat naar wensch : hij is gevangen ! Al mijne beloften zullen verwezenlijkt worden. Ik bewonder mijn eigen vernuft. De Amman zal mij vijfhonderd oude schilden geven ; zijn zoon Willem vierhonderd : bijna duizend ! Ik ben rijk, ik kan spelen, spelen..... En won ik eens nog zooveel ! Spoedig, spoedig ! »

En hij liep met versnelden stap naar de feestzaal.

Hier vond hij nog weinig uitgenoodigden. Klaarblij-

kend waren de meeste edelvrouwen reeds vertrokken; maar van uit de speelkamer klonk het ratelend gerol der dobbelsteen hem tegen.

Hij stapte naar de deur der kamer: maar hier werd hij teruggehouden door Willem Van Heetvelde, die met bedwongene stem hem vroeg:

“ Welnu, hopman, mag ik nog hopen? Heeft de talisman gewerkt? ”

“ Wonderlijk gewerkt, ” was het antwoord.

“ Ook op Everard? ”

“ Op beiden even sterk. ”

“ Zal Sabina mij beminnen? ”

“ Teederlijk, met vuur. ”

“ En zal zij onverschillig voor Everard worden? ”

“ Veel meer: zij zal hem misprijzen. ”

“ Is het wel mogelijk? Bedriegt gij mij niet? ”

“ Ik heb nu geen tijd, Willem, om u vele uitleggingen te geven. Kom morgen in mijne herberg, zoo vroeg gij wilt: ik zal onwedersprekelijk bewijzen, dat het is zooals ik u zeg..... Breng mede wat gij mij hebt beloofd; vierhonderd oude schilden..... Laat mij nu voorbij, Willem; ik ben haastig; de grond brandt onder mijne voeten. ”

En tot bij zijnen vijand, den hopman Bossart, doordringend, daagde hij hem onmiddellijk met trotsche woorden uit om tegen hem te spelen. Deze aanvaardde gekwetst en spijtig.

In den eerste was het lot Goffredo ongunstig; maar allengs werd de kans wisselvallig, en eindelijk veranderde zij geheel. Goffredo won slag op slag, en dewijl hij in zijne blijdschap zijnen tegenstrever met spottende kwinkslagen als overlaadde, werd deze zoodanig verbitterd, dat hij Goffredo uitschold voor een dorper man en een groven kerel. Van woord tot woord geraakten zij zooverre, dat zij elkander allerlei hoonende dingen verweten.

Toen hopman Bossart uitriep, dat Goffredo de zoon van eenen dienstknecht was, stonden zij gereed om elkander in

het aangezicht te slaan; maar de veldheer Van Reigersvliet, door hun te zeggen dat krijgslieden niet op zulke lage wijs hunne twisten te beslechten hadden, bracht hen in schijn tot bedaren.

De veldheer, die meende, dat hopman Bossart ongelijk had verzocht hem en gebod hem, onmiddellijk de woning van den Amman te verlaten.

Hij gehoorzaamde, ofschoon zijne oogen van woede vlamden, en hij liep uit de kamer, terwijl hij dreigend nog Goffredo toesnauwde :

« Ik zal u vinden, onbeschaamde ! »

« Gij zult mij niet behoeven te zoeken, » antwoordde Goffredo met eenen spotlach.

Hopman Bossart verliet den Heetvelde-Steen en liep de Putterij neder, in zich zelve mompelende, dat hij morgen Goffredo zou gaan uitdagen. Slechts in bloed kon zulke hoon worden uitgewischt.

Maar toen hij de Spiegelbeke ging naderen, hoorde hij iemand achter hem komen geloopt.

« Sta, ik moet u spreken ! » riep men hem toe.

Hij herkende de stem van Goffredo, keerde zich om en vroeg :

« Wat wilt gij van mij ? Ik stelde mij voor, u morgen een bezoek te brengen. Gij begrijpt, niet waar ? »

« Onze eer is gekrenkt, er moet bloed zijn, » antwoordde Goffredo. « De degen alleen kan tusschen ons beslissen. »

« Inderdaad. Waar ? Wanneer ? »

« Morgen te zeven uren, op den Alboem, buiten de St.-Goedele-poort, bij den weg naar Schaarbeek. »

« Het zij zoo : op den Alboem. Tot morgen dus. »

En beiden verwijderden zich in eene tegenovergestelde richting.

VI

Den nacht na het avondfeest had Willem Van Heetvelde weinig geslapen. Zijne rust was gestoord geworden door allerlei gelukkige droomen. Had Goffredo hem niet gezegd, dat de talisman wonderwel had gewerkt? Sabina zou hem dus beminnen ; hij zou haar bruidegom worden !

Toen het zeven uren kon zijn, daalde hij naar beneden. Hij hoorde in eene nevenkamer de stem zijns vaders en trad binnen om hem den morgengroet te brengen.

De Amman, die reeds in geheime samenspraak was met eenen ridder, een zijner vurigste aanhangers, was ontevreden over de onverwachte verschijning zijns zoons ; doch zijne spijt verbergende, riep hij met eenen glimlach :

« Zoo, Willem, reeds te been ? Het is wat vroeg om uit wandelen te gaan. »

« Ik wilde den Steen niet verlaten, vader, » zeide de jongeling, « zonder u eenen goeden morgen te hebben gewenscht. Hopman Goffredo verzocht mij, zoo vroeg hem te bezoeken ; hij heeft mij iets mede te deelen aangaande..... aangaande jonkvrouw Van der Aa, geloof ik. »

« Goffredo heeft zich misschien eene erge zaak op den hals gehaald, » mompelde de Amman. « God geve, dat zijn twist met hopman Bossart geene beklaglijke gevolgen hebbe ! Ga, Willem, zeg Goffredo, dat ik hem onmiddellijk moet spreken ; ik zal insgelijks iemand uitzenden naar

hopman Bossart. Die zaak moet, desnoods kost wat kost, bijgelegd worden. Haast u, mijn zoon. »

Willem verliet zijns vaders Steen. Hij steeg de Putterij op, ging over de Houtmarkt en door de Lederstraat, tot voorbij het godshuis Terarcken.

Eenige stappen verder trad hij in eenen loodgieterswinkel, welks wanden gansch overdekt waren met glinsterende tinnen voorwerpen : potten, kannen, schalen, kroezen, schotels, lepels en velerlei ander huisgerief.

Willem klopte op den toog en riep :

« Hela! Er is iemand! »

Van uit de achterkeuken kwam een korte, dikke man toegelopen met een lederen schutsveld voor de borst en eene slaapmuts op het hoofd.

Zoohaast hij den jongeling herkende, zeide hij zeer snel :

« Wel, wel, wat eer voor ons! Gij, heer Van Heetvelde, gelieft ons zoo vroeg te bezoeken? Mij dacht, gij keekt gansch aandachtig naar die kas. Ja, ja, zuiver tin, heer! Daarom blinkt het als zilver. Hebt gij iets noodig? Gij gaat trouwen misschien? Waarom niet? Een jong ridder, flink en knap als gij! En gij wilt mij den penning gunnen? Wees gedankt, duizendmaal gedankt, heer. Als uwe kinderen groot zijn, blinkt mijn tin..... »

« Zwijs toch een oogenblik, meester Cools, » viel Willem in zijne rede. « Gij misgrijpt u : ik kom om den hopman te spreken. Is hij reeds opgestaan? »

« Opgestaan? » herhaalde de loodgieter lachende. « Hij is reeds lang de straat op! Ik begrijp den hopman niet. Hij komt laat in den nacht naar huis en loopt uit met het krieken van den dag. Die man heeft niet noodig te slapen. Ware ik in zijne plaats! Hij heeft niets te doen dan den tijd te vermoorden, terwijl een werkend burger..... »

« Hij is niet te huis? » vroeg de jongeling, verwonderd en teleurgesteld. « En hij ging uit sedert den morgenstond? »

“ Neen, sedert een klein half uur. ”

“ Vaarwel dan, meester; zeg den hopman, dat ik voor den middag hem een bezoek zal brengen. ”

Maar de loodgieter wederhield hem en riep :

“ Blijf, blijf, heer, ik bid u !..... De hopman zeide in het uitgaan, dat hij na een klein uur zou wederkeeren. Daarvan zijn reeds drie vierendeelen verloop. Hier is een stoel, heer; zet u neder. Al koutende, bemerkt men niet, dat de tijd verloopt. — Zeker, de hopman verwacht u en zou bedroefd zijn, u niet aan te treffen. ”

Willem aanvaardde den stoel en zette zich neder. Hij zag met eene soort van angst, dat de loodgieter nog eenen anderen stoel haalde. Hij moest er zich dus aan verwachten, door de onbescheidene woorden van den praatzielen man te worden bestormd.

Inderdaad, deze had nog niet aan zijne zijde plaats genomen, toen hij reeds begon te zeggen :

“ Hopman Goffredo is uw vriend, heer, ik weet het; hij draagt u veel achting en genegenheid toe. Hij is ook zulk een geestige en vroolijke jongen, niet waar? Een fiksche vent en een moedig krijgsman? Indien hij slechts even goed betaalde! Hebt gij hem nooit geld geleend, heer? ”

“ Waarom vraagt gij dat? ” mompelde Willem ontevreden.

“ Waarom? Ik heb hem nogal veel geld geleend. Het is de schuld mijner vrouw; die laat zich door des hopmans vermakelijke kwinkslagen en door zijne zwierige taal tot zooverre verleiden, dat zij hem onzen laatsten florijn zou leenen. Daarenboven, van alwat de hopman hier heeft genoten, herberg en mondkost, is nog niets betaald. Hij zegt, dat de graaf van Vlaanderen hem veel achterstallige gelden verschuldigd is; maar ik vrees, dat de hopman den eenen of anderen dag zal vertrekken en ons met eenen minzamen glimlach en eenen vroolijken flikker zal betalen..... ”

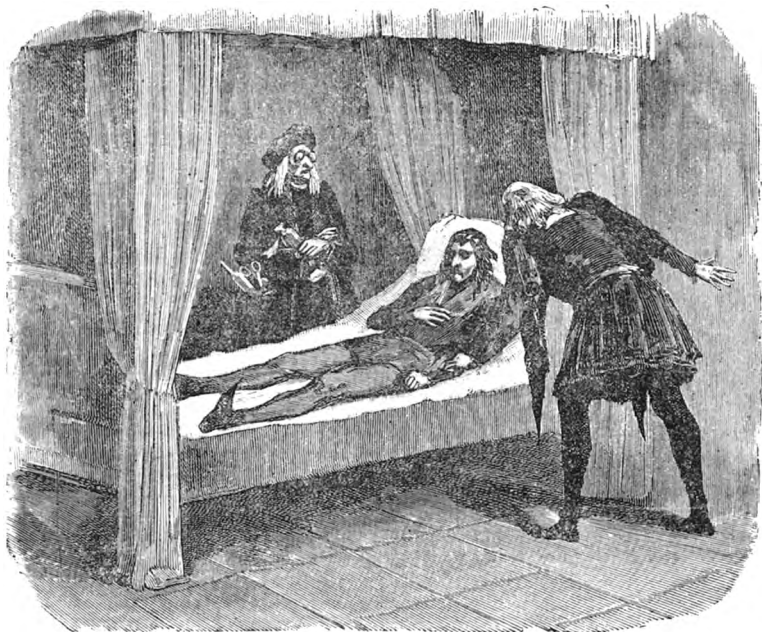
“ Schei uit en belaster den hopman Goffredo niet zoo

hatelijk! » viel de jongeling in. « Bedrieg ik mij niet, dan zal hij reeds morgen geld genoeg ontvangen hebben om tienmaal zijne schuld bij u zit te vegen. »

« Wat gij zegt, heer! Mag ik u gelooven? »

« Ik ben er zeker van. »

« Het is niet, dat ik aan de eerlijkheid van hopman

Hij wilde nog spreken. (Bladz. 148.)

Goffredo twijfel. Integendeel, ik heb een vol vertrouwen in hem; en het bewijs daarvan is, dat ik — alhoewel onbetaald voor herberg en mondkost — hem nog zooveel van mijn duurgewonnen geld heb willen leenen. Ha, ha, hij zou morgen mij betalen? De hopman is een goed, een verstandig, een edelmoedig man, ik weet het wel. Maar indien hij de vereffening zijner schuld jegens mij te lang uitstelde, zou hij wel tegen zijnen eigen dank

kunnen belet worden mij te betalen. De graaf van Vlaanderen is nu in Frankrijk; God weet wanneer hij wederkeert! Alles is mogelijk; de Brusselaars moesten het zoo eens moede worden, zich door vreemde soldeniers te laten overheerschen. Ik zeg niet, heer, dat het zal gebeuren; maar indien het gebeurde? Dan zou mijn arm geld gaan vluchten met..... Maar wat beduidt dit vreemd gerucht op de straat? »

Hij stond op en ging naar de deur. Zich omwendende, zeide hij :

« Daar moet iets gebeurd zijn. Een ongeluk misschien. Kom eens kijken, heer. Ginder, naar den kant van het St.-Martens-kerkhof, die hoop lieden! Nu kunt gij het niet meer zien; maar zij dragen eene baar, en daarop ligt, indien mijne oogen mij niet bedrogen, een man. Waarschijnlijk een arme metser, die van de stellingen bij de St.-Goedelekerk zal gevallen zijn. Zij komen herwaarts : wij zullen het haast weten. »

Toen de menigte meer was genaderd, liet eene harer bewegingen den loodgieter toe in den volkshoop te zien. Hij hief de handen in de hoogte en riep uit :

« Groote God, is het mogelijk! De hopman! Mijn geld, mijn arm geld! »

« Wat, wat zegt gij! De hopman? »

« Ja, hij is het, die op de draagbaar ligt! Wee, wee ons! Zou hij dood zijn? »

Willem, bevend en bleek, liep de straat op en drong door tot bij de draagbaar. Een angstkreet ontvloog hem. Het was wel de hopman Goffredo Barberi, die op de draagbaar lag, en het roode bloed, dat zijn wambuis bevlekte en nog vloeide, liet vermoeden, dat een degensteek hem de borst had doorboord. Zijne oogen waren gesloten, zijne wangen kleurloos en zijne lippen paars : maar hij leefde nog, want nu en dan liep door zijne armen en beenen eene krampachtige beweging.

Men bracht den gewonde in den loodgieterswinkel en droeg hem in eene achterkamer op een bed.

« Een geneesheer! Een geneesheer! » schreeuwde Willem. « Loop, loop, ik zal u mildelijk beloonen. »

« Er is reeds iemand den geneesheer gaan verwittigen, » werd hem geantwoord.

« Oeh, arme, die goede hopman! Zoo jong nog! Hij zou kunnen sterven! » kermde meester Cools. « Welk booswicht, welke snoode moordenaar heeft hem dus wreedelijk gekwetst? »

« Dit zal ik zeggen. » antwoordde een man, die als een boer was gekleed. « Ik kwam van Schaarbeek en ging over den Alboom. Daar zag ik eensklaps twee hopmans van 's graven benden hunne degens trekken en tegen elkander beginnen te schermen. Bijna onmiddellijk hoorde ik eenen schreeuw : een der twee hopmans lag ten gronde; de andere stak zijnen degen in en richtte zich naar de stad. Ik naderde den gevallen hopman; hij zeide mij, dat hij ten uwent geherbergd is, en smeekte mij hem hier te brengen. Ik riep om hulp; wij kregen eene draagbaar; maar onderweg werd de gekwetste zoo erg..... »

Nu kwam des loodgieters vrouw eensklaps de kamer binnengestormd. Toen zij het bleeke gelaat en de bebloede kleederen van den hopman zag, slaakte zij eenen snijden schreeuw en viel in bezwijming ten gronde.

Meester Cools sprong tot haar, hief haar klagend op en droeg haar met behulp van eenen der aanwezigen in eene andere kamer.

Intusschen stond Willem als verpletterd en met het haar te berge nevens des hopmans lichaams; tranen vloeiden hem over de wangen en hij spiedde met angstige hoop het minste teeken van leven af, dat zich in de leden van den gewonde liet opmerken.

Daar opende Goffredo zijne brekende oogen en aanschouwde den jongeling met zonderling vasten blik.

Willem boog zich over hem en sprak eenige troostende woorden.

« Het is gedaan, » stamelde de hopman schier onhoor-

baar, “ een steek door mijn hart! Ik heb gezondigd..... boos, valsch..... De talisman..... Everard..... Sabina. God zal mij..... ”

Hij wilde nog spreken, doch ofschoon hij de lippen verroerde, kwam er geen hoorbare klank meer uit zijnen mond.

Eene rillende stuiptrekking doorliep zijn lichaam. “ Ik sterf, vaarwel! ” ontsnapte als een laatste snik uit zijne neervallende borst; hij rekte nog eens zijne leden en bleef van dan af gansch roerloos liggen.

“ Eilaas, God heeft hem geroepen; hij is dood! ” zuchtte Willem met nieuwe tranen.

“ Wat, wat? Dood? ” kreet de loodgieter, die kwam toegelopen. “ Dood? En mijn geld, o, hemel! Wie zal mij nu betalen?..... Ha, daar is de geneesheer! Er is misschien nog hoop..... ”

De geneesheer, of liever de heelmeeester, was een reeds bejaard man, wiens lange, zwarte tabbaard op alle zoomen met vaalkleurig bont was geboord. Ook zijne muts was van pels. Aan zijnen gordel hing eene breede lederen tasch, waaruit men de hechten van messen en tangen zag te voorschijn komen.

Hij begon met de meesten der tegenwoordig zijnde leden te doen verdrijven, naderde dan tot het lichaam, beschouwde het met een kwaadvoorspellend hoofdschudden en zeide tot Willem van Heetvelde :

“ Te laat waarschijnlijk! De dood is een onverwinbare vijand. Men kan het echter niet weten. Ik zal zijn wambuis losdoen om te kunnen voelen of het hart nog klopt. Help mij een weinig, heer. ”

Even was het wambuis en ook het onderkleed op de borst geopend, of daar bemerkte Willem het lederen zakje, waarin Goffredo den kostbaren talisman had verborgen. De jongeling stak de hand uit om het zakje te grijpen; maar de loodgieter was hem te rap en zeide, om zich te verontschuldigen :

“ Ja, heer, de hopman is u geen geld schuldig, ten minste niet zooveel als aan mij. Gij zijt rijk, ik ben een arme werkman. Het klinkt daarbinnen. Misschien heeft God niet gewild, dat ik alles zou verliezen. ”

“ Laat zien wat er in het beursje is! ” gebood Willem.

“ Geld is er in, heer. Daar, ik wil niets meer dan mij toekomt. Is er te veel voor mij, doe' gij met het overige wat gij wilt. ”

En dit zeggende, stortte hij den inhoud gansch op de tafel uit en keerde zelfs het zakje geheel om.

Willem scheen te verbleeken. Het juweel was verdwenen!

“ Alle hoop is ijdel; de hopman is dood, wel dood, ” zeide de geneesheer. “ Mijne kunst is hier nutteloos; een andere zieke wacht op mijne zorgen. Vaarwel. ”

Toen hij reeds het huis had verlaten, stond Willem nog bij het bed met het oog ten gronde en in diepe overweging weggezonden.

“ Ik wil niet, dat men mij aanzie voor eenen doodenberoover, ” mordé meester Cools. “ Wees mij getuige, heer, dat er in het zakje vier en zeventig oude schilden waren. Ze liggen daar geteld. Ik zal er aan des Ammans lieden rekening over geven; maar wie ze mij uit de handen krijgt zal een slimme kerel zijn! Vier en zeventig oude schilden..... ”

“ Maar onderzoek zijne gordeltasch, ik bid u, ” zeide Willem, “ misschien heeft hij nog in zijne kleederen verborgene zakjes. Ik weet, dat hij een zeker kostbaar juweel bezat. ”

“ Een kostbaar juweel! ” riep de loodgieter. “ Ik geloof het niet, heer; want, had hij ooit een juweel bezeten, hij zou het des anderen daags verpand of verspeeld hebben. Nu, nu, wij wagen er toch niets aan, te zoeken. Wie weet, vinden wij niet eenige schilden meer? ”

En terwijl hij deze woorden sprak, doortastte hij al de kleederen van het lijk.

“ Geen enkele penning! ” zeide hij. “ Waar hij die vier en zeventig oude schilden heeft gehaald, dit rade de Nikker! Hij zal gespeeld hebben met goede kans : het gebeurde hem niet veel. Wat het juweel betreft, heer, indien hij u daarvan sprak, moogt gij gelooven, dat het niets was dan pocherij. De hopman zag er niet nauw op om met spek te schieten, als hij daardoor aan geld kon geraken. ”

“ Ja, hij zal mij misschien bedrogen hebben, ” stamelde Willem, die vreesde den praatzielen man reeds te veel gezegd te hebben. “ Ik ga mijnen vader kennis geven van Goffredo's beklaglijken dood. Gij, meester Cools, zend iemand tot den veldheer Van Reigersvliet, opdat hij den hopman met de verschuldigde eerbewijzen doe begraven. Tot wederziens. ”

De loodgieter vergezelde hem naar de deur en vroeg nog :

“ Gij zult getuigen, niet waar, heer, dat er vier en zeventig oude schilden in het zakje waren en anders niets? ”

“ Ja. ”

“ En dewijl de hopman mij nog meer verschuldigd is, zal men ze mij toch niet ontnemen? ”

“ Waarschijnlijk niet. ”

“ Die arme hopman! Zoo jong sterven! Mijne vrouw ligt te bed van deernis en wanhoop; maar dat wij ons geld niet verliezen, dit zal haar wel wat troosten. Nu, God behoede u, heer. ”

Willem stapte ter straat in en moest met geweld door het volk dringen, dat voor den winkel was te zaam geschoold. Hij verwijderde zich haastig van de nieuwsgierige menigte, die hem met vragen bestormde; doch toen hij achter den hoek van het godshuis Terarcken was gekeerd, vertraagde hij zijnen gang en begon met verschriktheid te denken aan den nieuwen toestand, die voor hem uit den dood des hopmans kon ontstaan.

Waar was het juweel gebleven? Goffredo had gezegd,

dat hij het op eene verrassende wijze in de handen van den Amman zou doen terugkeeren. Indien het ijselijk ongeluk de werking van den talisman niet had verbroken, zou dus het kostbaar voorwerp van zelf terug in zijns vaders bezit komen, en hij hoefde niet te bekenen, dat hij als een dief het uit de slaapkamer had weggenomen. Dan tevens zouden Everard en Sabina den invloed van het wonderteeken geheel hebben ondergaan, en hij, Willem, zou dankbaar aan den armen hopman denken, wien hij een gansch leven van liefde en geluk zou verschuldigd zijn.

Alhoewel opgehouden tranen in des jongelings oogen glinsterden, matigde deze laatste overweging zijne smart over den akeligen dood van Goffredo.

Wel beefde hij nog somwijlen bij de gedachte, dat de kostbare talisman kon verloren blijven. Zou hij in dit geval zijnen vader zeggen, wie hem uit het schrijn had geroofd? Ho, dat zou hij nimmer durven! En waartoe kon het nuttig zijn? Indien des hopmans beloften on vervuld moesten blijven, dan was het voor iedereen beter, dat deze onuitlegbare zaak in het diepste geheim bleve verholten.

Zoo naderde Willem zijne woning. Nauwelijks was hij binnen de poort, of een oude dienaar kwam met de handen opgeheven tot hem geloopt en riep klagende :

“ O, heer Willem, wist gij wat hier is gebeurd! Men heeft in uws vaders slaapkamer gestolen, dezen nacht..... een kostbaar juweel! De Amman is woedend..... ”

“ Waar is mijn vader? ” vroeg de jongeling verbleekende. “ Ik heb eene nog veel schrikkelijker tijding hem te melden. ”

“ Nog schrikkelijker, heer? ”

“ Hopman Goffredo, gij weet wel, die hier zoo dikwijls kwam? ”

“ Wie kent den vroolijken hopman niet?..... Welnu, heer? ”

“ Hij heeft gevochten, hij is dood..... ”

« God, o, mijn God, is het mogelijk! » kermde de dienaar. « Daar, daar in de kleine zaal is uw heer vader..... Gisteren nog zoo flink, zoo geestig, zoo blijmoedig, nu reeds een lijk! Wat is toch 's menschen leven! »

Zonder langer op zijns dienaars klachten te luisteren, opende Willem de deur der aangewezen zaal, en terwijl tranen hem over de wangen sprongen, riep hij uit :

« Vader, o vader, ik ben een ongeluksbode! Goffredo heeft gevochten tegen hopman Bossart, op den Alboem, dezen morgen..... »

« En hij is gekwetst? » viel de Amman in.

« Hij is dood, vader. Een degensteek door de borst. Ach, mij breekt het hart van deernis en pijn! Hij was ons toch zulk een goed vriend, en hij heeft mij wel vele diensten bewezen. »

« De hopman dood? De hopman dood! » herhaalde de Amman met sombere stem, terwijl hij zich met de hand aan het voorhoofd sloeg. « Het grootste ongeluk, dat mij op dit oogenblik kon overkomen! Zijt gij wel zeker, dat de hopman dood is? »

« Eilaas, ik heb hem zien sterven, vader. Zijn lijk ligt in zijne herberg, bij meester Cools, den loodgieter. »

« Hopman Bossart heeft Goffredo doorstoken? » gromde de Amman. « De veldheer zal zeker dezen moord niet ongestraft laten. De bezetting staat niet onder mijn rechtsgebied, anders!..... Maar wat zeg ik? Indien het gevecht eerlijk toeging..... En misschien was Goffredo zelf de uitdager. In alle geval, de wraak, hoe ze ook ware, zou den armen Goffredo het leven niet terugschénken. Ach, wat noodlottige dag! Gij weet niet, Willem, er is dezen nacht in onzen Steen gestolen. Het schrijn op mijne slaapkamer is geopend geworden; het juweel, dat ik vroeger afkocht van den heer Van Reigersvliet is verdwenen. Hoe het mogelijk is, begrijp ik niet. Zou iemand der uitnoodigden gedurende ons avondfeest zulke wandaad gepleegd hebben? Zeker, de dief moet iemand zijn, die wist, dat ik het juweel

bezat, en de plaats kende, waar ik het bewaarde. Dit wist zelfs geen onzer dienaars. Aan Goffredo alleen heb ik het juweel eens getoond. De hopman was een blind tuischer; om geld te bekomen, zou hij zijne ziel verkocht hebben. Ondanks mij zelfs ontstaat in mijnen geest het verdenken, dat de hopman..... »

« Vader, o vader, het is onmogelijk ! » zuchtte de jongeling.

« Dit zeg ik insgelijks tot mij zelven, » ging de Amman voort, « maar overweeg toch, mijn zoon : gisterenavond had de hopman al zijn geld verloren en zelfs het geld, dat Everard t'Serclaes hem had geleend. Eenigen tijd daarna verliet ik het gezelschap om zelf wat geld te langen, aanzien ik insgelijks bij het spel had verloren. Ik vind Goffredo in eene schier duistere kamer voor mijne slaapkamer, en hij, verrast, zegt mij, dat hij naar Everard t'Serclaes zoekt, en vraagt mij, of ik dien niet heb gezien. »

« Een bloot toeval, vader. Goffredo heeft wel werkelijk naar Everard t'Serclaes gezocht. Waren wij niet allen even verwonderd over de onuitlegbare verdwijning van den jongen t'Serclaes? »

« Ja, maar Goffredo is meer dan een uur afwezig gebleven. Hij is teruggekeerd met de handen vol oude schilden. Waar heeft hij deze gehaald? Wij weten immers wel, dat de hopman geen geld had? »

« O, vader, geloof mij, de goede Goffredo was onbekwaam tot eene oneerlijke daad, » murmelde de jongeling met eene uitdrukking van verschriktheid. « Hij is nu dood, och arme! Dat zijne gedachtenis niet bevlekt blijve door zulk onrechtvaardig verdenken! »

« In alle geval, Willem, ik geloof, dat ik welhaast de waarheid zal kennen. Ik heb twee of drie mijner behendigste knapen uitgezonden. Zulk juweel, indien het door eenen tuischer is weggenomen, zal welhaast ergens verpand of verkocht zijn geworden..... Goffredo moge schuldig of onschuldig zijn, zijn dood bedroeft mij meer dan

het verlies van tien zulke juweelen. Hij had mij beloofd, zekere zaken van het uiterste gewicht ten uitvoer te brengen; nu, eilaas, is het te denken, dat.... Wat is dit? Meester Scoens, zoo onaangemeld!

Een van des Ammans knapen was in de zaal verschenen.

„ Heer, „ zeide hij, „ gij zult mij verschoonen; ik ben er zeker van. Ik heb eene goede tijding u te melden. Het juweel is teruggevonden! „

„ Teruggevonden, het juweel! „ herhaalde Van Heetvelde met verrassing. „ Zijt gij daarvan wel zeker? „

„ Ik heb het gezien, heer Amman; ik heb het in de handen gehad: een zonderling rond voorwerp als een klein rad, met diamanten en roode en groene gesteenten. „

„ Ha, ha, dat is het! „ riep Willem met eenen blijden lach.

De jongeling meende daarin de verwezenlijking van Goffredo's voorspelling te zien. Nu ging de talisman van zelf in de handen zijns vaders wederkeeren, zonder dat hij zijne vermetele daad zou te bekennen hebben.

„ En waar hebt gij het juweel gevonden? „ vroeg de Amman.

Maar de knaap bleef zwijgend en hield met eenen verstaanbaren blik de oogen op den jongeling gevestigd.

„ Welnu? „ morde Van Heetvelde.

„ Heer Amman, „ kreeg hij ten antwoord, „ wat ik u te openbaren heb, is een zoo gewichtig, een zoo verwonderlijk geheim, dat ik het mij een plicht acht, het slechts aan u, aan u alleen mede te deelen. „

„ Gij hoort het, Willem? „ zeide de Amman. „ Ga op uwe kamer. Betreur des hopmans dood; doch laat dit ongeluk, hoe groot het zij, u niet troosteloos maken. Wij hebben er geene schuld aan, en onze droefheid kan het niet herstellen. „

Willem was reeds opgestaan en had de deur der zaal bereikt, toen zijn vader deze laatste woorden sprak.

De Amman keerde zich tot zijnen dienaar.

“ Wat weet gij dan zoo uiterst gewichtigs? ” vroeg hij.

“ Heer, gij zult het nauwelijks kunnen gelooven, ” antwoordde de knaap met bedwongene stem. “ Het juweel is gisterenavond tusschen negen en tien uren verpand geworden bij den Lombaard Niceforo, in den Kattengang, voor honderd oude schilden..... ”

“ Gisteren, te negen uren, gedurende mijn avondfeest? ” riep Van Heetvelde. “ Mijn verdenken is dus gegrond! Die verpander was niemand anders dan hopman Goffredo, niet waar? ”

“ Neen, neen, heer; gij zoudt het niet raden, al zocht gij honderd jaar. ”

“ Gij verschrikt mij. O, welk gepeins! ”

En terwijl zijn haar te berge rees, stikte in zijne schorre keel het woord :

“ Mijn zoon?! ”

De knaap naderde dichter, en nog zijne stem verzachtende, zeide hij :

“ De dief, de verpander van het juweel was de heer Everard t'Serclaes. ”

“ Wat, wat zegt gij daar? ” kreet de Amman, achteruitdeinzende. “ t'Serclaes, Everard t'Serclaes? Onmogelijk, men heeft u bedrogen! ”

“ Zeker, heer, het is ongehoord en ik insgelijks wilde het niet gelooven; maar de Lombaard toonde mij op een blaadje perkament de verklaring van Everard t'Serclaes, waarbij deze bekent het juweel te hebben verpand. ”

“ En is die verklaring onderteekend? ”

“ Onderteekend met eigene hand, heer. ”

De Amman, door deze tijding diep ontsteld, viel neder op eenen stoel en staarde eene wijl ten gronde. Even ras weder opstaande, zeide hij :

“ Laat mij eenige oogenblikken alleen, meester Scoens; ik zal u voor uwe vlijt mildelijk beloonen. Ga in de voorkamer en wacht op mijn bevel. Zeg niemand iets van wat

gij hebt vernomen. Geen enkel woord, aan geen mensch hoegenaamd, hoort gij? »

Toen de knaap uit de zaal was getreden, begon de Amman, als door aanjagende gepeinzen ontsteld, over en weder te wandelen.

Eindelijk kwam er klaarheid in zijnen geest; hij bleef staan en mompelde in zich zelve, terwijl een lach van geluk zijn gelaat kwam beglanzen :

« Everard t'Serclaes heeft mij bestolen? Het ontegensprekelijk bewijs zijner misdaad is in bezit van den Lombard! God, hoe sterk maakt gij mij tegen mijnen bloedvijand! Welke tooverroede in mijne hand! Hoe gaat alles bukken en plooiën voor mijnen wil! Maar indien de oude t'Serclaes kennis kreeg van dit schrikkelijk geheim? Indien hij de verklaring met geld terugkocht? O, neen, neen, ik, ik moet ze bezitten! Geen talisman op aarde kan machtiger zijn! Ik heb niets meer te vreezen : aan mij de zegepraal! »

En dit zeggende, liep hij ter zaal uit.

VII

Het kon omtrent negen uren zijn. De nacht was zoo donker, dat het onmogelijk ware geweest, in de straten van Brussel zelfs zeer groote voorwerpen te onderscheiden.

Gedurende de laatste dagen had men een uitzonderlijk fraai weder genoten; maar nu was de wind eensklaps naar het noordwesten geloopt en een dikke, koude nevel vervulde de lucht.

De goede burgers waren sedert lang ter rust gegaan; ook heerschte boven de stad eene doodsche stilte. Bespeurde men nog hier en daar binnen de huizen de vlam van een lampje, zij glom mat en glansloos als een lichtworm.

Op dit oogenblik sloop eene zwarte mannenschim, in eenen bruinen mantel gewikkeld en met de kap over het hoofd, nevens de stadswaag door de Steenstraat. Deze nachtelijke wandelaar richtte zich met trage, loome stappen naar den kant der Zenne, ging over de brug en naderde omzichtig den Borgwal, eene nauwe straat, die uitliep op den watermolen van meester Grijspeert, den deken der volders.

Toen hij om den hoek zou keeren, bleef hij eensklaps staan, bukte, als poogde hij van onder door de duisternis op te kijken, en mompelde in zich zelven :

« Iemand ! Is het een vriend of een vijand ? Veinzen wij !

Mijn mes steekt geopend in mijne tasch..... en was het een verspieder des Ammans ! »

Hij ging vooruit naar den kant der St.-Gorixkerk, van waar hij nog het naderend gerucht van stappen hoorde ; maar waarschijnlijk dat de andere wandelaar evenals hij vreesde bespied of herkend te worden ; want alle gerucht verging, en hoe de eerste ook luisterde en met overspannen oogappels rondkeek, tot zelfs over het St.-Gorixkerkhof, hij vernam niets meer.

« Is hij door den grond gezonken ? » gromde hij. « Zouden wij inderdaad bespied worden ? O, was ik daarvan zeker en kreeg ik den kerel in handen ! Zoo waar als ik deken der beenhouwers ben..... ! »

Na eene wjl overwegens ging hij ter linkerzijde over de Jodenbrug, klom de Verversstraat op en kwam dus op zijne stappen terug.

Nu niets meer hoorende, keerde hij om den hoek van den Borgwal en meende ten einde der steeg aan den volmolen van meester Grijspeert te kloppen..... toen hij weder iets achter zijnen rug hoorde en eene zwarte schim, die nevens de huizen sloop, langzaam zag naderen.

Grommend van ongeduld en gramschap ging hij, met de hand aan zijn mes, recht naar den onbekende en vroeg hem, wel met bedwongene stem, doch op korten, bevelenden toon :

« Wie maalt daar ? »

« De wind ! » werd hem geantwoord.

« Hoe, gij, meester Lankhals ? »

« Ja, meester Pex, ik ben het. »

« Gelukkig, dat gij een vriend zijt ! Ik had mijn mes reeds in de hand. »

« Uw mes ? Het ware gevaarlijk, er in deze steeg gebruik van te maken. Wij moeten ons stilhouden. Het is reeds laat. Kom, vriend Pex, gaan wij binnen. »

Zij naderden de poort van den volmolen en klopten drie-maal.

« Wie maalt daar? » vroeg men zeer zacht door het kijk-schuifje.

« Meester Lankhals, de deken der smeden, » was het wederwoord, en de poort scheen van zelve open en weder toe te gaan; want de dienaar was in de duisternis verborgen en bleef sprakeloos.

Een klein nachtlichtje, dat op verren afstand ten einde van den langen gang pinkte, toonde hun de richting, die zij te volgen hadden.

Lankhals hield zijnen gezelschap onderweg staan en vroeg hem :

« Meester Pex, hebt gij den heer t'Serclaes nog gezien sedert de laatste vergadering? »

« Nog tweemaal. »

« Heeft hij den heer Clutinc gesproken? »

« Ja; de heer Clutinc heeft aanvaard en zijn eerewoord gegeven. »

« Des te erger. Wij zullen ons die beslissing te laat beklagen, vriend Pex. Wij, ambachtslieden of handeldrijvende burgers, hadden geene ridders tusschen ons mogen toelaten, ten minste niet in onzen geheimen raad. »

« Gij hebt wel gelijk, meester Lankhals. Ik verklaarde mij er tegen, evenals gij; maar t'Serclaes heeft het voorgesteld, en wat t'Serclaes verlangt, dat aanvaarden de anderen met slaafsche onderwerping. »

« Hoe vernederend voor ons! Die lafheid kwetst mij diep. De leden der Geslachten zijn onze geboren vijanden, en als het er op aankomt, weten wij anders niet te doen dan hun te gehoorzamen. Verdienen wij niet, door die hoogmoedige lieden miskend en verdrukt te worden? En waarom altijd die t'Serclaes? Zijn er onder de ambachten dan geene mannen van verstand en wijs beleid? »

« Zeker; en gij zelf, meester Lankhals..... »

« Ik spreek niet van mij zelven; maar dat wij immer door leden der Geslachten bij den neus moeten geleid worden als onmondige kinderen, dat is schande. Bijvoor-

beeld, meester Pex, hebben wij ridders noodig om ons ten strijde te voeren? Wie hunner is er onversaagder dan gij?»

« Dat ik voor geen gevaar achteruit zal wijken, dit weet iedereen; maar wat t'Serclaes betreft, wij moeten hem dulden, want zonder hem kunnen wij niets. »

« Gij meent het? Het zijn verkeerde gedachten. »

« Toch niet: t'Serclaes is te machtig op het volk en zelfs op de dekens der Ambachten. »

« Zij zijn zinneloos! » gromde Lankhals. « Immer stellen zij zich onder het bevel van leden der Geslachten, ofschoon zij door ondervinding weten, dat deze trotsche lieden op het laatst toch onfeilbaar het volk verraden..... En het zou mij evenmin verwonderen, dat t'Serclaes zelf..... Er wordt aan de poort geklopt; wij zijn de laatsten niet. Laat ons binnengaan. »

Zij traden ten einde van den gang in eene ruime kamer, eene soort van pakhuis, dat slechts verlicht was door eene kleine lamp, welker stralen nauwelijks de uiteinden van het vertrek konden bereiken.

Evenwel zag men langs alle kanten vele stukken laken tegen de naakte muren opeengestapeld. In de hoeken lagen verwardelijk houten ramen en voldersgereedschappen.

Bij eene tafel van ruwe berderen zaten hier een twintigtal lieden op banken of op stukken laken, welke men tot zitplaatsen had geschikt.

Ongetwijfeld waren deze voorzorgen genomen, opdat — indien de saamgezworenen bij eene verrassing langs de Zenne moesten ontvluchten — er in dit pakhuis geen erkennelijk spoor van hunne tegenwoordigheid zou overblijven.

De aanwezigen waren meest dekens der Ambachten of andere voorname lieden, die tot den werkmansstand of tot de handeldrijvende burgerij behoorden. Buiten den ouden t'Serclaes bemerkte men geen enkel lid der Geslachten.

t'Serclaes zat in hun midden en was juist bezig met hun den uitslag zijner zending bij den heer Clutinc uit te

leggen, toen Pex en Lankhals binnentraden. Hij begon zijne uitlegging opnieuw, en alhoewel Lankhals hem soms door afkeurend gebrom onderbrak, werd zijne rede door de anderen met toejuiching onthaald.

“ Ik zeg nog, dat wij eene dwaze onvoorzichtigheid hebben begaan, „ morde de deken der smeden. „ Herin-

Ging hij met de hand aan zijn mes. (Bladz. 158.)

nert u, Mijnheeren, dat ik tegen de aanwerving van den heer Clutinc heb gestemd. Onze geheimen, ons leven gaan toevertrouwen aan een lid der Geslachten, aan eenen erfelijken vijand der burgerij! „

“ Maar wie geeft u het recht om dus te spreken? „ wedervoer t'Serclaes zeer streng. “ Zijn er onder de Geslachten niet talrijke mannen, die nooit aarzelden hun bloed voor land en vorst te vergieten? „

“ Op voorwaarde dat zij de meesters bleven en wij de slaven ! »

“ Dit is waar, » bevestigde Pex.

“ Maar ik, ben ik dan geen lid der Geslachten ? » vroeg t'Serclaes.

“ Ja, maar dit is geheel wat anders, » antwoordde de deken der smeden. “ Nu, wij zullen zien hoe het zal eindigen. De heer Clutinc is niet hier..... en hij bezit ons geheim ! »

“ Hij zal straks op deze zitting verschijnen, » zeide t'Serclaes. “ Ik heb hem eergisteren nog gesproken en hem aangeraden, wat later te komen, opdat wij allen bij zijne intrede zouden tegenwoordig zijn. Hij is een overtuigd en werkzaam man en heeft reeds op zoo korten tijd van wel een tiental ridders de belofte bekomen, dat zij op het plechtig oogenblik met hunne lieden te wapen zullen loopen voor de verlossing van Brabant. »

“ Beloften van ridders ! Steunt daarop ! » morde Lankhals. “ En indien wij verraden worden..... »

“ Ach, vrienden, laat ons niet kleingeestig zijn ! » viel t'Serclaes met verdriet in zijne rede. “ Houden wij den blik niet nevens, niet voorbij, maar op het doel zelf gericht. Dat gij in gewone tijden tegen de Geslachten streeft, om hun zekere voorrechten te betwisten, dit kan men begrijpen ; maar het geldt hier niet de mindere of meerdere overheid der Geslachten. Wij willen ons vaderland verlossen en de dochter onzer oude hertogin den troon teruggeven, die haar door verraad en geweld werd ontfroefd. Dit is ons eenig doel, en wie met ons wil medewerken om het te bereiken, hij zij ridder, burger of ambachtsman, moet ons welkom zijn. Zeker, een al te gemakkelijk en te groot vertrouwen kan schadelijk worden ; maar niet min onredelijk en verlamdend is het ziekelijk wantrouwen, dat overal en in elk mensch verraad en verraders ziet. »

Lankhals en Pex schenen ontevreden over deze vermaning, die zij wel wisten tegen hen gericht te zijn ; ook

de deken Grijspeert mompelde afkeurend ; maar de overige leden der vergadering toonden genoeg, dat zij ten volle met de woorden van t'Serclaes instemden.

« Laat ons over zulke geringe bijzaken niet twisten, » zeide deze laatste, « en blijven wij eensgezind de vrijmaking onzer moederstad betrachten. De laatste maal, vrienden, hebben wij den grooten dag niet durven of kunnen vaststellen. Hervatten wij nu de beraadslaging over dit gewichtig punt ; want daartoe alleen komen wij heden te zamen. Welken dag en welk uur zullen wij de beslissende poging wagen ? Wie vraagt het woord ? »

« Ik wensch te spreken, heer voorzitter, » zeide een zwaarlijvig brouwer. « Sedert de laatste vergadering is er alweder meer dan eene week verlopen. Onze mannen betichten ons van lafheid. Elke dag is meer dan goud waard voor ons. Men weet niet wat er kan gebeuren. Ik zeg dus : hoe eerder, hoe beter ! »

« Binnen twee of drie dagen, » bevestigde Pex.

« Dit zijn altemaal woorden in de lucht, » bemerkte de deken der bakkers. « De Ambachten zijn nog niet genoeg bewerkt ; de heefdeeg is nog niet rijp. »

« Te rijp, veel te rijp, wilt gij zeggen, » wedervoer de brouwer. « Het bier is schrikkelijk aan het gisten ; laat gij het niet los, dan barst de kruik. Kwam het volk in opstand zonder ons bevel af te wachten, alles ware verloren. »

« Nu zijn al onze mannen vol vuur en snakken naar het teeken tot den strijd, » voegde de deken der smeden er bij. « Men moet op het ijzer slaan terwijl het heet is, want laat men het verkoelen..... »

« Gij overdrijft het ongeduld der Ambachten, en daarenboven, wij zijn nog niet gereed, » zeide een lakenkoopman.

« Niet gereed ? » viel Lankhals in. « Wat behoeft daar nog toe ? Gij wilt zeker wachten, totdat de graaf terugkeert om u den strop wat vaster aan den nek te trekken ? »

« De graaf zal in langen tijd niet wederkeeren, » hernam de lakenkoopman. « Zonder wapens in toereikend getal,

zonder ten minste drie- of vierhonderd kruisbogen zou het roekeloos zijn het teeken tot den opstand te geven. Wachten wij dus, totdat wij ons de ontbrekende wapens hebben kunnen aanschaffen. Overweegt, dat wij slechts eens den slag kunnen wagen; missen wij de overwinning, dan is het met onze zaak gedaan. Om in den nacht tegen welafgerichte krijgsknechten te worstelen, moeten wij volstrekt een toereikend getal kruisbogen hebben; want anders zouden de soldeniers onze mannen van verre nederschieten, vooraleer wij hen konden naderen. »

« En welk uitstel meent gij raadzaam? » vroeg eene stem.

« Ten minste drie weken, » was het antwoord.

Schaterlachen en gemompel ontstonden aan den kant der tafel, waar Lankhals met zijne vrienden zat.

« Drie weken! » riepen zij. « Daartegen is de graaf zeker terug! »

« Kenden wij meester Jacob Grols niet beter, » spotte Pex, « wij zouden gaan denken, dat de Amman door zijnen mond spreekt. Drie weken? Laat ons dan maar voor immer het hoofd in den schoot leggen. »

« Hij hoopt, dat onze hertog Wencelijn intusschen met een leger uit Limburg zal komen afgezakt, » zeide een wever.

« Ik beken het, » bevestigde de lakenkoopman. « Zoo waren wij onzer zaak zeker : de hertog van buiten, de Ambachten van binnen, de vijand tusschen twee machten geplatterd..... »

« Maar het is onnoozel, hier altijd met dezelfde ongegronde hoop voor den dag te komen, » mompelde Grijspeert. « Wij weten immers wel, dat onze hertog niet komen zal! Kan hij Limburg verdedigen tegen de Luikenaars en den graaf van Namen, hij zal zich gelukkig mogen achten. »

« Gunt mij een oogenblik het woord, vrienden, » zeide t'Serclaes. « Wij zijn inderdaad nog niet gansch gereed ;

maar binnen weinige dagen zullen wij wapens genoeg bezitten. Kruisbogen liggen in verschillende plaatsen verborgen tot een getal van ongeveer tweehonderd. Daarmede zullen wij onze voorwacht in staat stellen om tegen de vijandelijke schutters te staan. Andere wapens zijn gemakkelijk te vervaardigen. In alle smidswerkhuizen, in alle timmermanswinkels, die met ons zijn, worden in schijn gelinten van velerlei vormen gemaakt. Deze gelinten zijn spiesen, pieken, knotsen. Vooraleer eene week verloopen zij, zullen er wel achthonderd gereed zijn. Voeg daarbij de degens en zwaarden, welke de messenmakers tot onze beschikking stellen, en de wapens, door velen onzer bij de huiszoekingen verdoken gehouden, en gij zult bevinde, dat wij op dit punt gerust mogen zijn. -

„ Welnu dan, overmorgen! „ kreet Lankhals.

„ Laat mij voortgaan, „ hernam t'Serclaes. „ Van onzen genadigen hertog Wencelijn hebben wij geene hulp te verwachten. Dat de graaf van Vlaanderen kortelings uit Frankrijk zou kunnen wederkeeren, dit geloof ik niet; maar ik weet, dat de Amman iets van onze geheime werking vermoedt. Mogen wij, vooraleer eenigermate gereed te zijn, den oppersten slag niet wagen, wij mogen insgelijks niet, door aarzelen en door uitstel, ons blootstellen aan het gevaar van onze vijanden den tijd te laten tot het verijdelen onzer pogingen. Eenigen onzer hopen op eene hulp van buiten en willen onbepaald wachten. Dit is eene hoogst gevaarlijke meening. Ik wil u een voorstel doen, dat van aard is om iedereen te bevredigen. Wij zijn nu den zestienden der maand. Binnen acht dagen is het St.-Crispijn. Den avond te voren vieren de Ambachten der schoenmakers, riemsnijders, looiers en andere mannen van het leder het jaarfeest van hunnen patroon. Zoo zal er beweging zijn in eenige wijken der stad, zonder dat daardoor de aandacht des Ammans of der bezetting worde opgewekt. Ik stel voor, den volksopstand te bepalen op den avond vóór St.-Crispijn, te tien uren. De grafelijke wapenknecht

ten zullen dan wel zeker sedert lang slapen. — Welaan, ik bid u, beraadslaagt met bedaardheid over dit voorstel. »

De groote meerderheid der leden gaf hare goedkeuring door gejuich te kennen; maar aan de twee einden der tafel mompelde men ontevreden. Lankhals en zijne vrienden vonden een uitstel van acht dagen te lang. De lakenkoopman en de deken der bakkers achtten het roekeloos en gevaarlijk, den slag te wagen vooraleer men geheel gereed was.

« Over dit punt is ook in de laatste bijeenkomst al het mogelijke gezegd! — Wij zijn genoeg ingelicht! — Onze voorzitter heeft gelijk! — Stemmen, stemmen! » riepen vele leden.

t'Serclaes legde het voorstel ter stemming. De uitslag was, dat veertien leden zich er voor verklaarden en slechts zes er tegen. Het was dus onherroepelijk aangenomen.

« Nu, vrienden, » zeide t'Serclaes, « zal ik u in korte woorden eene schets geven van de wijze, waarop volgens mijn denken onze beslissende poging op den grooten dag kan ingericht worden. Al onze mannen zullen door leden dezer vergadering en andere vertrouwde lieden verwittigd zijn, dat er op Sint-Crispijnavond een teeken zal gegeven worden. Dit teeken is het stormluiden der klok van de Sint-Nicolaaskerk. Nog andere kerken, kloosters en godshuizen zullen daarop antwoorden. Op het jaarfeest der schoenmakers, leertouwers en riemsnijders zullen vele leden der Ambachten tegenwoordig zijn — veel meer dan gewoonlijk. Zij zullen weten waar in de nabijheid wapens voor hen liggen verborgen. De andere Ambachtslieden zullen in al de wijken der stad zich gereed houden. Eensklaps zullen de klokken béginnen te stormen en trompetten en bazuinen hergalmen. Alle gewapende lieden zullen naar de Markt stroomen en het Schepenhuis overweldigen. De straten rondom de Markt zullen wij bezetten en afsluiten. De Markt wordt dus onze burg en onze vesting. Wij zenden

sterke benden in alle richtingen uit om de grafelijke soldeniers, die zullen komen toegelopen..... »

Hij werd eensklaps in zijne uitleggingen onderbroken door de verschijning van Hugo Clutinc.

Nadat deze ridder de vergadering had gegroet en in allerhaast de hand had gedrukt van de dekens, welke hij kende, zeide hij met luider stem tot t'Serclaes :

« Ik heb aan uwen Steen geklopt kort na negen uren. Gij waart reeds uitgegaan. Ik haastte mij naar hier, toen ik bij de Sint-Nicolaaskerk twee ridders mijner vrienden ontmoette, die ergens den avond in gezelschap hadden doorgebracht. Zij wilden weten waar ik naartoe ging, en weigerden mij te verlaten. Ik was bevreesd hun argwaan te geven en had moeite genoeg om na eene lange wandeling mij van hen te ontmaken; want zij waren zeer vroolijk. Dit is de reden waarom ik hier wat laat kom. »

Hij stak de hand in zijne tasch, haalde daaruit eenen gesloten brief en zeide :

« Heer t'Serclaes, ik heb eene haastige boodschap voor u. Nauwelijks waart gij uit uwen Steen gegaan, of een stadsbode bracht dezen brief voor u met de aanbeveling u op te zoeken en hem u onmiddellijk ter hand te stellen. De zaak schijnt uiterst gewichtig, en uw knecht was zeer in verlegenheid. Dewijl ik toch naar hier kwam, heb ik mij belast u den brief te brengen. Wonderlijk genoeg, hij is u door den Amman toegezonden! »

« Door den Amman! » riepen allen met verbaasdheid. « Wat mag dit beduiden? »

Pex en zijne vrienden bekeken elkander mompelend, en hunne strakke blikken getuigden, dat onmiddellijk in hunnen geest een erg verdenken was opgerezen. Stond t'Serclaes in geheime betrekking met den Amman? Of was het schrift slechts eene poging om hem tot verraad over te halen?

Hun mistrouwen vermeederde nog, toen zij t'Serclaes zagen aarzelen om den brief te openen.

“ Lees luid op; wij willen weten wat de Amman u te zeggen heeft! ” riep de deken der smeden.

“ Ja, ja, luidop! ” herhaalden vele stemmen.

“ Het is mijn inzicht, vrienden, u kennis te geven van den inhoud dezes briefs, waarvan de toezending mij meer verbaasd dan iemand uwer, ” antwoordde t'Serclaes, terwijl hij het zegel losbrak. “ Sedert het ongeluk onzes vaderlands is dit het eerste woord, dat ik vanwege den Amman verneem. Ongetwijfeld is het een valsche strik..... Gij zult het gaan hooren : luistert. ”

En hij las traag en met nadruk de volgende woorden :

“ Ik, Amman van Brussel, verzoek den heer t'Serclaes, vader, morgen vroeg, vóór acht uren, ten mijnent te komen. Ik heb een uiterst gewichtig en schrikkelijk geheim hem mede te deelen. Komt hij, hij zal mij danken; komt hij niet, hij zal het eeuwig betreuren. ”

Anders zeide de brief niet.

Er heerschte eene wijl diepe stilte in de vergadering, en allen staarden elkander met groote verbaasdheid aan.

“ Een schrikkelijk geheim! Wat kan het wezen?..... De Amman een dienst aan den heer t'Serclaes bewijzen? Zijn zij dan vrienden? ” werd er gemompeld.

“ Welnu, heeft de heer voorzitter ons geene uitleggingen te geven? ” vroeg Lankhals met bitsigheid.

“ Uitleggingen? ” antwoordde t'Serclaes. “ Ik weet van niets. Zeker, het is bedrog. Wat kan er anders komen van den boozen mensch, die Brabant en zijne wettige vorsten heeft verkocht om Amman van Brussel te worden? ”

“ Maar zult gij morgen tot hem gaan? ” riep Pex.

“ Neen; het gepeins alleen, mij in tegenwoordigheid van den laffen landverrader te bevinden, doet mij beven van verontwaardiging. ”

“ Mag ik het woord eens nemen? ” zeide Clutinc. “ Mij dunkt, Mijnheeren, dat gij ongelijk hebt. Wel verre van den heer t'Serclaes te willen beletten tot den Amman te gaan, zou ik hem bidden, zich ten goede onzer zaak dit

onaangenaam bezoek te getroosten. Wie kan weten, of de Amman zelf, al wilde hij t'Serclaes bedriegen, hem niet dingen zal openbaren, welke ons uiterst nuttig kunnen zijn? En zouden wij, indien het zoo was, niet eeuwig moeten betreuren, dat wij verzuimd hebben, van des vijands valscheid gebruik te maken om zijne verborgene inzichten te ontdekken? Men mompelt hier aan mijne linkerzijde. Mistroutwt men dan den heer t'Serclaes? Ik gevoel mij verontwaardigd over zulk onrecht. Wie beweert er, vuriger dan hij zijn land en onze vorstin te beminnen? Dat hij luidop spreke! Ofschoon eerst sedert dezen avond hier toegelaten, druk ik als vrij man mijne meening uit. Ik stel voor, dat de vergadering den heer t'Serclaes aanzoeke en desnoods gebiede, zich morgen bij den Amman te begeven. »

« Hij zal hem pogen te verleiden, » snauwde Lankhals.

« Hem valscheden wijsmaken, hem in eenen strik doen vallen, » voegde Pex er bij.

« Maar aanschouwt gij dan den heer t'Serclaes als een kind? » wedervoer Clutinc. « Verwittigd als hij is, zal hij zich niet door den Amman laten verrassen. Er zal tusschen hen eene worsteling van wijsheid en behendigheid geleverd worden misschien. Wie er in zulken strijd overwinnaar moet blijven, is niet twijfelachtig, voor mij ten minste niet. Dan toch zullen wij het gewichtig en schrikkelijk geheim, waarvan de Amman spreekt, geheel kennen en er ons voordeel kunnen uit trekken, terwijl de onwetendheid, waarin wij nu verkeerren, noodlottig voor onze zaak zou kunnen zijn. »

Nadat er nog eene wijl voor en tegen het voorstel van Clutinc was gesproken geworden, werd de stemming gevraagd.

t'Serclaes had in den eerste de vergadering gesmeekt, hem het bezoek bij den Amman niet op te leggen. Van Heetvelde was hem een onverzoenbare vijand; hij vreesde de booze listen van den verrader. De wettige afkeer, dien

hij van den landverkooper gevoelde, zou hem wellicht alle wijsheid en alle bedaardheid ontnemen.

Maar eindelijk erkende hij, dat Clutinc en de andere, die hem tot het bezoek van den Amman poogden over te halen, wel gelijk konden hebben, en, toegevend aan hunne gebeden, verklaarde hij tot het wagen van den onaangenen, ja pijnlijken stap bereid te zijn, indien de vergadering hem dien beval.

Ondanks de tegenstreving van Pex en zijne aanhangers werd er met bijna algemeene stemmen besloten, dat t'Serclaes morgen zich tot den Amman zou begeven.

„ Het zij zoo, ik zal gehoorzamen, „ zeide t'Serclaes. „ Dit punt is dus afgedaan. Zetten wij nu onze werkzaamheden voort. Gedurende de acht dagen, die ons nog van St.-Crispijnavond scheiden, zal er over honderd kleine, doch gewichtige bijzonderheden moeten beslist worden. Deze vergadering kan niet dagelijks bijeengeroepen worden. Het ware te gevaarlijk. Daarom druk ik het gevoelen uit dat het goed zou zijn, uit uw midden drie personen te benoemen en dezen eene geheele volmacht te verleenen, om in uwen naam te beslissen en te gebieden. Dit is, dunkt mij, het eenige middel om eene groote werkzaamheid te ontwikkelen en de richting onzer vaderlandsche poging eene machtige eenheid te geven. „

Het voorstel werd toegejuigt, en eenige stemmen riepen :

„ De heeren t'Serclaes en Clutinc ! — Meester Grols ; — Varinx ; — De Bruin ! — Lankhals ! „

„ Ja, ja, gaat uwen gang maar, „ viel Pex met gramschap uit. „ Ik zie wel, wat er alweder geklonken is. Onder de drie leden, die als ware veldheeren over ons zullen gebieden, gaat gij twee ridders benoemen ! Het is, alsof gij het met inzicht deelt, om de Ambachten mistrouwen in te boezemen en ze te verbitteren. De heer Clutinc mag het mij ten kwade duiden ; maar ik vervul mijnen vaderlandschen plicht zonder vrees. Hij late mij dus toe,

hem te zeggen, dat hij nog te nieuw is tusschen ons, en onze mannen zeer onwillig bevelen uit zijnen mond zouden ontvangen. »

« Gij hebt gelijk, meester Pex, » antwoordde Clutinc. « De leden, die mijnen naam uitspraken, bedank ik voor hunne vriendschap; maar ik verklaar overtuigd te zijn, dat ik van ons allen de minst geschikte ben om deel uwer volmachtdragers te maken. »

« Genoeg; laat ons stemmen! » riep de meerderheid.

« Ik vraag het woord! » schreeuwde Lankhals.

En zonder te wachten, dat hem dit werd gegeven, zeide hij zeer bitsig :

« Ik stel mij tegen alle stemming. Het zal immer tijd genoeg zijn om eene noodlottige dwaasheid te begaan. Gij hebt beslist, dat onze voorzitter den Amman morgen een bezoek zal brengen. Wij weten niet, wat tusschen hen beiden zal gezegd of verhandeld worden. In alle geval zou dit bezoek voor gevolg kunnen hebben ons te verplichten, geheel onze werking te wijzigen en misschien den vastgestelden dag der groote poging te vervroegen of nog te verschuiven. In zulke onwetendheid is het voorbarig en nutteloos, eene welkdanige beslissing te nemen. Daarenboven, ons moet rekening gegeven worden van wat onze voorzitter bij den Amman zal vernomen hebben. De anderen mogen daarover gerust zijn, mijne vrienden en ik, wij zijn het niet. Ik stel dus voor, deze zitting op te heffen en te bepalen, dat wij morgen op hetzelfde uur weder hier in den volmolen van meester Grijspeert zullen vergaderen. Zoohaast de heer t'Serclaes ons zijn weder-varen bij den Amman heeft uitgelegd, zullen wij met kennis van zaken onze beraadslagingen kunnen hernemen en besluiten wat ons goed en nuttig dunkt. »

Ditmaal betuigden de meeste leden, en zelfs t'Serclaes en Clutinc, dat zij daarover het gevoel van Lankhals deelden. Bij de stemming verklaarde de vergadering zich met eenparigheid ten gunste van zijn voorstel.

„ Het is dus beslist, „ zeide t'Serclaes, „ dat wij morgen hier weder zullen te zamen komen. Dit is volgens mij een wijze maatregel. Het geheim, dat de verrader mij kan toevertrouwen, zou mij loodzwaar en pijnlijk op het hart wegen. Ik bedank meester Lankhals, die mij dus het middel verschaft om in uwe tegenwoordigheid mij er van te ontlasten..... Laat ons nu de zitting sluiten, en verlaten wij de woning van meester Grijspeert volgens de gebruikelijke wijze; dit is te zeggen de een na den ander, met korte tusschenruimten. Ieder onzer weet, langs welke zijde der stad hij zich van hier te verwijderen heeft. Den heer Clutinc verzoek ik, voorbij het St.-Gorixkerkhof te gaan en langs de brug bij de Kraan over de Zenne te komen. Die voorzorgen zijn volstrekt noodig, heer Clutinc, om den argwaan niet op te wekken en het geheim onzer samenkomsten verborgen te houden. Nu, vrienden, laat mij eerst vertrekken : Ik groet u allen uiterharte. Tot morgen ! „

Hij wierp zich den mantel over de schouders en verliet de vergadering.

VIII

Na eenen nacht, gestoord door opwellingen van gramscap en van bekommerdheid, was de oude t'Serclaes met het kriecken van den dag opgestaan.

Het kon nog geen zeven ure zijn, toen hij reeds met den mantel over de schouders zijnen Steen verliet om den Amman het hem opgelegde bezoek te gaan brengen.

Hij stapte voorbij den St.-Michielsheuvel en begon de Bergstraat af te dalen.

Tot dan had een glimlach op zijne lippen gezweefd; maar nu versomberde de uitdrukking zijns gelaats. Nog eenige oogenblikken en hij zou voor zijnen vijand verschijnen, voor den verkooper van Brabant, voor den man, dien hij misprees en die hem haatte! Wat kon de Amman hem te zeggen hebben? Wilde hij hem eenen valstrik spannen of door list de zwaarwichtigste geheimen uit zijnen mond lokken? Daarin zou de verrader niet gelukken; want het ware zeker eene domheid, oprecht te willen zijn met een valsch mensch; en hij, t'Serclaes, zou niet aarzelen, indien het noodig werd, den bedrieger zelf te bedriegen.

Toen hij de Putterij bereikt had en den Heetvelde-Steen van verre zag, begon zijn oog te gloeien; een scherpe grimlach vol verachting plooide zijne lippen en hij hief het hoofd op, als deed een gevoel van fierheid eensklaps zijnen boezem zwellen.

Inderdaad, hij herinnerde zich de trotschheid des

Ammans, en de vrees, dat deze hem misschien zou willen vernederen, deed hem reeds op voorhand zich daartegen wapenen.

Hij trap in den Steen en gebod eenen dienaar, hem bij zijnen meester aan te melden : maar de knecht moest reeds bevelen ontvangen hebben : want hij opende de deur der zaal, terwijl hij met luider stemme riep :

« De heer t'Serclaes ! »

Daar stonden nu eensklaps de twee vijanden over elkander, schier onzichtbaar buigend en onhoorbaar groetend.

Beiden deden een paar stappen en keken elkander in de oogen : t'Serclaes met koelen, fieren blik, Van Heetvelde met de zegepraal in de glanzende oogen en eenen onuitlegbaren glimlach op de lippen, eene uitdrukking, welke men zooveel voor vriendschap als voor spot kon aanzien.

t'Serclaes brak eerst het stilzwijgen.

« De heer Amman wenscht mijn bezoek te ontvangen, » zeide hij zeer kort. « Hier ben ik. Wat heeft hij mij zoo gewichtigs mede te deelen ? »

« Gelief u neder te zetten, heer t'Serclaes, » sprak Van Heetvelde, terwijl hij eenen stoel vooruitschoof.

« Overbodig is uwe beleefdheid, » mompelde t'Serclaes, « eene samenspraak tusschen ons kan slechts een oogenblik duren. »

« Daarin bedriegt gij u, en gij zult het zelf wel erkennen. Kom, gelief als ik eenen stoel te nemen. »

Toen beiden over elkander gezeten waren, gromde t'Serclaes ontevreden :

« Het zij zoo, maar ik bid u, maak het kort; ik heb niet veel tijds hier te verliezen. »

« Wij zijn vijanden sedert lang, ik weet het wel, » zeide de Amman. « Onze gedachten verschillen ook zoo hemelsbreed en, kondet gij mij kwaad doen, groot kwaad, gij zoudt het niet laten. Maar er komen in het menschelijk leven omstandigheden voor, zoo schrikkelijk en pijnlijk,

dat, indien onze vurigste vijand daarvan het slachtoffer wordt, wij medelijden met zijn lot gevoelen, hoezeer ook..... »

« Gij stelt mijn geduld op eene te harde proef! » riep t'Serclaes. « Laat af met die omwegen, of ik verlaat uwen Steen! »

« Blijf bedaard, mijn arme t'Serclaes. Wat ik u te zeggen heb, moet u zoo wreedelijk treffen in alwat gij meest bemint op aarde, dat ik uit deernis u zou willen bereiden tot het moedig ontvangen van den ijselijken slag. »

Terwijl hij deze woorden sprak, hield hij zijnen blik in de oogen van t'Serclaes gevestigd met eene uitdrukking van geheime vreugd evenals een tijger, die met eene prooi zou spelen vooraleer ze te verslinden.

t'Serclaes sprong op en riep :

« Uwe woorden zijn niet ernstig, Amman. Gij drijft den spot met mij. Dat gaat niet! Kort en duidelijk zult gij spreken, of ik wensch u onmiddellijk vaarwel. »

« Altijd even trotsch! » zeide Van Heetvelde. « Gij mis kent mijne edelmoedigheid. Welaan, het zij zoo, luister. — Ik heb eergisteren een avondfeest gegeven. Gedurende dit feest heeft men in mijne slaapkamer een schrijn geopend en daaruit een juweel ontstolen, dat bezet is met diamanten en robijnen en wel vijfhonderd oude schilden waarde heeft. »

« Waarom moet ik zulks weten? » morde t'Serclaes. « Het zou dus iemand uwer uitgenoodigden zijn, die het juweel ontstal? »

« Zooals gij zegt. »

« Indien gij lieden uitnoodigt, op wier eerlijkheid men niet kan vertrouwen! »

« Scherts niet, t'Serclaes, de waarheid is te schrikkelijk voor u. Neen, word niet ongeduldig; nog eenige woorden, en gij weet alles. Degene, die, van de duisternis gebruik makende, in mijne slaapkamer drong..... hoe zal ik hem

noemen?..... de dief is denzelfden avond het juweel gaan verpenden voor honderd oude schilden bij eenen Lombaard in den Kattengang. — Gij weet wel : Niceforo? Toen gij nog schepen waart, is hij tweemaal om feiten van woeker voor ons verschenen en wij hebben hem..... »

« Gij kent den dief? » onderbrak hem t'Serclaes. « Welnu, veroordeel hem en doe hem aan de galg hangen, zooals hij het verdient. Maar wat belang heeft deze zaak voor mij? »

« Ik moet den naam van den dief u melden. Mijn hart is ontroerd van medelijden; ik durf niet! » zeide de Amman met geveinsd verdriet.

« Kom, kom, gij speelt een belachelijk spel met mij, » mompelde t'Serclaes. « Hebt gij geen ander geheim mij te openbaren dan den naam van eenen verachtelijken schelm, zeg dan dien naam, opdat ik vertrekke! »

« Dien naam, ongelukkige vader?..... Ik aarzel, ik beef; want gij, die uwen zoon bemint als het licht uws levens..... Ach, God behoeft u tegen den wreeden slag!..... Die naam is..... Everard t'Serclaes! »

Een oogenblik der ijselijkste stilte heerschte in de zaal; de beide vijanden wisselden eenen diepen, doordringenden blik; Van Heetvelde genoot op voorhand het doodelijk verdriet van t'Serclaes, en deze scheen verdwaasd, als hadde hij niet begrepen wat hem was gezegd geworden.

Maar eensklaps borst hij los in eenen langen schaterlach.

« Mijn zoon, mijn zoon de dief? » riep hij. « Mijn zoon, — de goede, de eerlijke, de milde — hij zou uw juweel gestolen hebben? Ha, ha, gij zijt zinneloos! Hij zou stelen voor honderd oude schilden, hij die er duizenden bezit van zijn moederlijk erfdeel? Ik ben zijn schatbewaarder; hij had ze mij slechts te vragen. Welke dwaasheid! En gij, gij, Van Heetvelde, gij durft zulken laster gelooven? Mijn zoon, mijn edele Everard een nachtdief? Ha, ha, ha, gij doet mij bezwijken van lachen! »

Er was iets zenuwachtigs, iets ziekelijks in den over-

dreven lach van t'Serclaes. De Amman liet hem eene wijl spotten en zeide dan :

“ Ik begrijp, dat uw vaderhart weigert, aan zulke schrikkelijke openbaring geloof te hechten; maar ik zeg u de waarheid : uw zoon Everard is de dief; hij en hij alleen roofde het juweel uit mijne slaapkamer. ”

Hij haalde eenige oude schilden uit zijne tasch. (Bladz. 183.)

“ Wel, wel, uwe zinnen zijn verbijsterd. Amman! Zeidet gij mij, dat er eene duif met den toren van Sint-Goedele is gaan vliegen, ik geloofde het veeleer dan dat mijn zoon eenen enkelen florijn zich oneerlijk zou hebben toegeëigend. ”

“ Maar er zijn bewijzen, ” mompelde Van Heetvelde, “ ontegensprekelijke bewijzen. ”

“ Bewijzen? ” herhaalde t'Serclaes met eene uitdrukking van spottend ongelooft.

“ De Lombaard heeft den verpander van mijn juweel eene verklaring doen teekenen. Ik heb die verklaring in mijne tasch en ga ze u toonen..... Op dit stukje perkament, dat ik hier in de hand heb, staat het volgende geschreven : “ Ik, Everard t'Serclaes, beken bij meester Niceforo als pand te hebben nedergelegd zeker juweel, bezet met diamanten, robijnen en smaragden, en daarop honderd oude schilden te hebben ontvangen. ”

“ En het is onderteeekend? ” vroeg t'Serclaes.

“ Zie, bekijk het. Herkent gij het handteeken uws zoons niet? ”

t'Serclaes hield eene korte wijl den blik op het perkament gevestigd en verbleekte zichtbaar; des Ammans oogen glinsterden van zegevierende blijdschap.

“ Gij ziet immers wel, dat uw zoon deze verklaring heeft geteekend! ” zeide hij.

“ Maar, neen! ” riep t'Serclaes, zich losrukkende van onder het gewicht des twijfels, “ neen, het onmogelijke kan niet mogelijk worden. Het handteeken is goed nageemaakt, inderdaad. Het is valsch; het is eene snoode en helsche list, die niet zal gelukken. Mijn edel kind is hemelhoog verheven boven zulk laf verdenken! Ha, ha, ziedaar dus het geheim, dat gij mij te veropenbaren hadt? ”

“ Bedaar, ik bid u, t'Serclaes, ” zeide de Amman. “ Ik wil u helpen om de eer van uwen zoon te redden. Luister dus met goeden wil op mijne woorden. Gij blijft vrij te handelen naar uw goeddunken. Ik ben als Amman verplicht in naam van mijn genadigen heer, den graaf van Vlaanderen, alle misdadigers te vervolgen, en ik zou, met zulk stuk als dit perkament in handen, uwen zoon onmiddellijk moeten doen vangen en een doodvonnis over hem doen uitspreken. ”

“ Hij is onschuldig, zeg ik u! ”

“ Vooronderstellen wij het voor een oogenblik. Ik zou

hem evenwel moeten doen gevangen nemen, totdat zijne onschuld bewezen zij..... En dit feit alleen, t'Serclaes, zou op uwen en op zijnen naam eene schandvlek doen kleven, welke zelfs door een gunstig vonnis niet af te wisschen is, gij weet het wel. »

t'Serclaes schouwde den Amman eene wijl in de oogen. Hij doorgrondde de boosheid van zijnen vijand en hij begreep met schrik, welke macht dit schijnbewijs hem gaf, om zijnen zoon en hem zelve eenen doodelijken slag toe te brengen. Deze overtuiging brak zijne fierheid.

« Maar, Amman, » murmelde hij schier smekend, « gij zult niet onrechtvaardig, niet onmenschelijk genoeg zijn om de hand aan mijnen zoon te doen leggen of hem in het openbaar te beschuldigen, vooraleer geheel zeker te zijn, dat men u niet bedriegt? »

« Mijn inzicht is inderdaad, de zaak voor alsnu geheim te houden, en ik heb zelfs den Lombaard en den gerechtsdienaar, die mij op het spoor van den plichtige bracht, wel strengelijk geboden te zwijgen; maar of uw zoon zal gevangen en veroordeeld worden, dit hangt nu geheel van u af, t'Serclaes. »

« Van mij, Amman? Wat wilt gij zeggen? »

« Ik heb voorwaarden u aan te bieden. Vermits wij vijanden zijn en dit goed weten, laat ons alle achterhouding en alle veinzerij ter zijde stellen. Een gedeelte der burgerij en der Ambachten bereidt zich in het geheim tot het wagen van eenen bloedigen opstand tegen den graaf van Vlaanderen en tegen mij..... Gij haalt de schouders op? Natuurlijk, ik ben uw biechtvader niet, en gij zijt behendig genoeg om mij geene bekentenis daarover te doen; maar ik zeg : gij, t'Serclaes, zijt de ziel der volksbeweging. In alle geval, uw invloed en uwe macht op de Ambachten zijn grenzenloos, en waart gij zelfs vreemd aan die laffe kuiperijen, een woord van u is genoeg om het volk te bedaren en het van alle geweldige onderneming te doen afzien. Ik begrijp wel, dat gij veel liever mij en alwie het met den

graaf houdt, door het volk zaagt vermoorden, dan ons in het betrachten van onzen plicht te helpen; maar ik bezit nu een almachtig middel om u te dwingen. Ik maak u verantwoordelijk voor alles wat er kan gebeuren. Zoohaast slechts het volk gewapend in de straat verschijnt en eene poging tot muiterij beproeft, hoe weinig aanzienlijk ook, zend ik mannen uit om uwen zoon te vangen..... En, is hij uit de stad geweken, des te beter, dan geldt zijne vlucht als de bekentenis zijner plichtigheid, en hij wordt veroordeeld tot den dood. De schande zou veel grooter zijn, dewijl dan niemand hem zou beklagen of aan zijne misdaad twijfelen..... Gij gromt, gij werpt u op tegen mijn aanbod, t'Serclaes? Nutteloos! Dit perkament is een stalen breidel, waarmede ik u kan dwingen mij te gehoorzamen en te plooiën onder mijnen wil! Wat mompelt gij van valscheid en arglist! Hoe? Gij wilt mij verderven, mij door het misleide volk doen vermoorden misschien..... en nu het lot mij het middel geeft om het u te beletten, zou ik dit middel niet mogen gebruiken? Zeg, wie is er wel belachelijk van ons beiden? »

Tot dan had t'Serclaes met grammoedig ongeduld op de woorden des Ammans geluisterd en hem nu en dan door tegenwerpingen onderbroken; maar het moest zijn, dat de akelige pijnlijkheid van zijnen toestand hem eindelijk den moed gansch had ontnomen; want nu zeide hij op smartelijken toon, ja met nederigheid :

« Maar, heer Amman, gij misgrijpt u over mijne macht op het volk. Indien gij inderdaad redenen hadt om voor muiterijen beducht te zijn, is het niettemin wreed en onrechtvaardig, mij daarvoor verantwoordelijk te maken. »

« Dit zijn slechts ijdele woorden. Gij kent mijne voorwaarden. Ik houd ze onveranderlijk staande. Alle veinzerij van uwentwege is overbodig. »

« O, hemel! Gij zoudt dus waarlijk, indien er iets voorviel, mijnen onschuldigen zoon doen vangen, om door dien

schijn van verdenken zijne eer en zijn geluk voor eeuwig te vernietigen? »

« Uw zoon is schuldig. »

« Dat is volstrekt onmogelijk, heer Amman, en gij weet het immers wel? »

« Draagt dit perkament zijn handteeken niet? »

« Maar het is valsch; een laffe bedrieger heeft dit handteeken nagemaakt. Mijn zoon is de eerlijkheid zelf; edeler inborst dan de zijne heeft niemand. Uitleggingen over deze snoode kuiperij kan ik u op dit oogenblik niet geven; maar ik bid u, heer Amman, gun mij den tijd om mijnen zoon te spreken en eenige inlichtingen te nemen. Ik ben zeker, u te kunnen bewijzen dat men u heeft bedrogen. »

« Zooveel tijds als gij wilt; maar vergeet mijne voorwaarden niet. Ik blijf daarop onverbiddelijk. »

« En indien ik u bewees, dat mijn zoon onschuldig is? »

« Kunt gij mij bewijzen, dat uw zoon deze verklaring niet eigenhandig heeft onderteekend, » antwoordde de Amman met eenen spotlach, « dan scheur ik dit perkament aan stukken onder uwe oogen. »

« Welaan, heer, ik verlaat uwen Steen om deze bewijzen te zoeken. Laat gij mij toe, wanneer ik ze gevonden heb, u ze te komen mededeelen? »

« Zeker, zeker, t'Serclaes, ik zal met genoegen u ontvangen; maar vergeet, vergeet intusschen mijne voorwaarden niet! »

« Vaarwel dan, tot wederziens, » stamelde de arme t'Serclaes vernederd, verpletterd en met gloeiend schaamrood op de wangen.

Toen hij zich op straat bevond, bleef hij eene wijl staan en wreef koortsig met de hand aan zijn voorhoofd, om zijne zinnen te laten opklaren. Terwijl hij dus ten gronde staarde, was het hem als gaapte er voor zijne oogen eene gronde-looze kolk van onheil en schande. IJselijk! Hij was overwonnen; hij lag, gebonden als een slachtoffer, machteloos

als een slaaf, onder de voeten van zijnen bloedvijand, van den verrader des vaderlands!..... Maar na eene wijl daalde er een sprankel van vertrouwen in zijnen beklemden boezem. Zijn zoon kon niet schuldig zijn; dit ontegensprekelijk te bewijzen was misschien niet onmogelijk..... en dan zou de Amman het noodlottig perkament vernietigen.....

Waar naar toe ging hij zijne stappen richten? Wat kon het helpen, dat hij zijnen zoon daarover nu ging spreken? Everard zou waarschijnlijk van niets weten. De eenige getuige, wiens naam hij kende, was Niceforo, de Lombaard. Van hem zou hij misschien inlichtingen bekomen, welke hem op het spoor der bedriegers konden brengen. Het eerste wat hij te doen had, was dus den Lombaard te gaan bezoeken.

Door dit gepeins gedreven, begaf t'Serclaes zich met haastige stappen op weg. Hij bleef echter zoo diep in zijne overwegingen verslonden, dat hij wankelde en zelfs een paar burgers tegen het lijf liep. Somwijlen ontsnapte een pijnlijke zucht zijner borst en schudde hij het hoofd met mismoed; maar dan weder begonnen zijne oogen te glanzen en lachte hij blijde, als waande hij zich der overwinning zeker. Inderdaad, was hij niet overtuigd — evenals van zijn bestaan op aarde — dat zijn zoon Everard geen dief kon zijn?..... Maar hoe dit onwederleglijk bewezen? Was de Amman geen boos en gewetenloos mensch, tot alles bekwaam?

En dan kroop weder de twijfel als eene slang in het hart van den ongelukkigen t'Serclaes en viel het hoofd hem op de borst. Indien de volksofstand niet gelukte, zou zijn zoon kunnen gevangen en veroordeeld worden..... zijn goede, edele Everard..... een t'Serclaes op het schavot!..... Maar neen, dit was een ijzhoofdige droom, eene ijselijke nachtmerre!..... Nochtans, wie kon weten, hoe dit schrikwekkend treurspel zou eindigen?

Nog gansch onder den indruk dezer laatste overwegin-

gen, klopte t'Serclaes aan de woning van den Lombaard en werd door eene oude vrouw binnengelaten.

Niceforo, die bezig was met goudstukken te wegen, stond op en stamelde met verrassing en bekommerdheid :

“ De heer t'Serclaes in mijne nederige woning ! Wat verschaft mij toch de overmatige eer van zulk bezoek ? ”

“ Gij vermoedt het wel, ” zeide t'Serclaes. “ Haal de schouders niet op ; het is nutteloos met mij te veinzen. ”

“ Waarlijk, heer, ik begrijp u niet. ”

“ Pas op, meester Niceforo, ik ben geen man, dien men zonder gevaar kan bedriegen ! ” sprak t'Serclaes gebiedend. “ Antwoord mij. Eergisterenavond heeft men hier bij u voor honderd oude schilden een juweel verpand, dat omzet is met diamanten, robijnen en smaragden ? Ontkent gij dit ? ”

“ Ik weet waarlijk niet wat gij wilt zeggen, heer, ” antwoordde de Lombaard. “ Eergisteren ben ik te acht uren naar bed gegaan en ik heb geslapen tot den morgen. ”

“ En niemand heeft uwe rust gestoord om u een pand te brengen ? ”

“ Niemand, heer. ”

“ Ha, Niceforo, gij liegt ! ” kreet t'Serclaes. “ Ik weet het en al wist ik het niet, ik zou het lezen in uwe oogen. Ik begrijp, dat gij het geheim uwer pandbrengers poogt verborgen te houden, zoolang gij geen belang hebt om het te openbaren..... ”

Hij haalde eenige oude schilden uit zijne tasch, en deze ter tafel leggende, zeide hij :

“ Dit is het middel om uwe tong los te maken, niet waar ? ”

De Lombaard greep het geld, doch bleef zwijgend.

“ Welnu, ” vroeg t'Serclaes, “ erkent gij, dat gij het juweel hebt ontvangen ? ”

“ Ach, heb medelijden met mij, heer ! ” zuchtte Niceforo.

“ De Amman heeft mij op lijfstraffe verboden, aan een levend mensch hoegenaamd van het kostbaar juweel te spreken. ”

“ Maar ik kom van den Amman; hij zelf verhaalde mij de zaak met al hare omstandigheden, en van u wil ik nu slechts weten, of men hem de waarheid overbracht. Gij kunt dus van dien kant gansch gerust zijn, meester Niceforo. Zeg mij nu zonder dralen: wie was het, die het juweel bij u verpandde? ”

“ Vermits gij het weet, heer? ”

“ Dit is gelijk, uit uwen mond moet ik het vernemen. ”

“ Ik beef, ik durf niet, heer; want indien gij het nog niet wist? ”

“ Zult gij spreken? Ik beveel het u. Wie was de verpander? ”

“ Ach, gij doet mij geweld aan, heer! De verpander was..... was uw zoon, uw zoon Everard..... ”

“ Mijn zoon, mijn zoon Everard! ” herhaalde t'Serclaes met heesch keelgeluid. “ O, groote God, in wat helschen strik ben ik gewikkeld! Afschuwelijke kuiperij! ”

En de geschokte vader viel op eenen zetel.

Niceforo, in de gedachte dat zijn bezoeker ging bezwijmen, greep naar eene kan water; maar t'Serclaes sprong weder op, en zijne ontsteltenis bedwingende, zeide hij:

“ Het is niet mogelijk; men heeft u bedrogen, Niceforo. Kent gij mijnen zoon? ”

“ Ik had hem nooit te voren gezien, heer. ”

“ Ha!..... En wat soort van man was de verpander van het juweel? Hebt gij hem wel bekeken? ”

“ Ik hield slechts een klein nachtlampken in de hand; er was weinig klaarte in de kamer. Mij scheen de verpander een hupsch, jong ridder. ”

“ Zijn ouderdom? ”

“ Ik weet niet: vijf en twintig, dertig of vijf en dertig jaar..... opgeschoten van gestalte, met donkere, blinkende oogen en eenen tamelijk grooten, doch welgemaakten neus. ”

Het koude angstzweet stond in parelen op het voorhoofd van t'Serclaes. Was dit wel niet volstrekt de beeltenis van

zijnen zoon, niets toch in deze schetst, of men kon het op zijne wezenstrekken toepassen.

“ Eilaas, eilaas, welke pijnbank! ” klaagde t'Serclaes in zich zelven. “ Zulke twijfel in het hart eens vaders! De hel zelf is min schrikkelijk! — Zijn haar, de kleur van zijn haar? ” kreet hij als wanhopig.

“ Zijn haar kon ik niet zien, heer; hij had zijne kap over het hoofd getrokken. ”

“ Zijn kleedsel dan! Hoe was hij gekleed? ”

“ Dit kon ik evenmin bespeuren, heer; gansch zijn lichaam was verborgen onder eenen mantel van rood fluweel..... ”

“ Dank, dank, o hemel! ” juichte t'Serclaes met de handen in de hoogte. “ Het was mijn zoon niet! Ha! welke steen van mijn hart!.... Zijn mantel was rood..... rood, niet waar, meester Niceforo? ”

“ Ja, heer, rood, vuurrood. ”

t'Serclaes lachte, zijne oogen glansden zegepralend, en in zijne blijdschap drukte hij de hand des Lombaards, terwijl hij hem zeide :

“ Wees gedankt, meester Niceforo; uwe laatste woorden maken mij gelukkig. Blijf voor alle menschen het geheim bewaren, dat de Amman u heeft opgelegd. Zoohaast deze zaak geheel is afgedaan, zal ik u mildelijk beloonen. ”

“ Maar, maar, ” mompelde de Lombaard verwonderd, “ heeft de heer dan zijnen zoon niet over deze zaak onder-vraagd? Hij toch kon beter dan wie ook verklaren, of hij eergisteren ten mijnent is geweest of niet. ”

“ Inderdaad, ik had hem er eerst van moeten spreken; het zou mij veel angst gespaard hebben. — Nu, vaarwel, misschien ziet gij mij spoedig weder. Gij zult moeten getuigen, dat de verpander eenen rooden mantel droeg. Mijn zoon Everard heeft sedert zijne kindsheid nooit anders dan zwarte of donkergroene mantels gehad. Vaarwel, vaarwel! ”

En onder het uitspreken dezer woorden verliet hij de

woning des Lombaards en liep met lichte stappen vooruit, totdat hij het einde van den Kattengang had bereikt en zich in de Eikestraat bevond.

Hij wreef zijne handen en mompelde blijde woorden in zich zelven, terwijl insgelijks nu en dan eene vonk van gramschap of verontwaardiging zijn oog ontschoot. Welke duivelsche kuiperij had men daar gesmeed, om hem en zijnen zoon in eenen afgrond van schande te storten! om hem als een gehoorzamen slaaf voor de voeten des Ammans neder te werpen en Everard door Sabina zelve te doen haten en verachten! Maar God lof, het zou niet gelukken! Hij bezat nu reeds een bewijs, dat een ander dan zijn zoon het juweel had verpand. Het was een leiddraad, die hem ongetwijfeld op het spoor van den schriftvervalscher zou brengen. Nu was hij geneigd te gelooven, dat de Amman zelf was bedrogen geworden. Hij zou het perkament tegen den waren schuldige doen getuigen of het verscheuren, en daarmede was dan dit dreigend ongeluk afgekeerd. Terwijl hij dus denkend over de Pongelmarkt stapte en in zich zelven murmelde: « een roode mantel, een roode, fluweelen mantel, » schoot er eensklaps een verrassend licht in zijnen geest. Een kreet ontsnapte hem en hij bleef staan.

« Een roode mantel? » zeide hij, de hand aan zijn voorhoofd slaande. « Maar ik heb zulken mantel reeds twee- of driemaal op de schouders van hopman Goffredo gezien. Hoe herinnerde ik het mij niet eerder? Ha, ziedaar het geheim! Inderdaad, wie anders kon het handteeken mijns zoons zoo nauwkeurig namaken? Goffredo, die zich als bode tusschen Everard en Sabina had aangesteld, heeft brieven van mijnen zoon in zijn bezit gehad..... Nu is, eilaas, de snoode schriftvervalscher dood en begraven..... Maar indien ik den Lombaard in tegenwoordigheid van mijnen zoon breng, en dat hij getuige, Everard nooit te voren gezien te hebben? En dan het feit van den rooden mantel? Kom, kom, mijn angst was ongegrond. Ik wil Everard nu van de zaak spreken;

hij zal mij misschien op den weg brengen tot het bekomen van volledige bewijzen. »

En zoo in zich zelven immer overwegende en murmelende, klom hij de Bergstraat op en bereikte welhaast zijnen Steen.

Hij vernam met vreugde van den knecht, dat zijn zoon nog te huis was, en trad onverwijd in de kamer waar hij zich bevond.

Met opene armen ging hij tot hem en riep zeer ontroerd en met een traan in de oogen :

« O, mijn lieve Everard, dat ik u omhelze! Ik ben zoo blijde! »

« Inderdaad, vader, gij schijnt wel gelukkig! » zeide de jongeling verwonderd en ontroerd van hoop. « Hebt gij eene goede tijding voor mij?..... Sabina? »

« Neen, mijn zoon; maar sedert dezen morgen hing er een zwaard boven onze hoofden; ik en gij, wij waren bedreigd met verderf en schande. Nu, God zij er om gezegend, is dit schrikkelijk gevaar voorbij. Gij zult niet kunnen gelooven, wat ik u ga zeggen, en het is waar nochtans. Er is eergisteren ten huize van den Amman een kostbaar juweel geroofd. Men durfde u beschuldigen, dit voorwerp te hebben gestolen. Ha, ha, ha, welke dwaasheid, niet waar? »

Beiden, vader en zoon, schoten in eenen lach.

« Ik, gestolen? » spotte Everard. « Maar zij zijn dus zinneloos of dol? Wie toch kwam er op zulke gekke gedachte? »

« De schijn was tegen u, mijn zoon : een schriftvervalscher heeft het gestolen juweel verpand bij den Lombaard Niceforo, in den Kattengang, en op de pandverklaring uw handteeken nagemaakt. Dit schijnbewijs is in het bezit van den Amman, en daarop meende hij u als dief voor het gerecht te vervolgen. »

« Maar dit alles is een misgreep, » zeide de jongeling, nog immer glimlachende. « Ik ben het inderdaad, vader,

die het juweel bij Niceforo voor honderd oude schilden verpandde..... »

« Gij, mijn zoon! » riep t'Serclaes, bleek als een linnen.
« O, mijn God!..... en gij, gij teekendet het noodlottig perkament? »

« Ja, vader, uit vriendschap voor..... »

Maar een schreeuw der wanhoop vloog op uit zijns vaders boezem, en de grijsaard viel zwaar en hijgend op eenen stoel.

« Ongelukkige, wat hebt gij gedaan! » zuchtte hij. « Wij zijn onteerd, verloren voor altijd! Eilaas, waarom moest ik leven tot op dezen akeligen dag! »

Everard, ten uiterste verschrikt over zijns vaders onbegrijpelijke aandoening en over zijne doodsche bleekheid, greep hem de handen en zeide zeer snel en met tranen in de oogen :

« Vader, vader lief, bedaar toch! Men heeft u bedrogen. Wat ik deed, was geene misdaad : slechts eene toegevendheid voor hopman Goffredo, een kleine dienst welken ik hem bewees. Ik zal u de zaak uitleggen, en gij zult zien, dat gij ten onrechte u dus laat ontstellen..... »

En hij begon zeer in het breede en met de minste omstandigheden hem te verhalen, hoe Goffredo, die veel geld op des Ammans avondfeest had verloren, hem had gebeden het juweel voor hem bij meester Niceforo te gaan verpanden. De hopman, volgens hij beweerde, had in Frankrijk, bij de plundering eener stad, het kostbaar voorwerp als zijn deel in den buit bekomen. Wel had hij, Everard, gearzeld en zelfs geschrikt, bovenal toen de Lombaard hem de verklaring ter onderteekening aanbood ; maar dan kon hij niet meer terug. Wat was er zoo wonderlijks in het gebeurde? En mocht men het eene misdaad achten, eenen vriend, eenen hopman der grafelijke benden door zulk dienstbewijs te verplichten?

« Overweeg, vader, » zeide hij tot slot, « wat Goffredo in de laatste dagen voor mij had gedaan. Niet alleen had

hij toegestemd, de getrouwe bode tusschen mij en Sabina te worden; maar hij had mij Sabina en hare moeder in den Nieuwen Bosch laten ontmoeten en den Amman zelven zoo gunstig weten te stemmen, dat ik van hem eene uitnoodiging voor zijn avondfeest bekwam. Wat was het gaan verpanden van een juweel, om hem geld te bezorgen, in vergelijking der diensten, der weldaden, door Goffredo mij bewezen? Kon ik weigeren? Gij knikt? Ha, gij erkent het, vader: in mijne plaats en in gelijke omstandigheden zoudt gij hetzelfde gedaan hebben, niet waar? »

t'Serclaes had in den eerste zijnen zoon aangehoord, sprakeloos en met de diepste wanhoop in het benauwde hart; maar allengs toch hervatte hij weder moed, en een straal der hoop verlichtte zijne duistere zinnen bij de overtuiging, dat zijn arme zoon ten hoogste schuldig was aan onvoorzichtigheid; ja, hij moest in zich zelven bekennen, dat elkeen in dergelijke omstandigheden eveneens zou gehandeld hebben; want wie toch zou eenen hopman tot diefstal bekwaam achten?

« Maar de Lombaard zeide mij, dat de verpander eenen rooden mantel droeg? » mompelde hij overwegende.

« Inderdaad, vader, » antwoordde de jongeling. « Ik was Mevr. Van der Aa en Sabina tot voor de poort van den Steen gevolgd. De avondkoude deed mij huiveren; Goffredo hing mij zijnen mantel over de schouders. »

« Schromelijke twijfel! » zuchtte t'Serclaes. « Eene ware schuldigheid kan men u zeker niet ten laste leggen, mijn zoon. Maar welke duisternis in deze geheimvolle zaak! Zijt gij de speelbal van het lot of het slachtoffer eener helsche kuiperij? Was Goffredo de handlanger des Ammans of was het bekomen van geld door eenen schandelijken diefstal zijn eenig doel? »

« Ik weet het niet, vader, » murmelde de jongeling. « Mijn hoofd draait van er aan te denken. Het is een ondoorgrondelijk raadsel. Indien de hopman waarlijk het juweel heeft gestolen, dan zal het zeker zijn uit blinde

drift tot spelen en uit geldzucht..... Maar, vader, waarom dus treurig zijn? Waarom schrikken? Verhaal den Amman hoe de zaak is toegegaan; vermits de schuldige in het graf aan alle vervolging ontsnapt, heeft het gerecht hier niemand te straffen. Wij zullen den Lombaard zijne honderd oude schilden vergoeden, en dewijl de Amman zijn juweel terug heeft bekomen, zal alles hersteld zijn. »

« Ja, ja, mocht het zoo eindigen! » morde t'Serclaes, het hoofd schuddende. « Gij kent den Amman niet, mijn zoon. Hij is boos, wraakzuchtig en valsch. Uwe verklaring in zijne hand is een almachtig wapen tegen ons. Hij zal het niet afstaan. Eilaas, wat ga ik doen? Indien hij waarlijk dit schijnbewijs als een zwaard boven mijn hoofd opgehangen hield!..... En gij, mijn arme zoon, zoudt in zulk geval de hoop uws levens moeten verzaken; want Sabina ware ongetwijfeld voor u verloren! »

« O hemel, vader, wat zegt gij! » kreet de jongeling met verschriktheid. « Sabina voor mij verloren? »

« De Amman kan u dwingen, van hare hand af te zien; hij kan Sabina doen twifelen aan uwe eerlijkheid. »

« Maar dit is onmogelijk, vader. Uw geest is diep getroffen en ontsteld. Gij ziet de zaken zoo akelig zwart..... »

« Ach, mocht gij gelijk hebben, mijn zoon! Maar vergeet niet, dat de Amman eene pandverklaring bezit, door uwe hand geteekend. Wil hij niet gelooven of veinst hij niet te gelooven, wat gij mij daareven hebt verhaald, hoe zullen wij dan kunnen bewijzen, dat gij waarheid spreekt? Goffredo, de plichtige, de eenige getuige, is dood..... Ja, er is nog een tweede getuige, de Lombaard Niceforo; maar deze kan slechts verklaren, dat gij, mijn zoon, het gestolen juweel bij hem hebt verpand en honderd oude schilden er op hebt ontvangen. Vandaar de gevolgtrekking, dat gij dus de dief moet zijn..... »

« O hemel, vader, gij doet mij beven! » riep Everard achteruitdeinzend. « Maar neen, ik schrik ten onrechte :

wie zal gelooven, dat uw zoon tot zulke lage, verachtelijke daad bekwaam is? Weet niet iedereen, dat wij beiden te rijk zijn om eens anders geld te kunnen begeeren? De Amman is geen duivel, geen wangedrocht van valsheid. Hij is mensch en vader. Ik ga onmiddellijk tot hem en wil in volle oprechtheid hem het gebeurde uitleggen. Gij zult het zien, hij zal mijne onschuld erkennen en de zaak zonder ander gevolg laten. Heb moed en wees getroost, ik keer terug met de zekerheid, dat gij zonder grond u zoozeer hebt bekommerd. »

« Ja, moed hoeft er in onzen droeven toestand, veel moed! » zeide t'Serclaes met eenen smartelijken zucht. « Ik zelf zal tot den Amman gaan, mijn zoon. Ik heb het hem beloofd. Geve de barmhartige God, dat uwe hoop zich verwezenlijke! Nu, blijf en wacht met vertrouwen op mijne terugkomst. Misschien bedrieg ik mij in mijnen angst. Wij zullen het heden nog weten. »

En onder het uitspreken dezer woorden verwijderde hij zich en verliet zijnen Steen.

In den eerste ging hij tamelijk snel; maar hij was nauwelijks den St.-Michielsheuvel voorbij, of zijn stap vertraagde, en hij sukkelde met het hoofd op de borst gebogen voort, als weigerden zijne beenen hem in de plaats te brengen, waar smart, vernedering en schaamte hem wachtten. Hij was de fiere man niet meer, uit wiens oogen eenige uren vroeger de vonk der trotschheid ontschoot bij het enkel gepeins, dat hij in tegenwoordigheid van zijnen vijand, van den snooden landverkooper ging verschijnen. Nu klopte het hart hem angstig, en de woorden, welke hij mijmerend vormde, waren een gebed tot medelijden, en hij smeekte in den geest om genade voor zijnen armen zoon, wiens levensgeluk en wiens eer nu geheel afhingen van des Ammans wil.

Zoo kwam hij aan den Heetvelde-Steen en verzocht zeer nederig den knecht, hem bij zijnen meester te willen aannemen.

Evenals de eerste maal scheen hij afgewacht te worden; want de dienaar bracht hem onmiddellijk in de zaal.

“ Welnu, wat nieuws, t'Serclaes? ” vroeg Van Heetvelde. “ Is het uw zoon niet, die de pandverklaring heeft geteekend? ”

“ Eilaas, ja, heer Amman, ” antwoordde t'Serclaes.

“ Ik wist het wel. Het is een groot ongeluk voor u, die uwen zoon, uwen eenigen zoon, zoo teeder bemint. ”

“ Maar, heer Amman, men heeft u evenwel misleid, ten minste de schijn heeft u bedrogen. Mijn zoon had het juweel van den hopman Goffredo ontvangen, en het is op des hopmans verzoek, dat hij het heeft gaan verpanden, om hem dien kleinen dienst te bewijzen. ”

“ Zoo, zoo, wat gij zegt? ” morde Van Heetvelde met eenen glimlach van ongeloof.

“ Heb de goedheid, heer Amman, mij met welwillendheid aan te hooren. Ik zal u in het breede verhalen, hoe het feit is geschied, en gij zult uit de bijzonderheden de overtuiging putten, dat ik u niets zeg dan de bloote waarheid. ”

“ Neem eenen stoel : ik luister, ” zeide de Amman met eene kwetsende losheid, die t'Serclaes alle hoop op goeden uitslag deed verliezen en hem wreedelijk martelde.

Hij verzamelde echter zijne gemoedskracht en begon van woord tot woord te herhalen, wat Everard hem aangaande de verpanding van het juweel had gezegd. Bij het einde smeekte hij den Amman — nu deze van zijns zoons onschuld moest overtuigd zijn — de zaak te laten vallen en zelfs te beletten, dat de oude, roemrijke naam t'Serclaes bevlekt werd door een lasterlijk verdenken.

Met vinnigen spot in de oogen antwoordde Van Heetvelde :

“ Ha! de hopman, die nu reeds onder de aarde ligt, had het juweel gestolen! Hij zal het zeker niet loochenen. Het vertelsel is goed gevonden. ”

“ Maar, heer Amman, ” zeide t'Serclaes, bevend van

angst, „gij gelooft dus mijne bevestiging niet? Waant gij mij waarlijk bekwaam tot zulke valsheid? Dat gij mij haat, het zij zoo; maar dat gij mij in uw hart zoo diep zoudt minachten, dit is onmogelijk!“

„Ik beschuldig u niet, t'Serclaes, „antwoordde Van

Ongelukkige, wat hebt gij gedaan! (Bladz. 188.)

Heetvelde. „Integendeel, ik beklag u. Zal een vader, wanneer hij dus zijnen zoon met eeuwig oneer, ja met eenen schandelijken dood bedreigd ziet, zich niet aan de minste redplank vastklampen? En is in zulk geval de logen zelve niet wettig?“

„God, o God, hebt Gij mij verlaten?“ kreet t'Serclaes met de handen in de hoogte. „Ach, heer Amman, heb eenig deernis met mijn verdriet, met mijnen angst! Gij

wilt mijnen armen zoon beschuldigen voor den Schepenbank, hem betichten van diefstal? »

« Ik? In het geheel niet, t'Serclaes. Gij bedriegt u. Uw zoon zij plichtig of niet, ik vraag niets beters dan de zaak in het diepste geheim te laten sterven. Het hangt af van u alleen. »

« En wat eischt gij daartoe van mij? »

« Gij weet het wel : mijne voorwaarden zijn immer dezelfde, en vermits gij ze schijnt vergeten te hebben, luister met aandacht; ik ga ze u nog eens herhalen. Zoo lang het Brusselsche volk rustig blijft, zal niemand iets aangaande de zaak van het juweel vernemen; maar zoo haast er eenige muiterij geschiedt, zoo haast ik kan ontdekken, dat gij ridders, burgers of ambachtslieden tegen mij aanhitst, klaag ik uwen zoon bij de Schepenbank als nachtdief aan en doe hem veroordeelen tot galg of schavot. »

« Ach, het is voor mij eene marteling van alle oogeblikken ! » zuchtte t'Serclaes met de tranen in de oogen. « Zal ik dan moeten vreezen, heer Amman, dat gij uwe schrikkelijke bedreiging zoudt kunnen ten uitvoer brengen, zoo haast er slechts een twist tusschen ambachtslieden en soldeniers van den graaf ontstaat? »

« Neen, toch niet; ik zal wel weten te onderscheiden, wanneer het eene ernstige poging tot muiterij of opstand geldt. Mijn doel kent gij : het is, u te beletten in uwe kuiperijen tegen mij voort te varen. — Gij meent misschien, dat de vrees mij al die voorzorgen doet nemen, en gij hoopt nog, dat een volksopstand in Brussel zou kunnen zegepralen? Dan werd ik uw slachtoffer, en Everard bleef van alle vervolging vrij; maar dit is een ijdele waan. Wij weten wel, wat er in het geheim der Ambachten gebrouwen wordt, en wij zijn op onze hoede. Bij de minste volksbeweging versmachten wij voor altijd den lust tot muiten in het bloed der schuldigen; maar het is juist daarom — om het bloed van mijns vorsten onderdanen te sparen — dat ik den opstand wil beletten los te barsten, en daartoe

bezit ik nu een onfeilbaar middel. Het kleine blaadje perkament, waarop uw zoon zijnen naam heeft geschreven, is een strop om zijnen hals en om uwen hals. Ik houd het einde er van in mijne hand en zal het niet loslaten dan na den terugkeer van mijnen genadigen heer, den graaf van Vlaanderen. Blijft tot dan alles in rust, zoo schenk ik u tot belooning voor uwe onderwerping dit kostbaar stuk perkament. Gaat gij integendeel voort met uwe geheime kuiperijen, loopen de ambachtslieden te wapen, dan, dan geene genade voor uwen zoon : zijn hoofd rolt op de Markt van het schavot!..... Ga nu, t'Serclaes, gij kent mijne voorwaarden. Zijt gij van goeden wil, gebruikt gij uwen invloed om het volk bedaard te doen blijven, wees onbekommerd..... maar gij weet, dat ik ontegensprekelijk kan bewijzen, dat uw zoon het juweel op mijne slaapkamer heeft ontstolen, en vergeet niet, dat de beul op een slachtoffer wacht! Vaarwel tot wederzien..... »

t'Serclaes, half zinneloos van vervaardheid en wanhoop, had gedurende de wreede rede des Ammans op zijne woorden geluisterd, met hangend hoofd en geweld doende om den tranenvloed te wederhouden, die zijnen oogen wilde ontspringen.

Nu, gansch verpletterd en onder de moedeloosheid bezwijkend, deinsde hij zonder groet achteruit en verliet wankelend de zaal.

Van Heetvelde geleidde hem tot bij de deur en staarde hem met zegevierende glimlach achterna.

Toen de Amman weder in de zaal wilde keeren, zag hij daar zijnen zoon Willem staan, die langs eene nevendeur was binnengetreten.

« Welnu, wat doet gij hier, Willem, en waarom dit treurig gelaat? » vroeg hij. « Men zou zeggen, dat gij door schrik ontsteld zijt. »

« O, vader, wees toegevend voor mij! » antwoordde de jongeling smeekend, « mijne blinde liefde voor Sabina deed mij eene stoute, eene vermetele daad begaan. Ik durfde het

u niet openbaren; maar nu gij eenen onschuldige voor mij wilt doen boeten..... »

« Maar wat brabbelt gij daar altemaal, mijn arme Willem? Ik heb geenen tijd om nu op liefdeklachten te luisteren. Zeg in drie woorden, wat u op het hart ligt! »

« Vader, ik was beneden gekomen om u iets te vragen, en ik stond met de hand aan de deur dezer kamer gereed om ze te openen. Daar hoor ik u eensklaps den naam van t'Serclaes noemen. Ik meen, dat Everard t'Serclaes in uwe tegenwoordigheid staat. Ik luister. Gij spreekt van schavot en beul. Ik versta met schroom, dat gij het woord tot den ouden heer t'Serclaes richt en hem bedreigt, zijnen zoon te vervolgen als een dief van het juweel, dat uit uwe slaapkamer is verdwenen. Everard is mijn medeminnaar, vader, en ik mag hem met recht haten, want hij is het eenig beletsel tot mijn geluk; maar hem laten beschuldigen als dief, onteeren, veroordeelen tot een schandelijken dood misschien? Neen, God zou mij er om straffen. De eenige plichtige ben ik, vader. »

« Gij de plichtige? » spotte de Amman. « Wat zonderling wargaren, die onbegrijpelijke zaak! Gij gaat toch niet beweren, mijn zoon, dat gij het zijt, die het juweel uit mijne slaapkamer hebt weggenomen? »

« Ja wel, vader, ik en anders niemand. »

« Hemel, is het mogelijk! » kreet Van Heetvelde met diepe verschriktheid. « Rampzalige, zeg dit aan geen mensch op aarde, of gij wordt de oorzaak van mijn verderf..... van mijnen dood misschien! »

« Vader lief, schenk mij uwe vergiffenis, ik smEEK u. De liefde, de liefde alleen..... »

« Er kan hier geen sprake zijn van vergiffenis of van liefde. Zwijgen, zwijgen moet gij, of mijne gramschap rust op u voor eeuwig! Noch ik, noch gij, noch iemand mag weten, dat Everard t'Serclaes het juweel niet heeft gestolen! »

“ En zult gij hem doen veroordeelen, vader? ” stamelde Willem.

“ Neen, indien gij het geheim bewaart, heeft hij niets te vreezen. Bedreigde ik zijnen vader met eene geveinsde wreedheid, het was om hem te beletten, het volk van Brussel tot muiterij of opstand aan te litsen. ”

“ Gij zijt wel met reden op mij verbitterd, vader. Wat ik durfde bestaan, was eene schuldige roekeloosheid. Ach, en ik deed u misschien het kostbaar kleinood verliezen! ”

“ Bah, het juweel is niet verloren, en ik zou er in alle geval mij weinig om bekreunen, mijn zoon, ” antwoordde Van Heetvelde, door geheel andere overwegingen geleid. “ Ik zou inderdaad woedend tegen u moeten zijn; maar vermits gij zonder het te weten mij eenen onschatbaren dienst beweest, heb ik veeleer neiging om u te loven en te danken. ”

“ En gij eischt geene uitlegging, vader? Het is zonderling. ”

“ Nu, ja, zeg mij wat u aandreef tot het wegnemen van het juweel; toch zeker de geldzucht niet? ”

“ Neen, vader, Goffredo spoorde mij tot die onvoorzichtige daad aan. Hij beweerde, dat het juweel een talisman was, waarmede hij Sabina liefde voor mij kon inboezemen. ”

De jongeling vertelde zijnen vader, hoe hij Everard t'Serclaes en Sabina in den Nieuwen Bosch had afgehuisterd; hoe hij, toen hij weende van minnenijd en wanhoop, Goffredo had ontmoet, en hoe deze, om hem tot het wegnemen van het juweel te verleiden, hem had beloofd, dat Sabina onder den invloed van dit wonderteeken eenen onverwinnelijken afkeer voor Everard t'Serclaes zou opvatten.

“ Ik geloof het wel; hij zeide de waarheid! ” mompelde Van Heetvelde.

“ Goffredo zeide de waarheid?..... Zou het juweel mij de liefde van Sabina schenken, vader? ”

Maar hij kreeg geen antwoord. De Amman was zichtbaar in gepeinzen verzonken. Zijne oogen glansden van blijdschap en bewondering.

Waarschijnlijk overdacht hij, wat Goffredo hem en zijnen zoon had beloofd. Ja, het was onbegrijpelijk, hoe de hopman dit kon voorzien; al zijne woorden hadden zich bewaarheid. Lag niet de oude t'Serclaes, de trotsche, machtige volksman, als een slaaf voor zijne voeten? Had hij hem niet met opgeheven handen en tranende oogen gesmeekt om medelijden en genade? En kon, indien hij, Van Heetvelde, gebruik wilde maken van het beschuldigende perkament, Sabina wel een oogenblik liefde behouden voor iemand, wiens naam en wiens geslacht door eene schandelijke daad zouden onteerd worden?

„Ha, mijn zoon, „ zeide hij, uit zijne overwegingen opschietende, „ hopman Goffredo was een groote geest, een waar vernuft, en zoo hij nog leefde, zou ik zeker onzen genadigen heer, den graaf van Vlaanderen, overhalen om van Goffredo zijnen meest vertrouwden raadsheer te maken; maar hij is nu dood, en wat het graf eens bezit, geeft het nimmer weder. Troosten wij ons echter; zijne weldaad blijft ons. Willem, indien gij zwijgen kunt en niemand iets zegt aangaande het juweel, wordt Sabina wel zeker uwe bruid. Heb nog een beetje geduld. Vooraleer daarover te beslissen, moet eerst onze genadige vorst uit Frankrijk teruggekeerd zijn. „

Een dienaar verscheen bij den ingang der zaal en riep :

„De veldheer Van Reigersvliet! „

„Ho, den veldheer mag ik niet laten wachten, mijn zoon, „ zeide de Amman.

Willem groette haastig zijnen vader en verdween langs de nevendeur.

CX

Den avond van denzelfden dag, tusschen acht en negen uren, zat t'Serclaes in zijne slaapkamer bij een klein lampje met het hoofd op de handen.

Alles was doodstil in zijnen Steen.

Zijn hart klopte wanordelijk — nu traag, dan onstuimig, — en hem liep bijwijlen eene koude huivering door de leden, naarmate het gevreesde uur naderde, waarop hij zich tot de vergadering zijner eedgenooten zou moeten begeven, om hun verslag te doen over zijn bezoek bij den Amman.

Hoe ging hij zich houden in tegenwoordigheid zijner vrienden? Het schrikkelijk geheim van het gestolen juweel en van de pandverklaring, door zijnen zoon onderteevend, mocht hij hun niet mededeelen, ja hij mocht zelfs geen woord spreken, dat hun het bestaan zulker onteerende beschuldiging kon laten vermoeden.

Wat zou hij hun dan zeggen?

En deze overweging, hoe zij ook het koude zweet hem uit het voorhoofd perste, was de pijnlijkste niet.

Zou hij den volksopstand laten losbarsten met de hoop, dat de zegepraal zijnen zoon tegen alle onrechtvaardige vervolging zou behoeden?..... Maar, eilaas, de angst had hem alle betrouwen ontnomen. De Amman was immer verwittigd en op zijne hoede? Eene poging tot opstand zou oogenblikkelijk worden versmacht..... en des anderen

daags reeds zou zijn onschuldige zoon gevangen worden. De pandverklaring getuigde tegen hem: een doodvonnis zou over hem worden uitgesproken. Zijn goede, edele Everard zou het schavot beklimmen..... de beul zou dit dierbaar hoofd..... de eeuwige oneer zou kleven op den naam van zijn geslacht!

Bij zulke gedachten, die hem twintigmaal opnieuw voor den geest spookten, beefde t'Serclaes, en smartelijke zuchten ontsnapten zijner borst.

Dan folterde hij zich den geest, om tot de vaste overtuiging te geraken dat een volksopstand in het geheel niet kon gelukken, en het dus onvoorzichtig, vermetel en roekeloos kon zijn, nu eene poging tot de vrijmaking van Brussel te beproeven. Maar eene geheimzinnige stem, die waarschijnlijk opstond uit zijn geweten, beschuldigde hem, zulke redenen slechts uit te vinden om de verlossing des vaderlands aan de behoudenis zijns zoons te kunnen opofferen.

Akelige toestand! Hij, t'Serclaes, die de volksbeweging had doen ontstaan en maanden lang ze had aangestookt, zou hij ze nu terughouden en dempen, op het oogenblik zelf dat alles gereed was tot eene ontzaglijke en beslissende poging?..... En indien de overwinning waarlijk het loon van de vrijheidsliefde der Ambachten moest worden, dan zou hij die zegepraal hebben belet! zijn vaderland verraden! zijne vorsten tot eeuwige ballingschap verwezen!

Zou hij nog een enkel uur van vrede of genoegen kunnen beleven met dien knagenden worm in zijn geweten?

Maar wat dan gedaan, o hemel! Zijnen eenigen zoon, onschuldig als een offerlam, den haat des Ammans overleveren? Zijn hoofd van het schavot zien rollen! Zijne gedachten laten onteeren? Ho, dat kon hij toch niet!..... Zijn vaderland en zijne vorstin verraden? Ach, dit kon hij evenmin!

Zoo vlotte de ongelukkige t'Serclaes tusschen twee onmogelijkheden op de woelige zee des twijfels en — hoe

hij ook wreedelijk met de vingers aan zijne slapen krabde en zijne denkingskracht koortsig overspande om tot een besluit te komen, — hij bleef even radeloos.

Nu meende hij eensklaps een gerucht van stappen boven zijn hoofd te vernemen. Hij scheen te sidderen en blikte in de hoogte; maar na eene wijl verging het gerucht, en hij mompelde in zich zelven :

“ Nog niet te bed! Mijn arme Everard! Hij is diep bekommerd over mijne ontsteltenis en vreest, dat ik ziek zal worden. Het ware zeker niet verwonderlijk..... Wat liefderijke moeite heeft hij aangewend om mij te troosten! Hij meent, dat de Amman niet valsch, niet boos genoeg kan zijn om hem voor de schepenbank te beschuldigen, en hij vindt mijnen angst overdreven. Och, wist hij in welken toestand zijn ongelukkige vader verkeert!..... Maar waarom het hem zeggen? Ik mag het geheim van het eedgenootschap niet openbaren; en toch, wat kan hij er aan helpen? Niets en hij zou, zich zelven slachtofferende, mij tot eene schrikkelijke beslissing drijven..... Eilaas, waar ik mij wende of keere, geene uitkomst, geene hoop..... Heer, barmhartige Heer, heb medelijden met mijn akelig lot : verlicht mijnen verwarden geest! ”

Hij viel weder met het hoofd op de handen en bleef zeer lang beweegloos ten gronde staren.

De deur der kamer werd zachtjes geopend, een oude dienaar trad met looze stappen binnen en zeide zeer stil :

“ Heer, gij hebt mij gezegd, dat gij vóór negen uren wildet uitgaan. Ik kom u verwittigen, dat het reeds negen uren is. ”

t'Serclaes sprong op met eenen kreet van verrassing.

“ Waar zijn toch mijne zinnen! ” zuchtte hij. “ Andries, haastig, geef mij mijnen mantel!..... Maak geen gerucht; mijn zoon mag niet weten, dat ik zoo laat nog ben uitgegaan. ”

De knecht hing hem zijnen mantel over de schouders en vergezelde hem tot bij de poort, die zeer langzaam en voor-

zichtig werd geopend en weder gesloten, om het krijschen der hengels te beletten.

Zeer donker was het in de straten. t'Serclaes kon zich vooruitspoeden zonder vrees van te worden opgemerkt. Onderweg stormden weder allerlei tegenstrijdige overwegingen door zijnen geest; maar zijn martelende twijfel bleef voortduren. Alleenlijk wanneer hij met ijzing zich afvroeg, of het hem geen plicht jegens zijn vaderland was, zijnen zoon op te offeren, ontstond in de duisternis voor zijne verbijsterde oogen een schavot, een beul met een opgeheven zwaard, een knielende jongeling, een hoofd rollend in bloed..... En dan ontrukte de vaderangst hem eenen versmachten kreet en hij morde zuchtend :

“ Nimmer, nimmer! De eer en het leven van mijnen armen zoon..... voor eene onzekere kans op overwinning? Ja, onzekere kans; want de Amman kent onze ontwerpen..... O wee, wee! mijn goede Everard geknield op het schavot? Neen, dit nimmer. Het kan niet..... ”

Deze woorden schenen te getuigen, dat hij op dit oogenblik tot een besluit moest gekomen zijn, alhoewel hij zelf daarvan nog geene klare bewustheid had.

Hij bereikte eindelijk den volmolen van meester Grijspeert. De poort werd geopend, nadat hij het wederwoord door het kijkschijfje had gefluisterd.

In den gang bleef hij nog eens aarzelend staan.

Wat ging hij zijnen eedgenooten zeggen?..... Geen antwoord daarop! Hij sidderde en verbleekte. Het was reeds laat, men moest daarbinnen verwonderd zijn over zijn lang wegblijven. Hachelijke toestand! Maar er was niet aan te ontsnappen.....

Hij opende met bevende hand de deur van het pakhuis.

Een algemeene kreet van verrassing, een verwijtend gemor van sommigen, een blij gejuich van anderen kwamen zijne verschijning begroeten. Hij bleef onthutst staan, getroffen als hij was door de veertig glinsterende oogen,

die vragend en misschien beschuldigend op hem waren gevestigd.

De uitdrukking van aller gelaat veranderde echter onmiddellijk, toen zij bemerkten hoe bleek en hoe diep ontsteld t'Serclaes er uitzag. Zeker, hij moest een gewichtig, een schrikkelijk geheim vernomen hebben. De nieuwsgierigheid en een zekere onbewuste angst verdoofden op dit oogenblik elk ander gevoel in hunne harten, en zij maakten plaats bij de tafel, om t'Serclaes den voorzittersstoel in te ruimen.

Hugo Clutinc naderde hem en drukte hem de hand, op vriendelijken toon vragende :

“ Maar, t'Serclaes, wat hebt gij? Zoo bleek! Zijt gij ziek? ”

“ Ziek? ” stotterde t'Serclaes. “ Ziek? Ik weet het niet..... Neen, neen, het zal overgaan. ”

“ Kom, zet u neder en rust wat, vooraleer het woord te nemen. ”

En hij leidde zijnen ontstelden vriend naar den zetel, bij het midden der tafel.

Eene korte wijl verliep er nog in de diepste stilte; t'Serclaes aarzelde zichtbaar en wreef zich het voorhoofd als om zijne herinnering op te wekken.

Lankhals nam het woord en zeide :

“ Wij branden allen van ongeduld om te vernemen wat onze heer voorzitter ons te melden heeft aangaande zijn bezoek bij den Amman. Wat mij en mijne vrienden betreft, wij hebben ons krachtdadig tegen dit bezoek verzet, en wij houden nog staan, dat het eene gevaarlijke beslissing is geweest, onzen voorzitter in betrekking met den landverrader te brengen. Welk was het geheim, dat hij hem te veropenbaren had? Spreek, heer t'Serclaes!..... Gij schijnt terug te deinzen voor de mededeeling aan ons, uwe vrienden, uwe eedgenooten? Het moet dus iets vervaarlijks zijn..... God beware ons voor valstrikken en verraad;..... maar spreek toch, heer t'Serclaes! ”

« Ja, spreek! Wat zeide u de Amman zoo schromelijk? » riepen vele stemmen.

« Wat de Amman mij zeide? » herhaalde t'Serclaes.
« Ach, vrienden lief, dit mag noch kan ik u openbaren! »

Een gemompel van ontevredenheid ronkte door de kamer, en de eedgenooten keken elkander verbaasd in de oogen.

« Wij mogen het niet weten! Wat beteekent dit, o hemel! » mompelde men verwonderd.

« Weest welwillend voor mij, ik bid u, vrienden, » sprak t'Serclaes smeekende. « Ik verkeer in eenen toestand, die u medelijden zou inboezemen, indien gij wist hoe ongelukkig ik ben. »

« Maar het geheim! het geheim! » kreet men van alle kanten.

« Het geheim is mij gansch persoonlijk; het heeft geene betrekking met onze vaderlandsche zaak. De plicht, een onverbiddelijke plicht, dwingt mij tot zwijgen. Poogt dus niet, Mijnheeren, desaangaande iets uit mij te vernemen; want dit geheim is van zulken aard, dat ik het niet zou openbaren, al stond zelfs de dood voor mijne oogen. »

Deze woorden deden eenen storm van gemor ontstaan, bovenal langs den kant waar Pex en zijne vrienden gezeten waren. De vergadering, dus in hare aangehitste nieuwsgierigheid teleurgesteld, betuigde luidop hare ontevredenheid.

t'Serclaes, bukkend onder het gewicht zijner hachelijke verlegenheid, poogde nog — met verwarring in gedachten en in woorden — zijn gedrag uit te leggen en zijn stil-zwijgen te doen verontschuldigen; maar meester Lankhals onderbrak hem en riep schertsend :

« Nu ziet gij het gevolg uwer onvoorzichtige beslissing! Onze voorzitter moest tot den Amman gaan en in den strik loopen, dien de verrader hem wilde spannen. Al had de valschaard geen ander doel bereikt dan mistrouwen tus-schen ons te werpen, het ware nog een onherstelbaar

ongeluk. Hoe, gij zendt onzen voorzitter tot den Amman, om van hem een gewichtig geheim te vernemen; dit gevaarlijk bezoek heeft plaats gehad, en nu wij onzen gezant rekening vragen over hetgeen er tusschen hem en den verrader is verhandeld geworden, nu komt men ons zeggen: « gij moogt niets er van weten! » Men neemt ons dus voor kinderen, in wier bescheidenheid men kan berusten? »

« Maar, Mijnheeren, blijft toch bedaard en laat onzen voorzitter spreken, » viel Hugo Clutinc in. « De Amman heeft een gansch persoonlijk geheim aan den heer t'Serclaes geopenbaard. Wat recht hebben wij om dit geheim, indien het onze vaderlandsche pogingen niet betreft, hem met geweld af te dwingen? Ik moet bekennen, Mijnheeren, dat deze zaak, zooals zij zich voordoet, verrassend en zeer zonderling is; maar luisteren wij met bedaardheid op de uitleggingen van den heer t'Serclaes. Ik ben wel zeker, dat geen gevoel van mistrouwen tegen hem in deze vergadering zal stand houden. Zijne langbeproefde vaderlandsliefde en de fierheid zijner inborst zijn ons vaste waarborgen zijner oprechtheid. »

« Welnu, dat hij spreke! Wij luisteren! » riep meester Grijspeert.

« Ik moet zwijgen, zwijgen, » zuchtte t'Serclaes.

« Alzoo hebt hij over uw bezoek bij den Amman ons volstrekt niets mede te deelen? » snauwde Lankhals spottende. « Zelfs geene de minste uitlegging hebt gij ons te geven? Gij hebt met den Amman gesproken over het slecht weder en over de duurte van het koren? Geen woord is er tusschen u en hem over den toestand van Brussel en van Brabant gewisseld? En gij meent, dat wij zoo iets kunnen gelooven? »

« Ik ben ziek; mijn geest is ontsteld; gij laat mij den tijd niet om mijne gedachten te verzamelen, » klaagde t'Serclaes. « Ja, de Amman heeft mij van de landszaken gesproken, en desaangaande kan ik u zonder

achterhouding mededeelen, wat hij mij heeft gezegd. »

« Luistert, luistert! » mompelden de eedgenooten met hevige nieuwsgierigheid.

« Wat ik u mededeelen ga, is een bedroevend nieuws, vrienden, » hernam t'Serclaes aarzelend en met zichtbare verschriktheid. « De Amman heeft mij gezegd..... heeft mij bewezen, dat hij weet..... dat hij onze ontwerpen kent en op zijne hoede is..... Hij verweet mij, eenen volksopstand te bereiden..... hij zeide verwittigd te zijn van wat er in den schoot der Ambachten geheimelijk wordt beraamd, en zich gereed te houden om de minste poging tot opstand in stroomen bloeds te versmachten. Die inlichtingen, vrienden, zijn van aard, dunkt mij, om ons te doen erkennen, dat het raadzaam zou zijn, onze beslissende poging uit te stellen tot een min ongunstig tijdstip. »

« Ha, ha, daar hebben wij het! » riep meester Pex. « De Amman heeft onzen voorzitter in zijn net gevangen, hem schrik ingeboezemd, hem allen moed en alle vertrouwen ontnomen! »

« Indien het niet erger is! » gromde meester Grijspeert binnensmonds. « Er is verraad in de lucht! »

« Zoo, zoo, de heer t'Serclaes, die ons immer aandreef tot het verhaasten onzer pogingen, is nu van meening, dat wij den opstand moeten uitstellen tot een min ongunstig tijdstip! » zeide Lankhals bitter lachend. « Hoe verstaat hij dit? Een min ongunstig tijdstip? Wil hij wachten, totdat de graaf van Vlaanderen met eene nieuwe krijgsmacht wederkeert? »

« Neen, vrienden, » antwoordde t'Serclaes, « slechts totdat onze hertog Wencelyn ons uit Limburg hulp zendt. »

« Laat ons dan maar liever alle hoop opgeven en de slavernij met verduldigheid aanvaarden! Geen gunstiger tijd kan er komen! Hebt gij ons niet twintigmaal en zelfs gisteren nog gezegd, dat wij geene hulp van den hertog verwachten mogen? Breken wij onze banden niet voordat vijftien dagen verloopen zijn, dan is het met Brabants vrij-

heid voor altijd gedaan! » riep de deken der hoedenmakers.

« Laat mij onzen voorzitter eens eene vraag stellen, » zeide Lankhals. « Wat heeft hij u dan zoo verrassends medegedeeld, dat wij daarom een plechtig genomen besluit zouden moeten veranderen? De Amman vermoedt, dat het volk zich bereidt tot eenen opstand; men heeft hem overgebracht, dat er eene dreigende gisting onder de Ambachten heerscht. Maar wie in de stad weet dit niet? Het vraagpunt is, of de Amman kennis heeft van ons eedgenootschap en van onze geheime vergaderingen, of hij weet dat wij besloten hebben, het teeken tot den opstand den avond vóór St.-Crispijn te geven. Ik verlang, ik eisch, dat de heer t'Serclaes mij op deze beide vragen onbewimpeld antwoorde. »

« Ons eedgenootschap? de dag van den opstand? » stamelde t'Serclaes, als aarzelde hij te antwoorden. « Daarvan heeft de Amman mij niet gesproken, meen ik..... Neen, neen, daarvan weet hij niets..... »

« Welnu, wat is er dan in onzen toestand veranderd? Wij hebben des te meer redenen om bij ons eerste besluit te blijven. Onze vijanden kunnen niet vermoeden, dat de opstand, dien zij vreezen, zoo spoedig zal losbarsten. Wij hebben dus de kans, ze onverwachts te verrassen. Verzuimen wij deze gunstige gelegenheid, zij keert nimmer weder, en wij, als lafaards, zouden ons vaderland vrijwillig tot eeuwige slavernij gedoemd hebben. De Amman mag door listige woorden onzen voorzitter verschrikt hebben, wat doet het ons? Ik ben van gevoelen, ik heb de diepste overtuiging, dat wij onze beslissende poging op St.-Crispijnsavond moeten bepaald laten. »

« Ja, ja, op St.-Crispijnsavond! Het is beslist en het verandert niet meer! » juichten de meeste leden met geestdrift.

« Ik hoop, » hernam meester Lankhals met kwetsenden nadruk, « dat de heer t'Serclaes evenals ieder onzer zich aan den wil der meerderheid zal onderwerpen en met al

zijne kracht en werkzaamheid ons zal helpen tot de uitvoering onzer beslissing. »

« Ik kan niet, eilaas, ik mag niet! » zuchtte t'Serclaes.

« Wat, wat hooren wij? » riep meester Grijspeert. « En uwen eed, wilt gij dien verbreken? »

« Ik moet mijne medewerking weigeren; eene onweersaanbare macht beheerscht mij. Ach, vrienden, hebt medelijden met mijnen toestand! » zeide t'Serclaes smeevende.

« Maar wat beteekent toch uw onbegrijpelijk gedrag? » riep Lankhals, op de tafel slaande. « Misschien wilt gij tegen ons werken? Ons verraden, o hemel! Heeft de Anman u betooverd? Gij, die al onze geheimen kent, gij een verrader! Het is onmogelijk, en nochtans.....! »

Tot dan had t'Serclaes daar gezeten als een schuldige voor zijne rechters. Zijn knagend geweten zeide hem, dat hij waarlijk bezig was met de vrijmaking van zijn land te slachtofferen; maar zijn beangstigd vaderhart riep nog luider, dat hij zijnen zoon van den schandedood moest redden. Die innerlijke worsteling; de schaamte en het berouw van de eene zijde; de schrik en het verdriet van de andere hadden hem alle sterkmoedigheid en alle geestesklaarte ontnomen; maar het woord « verrader », dat als een gloeiende priem hem door het hart boorde, deed hem met eenen schijn van moed of verontwaardiging het hoofd verheffen.

« Hoe wreed zijt gij toch voor mij! » sprak hij. « Verrader van mijn vaderland? Ik, die met geluk al mijn bloed tot den laatsten druppel zou geven om Brabant te helpen verlossen! »

« Maar wij vragen zooveel niet, » bemerkte Pex, « slechts uwe oprechte medewerking. »

« Kom, t'Serclaes, mijn vriend, wees beter beraden, » zeide Hugo Clutinc. « Ontzeg ons uwe hulp niet! »

« Ik moet weigeren..... »

« Waarom toch? »

“Ja, geef ons klare en duidelijke redenen! Meent gij gelijk te hebben, poog ons tot uw gevoelen over te halen, „ viel een leertouwer in, die tot dan een blind vertrouwen in t'Serclaes had gesteld. “Gij, zoo welsprekend, schijnt nu van alle uitlegging te schrikken. Het is onbegrijpelijk! „

“Ik heb mijne redenen u verklaard, „ antwoordde t'Serclaes. “De Amman is verwittigd; ik denk, dat de opstand nu niet kan gelukken. „

“Maar de bewijzen! „ riep Lankhals. “De Amman heeft u niets gezegd, dat wij niet reeds wisten..... Gij zwijgt, t'Serclaes? Ha, hij openbaarde u een geheim, u persoonlijk, en dat in het geheel geene betrekking heeft op onze vaderlandsche zaak? Maar zien wij niet allen klaarblijkend, dat dit geheim alleen u belet te spreken? Dat het — indien het u niet tot verrader maakte — u toch als een verrader doet handelen?..... Gij weigert ons uwe medehulp en breekt dus uwen eed. Tot hoeverre wilt gij deze ontrouw drijven? Antwoord mij: zult gij tegen ons werken? Moeten wij vreezen, dat gij ons geheim zoudt kunnen openbaren? „

“Ik zal werkeloos blijven..... omdat eene onverbiddelijke wet er mij toe dwingt, „ murmelde t'Serclaes. “Ons geheim houd ik in mijn hart opgesloten als in een graf..... Maar, vrienden, ik bid u, ik smeeke u, stelt toch den opstand uit! Die poging, heeft ze plaats op St.-Crispijnsavond, is voor mij..... O, mijn God, ik mag niet spreken! Ja, het geheim, dat de Amman mij vertrouwde, dwingt mij tot werkeloosheid, en het dwingt mij tevens u te smeeke uwe poging uit te stellen. Ach, doet het uit medelijden met mij..... Gij weigert? Kendet gij dit gruwelijk geheim! „

“Welnu, openbaar het ons. Zijn wij uwe vrienden niet? Geef ons redenen, dat wij kunnen oordeelen. „

“Onmogelijk, onmogelijk! „ zuchtte t'Serclaes, uitgeput en verpletterd op zijnen zetel nederzakkende.

Lankhals en zijne vrienden — bij wie nu vele vroeger zeer gematigde leden zich voegden — staken eene wijl de

hoofden te zamen en wisselden grammoedige woorden. Zij schenen tot een haastig besluit te zijn gekomen; want Lankhals nam op plechtigen toon het woord en zeide :

“ Die ongelukkige twist, Mijnheeren, moet een einde nemen. Onze tijd is te kostelijk om hem dus te verspillen. In naam van velen onzer vraag ik de vergadering of iemand van gevoelen is, dat wij den dag van den opstand onbepaald moeten verschuiven..... Ja, t'Serclaes, gij, dit weten wij reeds; maar onder de anderen? Wie onze eerste beslissing wil handhaven, sta op! ”

t'Serclaes alleen bleef gezeten. Wonder genoeg, wat hij van des Ammans woorden had overgebracht, had iedereen, zelfs den minst vurige, de overtuiging ingedrukt, dat er spoed moest gemaakt worden en alle uitstel noodlottig voor het vaderland zou zijn.

“ Aldus, ” hernam Lankhals, “ zijn wij eenparig van gevoelen, dat onze beslissende poging op St.-Crispijns-avond blijft bepaald. De heer t'Serclaes weigert ons zijne medewerking. Het zij zoo! Indien hij slechts onze geheimen bewaart, zullen wij zijne hulp wel kunnen missen. Er dient nu met krachtdadigheid gearheid te worden, om alles tot het welgelukken van den opstand te bereiden. t'Serclaes zal zelf wel gevoelen, dat hij noch onze voorzitter, noch onze aanleider kan blijven. Ik stel voor, dat er overgegaan worde tot het kiezen van drie leden, die volmacht zullen hebben om in onze afwezigheid over alles te beslissen. Kiest, ik bid u, sterkmoedige mannen, onversaagd en bekwaam tot het volbrengen der lastige taak, welke gij hun op de schouders gaat leggen. ”

Vele namen werden er van alle kanten geroepen, bovenal die der driftigste leden, en toen men eindelijk de inzichten der vergadering duidelijk kon onderscheiden, bleek het, dat Lankhals, Pex en Grijspeert als volmachthebbers waren benoemd. Eene enkele stem, de heer Clutinc, sprak den naam van t'Serclaes uit, en die naam verwekte spottend glimlachen!

t'Serclaes had dit alles aangezien, verslonden in gepeinzen en met verdwaasden blik als iemand, die niet weet wat er geschiedt. Was dit hoonend glimlachen een nieuwe steek door zijn hart, waarvan de gruwelijke pijn hem tot bewustheid van zijnen toestand riep? Althans, hij stond op en zeide :

“ Mijnheeren, het is mij onmogelijk, langer hier te blijven. Uw verdenken martelt mij wreedelijk. De kracht ontbreekt mij om u te bewijzen, dat gij den opstand moet uitstellen. Ik heb de overtuiging..... ja, de overtuiging dat uwe poging zal mislukken. Deinst gij niet terug voor zulk nutteloos bloedvergieten? Schrikt gij niet bij de gedachte, dat gij door die voorbarige volksbeweging de verlossing van Brabant voor altijd onmogelijk gaat maken? Ach, ik smEEK u met gevouwen handen, beraadslaagt met kalmte daarover in mijne afwezigheid! Ik heb alle hoop op uwe voorzichtigheid niet verloren..... ”

Niemand antwoordde. Dezelfde schertsende glimlach grijnsde hem tegen.

Hugo Clutinc naderde hem en toonde zich bereid om hem naar huis te vergezellen, dewijl hij er zeer ontsteld en ziekelijk uitzag; maar t'Serclaes zeide, dat hij zijne vriendelijke hulp niet behoefde en liefst geheel alleen huiswaarts ging.

Onder het murmelen van een onduidelijk vaarwel verliet hij wankelend de woning van meester Grijspeert; maar zoohaast was de poort niet achter hem gesloten, of hij verhaastte zijnen stap en liep door de donkere straten als iemand, die zich vervolgd waant of aan eenig groot gevaar poogt te ontsnappen.

Allengs toch vertraagde zijn gang; hij zuchtte, hij mompelde klachten, hij riep den naam des Heeren aan om hulp en sukkelde wankelend voort als een dronken mensch! — De ongelukkige, hij stortte tranen in de duisternis!

Zoo bereikte hij zijnen Steen en klopte zeer zachtjes aan

de poort. De knecht, die er achter waakte, opende hem en zeide :

“ Heer, uw zoon Everard zit in uwe slaapkamer op uwe terugkomst te wachten. ”

“ O hemel! ” zuchtte t'Serclaes verschrikt, “ weet hij dan, dat ik ben uitgegaan? ”

“ Hij is beneden gekomen, heer, toen gij pas den Steen hadt verlaten. Hij beweerde, gehoord te hebben dat men de poort had geopend. Hoe ik dit ook ontkende, hij wilde mij niet gelooven en trad in uwe slaapkamer om zich te verzekeren, dat gij te bed laagt. U niet vindende, heeft hij eenen angstkreet geslaakt en is op eenen stoel gevallen. Wat hem dus verschrikt, kon ik uit zijne klachten niet verstaan; hij schijnt te gelooven, dat gij bedreigt zijt met eene erge ziekte; want hij weende en riep onophoudend : “ God, bescherm mijnen ongelukkigen vader! ” Hij wilde uwe slaapkamer niet verlaten en zit daar, nog weenend misschien. ”

t'Serclaes had de uitleggingen zijns dienaars door geen enkel woord onderbroken.

“ Welk licht! ” mompelde hij nu in zich zelven. “ Eene inspraak des hemels! ”

“ Heb dank, Andries, ” zeide hij. “ Ga nu slapen. Ik behoef uwen dienst niet meer. ”

En onder het uitspreken dezer woorden trad hij in huis.

Hij richtte zich naar zijne slaapkamer en opende de deur.

Everard kwam met uitgereikte armen tot hem geloopt en riep juichend :

“ Ha, dank God, gij zijt het, vader! Ach, hoe heb ik geschrikt! ”

Hij meende zijnen vader te omhelzen; maar het gezicht zijner bleekheid en zijner oogen, die nog het spoor van vergoten tranen toonden, weerhield hen. Hij greep zijne hand en zuchtte :

“ Vader, arme vader, waar zijt gij geweest, zoo laat in

den nacht? Gij zijt ziek, gij hebt geweend, gij, gij? Ho, wat moet gij ongelukkig zijn! »

« Ja, mijn zoon, » antwoordde t'Serclaes. « Ik ben rampzalig, beschaamd, wanhopig, verpletterd onder het gewicht van een gruwelijk noodlot! »

« Kom, vader, zet u neder op dien stoel..... Zoo, rust wat..... Is het de vrees van des Ammans boosheid, die u zoo wreed doet lijden? »

« Die vrees en nog ijselijkere dingen..... Mijn hart is tot barstens opgekropt..... en ik mag niet spreken! Zelfs bij u, mijn goede zoon, zou ik noch raad noch troost mogen zoeken. Die toestand is ondraglijk : de sterkste zou evenals ik er onder bezwijken. Zit daar neder nevens mij en luister met bedaardheid; ik ga u het geheim van mijnen angst, van mijne schaamte en van mijne wanhoop openbaren. Met zoo een gedeelte mijner smart in uwen boezem over te storten zal ik misschien wat leniging vinden. »

De jongeling, door den pijnlijken en plechtigen toon van zijns vaders stem diep ontroerd, zette zich zwijgend voor hem neder.

« Everard, » zeide t'Serclaes, « wat ik u mededeelen ga, is een geheim, dat ik gezworen had te bewaren. Door het u, die mijn bloed zijt, te vertrouwen, zou ik slechts meenedig worden, indien het ooit van uwe lippen ontsnapte. Beloof mij dus op uwe liefde tot mij, dat gij het nimmer, noch vrijwillig, noch uit onvoorzichtigheid, zult verraden. »

« Ik beloof het, vader, » murmelde de jongeling. « Uw geheim daalt ongeschonden met mij in het graf. »

« Welaan, luister. Ik heb u gezegd, niet waar, dat de Amman mij bedreigd heeft, u te doen vangen en u op het schavot te brengen, indien het volk in opstand kwam? Oordeel over mijne verschriktheid : het was beslist, dat er binnen weinige dagen een algemeene opstand der Ambachten zou losbarsten! Ik was waarlijk, zooals de Amman het vermoedde, de ziel en de aanleider dezer

poging om Brabant zijne vrijheid en onze vorstin Johanna hare kroon terug te geven. Maar — hetzij de vervaardheid mijn oordeel had verduisterd, hetzij de vaderangst mij klaar deed zien in de diepte der dingen — mij daalde in den boezem de pijnlijke overtuiging, dat wij niet machtig genoeg zijn om den opstand met eenige kans van welgelukken te beproeven. De Amman zou dus zijne bedreiging uitvoeren! O, Everard, ik zag u reeds, als dief veroordeeld, knielend op het schavot..... en in mijne verbijsterde oogen glinsterde het beulenzwaard bliksemend boven uw hoofd! »

« Arme vader! » zuchtte de jongeling.

« Weet nu, dat ik met een twintigtal dekens der Ambachten en andere vurige vaderlandsvrienden een geheim eedgenootschap had gesloten om de verlossing van Brabant te bereiden. Eergisteren, op eene nachtelijke vergadering, hadden wij juist beslist, dat het teeken tot den algemeenen opstand zou gegeven worden den avond vóór Sint-Crispijn, te tien uren, door het stormen der klokken — alzoo nog binnen acht dagen, — toen mij een brief van den Amman werd behandigd, waarbij de verrader mij uitnoodigde, hem een bezoek te brengen om van hem een gewichtig geheim te vernemen. De vergadering gebood mij, de verrassende uitnoodiging te beantwoorden. Gij weet, welk schrikkelijk, welk noodlottig geheim de Amman mij mededeelde en hoe hij mij toezwoer, u als dief voor de Schepenbank te brengen, zoohaast de openbare rust in Brussel zou worden gestoord..... Dezen avond was het weder vergadering der eedgenooten; ik moest hun rekening geven van mijne samenspraak met den Amman. Het ware geheim, het onteerend verdenken van diefstal tegen u, gestaafd door uwe geteekende pandverklaring, mocht ik hun niet openbaren. Zij zijn hardnekkig en geweldig in hunne vaderlandsmin; de vrees voor verraad maakt hen mistrouwend..... Wat ging ik hun zeggen? En, o hemel, ik moest hun raden, den opstand onbepaald uit te

stellen, met gevaar van den graaf van Vlaanderen te zien wederkeeren, en dus voor immer alle hoop op verlossing te moeten verzaken..... Dit is wat ik heb gedaan..... en, ach, het hart bloedt mij nog! Everard, mijn zoon, doorgrond mijn lijden en mijne schaamte: hoonende beschuldigingen werden mij toegeworpen; ik zag de oogen mijner vrienden van verontwaardiging gloeien, met spotlachen onthaalden zij mijn smeeken..... het afschuwelijk woord „verrader „ klonk mij in de ooren en boorde als een moordpriem mij door het hart! „

Tranen borsten hem over de wangen en het hoofd viel hem op de borst.

„ Verrader! men noemde u verrader! „ kreet de jongeling, „ Groote God, nu begrijp ik uwe doodelijke smart, o mijn ongelukkige vader! „

En hij weende insgelijks; zijne strakke oogen en zijne bevende lippen getuigden van eene groote verschriktheid.

„ Neen, gij overdrijft den zin mijner treurige woorden, „ hernam t'Serclaes. „ Verrader noemden zij mij nog niet; maar zij wilden zeggen, dat indien ik een verrader was, ik niet anders zou gehandeld hebben. Dan dien smaad had ik verduuldig gedronken, dat kruis had ik zonder bezwijken gedragen, indien slechts de angst, de vrees van uwe onteering en uwen schandedood van mij waren afgekeerd geworden..... maar, Everard, mijn ongelukkig kind, zij hebben u veroordeeld: ondanks mijne gebeden en ofschoon ik met gevouwen handen hen smeekte, hebben zij opnieuw beslist, den avond vóór St.-Crispijnsdag tegen den Amman en zijne soldeniers te wapen te loopen. Nu ik niet medewerken mag, zal er zeker verdeeldheid onder hen ontstaan; de leden der Geslachten zullen hunne hulp weigeren. Ach, er is geene hoop op gelukken! Schromelijke toestand..... verrader zijn misschien, en toch mijn kind niet kunnen redden! Wij zijn wel diep rampzalig, niet waar, mijn arme Everard? „

De jongeling bleef zwijgend en scheen in gepeinzen verzonken.

Eenklaps hief hij het hoofd op en zeide met eene vonk van sterkmoedigheid in de oogen :

“ Vader, gij weet hoe ik na God u eerbiedig bemin; maar mag ik vrij spreken, zonder u te bedroeven of te kwetsen? ”

“ Spreek, mijn zoon, uwe stem te hooren, is mij een troost. ”

“ Welaan dan, vader, mijne overtuiging is, dat gij alleen u hebt misgrepen; uwe vrienden hebben gelijk..... ”

“ Zij hadden gelijk? ” kreet t'Serclaes met verwondering.

“ Laat mij mijne meening verklaren, ik bid u, vader. Uwe liefde voor mij, uw angstig schrikken hebben het gevoel des plichts in u verduisterd. Overweeg toch met bedaardheid. Gij hebt den moed en de wraakzucht der Ambachten angevuurd en alles bereid tot eenen geweldigen volksopstand; de dag is vastgesteld, aller harten kloppen van hoop en strijdlust..... op het oogenblik zelf dat 's lands verlossing eene waarheid zal worden, komt gij, t'Serclaes, gij, de vurigste verdediger van Brabants vorstin, den moed uwer vrienden breken en hun zeggen : legt het hoofd in den schoot en bukt vrijwillig onder het juk der slavernij? Zeker, het is eene dwaling; de vaderliefde heeft uwen geest ontsteld. Kom tot u zelven : herken uwen plicht! ”

“ Wat moest ik dan doen? ” stamelde t'Serclaes.

“ O, vader, de gedachte dat de Amman onzen naam kon onteeren en misschien mij op het schavot doen sterven, heeft u dus laten vergeten, wat wij ons vaderland verschuldigd zijn?..... Maar het lot, dat gij, onwetend, mij wilt bereiden, is eene veel grootere schande, is een laf en snood bestaan op aarde. Hoe? Ik zou oorzaak zijn van Brabants slavernij, oorzaak van de eeuwige ballingschap onzer ongelukkige vorstin..... en met dit gewicht op mij zou ik leven? Neen, neen, liever duizendmaal den dood! ”

“ Gij denkt dus, mijn zoon, dat ik zonder aarzelen u het

schavot moest laten beklimmen? » mompelde t'Serclaes met pijnlijke scherts. « Ha, gij weet niet wat een vaderhart is! »

« Maar neen, » antwoordde de jongeling, door zijne eigene woorden versterkt en begeesterd, « er is een ander en zeker middel om aan het schavot te ontsnappen. Luister met toegevendheid op mij, vader; ik zal u zeggen, wat ik doen kan om u te verlossen van den angst, die u machteloos maakt, en wat gij te doen hebt, om uwen eed getrouw te blijven en uwen duren plicht te vervullen jegens uwe vorstin en jegens uw land. Morgen verlaat ik de stad en begeef mij naar Maastricht, bij onze hertogin..... »

« De Amman zal u evenwel doen veroordeelen! » zuchtte t'Serclaes.

« Neen, God zal Brabant beschermen; het volk zal overwinnen!..... En daarenboven, wat doet het, dat men mij onrechtvaardig veroordeele? Zij zullen toch de handen aan mij niet kunnen slaan. Ik zal onze vorstin ginder bekendmaken met de snoode kuiperij, door den valschen verkooper van Brabant tegen mij gesmeed. Wat er ook geschiede, er zal eens een einde aan Brabants vernedering komen. Dan keer ik terug met onze vorsten, en in stede van onteerd te zijn in hunne oogen, zullen zij mij eeren en beminnen in de maat van wat ik voor hen heb geleden en wat gij, vader, voor hen zult hebben gedaan. Met allen eerbied durf ik tot u zeggen : « Ziehier uw plicht. Gij gaat morgen reeds al uwe eedgenooten bezoeken; gij drukt hun de overtuiging in, dat gij nog immer dezelfde vurige vaderlandsvriend zijt; gij verzekert hun uwe onbepaalde medewerking tot het bereiden van den grooten dag; gij moedigt iedereen tot betrouwen en krachtdadigheid aan; in één woord, gij wordt weder t'Serclaes, de onversaagde, fiere t'Serclaes, voor u zelven en voor allen. Zij zullen u met blijdschap toejuichen, u danken en u eeren als te voren..... En, zegeviert het volk — zooals ik meen — dan zal uw naam in de kronieken worden opgeteekend als die van den verlosser des vaderlands; want

schudt Brussel het juk af, dan wordt gansch Brabant vrij. »

t'Serclaes legde sprakeloos zijne armen over Everards schouders en zoende hem weenend; maar de tranen, welke hem nu ontvloten, waren tranen van blijdschap en bewondering. Inderdaad, de krachtige woorden van zijnen edelen zoon hadden hem zijne fierheid teruggeschonken en hem moed en vertrouwen in het hart gestort.

« Dank, dank, Everard, » mompelde hij. « Uw arme vader lag verzonken in eene grondelooze kolk van smart en schaamte; gij hebt hem er uit opgeheven, hem gered, hem een nieuw en glanzend licht getoond. De wijsheid sprak door uwen mond. Ja, ja, mijn zoon, ik word weder t'Serclaes, waardig van zulken zoon als gij, gereed om mijn laatste bloed voor Brabant te vergieten. Ha, ha, wij zullen overwinnen! En, moeten wij sterven, de Geschiedenis melde dan, hoe wij manhaftig vielen voor 's lands eer en voor 's lands vrijheid! »

« Aldus, vader, gij keurt mijn besluit goed? Ik vertrek morgen? »

« Ja, vóór het kriecken van den dag zal ik opstaan en Andries met onze twee beste paarden vooruitzenden. Gij vertrekt wat later en gaat ter Warmoespoort uit, als wildet gij in de velden wandelen. Gij bereikt zoo langs eenige omwegen de baan naar Leuven en stap voort tot op het Tornooiveld. Daar, in de *Gulden Leeuw*, vindt gij onzen trouwen Andries met de paarden..... Het is wonder, welke helderheid in mijnen geest!..... Maar misschien weet gij iets beters. Dunkt mijn ontwerp u niet goed? Waarom schudt gij dus het hoofd, mijn zoon? »

« Het is, vader, » antwoordde de jongeling mijmerende, « dat ik aan Sabina denk. Haar zoo verlaten zonder afscheid, zonder vaarwel! En indien de Amman mij bij haar beschuldigde en haar de pandverklaring toonde? Zij zou dus twijfelen aan mijne eerlijkheid, mij moeten misprijzen misschien? »

« Vrees dit niet, Everard. »

“Ja, maar, vader, het zou wreed zijn, het gemoed van Sabina op zulke proef te stellen. 's Menschen kracht is niet grenzenloos. Indien zij wist, dat ik gevlucht ben, zonder haar vaarwel te hebben gewenscht, zonder de minste verwittiging..... als een ware schuldige..... Neen, neen, dit mag niet zijn. Morgen, vooraleer ik vertrek, zal ik Sabina pogen te zien. Ik zal de dienaars verleiden door geld, door veel geld, of met geweld in den Steen dringen! ”

“O, mijn zoon, indien de Amman het vernam, hij deed u onmiddelijk vangen! ”

“Toch niet, vader. Ik begrijp zijn belang en zijn inzicht wel. Hij wil juist de vrees mijner gevangenneming boven uw hoofd opgeheven houden als een altijd dreigend zwaard. Sloeg hij de hand aan mij, dan zoudt gij immers niets meer te ontzien hebben en zelfs den opstand verhaasten, om mij uit de gevangenis te kunnen verlossen. Hij weet het wel en zal zoo dwaas het werktuig zijner gewaande macht niet verbrijzelen. ”

“Het zij zoo, mijn zoon, neem afscheid van Sabina, indien het u gelukt haar te zien. Gij wilt haar van het gestolen juweel en van de geteekende pandverklaring spreken? Doe het toch met voorzichtigheid en zeg niets, niets dat haar het geheim van het eedgenootschap of van den opstand zou kunnen laten vermoeden. ”

“Daarover ontsnapt geen woord mijnen mond, vader. Wees gerust, de liefde gloeit mij wel in het hart; maar zij kan mij mijnen plicht jegens mijnen vader en jegens mijn land niet doen vergeten. ”

“Het is reeds zeer laat, ” zeide t'Serclaes, “ik ben nu wel getroost en blijde; maar de schrikkelijke ontroeringen van dezen dag hebben mij zeer vermoeid. Ik moet vroeg opstaan. Morgen zullen wij verder over uw vertrek spreken. Dat ik u nog eens omhelze en u zegene, mijn goede, edele zoon, en laat ons dan ter ruste gaan. ”

Zij drukten elkander vurig in de armen, en Everard verliet zijns vaders slaapkamer.

X

In de Stoofstraat, omtrent den hoek der Voldersstraat, tusschen nederige huizen van ambachtslieden of winkeliers, verhieven zich de ontzagwekkende domtorens en de gekanteelde gevel van eenen sterken Steen.

Ongetwijfeld moest dit gebouw zijn licht achter op eenen grooten tuin nemen, want het toonde aan de straat op eene groote hoogte slechts drie of vier kleine vensters, met ijzeren staven verdedigd. Ook zijne poort was zoodanig met ijzeren latten en dikhoofdige nagels beslagen, dat zij het voorkomen had van eenen reusachtigen beukelaar.

Aan deze poort klopte Everard t'Serclaes, een weinig vóór acht uren des morgens.

Wel ware hij vroeger gekomen, maar de onzekerheid, of Sabina dan reeds zou opgestaan zijn, had hem teruggehouden.

Zijn hart was bevangen en hij schudde twijfelende het hoofd, terwijl hij wachtte, dat hem werd geopend.

Reeds twintigmaal sedert eene maand had hij aan deze poort geklopt, zonder een ander dan een afwijzend antwoord te hebben bekomen. Hoe zou men hem nu onthalen? Alweder met dezelfde berekende logens..... En hij moest, kost wat kost, Sabina zien en spreken nochtans!

Tot geweld zijne toevlucht nemen, de dienaars overhoop loopen en den Steen binnendringen, dit was een uiterst

en zeer gevaarlijk middel.... maar kon hij niet anders gelukken, dan zou hij het evenwel beproeven.

Hij hoorde den grendel krijschen en hield zich gereed.

De poort werd omzichtig en slechts half geopend; maar eer de knecht het kon verhoeden, stond Everard er binnen.

De knecht aanschouwde hem verwonderd en gram en zeide, zonder op eene vraag te wachten :

“ Heer t'Serclaes, gij komt alweder voor niets : Mevrouw Van der Aa is niet te huis en de jonkvrouw insgelijks niet. Mijne meesteressen en de heer Amman hebben verboden, dat iemand, wie het ook weze, binnen de poort van den Steen toegelaten worde. Men zal mij straffen..... ”

“ O, wees ditmaal oprecht, ik bid u, ” onderbrak hem Everard. “ Uwe meesteressen zijn te huis. ”

“ Zeker niet. Gisterenmorgen zijn zij in een wagen vertrokken. Waar naartoe, dit moogt gij niet weten. Ga nu heen, heer; ik heb haastig werk. ”

“ Hoor mij aan, ” zeide Everard. “ Ik breng Mevr. Van der Aa eene uiterst gewichtige tijding, waarvan haar geluk kan afhangen. Belet gij mij tot haar te naderen, gij wordt ongetwijfeld de oorzaak eener groote ramp. ”

“ Kom, kom, eene gewichtige tijding? Gij wilt mij verschalken, heer. ”

“ Meldt gij mij aan, zij zal u zeker mildelijk beloonen, en ik niet min..... Ziehier slechts eene kleine gift op afkorting. ”

Dit zeggende, legde hij drie oude schilden in de hand des knechts. Deze bestaarde met verbaasheid de glinsterende gouden muntstukken en murmelde :

“ Wat gij Mevr. Van der Aa mede te deelen hebt, kan inderdaad gewichtig zijn, heer..... maar geloof mij, ik zeide u de waarheid : mijne meesteressen zijn niet te huis. ”

“ Eilaas, zij zouden het bitter beklagen, indien ik heden haar niet kon spreken ! Voor haar geluk, ik bezweer u, laat mij weten, waar zij zich bevinden ! Ik moet, ik moet haar zien..... Hier hebt gij nog drie oude schilden. ”

“ Luister, heer, ” fluisterde de knecht aan zijn oor, “ maar dat niemand ooit verneme, van wien gij het wist : mijne meesteressen zijn ter misse gegaan in de kerk der Onze-Vrouwe-Broeders, in de Eikestraat. Gebaar van niets; wandel langs dien kant; gij zult ze onfeilbaar ontmoeten. ”

“ Het is wel, ik dank u. ”

En de jongeling haastte zich den Steen te verlaten. Hij stapte door de Stoofstraat en keerde den hoek der Eikestraat om.

Zijn gezicht bereikte juist het groote klooster der Onze-Vrouwe-Broeders op het oogenblik, dat de menigte uit de kerk begon te stroomen. Hij bleef staan en keek toe.

De meeste geloovigen waren reeds in verschillende richtingen verdwenen, en hij begon te vreezen, dat de knecht hem had bedrogen, toen hij eindelijk Mevr. Van der Aa en hare dochter, door eene meid en eenen knecht gevolgd, uit de kerk zag komen.

Sabina lachte hem toe met oogen, die glansden van blijde verrassing en liefde; hare moeder integendeel zag hem aan met strengen, verwijtenden blik; maar hij, zonder aarzelen, trad nader, boog en groette haastig en zeide dan, stil genoeg om niet door de dienaars gehoord te worden :

“ Mevrouw, ik moet u volstrekt en onmiddellijk spreken. ”

“ O, heer t'Serclaes, gij handelt onvoorzichtig en roekeloos, ” kreeg hij ten antwoord. “ Gij vergeet uwe beloften. Waarom den Amman zoo tot gramschap aanhitsen? Wees redelijk : laat ons voorbijgaan en vervorder uwen weg..... ”

“ Een onverbiddelijk lot beheerscht mij, Mevrouw, en dwingt mij tot ongehoorzaamheid. Gij zult mij aanhooren. Ik heb een schrikkelijk geheim u te openbaren. ”

“ Een schrikkelijk geheim, o hemel ! ” zuchtte Sabina.

“ Welaan, ik luister, ” zeide Mevr. Van der Aa. “ Haastig, met korte woorden. Reeds te lang hieldt gij ons staan; de dienstboden bespieden ons..... ”

“ Hier op de straat kan ik niet spreken, Mevrouw. Laat mij u volgen in uwen Steen. ”

“ In onzen Steen? Onmogelijk, onmogelijk! ”

“ Het moet, het moet geschieden, ” fluisterde Everard met beradenheid. “ Ik ga vertrekken, ik ontvlucht mijne geboortestad en mijn vaderland. Onteering, eeuwige schande, ja de dood zelfs bedreigen mij! Wie weet, zal ik u nog ooit wederzien! Sabina en gij, Mevrouw, moet de oorzaak mijner vlucht kennen. In uwe oogen ten minste wil ik niet onteerd zijn. ”

De edelvrouw, alhoewel een diepe schrik op haar gelaat te lezen stond, aarzelde nog.

Sabina vouwde de handen te zamen en smeekte met een traan in de oogen :

“ O moeder, stem toe, ik bid u! Laat de vrees van des Ammans toorn u niet wederhouden. Everard vluchten? Bedreigd met den dood? O, God, is het mogelijk? ”

“ Het zij zoo, heer t'Serclaes, vergezel ons dus naar onzen Steen, ” murmelde Mevr. Van der Aa, “ en vertrouw ons dit vervaarlijk geheim. Ach, gij doet mij beven! Sabina, mijn arm kind, u is geen gelukkig leven gegund. ”

Zij stapten vooruit in de straat en spraken niet meer.

De dienstboden, welke hunne meesteressen op eenen korten afstand volgden, waren integendeel met zekere driftigheid aan het kouten.

“ Ja, ja, het is de heer t'Serclaes, ” zeide de knecht, “ ik ken hem wel. Hij is reeds zoo dikwijls aan onze poort komen kloppen. Dat wij den Steen zoo zorgvuldig moeten gesloten houden, is enkel om hem te beletten, jonkvrouw Sabina te naderen. Wat zal de Amman woedend zijn bij het vernemen dezer ontmoeting! ”

“ Maar hij zal ze niet vernemen, Michel. ”

“ Niet vernemen, Kathelijne? Zoohaast ik maar weg kan, loop ik en ga hem melden, wat er is geschied. ”

“ Foei, foei, onze arme jonkvrouw dus verdriet aandoen! ”

“ Ja, ik weet op welke voorwaarden de Amman mij in dienst van Mevr. Van der Aa heeft doen treden. Plicht is plicht..... Maar bedriegen mij mijne oogen niet? De heer t'Serclaes treedt in onzen Steen? Ho, als de Amman dit zal weten! ”

Inderdaad, tot groote verbaasdheid der dienstboden volgde Everard de edelvrouwen door den diepen gang van den Steen en trad met haar in eene zaal.

De deur werd langs binnen gesloten.

“ Spreek, spreek, Everard, ik smeek u! ” riep Sabina. “ Gij het vaderland ontvluchten? Ach, ik bezwijk van vervaardheid en angst! ”

“ Ja, openbaar ons met haast dit droevig geheim en verlaat dan onze woning, ” voegde hare moeder er bij. “ Geve God, dat het niet zoo schrikkelijk weze als gij het ons deedt vreezen! ”

“ Gelieft te zitten, Mevrouwen, ” zeide Everard, “ mijne uitleggingen vereischen tijd. Min schrikkelijk? Ik zou moeten weenen en beven; maar mijn gemoed staat op tegen het onrecht, de vuige list en de wreede hoosheid, die mij tot hun slachtoffer hebben gekozen..... Een oogenblik geduld, gij gaat alles vernemen. ”

Toen hij tusschen Sabina en hare moeder was gezeten, begon hij zeer omstandig te verhalen, hoe de Hopman Goffredo den avond van het feest hem had overgehaald om te zijnen dienste een kostbaar juweel te gaan verpanden, en hoe de Lombaard hem eene pandverklaring had doen onderteekenen.

Gedurende dit lang verhaal hadden de edelvrouwen met aangroeiende nieuwsgierigheid op hem geluisterd. Tot daar begrepen zij echter niet, wat schrikkelijks er in deze zeer gewone feiten kon zijn, en zij betuigden daarover hare bewondering; maar dan zeide Everard ontroerd en met nadruk :

“ Dat juweel was gestolen! De dief was gedurende het avondfeest in de slaapzaal des Ammans gedrongen en had het daar uit een schrijn geroofd. ”

“ Het was gestolen! En gij, Everard, hebt het verpand! ” riep Mevr. Van der Aa, die een voorgevoel kreeg van de gewichtigheid der zaak. “ Zou Goffredo het geroofd hebben? ”

“ Goffredo een dief? Ongelooflijk! ” zuchtte Sabina. “ God zelf zou hem dus gestraft hebben?..... Maar, hoe het zij, dit kan toch uwe eer niet verkorten, Everard. Wat gij deelt, was slechts eene toegevendheid voor eenen vriend, voor eenen hopman, die door elkeen werd geacht..... ”

“ Gij zult gaan hooren, Sabina, hoe de valscheit en de haat uit deze voorvallen tegen mij, tegen u en tegen mijnen vader een vreeselijk wapen hebben gesmeed..... Des anderen daags heeft de Amman de behendigste knapen op zoek uitgezonden. Een hunner heeft het juweel bij den Lombaard Niceforo gevonden, en de pandverklaring, door mij ondertekend, werd den Amman ter hand gesteld. Deze verzocht mijnen vader ten zijnent te komen, toonde hem de geteekende pandverklaring en beweerde, dat ik wel zeker de dief was en zijn juweel had gestolen. Hoe mijn vader tegen zulk belachelijk verdenken opstond, de Amman bleef mij beschuldigen. De pandverklaring, bevestigde hij, was eene onwederleglijke getuigenis, en hij was als hoofd van 's Graven gerechtigheid verplicht van mij te doen vangen. ”

De beide edelvrouwen waren zoozeer verwonderd, en wat zij hoorden, scheen haar zoo onmogelijk, dat een spotlach op hare lippen verscheen. In Sabina's oogen gloeide ter zelfder tijd eene vonk van verontwaardiging.

“ Gij, Everard, bekwaam tot zulke lage daad? ” kreet de jonkvrouw. “ De Amman weet, dat het niet kan zijn, wees zeker. Hij wil u slechts verschrikken, u verdriet aandoen uit boosheid..... ”

“ Inderdaad, Everard, laten u zijne ijdele bedreigingen niet ontstellen, ” zeide Mevr. Van der Aa. “ U doen vangen? Maar hij zou u zonder uitstel voor de Schepenbank

moeten brengen. Wie in Brussel zal gelooven, dat Everard t'Serclas — zoo rijk en zoo vereerd — een dief kan worden? De Amman zou zich slechts den openbaren haat op den hals halen, en voor hem alleen ware de schande. Is het de schrik van zulke belachelijke vervolging, die u aandrijft om uw vaderland te ontvluchten, o, blijf dan met gerustheid. »

« Ja, blijf, Everard, verlaat Brussel niet. Gij hebt niets te vreezen; de Amman zal zeker zijne hatelijke bedreiging niet durven uitvoeren. »

« Ik ben u dankbaar, diep dankbaar, » antwoordde de jongeling. « Zulk lasterlijk verdenken tegen mij kan toch de baan tot uwe edele harten niet vinden. Dit is mij een zoete troost en eene bron van onverwinkliken moed; maar luistert nog eene wyl met bedaardheid op mij. Uw rein gemoed beseft niet in eens tot hoeverre de dorst naar wraak een heerschzuchtig mensch kan vervoeren. De Amman heeft gezegd, dat hij mij zal doen vangen en mij door de Schepenbank doen veroordeelen tot het schavot, tot den schandedood der nachtdieven. Mijn vader en ik zelf, wij hebben eerst om deze in schijn ijdele bedreiging gelachen; maar na overweging hebben wij teruggeschrikt voor hare vervaarlijke ernstigheid. Goffredo, de eenige persoon, die mijne onschuld kon bewijzen, is dood. De geteekende pandverklaring getuigt tegen mij; de schepenen zijn vurige aanhangers en blinde werktuigen van den Amman. Mijne veroordeeling, moest ik nu voor de Schepenbank beschuldigd worden, is onfeilbaar. »

Sabina slaakte eenen pijnlijken zucht en begon te weenen.

« Maar neen, gij bedriegt u, » wedervoer Mevr. Van der Aa. « Ik ken den Amman wel; hij is hardvochtig, inderdaad, en hij ziet niet nauw op de middelen om zijn doel te bereiken; maar alle gevoel van eerlijkheid is hem niet vreemd geworden. Dat hij u bedreigt, dit verwonderd mij niet; maar dat hij tot zulke ongehoorde valschheid

metterdaad zou overgaan, dit schijnt mij ongelooflijk! »

« Vergeet niet, Mevrouw, dat de Amman hier een drielidig en voor hem hoogst gewichtig doel te bereiken heeft. Hij is de bloedvijand mijns vaders sedert jaren; hij meent met recht of ten onrechte — het betaamt mij niet dit te onderzoeken — dat mijn vader het volk tegen hem en tegen den graaf van Vlaanderen aanhitst. Zich te wreken, mijnen vader in zijnen zoon te treffen en hem door de onteering van zijn geslacht allen invloed en alle ontzag op het volk te ontrooven..... mij met schande te beladen, mijnen naam voor eeuwig te bevleken en dus — meent hij — een huwelijk tusschen mij en Sabina onmogelijk te maken..... is dit alles te zamen niet genoeg om een valsch mensch als den Amman tot den snoodsten aanslag te doen besluiten? »

« IJselijk! » morde Mevr. Van der Aa, overtuigd dat de Amman inderdaad zijne bedreigingen zou kunnen uitvoeren.

« O, mijn arme Everard! » klaagde Sabina met overvloedige tranen, « ons leven, sedert het ongeluk onzer vorsten, is slechts angst en lijden. Gij voor de Schepenbank! Gij veroordeeld als dief! Het kan niet zijn, ik zou er zeker van sterven..... »

De jongeling greep hare hand en zeide op troostenden toon : ' »

« Wat mij in dit alles martelde en met vervaardheid sloeg, Sabina, was de schromelijke gedachte, dat gij, dat uwe moeder misschien aan mijne eerlijkheid zoudt getwijfeld hebben. Alles toch getuigt tegen mij, en de laster is eene slang, die ongemerkt haar venijn in de edelste harten weet te storten. Maar nu ik u heb mogen spreken en overtuigd ben, dat zulke snoode beschuldiging mij uwe achting noch uwe genegenheid zal ontrooven..... »

« Gij lijdt, omdat gij mij bemint, Everard, » viel de jonkvrouw in. « Die booze vervolging maakt u dubbel dierbaar en dubbel waardig in mijne oogen. Meent de

Amman ons door den laster van elkander te rukken, hij bedriegt zich : ik blijf u trouw, trots alles en tot in den dood ! »

« Heb dank, o goede..... En gij, Mevrouw, zoudt gij mij de hand van Sabina kunnen weigeren, omdat eene valsche beschuldiging in schijn eene vlek op mijnen naam zou hebben geworpen?..... Antwoord mij, ik smeeek u; ik heb moed noodig om niet onder mijn bitter lot te plooiën. »

« O, Everard, gij zijt boven zulken uitzinnigen laster verheven, » zeide Mevr. Van der Aa. « Ik zal u dezelfde achting als te voren blijven toedragen en het immer als een geluk en als eene eer betrachten, u eens den bruidegom van mijn kind te zien en u mijn zoon te mogen noemen. »

« Ha, die weldadige verzekeringen maken mij sterk ! » riep de jongeling. « Weest dus beiden getroost. God zal mij beschermen; Hij beproeft ons hard, maar Hij zal de boosheid niet laten zegepralen. Er komen nog gelukkige dagen voor ons, Sabina. Heb vertrouwen en treur niet om mijne afwezigheid. Verlaat ik nu Brussel en Brabant, het is om het den Amman onmogelijk te maken, de hand aan mij te slaan en in de gevangenis te werpen. Ik begeef mij naar Limburg bij onze hertogin Johanna. Ik zal onze vorsten alles uitleggen. Indien ik hunne gunst en hunne achting behoud, behoef ik mij niet om het gevoelen der vijanden mijns vaderlands te storen. Met onze hertogin zal ik blijven, totdat zij in Brussel terugkeert..... Kom, ween niet zoo bitter, Sabina; laat het vaarwel u niet verschrikken; mijne ballingschap zal niet lang..... Welk gerucht? Wat beteekent dat? Die stem? » vroeg hij, terwijl hij verrast luisterde en van zijnen stoel opstond.

« O God, de Amman in onzen Steen ! » mompelde Mevr. Van der Aa verbleekende.

« Vlucht, Everard! Haastig, verberg u ! » kreet Sabina, naar eene deur loopende.

« Mij verbergen, o neen, dat nimmer ! »

“ Onze dienstboden hebben u verraden! „ zuchtte Mevr. Van der Aa. “ Blijf toch bedaard, Everard, bedwing u, verbitter hem niet! „

“ Zeker bedaard zal ik zijn, Mevrouw, het is mij een onverbidde lijke plicht. Zegt niet, dat ik de stad wil verlaten..... „

“ Daar, daar komt hij, o hemel! „

Inderdaad, de deur werd geopend en de Amman trad met vlam mende oogen binnen.

De jongeling boog zich diep voor hem en zag hem sprakeloos aan, zonder tergende trotschheid, doch tevens zonder schrik.

“ Uw overmoed, uwe onvoorzichtigheid, heer t'Serclaes, verbazen mij, „ zeide de Amman, door den gerusten blik des jongelings eenigszins beheerscht. “ Gij weet, dat u hier te vinden, mijne gramschap ten hoogste moet ontsteken. In uwen toestand durft gij het wagen, mij tot wraak te drijven? Het is ongelooflijk! Wat doet gij hier? „

“ De bezorgdheid over mijne eer deed mij besluiten, dezen Steen — moest het zijn — zelfs met geweld binnen te dringen, heer Amman, „ antwoordde Everard met koele beradenheid. “ Men kon mij hier beschuldigen; ik heb den laster willen vooruitloopen. „

“ Hoe? Gij waart roekeloos genoeg om deze edelvrouwen van het juweel te spreken? „

“ Ik heb haar alles, alles verklaard, heer. „

“ Zoo, zoo, „ spotte de Amman. “ Zij weten dus, dat er gedurende mijn feest een kostelijk juweel uit mijne slaapzaal is ontstolen en dat gij het zijt, die nog denzelfden avond dit juweel voor honderd oude schilden bij eenen Lombaard hebt verpand? „

“ Ja, heer Amman, en zij weten insgelijks, dat de hopman Goffredo mij verzocht had, het juweel voor hem te gaan verpanden..... „

“ Niets bewijst het; de pandverklaring integendeel..... „

“ O, Van Heetvelde, hoe is dit mogelijk! „ kreet de

oude edelvrouw, terwijl zij met de armen in de hoogte tot hem kwam. « Durft gij beweren, dat gij aan de plichtigheid van heer Everard gelooft? Neen, gij zijt evenals wij overtuigd, dat Goffredo het juweel heeft weggenomen. »

« Daarvan ben ik in het geheel niet overtuigd, Mevrouw. »

« En gij meent, dat Everard t'Serclaes?..... Die gedachte is een booze laster! »

« Het is eene hatelijke snoodheid! » kreet Sabina met het vuur der verontwaardiging in hare tranende oogen.

« Gelukkiglijk, heer, dat God in ons beider geweten kan lezen! » morde de jongeling.

Dit stout gezegde kwetste den Amman. Met een scherp glimlach en half spottend, antwoordde hij :

« Ik heb dit alles niet dieper te onderzoeken. De pandverklaring is eene onwederleglijke getuigenis, — om u te voldoen, zal ik zeggen : is een zwaar verdenken. — Het geldt hier mijne persoonlijke meening niet. Moet ik in naam van onzen genadigen vorst recht eischen tegen de misdadigers, de eenige rechter ben ik niet. Wie ook de ware schuldige weze, mijn plicht vergt, dat ik den heer Everard t'Serclaes voor de Schepenbank brenge. Ik heb tot nu toe gearzeld; maar men terge mijn geduld niet, of ik word zonder genade! De geteekende pandverklaring laat mij geen den minsten twijfel aangaande den aard van het vonnis, dat de Schepenbank zou vellen. Het schavot, de beul, de eeuwige oneer op zijnen naam..... »

Deze woorden deden Sabina beven als een riet en ontrokken haar eenen angstkreet. Zij overwon den afkeer, dien zij voor haren wreeden verdrukker gevoelde, liep tot hem, liet zich geknielt voor zijne voeten nedervallen en begon met opgehevene handen zijne rechtvaardigheid en zijn medelijden af te smeecken; maar hare gebeden ademden zooveel teederheid en zulke vurige liefde voor Everard, dat zij, veeleer dan Van Heetvelde te vermurwen, hem nog meer vergramde.

Hare moeder voegde zich bij haar, en beiden poogden door pijnlijke klachten en nederige smeekingen zijn hart ten gunste van Everard te treffen.

« Genade, genade, hij is onschuldig! O, breng hem niet voor de Schepenbank! » gilden zij onder het storten van overvloedige tranen.

De Amman verwijderde haar met bedwongen ongeduld, en, zich toen tot den jongeling wendende, vroeg hij zeer bitsig :

« Weet gij, wat ik uwen vader heb gezegd? »

« Ja, heer, ik weet alles, » was het stille antwoord.

« Hoe durft gij dan mij hier komen belasteren en onnoozele vrouwen nutteloos verschrikken? Ja, ik zou u moeten doen vangen en veroordeelen. Wat doe ik integendeel? Ik bied u een onfeilbaar middel aan om alle verdenken van u afgeweerd te houden en zelfs om de pandverklaring te vernietigen. Uw eigen lot is in uwe handen, ten minste in de handen uws vaders. Ik ben zeker, dat gij mij voor deze edelvrouwen hebt beschuldigd van valsheid, van boosheid, van wraakzucht, en ik, die het middel bezit om u en uwen vader voor altijd te vernederen, ik stem er in toe, deze gelegenheid te laten ontsnappen en ik wil uwen naam alle oneer sparen! Hebt gij hier ook geopenbaard, welke mijne voorwaarden zijn? »

De jongeling schudde ontkennend het hoofd, terwijl de edelvrouwen hem met verbaasdheid en twijfel aanzagen.

« Dan zal ik ze openbaren, » zeide de Amman. « Mevr. Van der Aa en hare dochter zullen oordeelen, wie onzer oprecht en eerlijk moet geacht worden. Uw vader, heer, is mij sedert vele jaren een vurig vijand. Ik weet, dat hij, 's graven afwezigheid te baat nemende, het volk geheimelijk ophitste tegen onzen vorst en tegen mij. Hij hoopt, dat hij, dus handelende, de Ambachten tot eenen gewapenden opstand zal overhalen en zegevierend, mij als verrader — niet waar, als verrader van Brabant? — op het schavot doen onthoofden!..... Ik heb hem uwe geteekende

pandverklaring getoond en hem gezegd: « Het lot, dat gij mij meent te bereiden, kan ik uwen zoon Everard doen onderstaan. Welnu, ik stem toe, in zijne onschuld te gelooven, en indien gij de Ambachten in rust houdt tot den terugkeer van onzen genadigen heer graaf, vernietig ik de pandverklaring onder uwe oogen; maar slaan de Ambachten tot muiten over, komen zij met wapens in de straat, dan wreek ik mij op uwen zoon en, de wet gehoorzamende, doe ik hem vangen en breng hem als dief voor de Schepenbank. » Gij ziet wel, Mevrouwen, dat ik noch zoo wreed, noch zoo valsch ben als men het u wilde wijsmaken. Heb ik het recht niet, is het mij niet een heilige plicht, mijn eigen leven en mijns vorsten kroon te verdedigen? De oude heer 't Serclaes vermag alles op het volk. Komt zijn zoon voor de Schepenbank en wordt hij door een onteerend vonnis getroffen, aan wien de schuld? Aan mij? Geenszins. Hij, de oude, stijfhoofdige heer t'Serclaes zal alleen het hebben gewild! »

Mev. Van der Aa, door deze woorden in twijfel gebracht, zag den jongeling vragende aan; maar hij, die niet durfde spreken uit schrik van het geheim zijns vaders in gevaar te brengen, schudde het hoofd met eenen treurigen glimlach op de lippen.

Dit stilzwijgen scheen zelfs Sabina met verwondering te slaan.

« En nu deze edelvrouwen alles weten, wat gij en wat ik haar te zeggen hadden, » hernam Van Heetvelde, « nu verzoek ik u, dezen Steen onmiddellijk te verlaten, en ik verbied u wel uitdrukkelijk, nog ooit den voet over den dorpel te zetten; zoo niet, dan hebt gij alles van mijne verbolgenheid te vreezen! »

Everard was reeds een paar stappen achteruitgetreden en meende Sabina en hare moeder een laatst vaarwel toe te sturen; maar de Amman hield hem met een teeken staan en zeide:

« Nog een woord evenwel. Vervul eene boodschap van

mijnentwege bij uwen vader. Mij is overgebracht geworden, dat hij geheime betrekkingen met onzen gewezen hertog Wencelijn onderhoudt. Nog moet gisteren een bode van hem naar Limburg vertrokken zijn, Ik begrijp, hij is zeer spitsvondig en wil mij bedriegen. Hij zal het volk

Wees Van Heetvelde hem de deur. (Bladz. 234.)

in rust doen blijven, maar het zich gereed doen houden, totdat Wencelijn gewapende benden naar Brabant zende. Dan zouden de Ambachten kunnen opstaan en misschien overwinnen, niet waar? Uw vader laat zich verleiden door eene valsche hoop! De graaf van Namen en de Luikenaars hebben nieuwe krijgsbenden in het veld gebracht en nu sedert kort het hertogelijk leger nog tweemaal achteruitgeslagen. Wencelijn integendeel ziet zijne soldeniers naar den vijand overloopen, omdat hij hen niet kan

betalen. De wisselaars houden hunne beurs voor hem gesloten en niemand wil hem nog iets leenen; hij kan zelfs niet meer in zijne eigene noodwendigheden voorzien. Eerlang zal hij alle poging moeten opgeven en bezwijken aan geldgebrek. Hoe wil men dan gelooven, dat hij iets zou kunnen beproeven om zijn verloren hertogdom te herwinnen? Zeg dit uwen vader en raad hem aan, alle ijdele begoocheling te verzaken. Doet hij dit oprecht, dan kunt gij zonder kommer blijven en gij ontsnapt aan het schromelijk gevaar, dat u boven het hoofd hangt. Ga nu en sla mijne edelmoedige woorden niet roekeloos in den wind, of de straf volgt onmiddellijk! »

« Mevrouwen, » sprak de jongeling, « alleen de eerbied voor mijnen vader en mijn wensch om den heer Amman niet te verbitteren, beletten mij eenige tegenwerpingen te doen. Het is mij genoeg, dat uit de woorden van den heer Van Heetvelde zelve mijne onschuld is gebleken. Voor het overige beroep ik mij op Gods rechtvaardigheid en op de uwe. Ontvangt mijn vaarwel. Tot wederziens! »

Met strengen blik wees Van Heetvelde hem de deur.

Sabina meende op hem toe te loopen, ongetwijfeld om hem nog eens de hand te drukken; maar hij hield haar terug door een gebaar, en zij bleef staan met de oogen vol tranen.

« Uw vader heeft uwe eer en uw leven in zijne handen; hij vergete het niet! » riep de Amman hem achterna.

Everard t'Serclaes verliet den Steen en richtte met alle haast zijne stappen naar de Markt.

Toen hij de Heuvelstraat ten einde was en de Spiegelbeke naderde, vertraagde hij allengs zijnen gang, hield den blik nederwaarts gericht als iemand, die in diepe gepeinzen wegzinkt. Deze afgetrokkenheid duurde echter niet lang; eene uitdrukking van moed en vertrouwen kwam zijn gelaat verlichten, en het was schier loopend, dat hij de Bergstraat opklom en ten einde van het Etengat zijnen Steen bereikte.

Toen hij in de zaal trad, kwam zijn vader hem te gemoet en zeide :

« Everard, wat bleeft gij lang weg! Hebt gij Sabina gezien? »

« Ja, vader, en den Amman insgelijks. »

« Den Amman! Waar? »

« In den Steen van Mev. Van der Aa. »

« En wat zeide hij u? »

« Sabina en hare moeder weten nu alles. Wat er ook geschiede, Sabina blijft mij trouw : de laster vermag niets op haar. »

« Maar de Amman? Sprak hij u van het juweel? »

« Ja, vader; hij herhaalde slechts in tegenwoordigheid van Mevr. Van der Aa en hare dochter de bedreigingen, welke hij u heeft gedaan. »

« Hij wil u voor de Schepenbank beschuldigen? »

« Indien het volk niet rustig blijft. »

« O, spoedig, gij moet vertrekken, mijn zoon! »

« Neen, vader, zooveel haast hoeft er niet. De Amman denkt er nog niet aan, mij te doen vangen. Hij heeft mij belast met eene boodschap voor u. »

« Eene boodschap voor mij? Van zijnentwege? »

« De Amman beweert te weten, dat gij geheime betrekkingen onderhoudt met onzen hertog Wencelijn. »

« Het is waar, mijn zoon. »

« En hij meent, dat gij nu het volk in rust zult houden, totdat de hertog met eene krijgsmacht in Brabant verschijnt; maar volgens den Amman is die hoop ijdel, aangezien onze vorsten gansch machteloos zijn door nood aan geld en zelve gebrek lijden. Hunne onbetaalde soldeniers loopen tot den vijand over, en nu kortelings is hun zwak leger nog tweemaal achteruitgeslagen..... »

« Geloof die erge tijdingen niet, mijn zoon, » mompelde t'Serclaes met zichtbare neerslachtigheid. « De Amman overdrijft de moeilijkheid van des hertogs toestand. Wel lijdt hij aan gebrek aan geld; zooverre is het evenwel nog niet gekomen. »

„Hoe dit ook weze, vader, „ antwoordde Everard, „ des Ammans woorden hebben in mij een besluit doen oprijzen, dat gij goed zult keuren, ontgetwijfeld. Onze arme vorstin Johanna, onze weldoenster, mijne beschermster toen zij nog in voorspoed leefde, verkeert nu misschien in nood. Ik ben rijk en ik bezit van mijn moederlijk erfdeel aanzienlijke goederen. Alles wil ik opofferen, alles verpanden en tot geld maken om mijne vorsten ter hulp te komen. „

„Maar, mijn zoon, „ bemerkte t'Serclaes, „ de Amman zeide u de waarheid niet. Onze vorsten lijden persoonlijk geen het minste gebrek. Hun komt slechts geld te kort tot het betalen hunner soldeniers en bovenal tot het aanwerven eener toereikende krijgsmacht. „

„Het is gelijk, vader. Dan wijd ik mijne groote goederen toe aan het lichten van nieuwe benden in Limburg zelf of op de grenzen van Duitschland. Ik vraag des hertogs toestemming en stel mij zelf aan het hoofd mijner soldeniers. Ik trek op tegen den vijand, ik waag mijn leven honderdmaal, ik drijf den hertog tot krachtdadigheid aan; wij slaan den graaf van Namen en de Luikenaars uit Limburg..... En, is hier de opstand mislukt of heeft men hem niet beproefd, dan komen wij zegepralend naar Brabant afgezakt en verlossen allereerst Brussel..... „

t'Serclaes aanschouwde zijnen zoon met oogen, die van bewondering en geestdrift blonken; de vaderlijke bezorgdheid belette hem echter, zich door deze gelukkige voorstellingen te laten begoochelen.

„Maar, maar, mijn zoon, „ murmelde hij, „ indien eens onze hertog in deze worsteling moest bezwijken? Dan ging uw moederlijk erfdeel verloren! „

„Inderdaad, vader. Welnu, ik zou dan slechts het lot onzer vorsten deelen. Na voor hen en met hen manhaftig te hebben gestreden, zou ik met hen en voor hen verduldig lijden..... en hopen, immer hopen op Brabants verlossing. „

t'Serclaes schudde nog het hoofd in gepeinzen, ofschoon een heldere glimlach zijn gelaat beglansde.

„ Gij keurt mijn besluit af, vader? „ morde Everard met zekere treurnis.

„ Neen, neen, mijn zoon, „ zeide t'Serclaes, „ ik wil mijn deel er in hebben, en ik zoek in mijn hoofd de middelen om het te helpen uitvoeren. „

„ Die middelen zijn zeer eenvoudig, vader. Ik neem al de eigendomsoorkonden mijner goederen mede naar Limburg. De machtige wisselaar Eberstein, die onze vorsten naar Maastricht is gevolgd, zal mij op vaste en zekere panden zooveel leenen als ik wil. „

„ Ja, inderdaad, het is het beste middel, en ik zal u eenen brief voor den Duitschen wisselaar medegeven; zoo zal hij zelfs desnoods een gedeelte mijner goederen tot pand aanvaarden. Gij hebt gelijk, mijn zoon; wat er voor ons op het spel staat, is niet alleen het geluk onzer vorsten en de vrijheid van ons vaderland, maar tevens onze eigene eer en ons eigen leven. Voor dit alles ons goed en bloed te geven, is niet te veel..... Daar is de sleutel mijner kist; gij zult er de eigendomsoorkonden in vinden. Neem er zooveel goud uit als gij op u kunt verbergen..... Intusschen schrijf ik den brief aan den wisselaar Eberstein..... Ga, mijn zoon, haast u, de dag verloopt; het is tijd, dat gij u op weg begeeft. „

Everard nam den sleutel en verliet de zaal.

t'Serclaes schreef eenen korten brief en bezegelde hem.

Hij had juist daarmede gedaan, toen Everard weder in de zaal kwam zonder eenig pak en zelfs met eenen lichten mantel over de schouders; want hij moest zijne reis beginnen als iemand, die op de wandeling gaat.

„ Ziehier de brief, „ zeide t'Serclaes. „ Ik zal met haast in Brussel zelf nog geld lichten en het u zoo spoedig mogelijk doen toekomen. Gij zult aan het hof der hertogen den heer Van Beersel vinden. Hebt gij mij iets te melden, vertrouw het hem. Hij kent den zekeren weg om mij geheime-

lijk tijdingen en brieven te doen geworden..... Geve God, dat onze poging op St.-Crispijnsavond gelukke; maar mislukte zij of werd het onmogelijk den opstand te wagen, dan, mijn zoon, berust al onze hoop op u! »

« Ik zal mijnen plicht doen, vader, » zeide de jongeling.
« Wees gerust, gij zult van mij hooren spreken! O, kon ik eene voorname oorzaak van Brabants verlossing worden, hoe trotsch zoudt gij zijn over mij. Ik zal het beproeven, vader, en niets ontzien, noch des vijands macht, noch het gevaar, noch den dood! »

« Kom, Everard, mijn goede zoon, dat ik u nog eens tot vaarwel op mijn hart drukke! »

Zij wierpen zich in elkanders armen en bleven lang in eene vurige omhelzing den angstigen afscheidszoen wisselen.

Terwijl tranen in hunne oogen glinsterden, murmelden zij nog :

« God behoede u, vader lief. »

« Dat Hij u geleide, mijn zoon. »

« Vaarwel! »

« Vaarwel! »

En Everard verliet de zaal om zijne reis te beginnen.

Zijn vader volgde hem niet, doch zag hem zuchtend achterna.

XI

De avond voor Sint-Crispijnsdag was eindelijk verschenen. Nog een uur en het teeken tot den algemeenen opstand zou door de duisternis over de stad hergalmen.

t'Serclaes stond in eene zaal van zijnen Steen, met een lang zwaard op de beide handen. Zijne oogen glansden van blijdschap; glimlachend staarde hij op het blinkend wapen en scheen geheel in eenen wegvoerenden droom verzonken.

Een lichte klopp op de deur kwam hem in zijne overwegingen verrassen; hij legde het zwaard boven eenen maliënkolder op de tafel.

Er trad een man in de zaal, die oogenschijnlijk van buiten moest komen; want hij was geheel in eenen bruinen mantel gewikkeld en had nog de kap over het hoofd.

„ Welnu, Roelof, hoe staan de zaken? - vroeg t'Serclaes. „ Immer goed? „

„ Allerbest, heer, „ antwoordde de ander met eene buiging. „ Ik ben niet zeer lang uitgebleven en toch volbracht ik mijne boodschap geheel. „

„ Hebt gij Jan-den-goudslager gesproken? „

„ Ja, en Pieter-den-smid insgelijks, heer. Hunne gezellen zijn sedert dezen morgen zoo talrijk geworden, dat zij bij gebrek aan zwaarden of spiesen ze hebben gewapend met bijlen, kapmessen en zelfs met ijzeren stangen. Allen houden zich gereed en zullen op den eersten galm der Sint-Nicolaasklok naar de Markt loopen. Daar zullen zij zich

voor den *Wilden Ever* schicken en uwe komst of uwe bevelen afwachten. »

« Weten zij, dat de Brusselaars, om elkander in de duisternis te herkennen, moeten roepen : Sint-Michiël! Sint-Michiël! »

« Zij weten het, heer, en zij zullen dien schreeuw met zulke kracht aanheffen, dat de stad er van zal daveren. Ha, zij blaken van moed en strijdlust! Wees zeker, heer, zij zullen hun bloed niet sparen..... Heil, heil, heden nog wordt Brussel vrij! »

« Bedaar toch, mijn goede Roelof, » zeide t'Serclaes, door de geestdrift van zijnen dienaar getroffen. « Hoe ziet het er uit in de stad? Alles rustig? »

« Ik heb mij naar het feest der schoenmakers begeven, » was het antwoord. « Het gezelschap is er buitengewoon talrijk; voor de deur van den Pand staan vele nieuwsgierige lieden en daartusschen zelfs eenige grafelijke soldeniers, die toekijken en lachen..... Arme huurlingen van den vreemden overweldiger! Zij zien het bloedig zwaard niet, dat hun boven het hoofd hangt..... Ik ben gedurende eenige oogenblikken in den Pand geweest. Men zingt en danst er, alsof er niets ophanden ware; maar bij het eerste kleppen op Sint-Nicolaastoren zal het feest uiteenstuiven als door eenen tooverslag, en elk zal om zijn wapen loopen. »

« Alzoo mogen wij hopen, dat ons geheim is bewaard gebleven en de Amman niets van ons opzet vermoedt? »

« Niets vermoedt hij, heer. In het wederkeeren ben ik bespiedend voorbij 's heeren paleis en voorbij de Sint-Goedele-poort en de Warmoespoort gegaan. Nergens een man meer dan de gewoone wacht; nergens eenige beweging : de soldeniers, die niet uitgezet zijn, slapen op hunne legersteden. »

« Heb dank voor uwe trouw en uwen vaderlandschen ijver, » zeide t'Serclaes. « Ja, Roelof, morgen is Brussel vrij! Het zal u vereeren en gelukkig maken, tot 's lands

verlossing te hebben medegewerkt. Uwe verkleefdheid zal van mijnentwege niet onbeloond blijven. Ga nu en zeg Lucas, dat hij op den toren van den Steen klimme en goed luistere, om mij te komen verwittigen; want in deze zaal zou ik misschien het stormen der klok niet spoedig genoeg hooren. Gij, Roelof, keert weder in de stad en wandelt door de straten. Verneemt gij iets bijzonders, kom het mij melden. De andere knechts moeten op het eerste teeken, elk langs zijnen kant, met zijn wapen onder den mantel zich zoo ongemerkt mogelijk naar de Markt begeven. Gij hebt mij wel begrepen? »

« Wees gerust, heer, uwe bevelen worden stiptelijk uitgevoerd, » antwoordde Roelof, terwijl hij de zaal verliet.

t'Serclaes, door de goede tijdingen diep ontroerd, zette zich op eenen stoel. Hij staarde glimlachend in de ruimte en mompelde op blijden toon :

« Ha, de Amman vermoedt niets! De verrader is nu gerust : hij meent mij in de netten zijner valschheid zoodanig nauw te hebben gewikkeld, dat ik mij niet meer verroeren kan en gansch machteloos ben? Hij berekent nu waarschijnlijk, hoe hij mijnen zoon zal doen veroordeelen en ons geslacht voor eeuwig onteeren? Dank, God, hoe bedriegt zich de booze! Indien hij ontsnapt aan de wraak van het volk, dat hij heeft verkocht, zal hij morgen in de gevangenis geboeid liggen, en het lot, dat hij mijnen onschuldigen zoon wilde doen onderstaan, zal hem zelf treffen als het loon zijner snoodheid..... Ja, ja, wij zullen overwinnen! De tijding van onze zegepraal zal gansch Brabant als één man doen opstaan. Leuven is gereed; Antwerpen, de mishandelde en getergde Scheldestad, is als een vuurberg, die wil ontploffen..... Wij roepen onze vorsten terug en zenden hun eene krijgsmacht te gemoet..... Everard is nu reeds sedert vier of vijf dagen met hen; hij zal hun eenen schat gelds ter hand gesteld hebben. Misschien is hij reeds met eene nieuwe bende naar

het leger tegen de Luikenaars opgetrokken?..... Genadige God, o, spaar zijn leven! Hoe zal hij Uwen heiligen naam zegenen bij het vernemen van Brussels verlossing! De lage strikken van den Amman verbrijzeld; Everards eer, zijn leven — zijne liefde gered, — hij terugkeerend met onze vorstin Johanna en toegejuicht door de wreedbeproefde Sabina, zijne zoete, trouwe bruid! „

Misschien zou t'Serclaes nog lang den glansrijken droom voortgezet hebben; maar nu opende een dienaar de deur en meldde de komst van den heer Hugo Clutinc.

De ridder trad onmiddellijk in de zaal en legde zijnen mantel op den rug van eenen stoel. Zijn glinsterend maliënhemd en het lange zwaard aan zijne zijde deden zien, dat hij strijdvaardig was.

„ Ik kreeg daareven een zonderling bevel vanwege meester Lankhals, „ zeide hij. „ Een geheime bode bracht mij een strook papier, waarop geschreven stond, dat ik bij het stormen der klokken mijne woning niet mag verlaten en op een bijzonder bevel van meester Lankhals moet wachten. Weet gij wat dit beduidt, t'Serclaes? „

„ Neen, Clutinc. Gaf de bode u geene uitlegging? „

„ Op mijne vraag antwoordde hij : „ Het is de wil van den veldheer; gij moet gehoorzamen evenals wij allen. „ Anders kon ik uit hem niet krijgen. „

„ Hij heeft gelijk, mijn vriend..... En gij verliet nochtans uwen Steen? „

„ Ba, tot zooverre toch zijn wij de slaven dezer grove lieden niet! „ gromde Clutinc. „ Ik zal te negen ure in mijne woning zijn en het zoogezegd bevel van meester Lankhals afwachten. Het is diep vernederend voor ons, t'Serclaes, te moeten gehoorzamen aan eenen Lankhals, eenen Pex, eenen Grijspeert, die, opgeblazen door hunne voorbijgaande macht, ons durven behandelen als waren wij hunne minderen of hunne knechts. Sedert onze laatste bijeenkomst in den volmolen omhullen zij zich met de diepste geheimzinnigheid, vragen niemand raad en deelen

slechts bevelen uit. Wij zijn hunne ootmoedige werktuigen en weten niets..... »

« Maar, mijn vriend, » viel t'Serclaes in zijne rede, « gij hebt ongelijk, dus te spreken. Die onuitgelegde boodschap kwetst u een weinig, ik begrijp het; maar het is waarschijnlijk, dat men u met eene gewichtige zending wil belasten of u een bevel toevertrouwen, bijvoorbeeld om 's heeren paleis te bewaken of te bestormen. In alle geval, uit plichtgevoel en uit vaderlandsliefde moeten wij gehoorzamen aan de overheid, die wij bij meerderheid van stemmen hebben gekozen. Was ik het zelf niet, die het voorstel deed, tusschen de eedgenooten drie leden te benoemen en dezen met onze volmacht te bekleeden? Dat ik niet gekozen werd, is mijne eigene schuld, gij weet het. In het geheimhouden der beraamde maatregelen bestaat onze sterkte. Ik zou evenals meester Lankhals gehandeld hebben. Alwat wij hoeven te weten, is ons bekend gemaakt. Straks, bij het eerste sein der klok van St.-Nicolaas, begeven wij ons uit alle gedeelten der stad naar de Markt..... »

« En dan, t'Serclaes? »

« Dan gedragen wij ons volgens de bevelen van meester Lankhals. »

« Lankhals, een smid, onze opperveldheer! » morde Clutinc met treurige scherts. « Pex, een beeldhouwer; Grijspeert, een volder, onze veldheeren! »

« Wat doet het, dat zij niet tot de Geslachten behooren? » wedersprak hem t'Serclaes. « Als deken hunner Ambachten hebben zij veel invloed op een aanzienlijk gedeelte des volks. Zij zijn sterkmoedige en onversaagde lieden, die zonder aarzelen hun bloed voor de verlossing hunner geboortestad zullen vergieten. Ik moest hun veldheer zijn, ik weet het wel; maar mij is het gelijk, hoe en door wie de banden des vaderlands verbroken worden, indien ik slechts zijne vrijheid mag begroeten..... Kom, vriend, verjaag die duistere gedachten en laat de hoop uw hart vervullen. Alles gaat naar wensch : eer het middernacht

is, waait de Brabantsche Leeuw boven het Schepenhuis! »

« Geve God, dat het zoo weze! » zeide Clutinc met eenen zucht. « Verwacht men niets van mij dan te strijden en mijn leven te wagen, ik zal met blijdschap mijnen plicht doen; maar ik vrees, t'Serclaes, dat het mij, en misschien u insgelijks, niet zal toegelaten zijn, heden het zwaard voor 's lands verlossing te trekken. »

« Hoe? Wat wilt gij zeggen? » kreet t'Serclaes.

« Wij zijn leden der Geslachten. Hebt gij niet gehoord aan de taal van Lankhals en zijne vrienden, dat zij zelfs bij het naderen onzer beslissende poging hunnen haat tegen de Geslachten niet weten te onderdrukken? Durfden zij het doen, zij zouden luidop roepen, dat zij ons mis-trouwen en ons aanzien als bekwaam tot verraad. Indien het bevel van Lankhals slechts een middel was om mij gedurende den opstand als gevangene in mijne woning te doen blijven? »

« Welk gepeins! Neen, neen, gij misgrijpt u geheel. Wees zeker, vriend Clutinc, men wil u met eene bijzondere zending belasten; gij zult het zien. Ben ik geen lid der Geslachten? Welnu, ofschoon ik hun ernstige redenen tot ontevredenheid gaf, hebben zij mij het bevel over de ver-vers, de droogscheerders, de bleekers en de timmerlieden toevertrouwd. Voeg daarbij een zeker getal lieden uit mijne wijk. Ik meen, dat ik aan het hoofd van ten minste vijfhonderd man zal staan..... Ha, Clutinc, de last der jaren begint mij op de schouders te wegen; maar de hoop, de zekerheid, dat wij roemrijk uit de slavernij gaan opstaan, maakt mij weder jong en verstaalt opnieuw de spierkracht van mijnen arm! Ons land vrij, onze goede hertogin Johanna terug op den troon harer vaderen, de vreemde overweldiger verre van onzen bodem, de verkoo-pers van Brabant gestraft..... is dit doel niet edel, niet grootsch genoeg om over eenige kleine zwarigheden heen te stappen?..... Kom, mijn vriend, doen wij onzen plicht,

zonder ons om iets anders dan om de vrijmaking van onzen geboortegrond te bekommeren!..... Keer terug naar uwen Steen, Clutinc. »

« Nog bijna een half uur tijd..... »

« Neen, het moet later zijn. Indien de bode van Lankhals u niet te huis vond! Men zou u kunnen beschuldigen van uwen eed verbroken te hebben; want wij zijn, zooals gij zelf zegt, eene blinde gehoorzaamheid aan onze volmachthebbers verschuldigd. »

« Het zij zoo, ik keer terug naar mijnen Steen, » mompelde Clutinc, het hoofd schuddende. « Gij schijnt vol vertrouwen, t'Serclaes, o, mocht gij u niet bedriegen! Indien ons vaderland zijne onafhankelijkheid herwint, zal ik mij in de miskennis onzer rechten lichtelijk getroosten. Vaarwel dus, tot straks of tot morgen. »

t'Serclaes vergezelde zijnen vriend tot bij de deur der zaal en drukte hem nog vurig de hand.

Naar de tafel terugkeerend, bleef hij eene wijl met gebogen hoofde staan denken en murmelde in zich zelve :

« Ik weet wel wat Clutinc bekommert. Hij vreest, dat na de overwinning de Ambachten de vermindering van de voorrechten der Geslachten zullen eischen. Zij willen, dat een gedeelte der Schepenen uit hunnen schoot worde gekozen. Wat groot kwaad zou daarin bestaan? Overigens, ik heb invloed genoeg op het volk en op onze vorsten behouden om het plegen van onrecht te beletten..... »

Nog eene wijl zette hij zijne overdenkingen voort en zeide dan :

« Het uur nadert ongetwijfeld : laten wij ons door het stormen der klokken niet doen verrassen! »

Hij deed eene zilveren schel herklinken, en een persoon, die, ofschoon als een knecht gekleed, een ridderzwaard aan de zijde droeg, verscheen in de deur.

« Christiaan, het teeken zal welhaast hergalmen, » zeide t'Serclaes.

« Nog een vierendeel uurs, heer, » was het antwoord.

„ Wij kunnen ons daarover bedriegen. Gij zelf zijt reeds gewapend. Kom, Christiaan, help mij mijnen maliënkolder aantrekken. „

De knecht trad nader, ontplooidde den maliënkolder, wierp hem zijnen meester over het hoofd en schikte hem wel om zijne leden. Nog was hij daarmede bezig, toen een tweede dienaar verscheen.

„ Heer, „ zeide hij, „ één of meer mannen, die ik in de duisternis door het kijkschuifje niet kon erkennen, kloppen aan de poort. Zij brengen eene zeer haastige boodschap. „

„ Kennen zij het wachtwoord! „

„ Ja, heer, en zij komen vanwege meester Lankhals. „

„ Open dan onmiddellijk de poort en leid ze in deze zaal. „

„ Zou er onraad zijn? „ mompelde t'Serclaes. „ Ik weet niet, Christiaan, het hart klopt mij angstig; ik vrees voor slechte tijdingen. Is de Amman verwittigd? Komt men ons zeggen, dat de opstand is uitgesteld? De hemel behoeft ons voor zulk ongeluk! „

„ Onmogelijk, heer, „ antwoordde zijn dienaar met onstoorbaar vertrouwen. „ Men brengt u ongetwijfeld bevelen aangaande de wijze, waarop men zal te werk gaan..... Daar hoor ik de boden in de voorzaal; gij gaat het vernemen. „

De deur werd geopend. Tien of twaalf struische mannen, met woesten blik en verschillend gewapend, drongen in de zaal. De meesten waren beenhouwers of smeden : dit zag men aan hunne bloote armen en zwarte vuisten of aan de kapmessen, die in hunne handen glinsterden.

Een hunner, die een zwaard droeg en hun aanleider of overstescheen trad vooruit, na zijnen mannen een teeken te hebben gedaan, en reikte den verbaasden t'Serclaes een blaadje papier.

Deze begon het te lezen; maar nauwelijks had hij het oog er op geslagen, of hij verbleekte en scheen te beven.

Eensklaps liet hij het papier vallen, sloeg zich de handen aan het hoofd en zakte onder het slaken van eenen angstkreet op eenen zetel.

“ O, God, dien laatsten slag heb ik toch niet verdiend ! ” klaagde hij met de armen in de hoogte. “ Ik gevangen? Niet tegenwoordig zijn in het gevecht? Te weten dat het bloed stroomt voor Brabants verlossing, de geruchten van den strijd te hooren en hier — als ware ik een lafaard of een verrader — hier te zitten op eenen stoel! Neen, neen, zooverre, zoo tot het uiterste der schande kan mijne gehoorzaamheid niet gaan! Christiaan, zij bedriegen ons : mijn zwaard, mijn zwaard ! ”

En hij sprong op met gloeiende oogen en meende zijn zwaard te grijpen; maar terwijl vijf of zes mannen hem omringden en hem tot beweegloosheid dwongen, ontwapenden de overigen zijnen dienaar en rukten hem uit de zaal.

t'Serclaes poogde nog tegen het geweld te worstelen en wong zijne leden met wanhopige kracht, om uit de handen zijner bewakers los te komen. Hij scheen uitzinnig, zijn haar was te berge gerezen en hij knarsetandde van woede.

“ Lukas, Godfried, Stoffel, Reinier! mijne trouwe dienaars! ” schreeuwde hij, “ helpt! helpt! ”

Maar de overste der wacht legde hem de hand op den mond en zeide :

“ Houd u stil, heer t'Serclaes; al uwe moeite is vruchteloos. De poort van uwen Steen is bezet door mijne mannen. Uwe dienstboden zijn nu reeds opgesloten en bewaakt in eene bijzondere kamer. ”

“ O, hemel, is het een akelige droom? ” kermde t'Serclaes. “ Ik mag mijn leven niet wagen voor mijn vaderland? Indien Brussel zijne vrijheid bekomt, zal men kunnen zeggen, dat ik tot zijne verlossing niet heb medegewerkt? Eilaas, eilaas, wat smart, wat eeuwige schande! ”

— Het is een gebod van meester Lankhals; wees uwen

eed getrouw en gehoorzaam zonder tegenspraak, of dit kapmes zal er u wel toe dwingen! » snauwde een beenhouwer hem toe.

« Maar gij weet niet, vrienden, » hernam t'Serclaes, « dat mijne tegenwoordigheid op de Markt hoogst noodig is. Ik moet het bevel over wel vijfhonderd man nemen. Blijven dezen zonder hoofd, het kan ons de zegepraal doen missen! »

« Daarin is voorzien, » antwoordde de overste. « Meester Halijn, de deken der ververs, zal over hen gebieden..... Bedaar, heer t'Serclaes, onderwerp u verduuldig aan het bevel van onzen veldheer, en u zal geen het minste kwaad geschieden. Hoop niet, dat gij uwen Steen voor het einde van den strijd zult kunnen verlaten. Wij zoowel als gij zijn door onzen eed tot blinde gehoorzaamheid verbonden. Het zou ons zeker pijn doen, een aanzienlijk heer als gij te moeten mishandelen; maar om onze boodschap te volbrengen zooals zij ons is opgelegd, zouden wij zelfs niet achteruitgaan voor het storten van uw bloed. »

t'Serclaes, gansch ontmoedigd, viel terug op zijnen zetel en sloeg zich onder het slaken van eenen grievenden zucht de handen voor de oogen.

Nadat hij dus eene lange wijl gansch en beweegloos was gebleven, deed de overste zijne mannen door een teeken eenige stappen achteruitgaan; hij zelf nam eenen stoel en zette zich nevens t'Serclaes.

Eensklaps sidderde de lucht onder de haastig herhaalde galmen eener kloek.

« Heil, heil, het teeken tot den opstand! St.-Michiel! St.-Michiel! » riepen de wakers te gelijk, hun wapen in de hoogte zwaaiende, als door eenen slag getroffen.

t'Serclaes sprong weder op en smeekte met gevouwen handen :

« O, vrienden, in naam des vaderlands, in naam onzer vrijheid, laat mij gaan! Ik wil mijn laatste bloed voor Brabants roem vergieten. Ik bid u, belet het mij niet! »

Weder glinsterde de bijl van den woesten beenhouwer hem dreigend in de oogen; de overste greep hem den schouder, deed hem nederzitten en zeide tamelijk barsch :

“ Stil, heer, verroer u niet : onze bevelen zijn onverbiddelijk. ”

Helpt! helpt! (Bladz. 247.)

“ Maar, zeg mij, welke is de reden van dit geweld? ” morde t'Serclaes. “ Gaf ik niet sedert mijne eerste jeugd onophoudelijk blijken mijner vurige liefde voor vaderland en volk? Wat heb ik dan misdreven? ”

“ Kom, kom, listen allemaal! ” riep de beenhouwer spottend. “ Gij loopt niet zuiver in uwe schoenen. Reeds eens hebt gij ons aan den Anman meenen te verkoopen. Wie weet, zoudt gij ons nu niet verraden! ”

Een snijdende kreet welde op uit den beklemden boezem van t'Serclaes.

“ Verkoopen, verraden! ” gilde hij op den toon eener doodelijke vertwijfeling. “ Men vreest mijne valsheid! Ziedaar dus het woord : ik ben een verrader! Mocht ik onder dien bloedigen slag bezwijken! Laat mij sterven, o mijn God! ”

Hij liet zich, als verzaakte hij alle hoop en allen moed, met het hoofd op de tafel vallen en verroerde zich niet meer. Hadden niet de zware hijgingen zijner borst bewezen, dat hij leed en leefde, zijne bewakers hadden getwijfeld, of de hemel zijn wanhopig gebed niet had verhoord.

Onderwijl groeide immer het stormen der klokken in kracht aan, en dewijl de wind van de stad herwaarts waaide, kon men zeer wel hooren, hoe opvolgend vele kerken deel namen aan het noodgelui.

Eenigen tijd daarna voegden zich daarbij de schetterende tonen van klaroenen en bazuinen en de duizenden verwarde geruchten van eenen heeten strijd. Eens zelfs meenden de bewakers van den ongelukkigen t'Serclaes in eenen langen, ontzaglijken schreeuw den kreet der Bruselaars, “ St.-Michiel! St.-Michiel! ” te vernemen en, denkend dat hunne makkers dus over den terugtocht des vijands juichten, zwaaiden zij hunne wapens met blijdschap in de lucht of drukten elkaar geestdriftig de handen.

t'Serclaes, verpletterd onder de schaamte, verzonken in de wanhoop, had het hoofd op de hand gelegd en staarde met strakken blik ten gronde. Hij hoorde ongetwijfeld evenals zijne bewakers het aanhitsend stormen der klokken en de bruisende geruchten van den strijd; want nu en dan liep eene siddering hem door de leden.

De overste zijner bewakers poogde zelfs eens hem wat moed te geven, door hem te zeggen, dat, indien hij zonder redenen werd verdacht, zijn geweten hem boven zulk onrecht moest verheffen. Werd het vaderland zonder zijn toedoen verlost, die werkeloosheid, als gansch onvrij-

willig, kon hem niet ten laste gelegd worden. Maar t'Serclaes, voor zulken troost gansch gevoelloos, antwoordde hem niet.

De bewakers, nu overtuigd dat hun gevangene er niet meer aan dacht weerstand te bieden of uit zijnen Steen te ontsnappen, gaven schier geene acht meer op hem en hielden zich bezig met de geruchten af te luisteren, welke als een verwijderd onweder boven de stad door de lucht bruisten. Met stille stem deelden zij elkander hunne indrukken mede.

„ Hoort die kreten hergalmen! „ zeiden zij elkander. „ Het is zeker, dat onze mannen het paleis op Coudenberg bestormen. — Neen, van zooverre komt het niet. Er wordt fel gevochten op de Kalsijde (1), aan den Cantersteen, wees zeker. — Het gerucht klint hooger! Onze mannen drijven de soldeniers de Kalsijde op. — Dit gekletter? Het is getrappel van paarden. De ruitery komt in het spel! — Nu wordt alles stil. Zouden wij reeds de overwinning behaald hebben? — Onmogelijk! de stad zou daveren van onze zegekreten. — Ha, daar begint het opnieuw met verdubbelde kracht! „

En zoo bleven zij wel gedurende een half uur met blijde hoop toeluisteren, totdat eindelijk de klokken de eene na de andere ophielden van stormen en de geruchten verminderden en allengs geheel wegstierven.

Dan begon het hun benauwd om het hart te worden. Wat beteekende die akelige stilte? Waarom hoorden zij geene zegekreten?

Terwijl zij elkander angstig in de oogen keken, werd de deur geopend en een hunner makkers trad binnen.

„ Meester, „ zeide hij tot den overste, „ er staat een man voor de poort, die zegt gekwetst te zijn en van de Markt te komen. Hij weet hoe de zaken staan, en vraagt dat men de poort voor hem opene. „

(1) De *Kalsijde* (la chaussée) heet nu de *Magdalena-Steenweg*.

“ Nieuws, nieuws! O, laat hem binnen! ” riepen de mannen, die in de zaal stonden.

“ Kent hij het wachtwoord? ” vroeg de overste.

“ Ja, meester. ”

“ Welnu, ontnem hem zijn wapen en breng hem in mijne tegenwoordigheid. ”

Allen zagen met angstige nieuwsgierigheid de beslis-sende tijding te gemoet. t'Serclaes zelf richtte zich op.

Daar trad in de zaal een man, wiens linkerwang met bloed was bekleet.

“ Kom hier voor mij en zeg wat gij weet, ” gebod de overste.

“ Gij, gij, Roelof, mijn trouwe dienaar, gekwetst? ” riep t'Serclaes.

Zonder op het bevel van den overste acht te slaan, liep Roelof tot voor zijnen heer, en dan kermde hij met de handen opgeheven :

“ Ach, mijn arme meester, alles, alles is verloren ! ”

“ Verloren, zegt gij, Roelof? Groote God, heeft de vreemdeling overwonnen? De Amman, de booze, valsche verrader, zou zegepralen ! ”

Roelof weende en scheen niet meer te kunnen spreken ; maar de overste beval hem, duidelijk te verklaren wat hij wist.

Met eenige onderbrekingen verhaalde dus de knecht :

“ Weinige oogenblikken nadat de klokken hadden begonnen te stormen, kriede de gansche Markt van gewapende Ambachtslieden, en de kreet : “ St.-Michiel ! St.-Michiel ! ” deed als het ware den hemel sidderen. Wij liepen zooveel mogelijk te zamen, elk Ambacht op zijne aangewezen plaats. Wat er dan voorviel, weet ik niet wel. Men zeide, dat er een twist was opgerezen tusschen onze veldheeren en dat zij het niet eens waren over de wijze, waarop wij moesten handelen. Het schijnt, dat meester Grijspeert weigerde, aan de bevelen van meester Lankhals te gehoorzamen. Hoe het zij, wij bleven zeer lang op de

Markt staan, zonder eenen stap te doen..... Intusschen hadden onze kreten en meer nog het stormen der klokken onze vijanden gewekt. Onze noodlottige talmerij had hun den tijd gegund om zich te wapenen en te zamen te loopen. Ook, toen wij eindelijk bevel kregen langs vele kanten van de Markt te trekken om de soldeniers te gemoet te gaan, was het te laat. Overal stieten onze mannen op talrijke benden des vijands. Wij moesten hen verrassen, en nu werden wij door hen overvallen en verrast. Wat elders geschiedde, weet ik niet. De bende, waartoe ik behoorde, wel vijfhonderd man sterk, trok onder aanleiding van den deken der ververs de Kalsijde op om 's hertogen paleis te gaan bestormen; maar nauwelijks waren wij aan den Cantersteen gekomen, of eene wolk pijlen hoorde door onze gelederen en wierp een aantal onzer mannen neder..... Onder den kreet : « St.-Michiel ! St.-Michiel ! » stormden wij den berg op, terwijl nog immer de pijlen ons in menigte troffen. Wij meenden de vijandelijke schutters te overrompelen en omverre te loopen; maar wij vonden den weg met zulke dichte en diepe drommen afgesloten, dat wij, na vier- of vijfmaal storm te hebben geloopen, onze onmacht erkenden en bevel kregen om vechtend terug te wijken. Zeer in getal verzwakt, bereikten wij de Markt door de Heuvelstraat, welke wij, immer strijdend, verbalkten en afdamden met wagens, karren, beddegoed en wat wij ook onder de hand konden krijgen..... Het was de andere Ambachten eveneens gegaan. Reeds waren er velen als wij in volle verwachting op de Markt teruggekeerd, en de laatste kwamen er weinig tijds na ons eene schuilplaats zoeken. Alle uitgangen der Markt werden tot twintig voet lengte met dammen afgesloten en de dapperste mannen, vooral onze weinige kruisboogschutters, daarachter gesteld om den vijand af te weren. Intusschen heerschte er eene groote wanorde op de Markt. Niemand wilde nog luisteren naar de bevelen der oversten, die men beschuldigde van onbekwaamheid, ja zelfs van verraad. Lankhals is dood,

zegt men; Grijspeert ligt erg gewond in den *Wilden Ever*. De ambachtslieden roepen : « t'Serclaes! t'Serclaes! » O ja, heer, zij gevoelen het wel : hadt gij aan het hoofd des volks gestaan, dan zouden nu onze blijde zegekreten over onze arme stad hergalmen..... Maar gij waart er niet!..... Dan heeft meester Pex het opperbevel genomen, en hij is er in gelukt, zich door velen te doen gehoorzamen..... Zoo, belegerd op de Markt, konden wij het niet uithouden, alhoewel wij de aanvallen des vijands tegen onze dammen reeds dikwijls hadden afgeslagen; want er waren soldeniers op de daken der huizen geklommen, en van daar schoten zij met pijlen op ons, zonder dat wij ons tegen hen konden verdedigen. Onze veldheer Pex besloot dan met de beste benden de Markt te verlaten om, indien het kon gelukken, den vijand in den rug te vallen. Ik maakte deel der mannen, welke hij tot die uiterste poging bestemde..... Wij wierpen eensklaps onzen dam in de Heuvelstraat omverre en braken langs daar van de Markt. De vijand werd teruggedrongen tot in het begin der Bergstraat; maar daar werden wij van achteren aangevallen door eene sterke bende, die de Kalsijde kwam afgedaald. Dus tusschen twee machten als verpletterd, kregen wij de nederlaag en werden uiteengedreven. Ik liep de Bergstraat op en, alhoewel eenen tijd lang vervolgd, ontsnapte ik aan den dood. Ziedaar het verhaal van ons ongeluk. Waarschijnlijk heeft de vijand nu reeds de Markt overweldigd en is alles gedaan! »

t'Serclaes sprong een paar stappen vooruit naar de deur; maar de overste greep hem vast en hield hem staan.

« O, laat mij naar de Markt snellen! » smeekte hij met tranen in de oogen. « De Ambachten roepen mij. Iedereen zal mij gehoorzamen. Komt allen met mij. Misschien redden wij nog het vaderland! »

« Zit neder en blijf stil! » gebood de overste. « Heeft die man de waarheid gezegd, dan zoudt gij toch op de Markt niet geraken; maar de schrik doet hem ongetwijfeld over-

drijven. Alles is niet gedaan. De kans kan nog keeren..... Luistert, daar hebben wij het reeds! Dat gerucht, die nieuwe kreten, niet verre van hier..... aan den War-moesberg misschien..... Onze mannen overrompelen waar-schijnlijk de poorten! Ha, ha, er is nog hoop! »

Allen overspanden hunne gehoorkracht en luisterden met eenen stralenden glimlach in de oogen; maar allengs zonk weder de twijfel in hun ontsteld gemoed. Alhoewel zij in de verwarde kreten niet konden onderscheiden, wat er werd geroepen, herkenden zij toch wel, dat het niet hun oorlogsschreeuw « St.-Michiel! » was, die door de lucht galmde.

Op aller gelaat stond de vraag te lezen, of dit gerucht hun niet aankondigde, dat de zegevierende vijand den t'Serclaes-Steen naderde.

Maar de kreten verwijderden zich allengs, en eindelijk hoorde men niets meer dan een onduidelijk gedruis, als van eene verre zee. De hoop stierf weg in aller boezem; de hoofden zonken neder; het werd stil in de zaal als in een graf.

t'Serclaes, op zijnen stoel teruggevalen, staarde ten gronde. Tranen leekten uit zijne oogen, terwijl hij onhoorbaar in zich zelven murmelde :

« Verloren! Brabants roem, Brabants vrijheid verloren! De Amman zegeviert..... Nu zal hij mijnen armen Everard voor de Schepenbank beschuldigen. De schepenen — zijne slaafsche werktuigen, laffe dienaars van den vreemden meester — zullen mijnen zoon veroordeelen als dief, als nachtdief!..... De pandverklaring, o hemel! Zal die vlek niet onuitwischbaar op onzen naam, op ons geslacht blijven kleven! IJselijk! de laster is een veelhoofdig monster, dat men nimmer geheel kan dooden. Eilaas, waarom mocht ik niet v !len in den strijd? Leven, leven, om te weenen over de schande van mijn onschuldig kind, over de slavernij van mijn gevallen vaderland! »

Bij dit laatste gepeins scheen eene hevige zenuwkoorts

hem aan te grijpen. Hij wrong eene wijl krampachtig de leden en slaakte pijnlijke zuchten; maar dan verviel hij weder in de volledigste beweegloosheid.

Ondertusschen luisterden de overste en zijne gezellen, door eene nieuwe hoop ontroerd, op de geruchten, die nu eensklaps met verdubbelde kracht zich boven de stad verhieven. Ho, zeker, de strijd had hernomen; de Ambachten worstelden nog manhaftig. Wie kon het weten? Misschien gingen zij zegepralen?

Maar na eenigen tijd verzwakte het gerucht tot zoo-verre, dat zij niet zeker meer waren of zij nog wel iets hoorden.

Er heerschte weder eene lange en doodsche stilte in de zaal.....

Daar verhief het gerucht zich opnieuw, en het groeide aan en het naderde, het naderde herkennelijk den t'Serclaes-Steen!

De vijand?

« Grijpt uwe wapens! » riep de overste. « Worden wij aangevallen, toont dat gij manhaftig zijt. Wij geven ons niet over, zoolang een onzer leeft!..... Wat hoor ik? Die kreet? « Brabant-den-grooten-hertog! » Het is de krijgsgroep der Ambachten niet..... Hoor ik de poort niet openen? Wat beteekent dit? »

Maar terwijl hij nog sprak, hieven binnen den Steen zelve eenige stemmen een blij gejuich aan, en tot in de zaal hergalmde de schreeuw:

« Brabant-den-grooten-hertog! Heil, heil, Everard t'Serclaes! Ons is de zegepraal! »

De overste en zijne mannen meenden naar buiten te loopen; maar nu drongen vele lieden ter zaal in, en een hunner, tot voor t'Serclaes loopende, riep uit:

« God zij gezegend, mijn edele meester! Wij hebben overwonnen! De vreemdelingen, verslagen, overhoop geworpen, zijn langs de Cathelijne-poort uit de stad gevlucht. Men vervolgt ze nog. Brussel is verlost, en

wie het zijne vrijheid gaf, is uw dappere zoon Everard! »

« Wat zegt gij, Andries? Mijn zoon, mijn zoon de verlosser van Brussel! » kreet t'Serclaes, van ontsteltenis op zijne beenen wankelend.

« Ja, ja, heer, hij was onze redder! Heil, heil, Everard

Sta op, heer Van Heetvelde, zeide hij. (Bladz. 260.)

t'Serclaes! » juichten met de handen in de hoogte de ambachtslieden, die de zaal vervulden.

« Ach, droom ik niet? » zuchtte t'Serclaes. « Hoe zou zulk iets mogelijk zijn, o hemel? »

« Twijfel niet, heer, het is zoo, » zeide Andries met haast. « Gij hebt ons naar Limburg gezonden om hulp, niet waar? Mijn meester Everard heeft daar onmiddellijk eene bende moedige mannen aangeworven; de hertog heeft hem zelfs toegelaten, de onversaagden uit zijne

lijf wacht te kiezen. Mijn meester wist, dat hier in Brussel dezen nacht zou worden gestreden. Hij bracht ons door de duisternis, langs wouden en bosschen, naar Brabant, en zoo geraakten wij ongemerkt voor de vesten van Brussel. Eenigen onzer beklommen den Wal bij de Warmoespoort, overrompelden de wacht en lieten ons allen binnen (1). Wij liepen naar de Markt, vielen aan de Heuvelstraat den vijand met den schreeuw „ Brabant-den-grooten-hertog! „ in den rug en wierpen hem omverre. De Ambachten stormden los van de Markt, en welhaast kon niets meer aan onze vereende krachten weerstand bieden..... „

Een nieuw gejuich ontstond binnen de poort van den Steen : de kreten „ Leve, leve de verlosser van Brussel! Heil, heil, Everard t'Serclaes! „ bonsden door de sidderende lucht.

De oude t'Serclaes opende zijne armen en riep :

„ Everard! Everard! mijn edel kind! „

En inderdaad, daar lag zijn zoon op zijn hart, en beiden stroomden van blijdschap de tranen over de wangen, terwijl zij met versmachte stem fluisterden van vaderland, van vrijheid, van Johanna de hertogin, van Sabina de getrouwe.....

De omstanders weenden van medegevoel en van ontroering.

t'Serclaes maakte zich eerst uit de lange omhelzing los en hief de handen in de hoogte.

„ O, God, „ riep hij. „ Uw heilige naam zij gebenedijd!

(1)

..... een ridder uutvercoren
Die van Brussel was gheboren,
Gheheten was hi here Everaert
t'Serclaes.

So quam hi in eender nacht
Tot Brussel toe in die gracht.
Ter plaetsen die hi wel kende.
Die alnoch hiet dat Wermoesbroec.

(*Brabantsche Yeesten*, D. II, bladz. 55.)

Gij hebt U onzer ontfermd. Niet genoeg, dat gij ons vaderland de vrijheid gelieft te gunnen, mijnen zoon kiest Gij tot werktuig uwer genade. Dank, dank! »

« Kom, mijn goede vader, volg mij, » zeide Everard. « Alles is niet gedaan. Wij moeten de vruchten van de zegepraal verzekeren. Het volk is zonder leidsmannen. De wraakzucht kan het tot wanordelijkheden, ja tot misdaden drijven. De wet moet hare vertegenwoordigers hebben, onmiddellijk. Gij, zoo ervaren en zoo wijs, gij zijt ginder noodig. Kom, kom naar het Schepenhuis! »

Onder het aanhoudend gejuich der lieden, die hen vergezelden, traden zij uit hunnen Steen en daalden de Bergstraat af. Everard gaf zijnen ontroerden vader nog eenige uitleggingen aangaande de meer dan verwonderlijke wijze, waarop hij Brussel had kunnen verlossen, juist op het oogenblik dat alles scheen verloren.

Zij zagen op eenigen afstand wolken rook in de hoogte stijgen en de lucht gansch rood geverfd.

« Eilaas! » zuchtte Everard, « zoo bederft het volk immer de rechtvaardigste zaak. Branden, plunderen, de vrijheid in bloed en vuur versmachten! »

« De Heetvelde-Steen staat in vlam! » riep een man, die de Bergstraat opklom. « De beenhouwers hebben den Amman gevangen. Zij gaan hem ophangen. Ik wil het niet zien en loop weg! »

« Haastig, haastig, vader! » zeide Everard. « Onze verlossing worde door geen en moord onteerd. Hoe schuldig de Amman ook weze, alleen wettige rechters zullen hem vonnissen. De strijd is gedaan, geen nutteloos bloedvergieten meer! »

Ten einde der Bergstraat zagen zij eenen hoop lieden met fakkels. Uit hunne woeste wraakkreten konden zij verstaan, dat zij een slachtoffer ter dood sleurden.

« Naar de Markt! Aan de galg den verrader! Sterven, sterven zal de verkooper van Brabant! » schreeuwde men verwardelijk, terwijl een twintigtal kapmessen en bijlen

onder den glans der toortsen verblindend werdengezwaaid.

Everard drong tot in het midden van den woesten hoop en dreef de bulderende beenhouwers terug.

De Amman en zijn zoon Willem, met koorden aan elkander gebonden, werden wreedelijk geslagen, gestampt en voortgesleurd; hunne kleederen waren aan flarden; zij beefden en de doodsangst stond op hun bleek gelaat.

Toen Van Heetvelde den jongen t'Serclaes en zijnen vader bemerkte, rukte hij geweldig aan de koorden en viel geknield ter aarde.

„ Ik ben schuldig, ik heb u kwaad gedaan, „ kermde hij, „ maar erbarmt u onzer! Genade, genade! „

t'Serclaes, dus zijnen vijand ongelukkig en vernederd ziende, gevoelde eene beweging van medelijden; maar zijn haat voor den verrader was te sterk: hij keerde het hoofd af en deinsde een paar stappen achteruit.

Everard sprong toe zonder aarzelen en sneed met zijn zwaard de koorden los.

„ Sta op, heer Van Heetvelde, „ zeide hij. „ Wees gerust en vrees niet meer voor uw leven. Den eerste, die u nog zonder mijn bevel aanraakt, kloof ik het hoofd..... Andries, Andries, waar zijt gij? „

„ Hier ben ik, heer, „ werd hem geantwoord.

„ Neem een tiental onzer Limburgsche gezellen. Leid deze heeren ter gevangenis op de Steenpoort en waak daar over hen, totdat ik u doe aflossen. Men rake geen haar van hun hoofd. „

De Limburgsche gezellen, die er werden gevraagd, boden zich onmiddellijk aan en Andries zeide tot de gevangenen:

„ Volgt mij, heeren. Doet gij geene poging om te ontsnappen, wij zullen u tegen allen smaad en tegen alle mishandeling beschermen. „

Op het oogenblik dat men Van Heetvelde ging wegleiden, stak deze de hand in de borst van zijnen kolder en zeide tot Everard, terwijl hij hem iets scheen te willen toereiken:

« Uwe edelmoedigheid is groot, heer t'Serclaes. In mijnen noodlottigen toestand kan ik u niet anders mijne erkentenis betuigen dan door u dit stuk perkament te geven. Heb dank, heb dank! »

En hij volgde zijne geleiders, die de Kalsijde opklommen.

Bevend van blijdschap, bestaarde Everard eene wjl het strookje perkament. Hij naderde zijnen vader, toonde het hem en juichde met stille stem :

« Mijne pandverklaring! O, geluk! De schrik voor den laster, voor de oneer is van ons afgekeerd..... Ik vernietig die oorzaak van al ons verdriet en van uw schromelijk lijden! »

En de daad bij het woord voegende, scheurde hij met de tanden het blaadje perkament in honderd stukken en wierp de overblijfsels ervan in den wind.

Toen zij op de Markt traden, vonden zij daar eene zee van juichende menschen, waartusschen velen brandende toortsen droegen. Men was bezig het Brabantsche leeuwenvaandel boven het Schepenhuis uit te steken, en de menigte begroette dit teeken der vrijheid met uitzinnige vreugde.

Zoohaast men echter Everard t'Serclaes herkende, veranderde het geschreeuw in eenen langen heilwensch voor den verlosser van Brussel.

Hij deed aan degenen, die rondom hem stonden, teeken dat hij wilde spreken, en toen hij eindelijk eenige stilte had verkregen, zeide hij :

« Vrienden, de vreemde overweldiger is nu wel uit onze stad verdreven, maar een even gevaarlijke vijand kan ons nog de vruchten van onze zegepraal ontnemen. Wanorde en tuchteloosheid zijn immer de vermoorders der vrijheid. Wij hebben geen Amman, geene schepenen meer. De stad is zonder hoofd. Er moet nochtans iemand zijn, die het recht hebbe de wet te doen heerschen tot den terugkeer onzer hertogin. »

“ Ja, ja, wees gij het hoofd onzer gemeente! ” riep men.

“ Neen, dat ware niet redelijk, ” hernam Everard. “ Ik ben jong en onervaren. Den man, die sedert jaren gewoon is de stad te bestieren, die in alle gelegenheden de oprechtste liefde voor het volk heeft getoond, als wethouder om zijne wijsheid werd geroemd en om zijne rechtvaardigheid bemind, dien man, uwen ouden vriend, mijn eerbiedwaardigen vader, dien moeten wij bidden de hand aan het roer te slaan en het schip onzer vrijheid te behoeden tegen den storm der tuchteloosheid..... ”

“ Heil! heil! t'Serclaes! Hij is ons hoofd, hem willen wij gehoorzamen. Naar het Schepenhuis, op het Schepenhuis! ” kreet de omstaande menigte.

De oude t'Serclaes scheen dezen hoogen, dezen moeilijken last te willen weigeren, en hij bood eenigen tijd wederstand.

Maar daar werd hij door eenige struische mannen van den grond geheven en zoo, op hunne schouders, naar het Schepenhuis gedragen, terwijl overal op hunnen weg een donderend gejubel in de hoogte klonk en de naam van t'Serclaes als een zegekreet over de gansche Markt hergalmde.

Everard staarde eene wjl met jagenden boezem op dit ontzaglijk en plechtig schouwspel.

Toen het gejubel verminderde en hij de overtuiging had, dat zijn vader, op het Schepenhuis als hoofd der gemeente ingehuldigd, onmiddellijk maatregelen tot het handhaven der openbare rust zou voorschrijven, stapte de jongeling, zonder nog op de toejuichingen der lieden acht te geven, over de Markt en sloeg de Stoofstraat in.

Een koortsig ongeduld moest hem aanjagen; want hij ging zeer haastig, totdat hij den Steen van Mevr. Van der Aa had bereikt.

Hij twijfelde niet of de geruchten van den strijd en de schrik zouden de lieden daar belet hebben ter rust te gaan.

Inderdaad, op zijn aankloppen werd de poort half geopend.

“ Is Mevr. Van der Aa, is uwe jonkvrouw nog op? ” vroeg hij.

“ O, hemel, gij zijt het, heer t'Serclaes? Gij de redder van Brussel! ” kreet de dienaar, de poort openwerpende. “ Kom binnen, heer. Mijne meesteressen waken. Zij weten alles. Hoe gelukkig zullen zij zijn, u te zien! Volg mij, volg mij! ”

Een oogenblik later lagen Sabina en hare moeder in Everards armen en zaaiden hare tranen van geluk en geestdrift op zijn hart.

SLOT

Acht dagen later deden de hertog Wencelijn en de hertogin Johanna hunne plechtige intrede in het vrijgevochten Brussel.

In hunne tegenwoordigheid werden Everard t'Serclaes en Sabina Van der Aa door den huwelijksband vereenigd.

Dat vorsten en volk den dapperen verlosser van Brabant dankbaar waren, getuigen de volgende verzen der oude kroniek de *Brabantsche Yeesten* :

Die werdicheit, die eere groot,
Die hertoghe Wencelijn boot
Her Everaerde, ende vrouw Johanne
Ende altemale die goede manne,
Die was soo groot dat ict bescriven
Niet en seude, dies latiet bliven.

EINDE.

